

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΧΕΥΣΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΚΕΡΚΥΡΑ

ΠΑΛΙΟΥΡΑΣ ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ

ΕΠΙΘΕΤΟΝΟΜΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ

ΔΕΦΝΕΡ ΑΛΕΞΙΟΣ
ΛΟΥΚΙΣΣΑΣ ΦΙΛΙΠΠΟΣ

ΒΟΛΟΣ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2000

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ & ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΓΚΡΙΖΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»

Αριθ. Εισ.: 2046/1
Ημερ. Εισ.: 12-12-2000
Δωρεά: Συγγραφέας
Ταξιθετικός Κωδικός: ΠΤ – ΜΧΠΠΑ
2000
ΠΑΛ

Στους γονείς μου

ΕΠΙΛΟΓΗ ΘΕΜΑΤΟΣ – ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η επιλογή του θέματος βασίζεται στη γενικότερη ανάγκη αναζήτησης ενός πρότυπου σχεδιασμού της τουριστικής δραστηριότητας, ο οποίος θα βασίζεται στην προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, δεδομένο ότι το περιβάλλον αποτελεί για τον τουρισμό την αρχική τουριστική προσφορά, πάνω στην οποία βασίζεται η τουριστική δραστηριότητα, με την συνεκτίμηση του κοινωνικού και οικονομικού στοιχείου. Η εισαγωγή της έννοιας της στρατηγικής ανάπτυξης προτείνεται σήμερα ως ιδανική λύση για την αναβάθμιση του τουριστικού μας προϊόντος και την αντιμετώπιση των χρόνιων προβλημάτων που ταλανίζουν την χώρα μας.

Μετά από έντονο προβληματισμό για την κατάσταση που επικρατεί σήμερα στην Κέρκυρα, λόγω της ανεξέλεγκτης και απρογραμματίστης ανάπτυξης του τουρισμού κατά τις τελευταίες τρεις (τουλάχιστον) δεκαετίες, (όπως άλλωστε αναφέρεται και τονίζεται σε μελέτες όπως Ειδική Χωροταξική Μελέτη Προστασίας Τοπίου και Αναβάθμισης του Τουρισμού, το 89 –91, το Χωροταξικό Σχέδιο Περιφέρειας Ιονίων Νήσων του Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. το 1999, και αντίστοιχες μελέτες του ΚΕΠΠΕ / ΕΟΤ, αλλά και από επιστημονικά, ειδικευμένα περιοδικά στον τουρισμό), κατέληξα σε διπλωματική εργασία με τίτλο «Στρατηγικές ανάπτυξης του τουρισμού στην Κέρκυρα» θέλοντας να «βοηθήσω» και εγώ με την σειρά μου, προτείνοντας λύσεις με σκοπό την άμεση καταπολέμηση των χρόνιων προβλημάτων του τουρισμού στην Κέρκυρα. Βέβαια στην επιλογή του θέματος με ώθησε και το ότι είμαι Κερκυραίος, αλλά και το ότι η οικογένεια μου και εγώ, ασχολούμαστε επαγγελματικά με το τουρισμό.

Η ολοκλήρωση της διπλωματικής εργασίας θα ήταν αδύνατη δίχως την υπόδειξη καθοδήγηση αρμόδιων προσώπων, και αυτό γιατί κατά την εκπόνηση της εργ., δημιουργήθηκαν διάφορες απορίες και δυσκολίες και πολλές φορές ελλείψεις στοιχείων που με προβλημάτισαν και δυσκόλεψαν την αποπεράτωση της. Έτσι στο σημείο αυτό θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερα τους ανθρώπους που με βοήθησαν στην προσπάθεια αυτή. Δίδονται λοιπόν ευχαριστίες:

Στους επιβλέποντες καθηγητές της διπλωματικής εργασίας κ. Δεφνερ Αλέξη (λέκτορα Πολεοδομίας στο τμήμα Μ.Χ.Π.Α.), και κ. Λουκίσσα Φίλιππο (καθηγητή

Χωροταξίας και πρόεδρο στο τμήμα Μ.Χ.Π.Α.), για την ουσιαστική συμμετοχή στην ολοκλήρωση της, παρέχοντας εκτός από τις γενικές κατευθύνσεις και τις απαραίτητες αρχές που έπρεπε να ακολουθήσω, σημαντικά στοιχεία για τον τομέα του τουρισμού που έπρεπε να λάβω υπόψη μου. Στο σημείο αυτό πρέπει να τονίσω την βοήθεια τους στην εξεύρεση σχετικής βιβλιογραφίας για το τουρισμό, Ελληνική και ξενόγλωσση, καθώς και την βοήθεια που μου προσέφεραν με το δανεισμό βιβλίων από την προσωπική τους βιβλιοθήκη. Επίσης στην κ. Χριστοπούλου Όλγα (λέκτορα στο τμήμα Μ.Χ.Π.Α.), για τις εύστοχες παρατηρήσεις της σε θέματα εναλλακτικού τουρισμού στα πλαίσια του μαθήματος Διαχείριση Φυσικών Πόρων. Και τέλος στον κ. Κότιο Άγγελο (επίκουρο καθηγητή του τμήματος Μ.Χ.Π.Α.), για την βοήθεια του σε οικονομικά θέματα με την παροχή στοιχείων και συμβουλών.

Επιπλέον στους αρμόδιους τουριστικούς φορείς του νησιού της Κέρκυρας, της Νομαρχιακής αυτοδιοίκησης της Κέρκυρας και της Περιφέρειας Κερκύρας και του Ε.Ο.Τ. της Κέρκυρας. Ιδιαίτερες ευχαριστίες δίνονται στον κ Μπάμο Παναγιώτη, ξενοδόχο, πρόεδρο της ένωσης ξενοδόχων Κερκύρας για την εποικοδομητική συνέντευξη σχετικά με την κατάσταση της ξενοδοχειακής υποδομής στο νησί, στον κ. Τσουμάνη Κώστα, οικονομολόγο, υπαλλήλο του Ε.Ο.Τ. Κερκύρας, για την παροχή πληροφοριών σχετικά με την έρευνα μάρκετινγκ με θέμα την τουριστική αγορά και το προϊόν της Κέρκυρας και στοιχείων σχετικά με την υπάρχουσα κατάσταση του τουρισμού στο νησί. Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω τους κυρίους: Ασωνίτη Ιωάννη πρόεδρο του Ράδιο ANTENA – Γ.Γ. Ένωσης Ξενοδόχων Κερκύρας, Γιαλλέλη Αντώνη σύμβουλο εφηρμοσμένης οργάνωσης, Λιβέρη Παναγιώτη οικονομολόγο – προγραμματιστή, και τον Παντελή Αργύρη μηχανικό Η/Υ κτ πληροφορικής.

Επίσης ευχαριστίες δίνονται στο Λιμεναρχείο Κέρκυρας (στοιχεία για αφίξεις στο λιμάνι της Κέρκυρας), στην Υπηρεσία πολιτικής Υπηρεσίας Κέρκυρας (αφίξεις στο αεροδρόμιο της Κέρκυρας), στην τροχαία Κέρκυρας (συζήτηση για θέματα συγκοινωνιακά και προβλήματα παρεκώλησης κυκλοφορίας στο νησί), και στο παράρτημα της Ε..Σ.Υ.Ε. στην Κέρκυρα.

Σχετικά με το τεχνικό μέρος της διπλωματικής εργασίας, οφείλω να δώσω τις ευχαριστίες μου: στο Δημήτρη Σταθάκη (μηχανικό Χωροταξίας και Περιφερειακής

Ανάπτυξης, υποψήφιο διδάκτορα), για τις υποδείξεις του σχετικά με την κατασκευή των χαρτών, και τον Πανταζή Παναγιώτη (μηχανικό Χωροταξίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, υποψήφιο διδάκτορα) για τις υποδείξεις του σχετικά με την παρουσίαση χαρτογραφικού υλικού της διπλωματικής.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ, ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ, ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΩΝ ΚΑΙ ΧΑΡΤΩΝ

ΠΙΝΑΚΕΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.1 ΑΦΙΞΕΙΣ ΑΝΑ ΜΕΣΟ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΣΤΗΝ ΓΑΛΛΙΑ – ΙΤΑΛΙΑ – ΙΣΠΑΝΙΑ	21
ΠΙΝΑΚΑΣ 2.2 ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ ΣΕ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΓΑΛΛΙΑ – ΙΤΑΛΙΑ – ΙΣΠΑΝΙΑ	22
ΠΙΝΑΚΑΣ 2.3: ΑΦΙΞΕΙΣ ΚΑΤΑ ΜΕΣΟ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΟ 1998	26
ΠΙΝΑΚΑΣ 2.4 ΑΦΙΞΕΙΣ ΚΑΤΑ ΕΘΝΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ 1996 – 1998	27
ΠΙΝΑΚΑΣ 2.5 ΟΙ ΔΗΜΟΦΙΛΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΙ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΙ ΤΟ 1999	27
ΠΙΝΑΚΑΣ 3.1: ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΗΣ Π.Ι.Ν 1971-1991	30
ΠΙΝΑΚΑΣ 3.2 ΑΕΠ ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗ	34
ΠΙΝΑΚΑΣ 3.3 ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΚΛΙΝΩΝ ΚΑΙ ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΩΝ ΔΩΜΑΤΙΩΝ ΑΝΑ ΝΟΜΟ	37
ΠΙΝΑΚΑΣ 3.4: ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΚΑΙ ΗΜΕΔΑΠΩΝ ΑΝΑ ΝΟΜΟ ΤΗΣ ΠΙΝ ΓΙΑ ΤΟ 1998	38
ΠΙΝΑΚΑΣ 3.5 ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΑΦΙΞΕΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΜΕΣΗ ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΑΝΑ ΝΟΜΟ	38
ΠΙΝΑΚΑΣ 3.6: ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΑΦΙΞΕΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ ΣΤΑ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΑ ΑΝΑ ΝΟΜΟ	39
ΠΙΝΑΚΑΣ 3.7 ΜΕΣΗ ΕΤΗΣΙΑ ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΑΝΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΕΤΟΣ	39
ΠΙΝΑΚΑΣ 3.8 ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΕΣ ΚΛΙΝΕΣ, ΑΦΙΞΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΕΡΚΥΡΑ	41
ΠΙΝΑΚΑΣ 3.9 : ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΕΣ ΚΛΙΝΕΣ ΚΑΙ ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ ΑΝΑ 1000 ΚΑΤΟΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΑΝΑ ΤΕΤΡΑΓΩΝΙΚΑ ΧΙΛΙΟΜΕΤΡΑ ΑΝΑ ΝΟΜΟ	46
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.1 ΑΦΙΞΕΙΣ ΑΝΑ ΕΤΟΣ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗ ΚΕΡΚΥΡΑ	80
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.2 ΕΞΑΡΤΗΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ ΣΤΗΝ ΚΕΡΚΥΡΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ ΑΓΓΛΙΑ - ΓΕΡΜΑΝΙΑ	81
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.3 ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ ΣΤΟ ΝΗΣΙ	93
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.4 ΑΦΙΞΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ ΣΤΟ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	97
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.5 ΑΦΙΞΕΙΣ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ ΑΠΟ ΙΤΑΛΙΑ	97

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2.1 ΑΦΙΞΕΙΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ 1999	15
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2.2 ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΑΦΙΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ 1999	15
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2.3: ΑΦΙΞΕΙΣ ΚΑΤΑ ΜΕΣΟ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΣΤΗ ΕΛΛΑΔΑ ΤΟ 1998.....	26
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.1 ΕΞΑΡΤΗΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ ΣΤΗ ΚΕΡΚΥΡΑ.....	81
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.2 ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ ΣΤΗ ΚΕΡΚΥΡΑ	93

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 1 ΠΑΛΑΙΟ ΦΡΟΥΡΙΟ.....	60
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 2 ΝΕΟ ΦΡΟΥΡΙΟ	601
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 3 ΤΟ ΑΝΑΚΤΟΡΟ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΜΙΧΑΗΛ ΚΑΙ ΓΕΩΡΓΙΟΥ	62
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 4 ΤΟ ΚΤΙΡΙΟ ΤΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ.....	63
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 5 ΤΟ ΜΝΗΜΕΙΟ ΤΟΥ ΜΑΪΤΛΑΝΤ	64
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 6 Ο ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓ. ΙΑΣΩΝΟΣ & ΣΩΣΙΠΑΤΡΟΥ	64
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 7 ΤΟ ΚΑΜΠΑΝΑΡΙΟ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΣΠΥΡΙΔΩΝΑ	65
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 8 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΟ «ΚΑΝΤΟΥΝΙ» (ΣΟΚΑΚΙ) ΣΤΗΝ ΚΕΡΚΥΡΑ.....	65
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 9 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΟ ΕΝΕΤΙΚΟ ΚΑΝΤΟΥΝΙ ΣΤΗΝ ΠΑΛΑΙΟΠΟΛΗ	66
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 10 ΤΑ «ΜΟΥΡΑΓΙΑ».....	66
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 11 ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΕΣ ΛΙΤΑΝΕΙΕΣ	67
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 12 ΑΝΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΑΝΩ ΠΛΑΤΕΙΑ	67
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 13 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΣΤΟ ΝΕΟ ΦΡΟΥΡΙΟ	68
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 14 ΤΟ ΑΧΙΛΛΕΙΟ.....	68
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 15 ΑΓΩΝΑΣ «ΚΡΙΚΕΤ»	69

ΧΑΡΤΕΣ

ΧΑΡΤΗΣ 4.0 Η ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ.....	51
ΧΑΡΤΗΣ 4.1 ΚΥΡΙΟΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ ΚΕΡΚΥΡΑΣ.....	51
ΧΑΡΤΗΣ 4.2 ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ ΚΕΡΚΥΡΑΣ.....	51
ΧΑΡΤΗΣ 4.3 ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ ΣΤΟΥΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥΣ.....	76
ΧΑΡΤΗΣ 4.4 ΣΧΕΣΗ ΜΟΝΙΜΟΥ ΚΑΙ ΕΠΟΧΙΑΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟ ΑΙΧΜΗΣ.....	87
ΧΑΡΤΗΣ 4.5 ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΣΤΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΑΚΤΕΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ.....	94
ΧΑΡΤΗΣ 5.1 ΒΑΘΜΟΣ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ.....	100
ΧΑΡΤΗΣ 5.2 ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΣΤΟΥΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥΣ.....	119

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΡΚΤΙΚΟΛΕΞΩΝ και ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

Αγ = Άγιος

ΑΕΠ = Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν

ΓΓ = Γενικός Γραμματέας

ΓΠΣ = Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο

ΔΙΤΕΞ = Διευθύνσεις Τουρισμού Εξωτερικού

ΕΕ = Ευρωπαϊκή Ένωση

ΕΚΚΕ = Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών

ΕΟΤ = Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού

ΕΣΥΕ = Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος

ΕΧΜ = Ειδική Χωροταξική Μελέτη

Ι.Ν. = Ιερός Ναός

Κατ = Κάτοικοι

ΚΕΠΕ = Κέντρο Προγραμμάτων και Οικονομικών Ερευνών

ΜΕΡΜ = Μέσος Ετήσιος Ρυθμός Μεταβολής

Ν. = Νομός

ΟΤΑ = Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης

ΠΕΠ = Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα

ΠΙΝ = Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

ΠΟΤΑ = Περιοχή Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης

ΣΕΤΕ = Σύλλογος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων

Τ.Α = Τοπική Αυτοδιοίκηση

ΤΕΕ = Τεχνικό Επιμελητήριο της Ελλάδας

ΤΜΧΠΑ = Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης

Υ.Π.Α = Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας

ΥΠΕΧΩΔΕ = Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων

ΦΕΚ = Φύλλο Εφημερίδας της Κυβέρνησης

ΦΙΤΑ = Φέρουσα Ικανότητα Τουριστικής Ανάπτυξης

ΦΩΤΟ = Φωτογραφία

χλμ = χιλιόμετρα

Tos = Tour Operators

WTO = World Tourism Organization

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
1. Ο ΜΑΖΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	6
1.1 ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΠΡΟΩΘΗΣΑΝ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ.....	6
1.2 Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΩΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΣΤΗ ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ.....	8
1.3 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΑΥΤΩΝ.....	9
1.3.1 ΑΕΙΦΟΡΙΑ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	9
1.3.2 ΑΜΦΙΣΒΗΤΗΣΗ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	10
1.4 ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	10
2. Η ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ	14
2.1 ΟΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	14
2.2 ΝΕΕΣ ΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ.....	17
2.3 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	18
2.4 ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΕΣ ΧΩΡΕΣ.....	20
2.4.1 ΓΑΛΛΙΑ:.....	20
2.4.2 ΙΤΑΛΙΑ:.....	21
2.4.3 ΙΣΠΑΝΙΑ:.....	22
2.4.4 ΤΟΥΡΚΙΑ:.....	23
2.4.5 ΑΙΓΥΠΤΟΣ:.....	23
2.4.6 ΚΥΠΡΟΣ:.....	24
2.4.7 ΕΛΛΑΔΑ:.....	25
2.4.8 ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ:.....	28
3. Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΑ ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	29
3.1 ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ.....	29
3.2 ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ (ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ).....	29
3.3 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ.....	31
3.3.1 ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ.....	31
3.3.2 ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ.....	32
3.3.3 ΑΝΕΡΓΙΑ.....	33
3.3.4 ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗ Α.Ε.Π.....	33
3.4 ΤΟΜΕΙΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ.....	35
3.4.1 ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ.....	35
3.4.2 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ – ΑΝΑΨΥΧΗ.....	36
3.5 ΠΟΣΟΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ.....	37
3.5.1 ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ, ΕΠΙΠΛΩΜΕΝΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ, ΜΟΤΕΛ, ΜΠΑΓΚΑΛΟΥΣ ΚΑΙ ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ.....	37
3.5.2 ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΚΑΙ ΗΜΕΛΑΠΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ.....	38
3.5.3 ΛΦΙΞΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ.....	38
3.5.4 ΕΠΟΧΙΚΟΤΗΤΑ.....	39
3.6 ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΣΤΑ ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ.....	40
3.6.1 ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ.....	40
3.6.2 ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ.....	41
3.7 ΦΕΡΟΥΣΑ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ.....	42
3.7.1 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΦΕΡΟΥΣΑΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ.....	42
3.7.2 ΟΙ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ ΤΗΣ ΦΕΡΟΥΣΑΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΒΑΘΜΟΥ ΑΝΟΧΗΣ.....	44
3.7.3 ΔΕΙΚΤΕΣ.....	46
3.8 ΚΥΡΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ.....	47
3.9 ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ – ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ.....	48
3.10 ΒΑΣΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ.....	50
4. ΚΕΡΚΥΡΑ ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ	51
4.1 ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ.....	51
4.2 ΔΙΑΠΟΝΤΙΑ ΝΗΣΙΑ.....	52

4.3 ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ – ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ.....	53
4.4 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ.....	53
4.5 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ.....	58
4.6 Ο ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΚΕΡΚΥΡΑ.....	70
4.6.1 Ο ΠΟΙΚΙΛΟΜΟΡΦΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΕΡΚΥΡΑΙΩΝ.....	70
4.6.2 ΟΙ ΠΟΡΟΙ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΚΕΡΚΥΡΑ.....	71
4.6.3 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ – ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ, ΜΙΑ ΑΜΦΙΔΡΟΜΗ ΣΧΕΣΗ.....	73
4.7 ΕΡΕΥΝΑ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΚΑΙ ΤΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ.....	74
4.8 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ.....	76
4.8.1 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΚΑΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ.....	77
4.8.2. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΣΤΗΝ ΚΕΡΚΥΡΑ.....	79
4.8.3 ΕΞΑΡΤΗΣΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ ΑΠΟ ΕΞΩΓΕΝΕΙΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ.....	80
4.9 TOUR OPERATORS – ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΠΑΚΕΤΑ.....	82
4.10 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΡΟΕΡΧΟΜΕΝΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	83
4.10.1 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΤΟΥΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ.....	83
4.10.2 ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.....	84
4.10.3 ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΦΥΣΗ.....	86
4.10.4 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ.....	86
4.11 ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΙΣΡΟΗΣ.....	89
4.12 ΤΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ ΣΤΗΝ ΚΕΡΚΥΡΑ.....	90
4.13 ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ.....	93
4.13 Η ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΧΡΟΝΙΑ 1999, ΚΑΙ ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ 2000 ΓΙΑ ΚΕΡΚΥΡΑ, ΚΡΗΤΗ, ΚΑΙ ΡΟΔΟ.....	98
5. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ - ΣΤΟΧΟΙ ΓΙΑ ΤΟ Ν. ΚΕΡΚΥΡΑΣ.....	100
5.1 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΚΕΡΚΥΡΑΣ.....	100
5.2 ΑΞΟΝΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ.....	104
5.2.1 ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ.....	104
5.2.2 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ.....	104
5.2.3 ΕΙΔΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	104
5.2.4 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΟΥ ΠΑΚΕΤΟΥ.....	104
5.2.5 ΠΡΟΒΟΛΗ MARKETING ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ.....	105
5.2.6 ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ – ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ – ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ.....	105
5.2.7 ΕΡΕΥΝΑ – ΜΕΛΕΤΕΣ.....	105
5.2.8 ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	105
5.3 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	106
5.4 ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ - ΗΠΙΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	107
5.4.1 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	108
5.4.2 ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	110
5.4.3 ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	112
5.4.4 ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	113
5.4.5 ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	115
5.4.6 ΠΕΖΟΠΟΡΙΚΟΣ ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ (VISITOR MANAGEMENT).....	116
5.4.7 ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΣ – ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΣ – ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΕΙΔΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ.....	116
5.4.8 ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	117
5.4.9 ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	117
5.5 ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ.....	118
5.6 ΠΡΟΒΟΛΗ.....	120
5.7 ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ – ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.....	120
5.8 ΟΡΘΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΑΚΤΩΝ.....	121
5.9 ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ.....	122
5.10 ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	125
5.11 ΟΙ ΙΤΑΛΟΙ ΤΟΥΡΙΣΤΕΣ.....	128
5.12 ΕΜΠΛΟΥΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ.....	129

5.13 ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ	130
6. ΚΕΡΚΥΡΑ ΚΑΙ 21 ΑΙΩΝΑΣ	131
6.1 ΒΙΩΣΙΜΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	131
6.2 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΗΣ ΑΕΙΦΟΡΙΑΣ.....	133
6.3 ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	137
6.4 ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ	139
6.5 ΕΠΙΛΟΓΟΣ	142
7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	144

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΗΓΕΣ INTERNET

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο τουρισμός σαν δραστηριότητα χρονολογείται από την αρχαιότητα και από την φύση του εκφράζει την ανάγκη του ανθρώπου για ψυχαγωγία, ανάπαυση, φυγή από την καθημερινότητα και γνωριμία νέων τόπων και λαών. Η αλματώδης ανάπτυξη της μεταπολεμικής τουριστικής δραστηριότητας διεθνώς που στηρίζεται κυρίως στην ανεξέλεγκτη εξάπλωση του μαζικού μοντέλου τουρισμού σε ένα μεγάλο αριθμό χωρών τουριστικού προορισμού, συνεχίζει να υφίσταται και να εξαπλώνεται και σήμερα. Στις θετικές επιπτώσεις της παραπάνω εξάπλωσης είναι ότι ο «τουρισμός» αποτελεί ένα εργαλείο για οικονομική και περιφερειακή ανάπτυξη, αφού είναι μία από τις μεγαλύτερες οικονομικές και κερδοφόρες επιχειρήσεις σε παγκόσμια κλίμακα.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα μελέτης για τα κέρδη, σε παγκόσμια βάση, στις εξαγωγές σε αγαθά και υπηρεσίες, για το έτος 1998, ο «τουρισμός» καταλαμβάνει την πρώτη θέση με συνολικά κέρδη 532 δισεκατομμύρια δολάρια, με ποσοστό 7,9% (W.T.O., 2000). Οι αρνητικές επιπτώσεις, συνέπεια της έλλειψης σωστού προγραμματισμού, που κορυφώνεται ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, τόσο στο φυσικό όσο και στο κοινωνικό περιβάλλον των περιοχών υποδοχής τουριστών, λόγω κυρίως της έντονης εποχικότητας του φαινομένου αλλά και της καλπάζουσας αυθαίρετης δόμησης, καθιστούν άμεση την ανάγκη για ολοκληρωμένο σχεδιασμό της τουριστικής δραστηριότητας και της αναδιάρθρωσης του τουριστικού προϊόντος. Ο προγραμματισμός και η εφαρμογή των στρατηγικών ανάπτυξης του τουριστικού προϊόντος, που θα βασίζεται στην αρχή της βιωσιμότητας, αποτελεί την λύση για την αντιμετώπιση των παραπάνω προβλημάτων, η οποία όμως θα πρέπει να συνοδεύεται από την αναλυτική εξέταση των ιδιαιτεροτήτων που χαρακτηρίζουν τον υπό εξέταση τουριστικό προορισμό.

Ο τουρισμός με την σημερινή του μορφή αποτελεί μια δυναμική κοινωνική και οικονομική δραστηριότητα, η οποία εξελίσσεται αλματωδώς σε διεθνές και πανελλήνιο επίπεδο. Ειδικά στην Ελλάδα, η οποία θεωρείται ανέκαθεν τουριστική χώρα και ο τουρισμός συνιστά ένα από τους κυρίαρχους τομείς της οικονομίας της, παρουσιάζονται προβλήματα λειτουργίας και αποτελεσματικής οργάνωσης του τουριστικού της προϊόντος.

Η τουριστική πρώτη ύλη της χώρας μας θεωρείται μοναδική (αρχαιολογικός πλούτος, φυσικό περιβάλλον, φιλοξενία) αλλά χρειάζεται να γίνουν προσπάθειες που θα βοηθήσουν στην καλύτερη αξιοποίηση της, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια που ο ανταγωνισμός μεταξύ των τουριστικών αγορών έχει κορυφωθεί. Το τουριστικό προϊόν της χώρας μας πρέπει να αναβαθμιστεί και κυρίως να εμπλουτιστεί σήμερα που διεθνώς επικρατούν οι έννοιες της «αειφορικής ανάπτυξης», της προστασίας του περιβάλλοντος και των εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Η ανταγωνιστικότητα του Ελληνικού τουρισμού βασίζεται πρωτίστως στην αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών και στην βελτίωση των υποδομών.

Τέλος η χώρα μας συγκαταλέγεται μεταξύ των χωρών, οι οποίες αποτελούν τους κύριους τουριστικούς προορισμούς στο κόσμο και φιλοξενεί κάθε χρόνο εκατομμύρια επισκεπτών. Όμως σήμερα με τις επικρατούσες δυσμενείς συνθήκες, είναι πλέον αναγκαία η εφαρμογή μιας ολοκληρωμένης αναπτυξιακής πολιτικής, που θα βασίζεται σε στρατηγικές ανάπτυξης και θα θέσει άξονες παρέμβασης και μακροπρόθεσμους στόχους. Ο ορθολογικός στρατηγικός σχεδιασμός θα τοποθετήσει τις βάσεις για την μετατροπή της Ελλάδος από χώρα φθηνού τουριστικού προορισμού με μοναδικό χαρακτηριστικό γνώρισμα το μοντέλο του μαζικού τουρισμού, σε χώρα περισσότερο ανταγωνιστική ως προς το τουριστικό της προϊόν και τις παρεχόμενες υπηρεσίες, ικανή να προσελκύσει υψηλότερου επιπέδου (οικονομικού, πνευματικού και πολιτιστικού) τουρίστες.

Κύριο σκοπό της παρούσας μελέτης αποτελεί στο στάδιο της ανάλυσης, η εκτίμηση των δυνατοτήτων της Κέρκυρας, ο εντοπισμός των δυσλειτουργιών και των ελλείψεων του τουριστικού προϊόντος, και στο στάδιο της πρότασης προτείνεται μια στρατηγική τουριστικής ανάπτυξης και καθορίζονται οι στόχοι για έναν προγραμματισμό του τουρισμού που θα συμβάλει στην αποφυγή των προβλημάτων του παρελθόντος.

Η μεθοδολογία που ακολουθείται για την προσέγγιση του θέματος, εστιάζεται τόσο στην ερμηνεία του θεωρητικού υποβάθρου, το οποίο πλαισιώνει τις αρχές που διέπουν το σχεδιασμό βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης, όσο και στο τρόπο εφαρμογής, μέσο στρατηγικών επιλογών, στην περίπτωση της Κέρκυρας.

Σε αυτό το σημείο πρέπει να επισημανθεί ότι οι αναλύσεις, στηρίζονται σε στατιστικά στοιχεία της ΕΣΥΕ και του ΕΟΤ, και σε στοιχεία από το Λιμεναρχείο και την Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας (ΥΠΑ) στην Κέρκυρα αλλά και από το Τεχνικό Επιμελητήριο της Ελλάδος (ΤΕΕ). Όπως όλοι γνωρίζουμε τα στοιχεία αυτά είναι πολλές φορές παραπλανητικά και δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα. Ιδιαίτερα το πρόβλημα εντοπίζεται στα στοιχεία του ΕΟΤ, κυρίως λόγω του φαινομένου της παραξενοδοχίας και της επακόλουθης παραοικονομίας που εμφανίζονται σε μεγάλο βαθμό στο τουριστικό κλάδο. Μερική λύση στο παραπάνω πρόβλημα δίνουν οι συνεντεύξεις και οι μαρτυρίες υπευθύνων (**βλέπε συνεντεύξεις στην βιβλιογραφία**) και επαγγελματιών του τουριστικού προϊόντος στην Κέρκυρα που δίνουν την πραγματική διάσταση των μεγεθών. Σύμφωνα με μελέτη του τμήματος Κέρκυρας του ΤΕΕ με τίτλο «Τουριστικοί Οικισμοί της Κέρκυρας, Προβλήματα Ανάπτυξης» τονίζεται μεταξύ άλλων ότι το ποσοστό των μη καταγεγραμμένων επίσημα κλινών της παραξενοδοχίας, σε επίπεδο νομού Κερκύρας είναι το εντυπωσιακό 30% (σύμφωνα με τις συνεντεύξεις από επαγγελματίες το ποσοστό είναι πολύ μεγαλύτερο, 40% - 50%).

Η μελέτη αποτελείται από επτά κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται μια συνοπτική παρουσίαση του σύγχρονου τουρισμού στην οποία αναλύονται τα προβλήματα που έχει προκαλέσει και αναφέρονται οι τρόποι αντιμετώπισης αυτών μέσα από την έννοια της αειφορίας και των εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Το δεύτερο κεφάλαιο αναλύει την Μεσογειακή τουριστική αγορά, εξετάζοντας τους κυριότερους ανταγωνιστές (με παραπλήσιο τουριστικό προϊόν) της χώρας μας. Στο τρίτο κεφάλαιο αναλύεται το τουριστικό προϊόν στα Ιόνια νησιά με αναφορές στα βασικά χαρακτηριστικά της περιφέρειας (πληθυσμός, οικονομική φυσιολογία, κατά κεφαλήν ΑΕΠ), στις ποσοστιαίες αναλογίες κλινών – αλλοδαπών - αφίξεων - μέσης ετήσιας πληρότητας ανά νομό, και στην φέρουσα ικανότητα τουριστικής ανάπτυξης (Φ.Ι.Τ.Α.) των Ιονίων νήσων. Στο τέλος του κεφαλαίου αναφέρονται τα κύρια πολιτιστικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά της περιφέρειας Ιονίων Νήσων και συνοψίζονται τα βασικά προβλήματα της.

Στο τέταρτο κεφάλαιο πραγματοποιείται μια ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης στο τουριστικό προϊόν της Κέρκυρας. Σκοπός του κεφαλαίου είναι να αναδείξει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που συνθέτουν το κλάδο του τουρισμού στην Κέρκυρα και να

επισημάνει τα προβλήματα που προέρχονται από την απρογραμματίστη ανάπτυξη του τουρισμού κυρίως τις τελευταίες τρεις δεκαετίες. Στο τέλος του κεφαλαίου επισημαίνονται οι περιορισμοί και τα πλεονεκτήματα του τουριστικού προϊόντος της Κέρκυρας.

Στο πέμπτο κεφάλαιο προτείνονται οι στρατηγικές επιλογές και οι άξονες παρέμβασης για την ορθολογιστική ανάπτυξη του τουριστικού προϊόντος στην Κέρκυρα. Στην συνέχεια διερευνάται και αναλύεται η αμφίδρομη σχέση του τουρισμού με το περιβάλλον, και αναλύονται οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Το κεφάλαιο τελειώνει με τα υποκεφάλαια της (επιθυμητής) επέκτασης της τουριστικής περιόδου και του εμπλουτισμού του τουριστικού προϊόντος στην Κέρκυρα τα οποία προϋποθέτουν την αναβάθμιση του ξενοδοχειακού δυναμικού, την προβολή, την κατάρτιση και την εκπαίδευση, την ορθολογική διαχείριση των ακτών, την αναβάθμιση των τουριστικών υπηρεσιών, και τη «βοήθεια» από τον εσωτερικό τουρισμό και το τουρισμό από την γείτονα χώρα Ιταλία.

Στο έκτο κεφάλαιο πραγματοποιείται μια ανάλυση της έννοιας της Βιώσιμης Τουριστικής Ανάπτυξης και παρουσιάζονται προτάσεις για την ανάπτυξη του τουρισμού στην Κέρκυρα στα πλαίσια της αειφορίας με σκοπό την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας. Παράλληλα με τις προτάσεις αναλύονται οι επιλογές και οι στόχοι για την αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος στην Κέρκυρα. Τέλος στο έβδομο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα συμπεράσματα της ανάλυσης που προηγήθηκε.

Η Κέρκυρα είναι το δυτικότερο τμήμα της Ελλάδας. Ένα νησί γνωστό παγκόσμια ως τουριστικό θέρετρο με αναμφισβήτητο φυσικό, ιστορικό και πολιτιστικό πλούτο. Πολιορκήθηκε και κυριεύθηκε από τους Ενετούς, τους Γάλλους, και τους Άγγλους που πάντα ήθελαν να έχουν υπό την κατοχή τους την Κέρκυρα λόγω της σημαντικότητας οικονομικά και στρατηγικά θέσης που κατείχε. Μέσα από την πολυτάραχη και πλούσια ιστορική της διαδρομή η Κέρκυρα κατάφερε να διατηρήσει την Ελληνική της καταγωγή αλλά και παράλληλα να την εμπλουτίσει με δυτικές επιρροές. Έτσι ανέπτυξε έναν σύνθετο πολιτισμό και ένα τρόπο ζωής και κουλτούρας που ξεφεύγει από τα κλασικά ελληνικά πρότυπα.

Η μεγάλη τουριστική ώθηση που δέχθηκε η Κέρκυρα τα τελευταία 40 χρόνια σε συνδυασμό με την φυσική ομορφιά και την ιστορικότητα της, της έδωσαν τη δυνατότητα μέσω του μαζικού τουρισμού να την γνωρίσει ένα μεγάλο «τουριστικό» κοινό και εκατομμύρια άνθρωποι σε κάθε γωνιά της γης να θέλουν να την επισκεφθούν. Όμως είναι γεγονός ότι το παραθεριστικό ενδιαφέρον για το νησί εκδηλώθηκε από το τέλος του 19^{ου} αιώνα. Εκτός από την Βασίλισσα της Αυστρίας Ελισάβετ που διάλεξε το 1890 το Αχίλλειο για να δημιουργήσει το παλάτι της, υπήρχε η «Bell Venezia» ένα ξενοδοχείο εφάμιλλο της Αθηναϊκής «Μεγάλης Βρετανίας» που συγκέντρωνε την αριστοκρατία. Από τις αρχές του 20ου αιώνα μέχρι τον β Παγκόσμιο Πόλεμο η Κέρκυρα, το Κάπρι, και η Μαγιόρκα αποτελούσαν τα κορυφαία παραθεριστικά μεσογειακά θέρετρα της Ευρωπαϊκής ελίτ.

Η πλούσια βλάστηση, οι απέραντες ακτές, οι φυσικές ομορφιές του νησιού αλλά και ο πολιτισμός ο οποίος αναπτύχθηκε σε εποχές που η υπόλοιπη Ελλάδα ήταν σε καθεστώς Τουρκοκρατίας βοήθησαν το νησί να αναπτύξει με γρήγορο ρυθμό ένα συνεχώς αυξανόμενο τουρισμό. Πνευματικά ιδρύματα με πρώτη την Ελληνική Ακαδημία που ιδρύθηκε το 1657 και αργότερα το 1808 η Ιονική Ακαδημία, η σχολή Καλών Τεχνών το 1815 και η Ιόνιος Ακαδημία το 1824 που ήταν και το πρώτο ελληνικό Πανεπιστήμιο υπήρξαν αποτελεσματικοί παράγοντες για την διαμόρφωση μίας ιδιόμορφης κουλτούρας που συνεχώς εξελισσόταν.

Οι πολλοί κατακτητές Γάλλοι - Αγγλοι και Ιταλοί πρόσθεσαν στην πολιτιστική της ανάπτυξη και παρουσίασαν μια ιδιομορφία που εκδηλώθηκε σε μια σειρά τομείς αρμονικά δεμένους με το Ελληνικό στοιχείο, όπως στην ελληνική γλώσσα που ιταλικές λέξεις αναμείχθηκαν με Ελληνικές, στα ήθη και έθιμα, στη μουσική, στη λαϊκή τέχνη.

Ήταν επόμενο η φύση, η θέση (κοντά στην Ευρώπη), οι άνθρωποι, τα μνημεία, οι αρχαιολογικές ανακαλύψεις, το σκηνώμα του Αγίου Σπυρίδωνος να προσελκύσουν από πολύ νωρίς, ενωρίτερα από την υπόλοιπη Ελλάδα εγχώριο και ξένο τουρισμό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Ο ΜΑΖΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

1. Ο ΜΑΖΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

1.1 ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΠΡΟΩΘΗΣΑΝ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ.

Ο τουρισμός είναι ένα ιδιόμορφο κοινωνικό φαινόμενο που αφενός σχετίζεται με τα νέα κοινωνικά και καταναλωτικά πρότυπα που επικρατούν στις ανεπτυγμένες κοινωνίες και αφορούν κατά κύριο λόγο τους τρόπους χρήσης του ελεύθερου χρόνου και δημιουργεί ένα ισχυρό οικονομικό τομέα ο οποίος επηρεάζει άμεσα τα χαρακτηριστικά της ανάπτυξης χωρών ή περιοχών. Μετά το 1950 ο τουρισμός αρχίζει να αναπτύσσεται με εντυπωσιακούς ρυθμούς (Τσάρτας, 1995, 16). Η ραγδαία μεταπολεμική ανάπτυξη του τουρισμού διεθνώς η οποία εντάσσεται στην γενικότερη τάση της εποχής για ανάπτυξη, δημιούργησε ένα νέο πρότυπο ανάπτυξης για ένα μεγάλο αριθμό χωρών, που χωρίς αυτή την αλματώδη εξέλιξη του κλάδου, πολλές από αυτές ίσως να παρέμεναν ακόμη υποανάπτυκτες. Η ταχύρυθμη αυτή ανάπτυξη του τουρισμού επηρεάστηκε από μια σειρά παράγοντες που σηματοδοτούν την μεταπολεμική περίοδο και που αύξησαν με εντυπωσιακό ρυθμό τον αριθμό των τουριστών, μετατρέποντας το τουρισμό από χαρακτηριστικό γνώρισμα λίγων πλουσίων, σε προσιτή δραστηριότητα και για άλλα χαμηλόμισθα κοινωνικά στρώματα (ΕΟΤ ΚΕΠΕ, 1994, Inskeep, 1991, 8-9). Οι παράγοντες αυτοί είναι οι ακόλουθοι:

1. Η πολιτική και οικονομική σταθερότητα στις ανεπτυγμένες χώρες.
2. Η αύξηση του ελεύθερου χρόνου και η παράλληλη ανάπτυξη του «κοινωνικού κράτους» στις ανεπτυγμένες χώρες. Η σημαντική οικονομική ανάπτυξη που γνώρισαν μεταπολεμικά οι βιομηχανικές χώρες της δύσης (ΗΠΑ, Ευρώπη, Αυστραλία, Καναδάς, Ιαπωνία) οδήγησε στην δημιουργία ενός κοινωνικού κράτους που χαρακτηριστικά του ήταν: οι ετήσιες πληρωμένες άδειες, η χορήγηση συντάξεων και η σταδιακή αύξηση του ελεύθερου χρόνου, σε σχέση με το χρόνο εργασίας. Αυτές οι εξελίξεις οδήγησαν στην σημαντική αύξηση του αριθμού των τουριστών.
3. Δημογραφικοί και οικονομικοί παράγοντες.
4. Η ανάπτυξη των μαζικών μεταφορικών μέσων: αεροπλάνο, αυτοκίνητο. Η τεράστια διάδοση του αυτοκινήτου και ιδιαίτερα του αεροπλάνου, που συνοδεύτηκε από την

παράλληλη μείωση της τιμής των ναύλων ώθησε το καταναλωτικό κοινό τουριστικών υπηρεσιών να επισκεφθεί «νέες τουριστικές» αγορές, αφού πλέον η πρόσβαση ήταν πολύ πιο εύκολη, ασφαλής, λιγότερο δαπανηρή και απαιτούσε λιγότερο χρόνο ταξιδιού. Αυτή η εξέλιξη είχε ιδιαίτερη σημασία για αναπτυσσόμενες χώρες υποδοχής τουριστών που βρίσκονται μακριά από χώρες αποστολής τουριστών.

5. Οργανωμένος τουρισμός. Δημοκρατικοποίηση του δικαιώματος στον τουρισμό (πληρωμένες διακοπές). Ο μαζικός τουρισμός σε συνδυασμό με την ανάπτυξη των πτήσεων charters και την κάθετη και οριζόντια οργάνωση των μεγάλων τουριστικών επιχειρήσεων, έκαναν πιο εφικτό το τουριστικό ταξίδι στα ευρύτερα κοινωνικοοικονομικά στρώματα του πληθυσμού που ήταν προνόμιο μόνο των πλουσίων προπολεμικά.
6. Η μετατροπή του τουρισμού σε καταναλωτικό προϊόν: διαφοροποίηση τιμών και εξειδίκευση υπηρεσιών. Η μεγάλη διαφοροποίηση των τιμών σε συνδυασμό με την εξειδίκευση του κλάδου (εναλλακτικές μορφές τουρισμού) κατά την τελευταία δεκαπενταετία προσφέρει στο τουριστικό καταναλωτικό κοινό πολλές εναλλακτικές υπηρεσίες (διεξόδους) ανάλογα με τις προτιμήσεις και τις απαιτήσεις του.
7. Ο τουρισμός γίνεται ένα σύγχρονο κοινωνικό αγαθό. Τα «πακέτα» τουριστικών υπηρεσιών μπορούν να ικανοποιήσουν τις περισσότερες εισοδηματικές τάξεις με διάφορους τρόπους, με αποτέλεσμα ο τουρισμός να έχει γίνει σήμερα ένα κοινωνικό (καταναλωτικό) αγαθό.
8. Αλλαγές στη δομή του τουριστικού τομέα. Πρόκειται για την σημαντικότερη εξέλιξη της μεταπολεμικής περιόδου που συνδέεται με την ανάπτυξη του μαζικού οργανωμένου τουρισμού. Ο τύπος αυτού του τουρισμού κατέκτησε σταδιακά τις τουριστικές αγορές, αφού προσέφερε ασφάλεια, φτηνές τιμές, δυνατότητα επίσκεψης μακρινών περιοχών.
9. Ο τουρισμός προωθείται από την πολιτική των εταιρειών τουρισμού, των κρατών και των οργανώσεων του κλάδου. (Τσάρτας, 1995, 16)

Τέλος οι αλλαγές στις συνθήκες και στο τρόπο διαβίωσης του τοπικού πληθυσμού, αλλά και η ελλιπής διαχείριση του περιβάλλοντος στις διάφορες περιοχές, είναι κάποιες από τις σοβαρές αρνητικές επιπτώσεις που προκάλεσε η βιομηχανοποίηση κυρίως του μαζικού τουρισμού.

1.2 Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΩΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΣΤΗ ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ.

Η αύξηση των εισοδημάτων και του ελεύθερου χρόνου στην μεταπολεμική περίοδο συνδέεται άμεσα και με μία έντονη επαγγελματική και κοινωνική κινητικότητα στις ανεπτυγμένες κοινωνίες που οδήγησε σε μια διόγκωση των μεσαίων στρωμάτων που έχουν ως κύριο χώρο απασχόλησης τις υπηρεσίες. Οι κοινωνικές και επαγγελματικές ομάδες που εμπλέκονται σε αυτήν την πορεία διαμορφώνουν νέα κοινωνικά και καταναλωτικά πρότυπα που προβάλλουν συμβολικά την προσπάθεια τους για κοινωνική άνοδο και αποδοχή (Τσάρτας, 1995). Ο τουρισμός αποτελεί έναν προνομιακό χώρο ενεργοποίησης αυτών των νέων καταναλωτικών προτύπων αφού διαθέτει όλα τα στοιχεία που μπορεί να αποτελέσει έκφραση του: ελεύθερο χρόνο, επιδεικτική κατανάλωση, δυνατότητα διαφορετικής ηθικά και κοινωνικά συμπεριφοράς, δραστηριότητες που τονίζουν την φυσική και πνευματική υγεία (αθλητισμός και εκπαίδευση), πολιτισμικό περιεχόμενο, νέες εμπειρίες και κοινωνικές σχέσεις, υποδομές για ξεκούραση και ψυχαγωγία.

Το γεγονός ότι όλα αυτά προσφέρονται σε τιμές που μπορούν να ικανοποιήσουν όλα τα επίπεδα εισοδήματος, ισχυροποιεί το ρόλο του τουρισμού ως κοινωνικού φαινομένου το οποίο μπορεί να εκφράσει τα πρότυπα της ανερχόμενης μεσαίας κοινωνικής τάξης (Τσάρτας, 1995. 16).

Η πορεία ανάπτυξης του σύγχρονου τουρισμού ανατρέπει και ακυρώνει την περιθωριακή θέση που είχε αυτός ο τομέας στην κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη του κόσμου έως το 1940. Αναδεικνύεται ο σύγχρονος τουρισμός ως ένα πολυσχιδές κοινωνικό φαινόμενο, διαπλοκές της ανάπτυξης του οποίου επηρεάζουν την κοινωνία, την οικονομία, το πολιτισμό και το περιβάλλον ενός πλήθους χωρών του κόσμου.

1.3 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΑΥΤΩΝ

1.3.1 ΑΕΙΦΟΡΙΑ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο τουρισμός, ίσως αποτελεί το καλύτερο παράδειγμα μεταξύ των ανθρώπινων δραστηριοτήτων, όπου η οικονομική ανάπτυξη με την περιβαλλοντική ποιότητα, άμεσα ή έμμεσα αλληλοεπηρεάζονται. Από τη μια, η ανεξέλεγκτη οικονομική ανάπτυξη με μοναδικό στόχο τη μεγιστοποίηση του κέρδους, έχει ως αποτέλεσμα τη σταδιακή αλλοίωση τόσο των φυσικών, όσο και των ανθρωπογενών πόρων του περιβάλλοντος, υποβαθμίζοντας σοβαρά την ποιότητά του.

Κατά συνέπεια, έστω και μια μικρή υποβάθμιση του φυσικού χώρου, ο οποίος αποτελεί από μόνος του πόλο έλξης τουριστών, θα επιφέρει μείωση του αριθμού των τουριστών, που μεταφράζεται σε μείωση του τουριστικού συναλλάγματος και οδηγεί στην οικονομική παρακμή. Η παραπάνω μείωση δεν σχετίζεται αναγκαστικά με όλες τις ομάδες των τουριστών εφόσον η υποβάθμιση του φυσικού χώρου συνοδεύεται από μείωση των τιμών, με αποτέλεσμα να επισκέπτονται την χώρα μας χαμηλότερου οικονομικού και κοινωνικού επιπέδου τουρίστες. Η επούλωση μιας τέτοιας περιβαλλοντικής πληγής, ίσως να μην μπορεί πάντα να είναι εφικτή, αλλά όταν μπορεί να είναι, θα πρέπει να αποτελεί πρώτη προτεραιότητα της τουριστικής πολιτικής.

Από την άλλη, η απόλυτη και αυστηρή προστασία του περιβάλλοντος με την ελάχιστη δυνατή παρουσία τουριστών, μπορεί να είναι περιβαλλοντικά αποδεκτή, αλλά οικονομικά χαρακτηρίζεται ασύμφορη. Είναι λοιπόν αναγκαία για τον τουρισμό, η εφαρμογή μιας συνδυαστικής πολιτικής, η οποία θα σέβεται το περιβάλλον, ενώ ταυτόχρονα θα στοχεύει στην οικονομική αποτελεσματικότητα. Αυτό ακριβώς, επιχειρείται να επιτευχθεί με την εισαγωγή της έννοιας της βιωσιμότητας και στον τομέα του τουρισμού, η οποία βασίζεται στη συνεκτίμηση (στάθμιση) των παραπάνω, επιλέγοντας την πλέον ορθολογική και ολοκληρωμένη τουριστική πολιτική (Τσάρτας, 1995).

1.3.2 ΑΜΦΙΣΒΗΤΗΣΗ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Οι ειδικές και εναλλακτικές μορφές τουρισμού αποτελούν το νέο δυναμικό και αναπτυσσόμενο πρότυπο τουρισμού και αποτελούν την σύνθεση μιας τεράστιας ποικιλίας κινήτρων τουριστικών ταξιδιών. Η σημασία της ανάπτυξης αυτών των μορφών τουρισμού έγκειται στην αντίθεση των περισσότερων από αυτές με το πρότυπο που καθόρισε την τουριστική ανάπτυξη της πρώτης μεταπολεμικής εικοσαετίας, τον οργανωμένο μαζικό τουρισμό. Η αντίθεση αυτή προκύπτει τόσο όσο αφορά τα κίνητρα του ταξιδιού όσο και τα οργανωτικά και αναπτυξιακά χαρακτηριστικά τους. Σε πολλές περιπτώσεις η διαφορά αυτών των μορφών δεν αφορά τον στόχο του ταξιδιού π.χ. διακοπές, αλλά το περιεχόμενο και το νόημα που έχει η ταξιδιωτική εμπειρία στο πλαίσιο ενός ταξιδιού με παρόμοιο στόχο. Αναζητάτε άρα σε αυτές μια διαφοροποίηση των χαρακτηριστικών που έχουν επιβληθεί από τον οργανωμένο τουρισμό, ιδιαίτερα όσο αφορά την τυποποίηση και βιομηχανοποίηση των τουριστικών εμπειριών.

1.4 ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Οι σοβαρές αρνητικές επιπτώσεις που επέφερε ο μαζικός τουρισμός τόσο στο φυσικό όσο και στο κοινωνικό περιβάλλον, οδήγησαν σταδιακά στη δυναμική ανάπτυξη άλλων μορφών τουρισμού, όπως είναι οι εναλλακτικές και οι ειδικές μορφές (Τσαλίκη, 1995, Οικονόμου, 1998). Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού εστιάζονται στην ανάγκη προστασίας του περιβάλλοντος, και με αυτό τον τρόπο αντιτίθενται στο κλασσικό πρότυπο του μαζικού τουρισμού. Χαρακτηριστικό των μορφών αυτών αποτελεί το γεγονός ότι είναι προσαρμοσμένες στις τουριστικές δραστηριότητες που αναζητεί ο τουρίστας (περιβαλλοντικές, αθλητικές, πολιτιστικές δραστηριότητες, φυσιολατρία κλπ, σε συνδυασμό με ψυχαγωγία, μόρφωση, οικολογικές αναζητήσεις κλπ). Τέλος υπάρχουν οι ειδικές μορφές τουρισμού όπως ο συνεδριακός τουρισμός, ο κοινωνικός τουρισμός, ο αγροτουρισμός κλπ. Οι κυριότερες μορφές εναλλακτικού τουρισμού είναι (Τσάρτας, 1995):

1. Κοινωνικός τουρισμός. Περιλαμβάνει ειδικές κοινωνικές και επαγγελματικές κατηγορίες ατόμων, όπως στην περίπτωση τουρισμού ατόμων τρίτης ηλικίας.

Αυτή η εναλλακτική μορφή τουρισμού μπορεί να βοηθήσει στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου και την αύξηση της μέσης πληρότητας των τουριστικών μονάδων.

2. Αγροτουρισμός. Ενδείκνυται περισσότερο σε ορεινές περιοχές, και στόχος της ανάπτυξης του είναι ο συνδυασμός της αγροτικής απασχόλησης με την τουριστική δραστηριότητα, καθ'όλη την διάρκεια του χρόνου. Ειδικότερα συνδυάζει την διαμονή σε παραδοσιακό περιβάλλον, με την φυσιολατρία και τις αθλητικές δραστηριότητες, ενώ φέρνει κοντά τον επισκέπτη τουρίστα στο φυσικό περιβάλλον μακριά από την ζωή της πόλης.
3. Συμπλέγματα αγροτουρισμού σε σύγχρονους οικισμούς δομημένα με χαρακτηριστικά παραδοσιακών αγροτικών οικισμών
4. Τουρισμός στο ύπαιθρο. Μορφή τουρισμού που φέρνει τον επισκέπτη – τουρίστα πιο κοντά στην ύπαιθρο, στην αγροτική ζωή και τελικά στην φύση και το περιβάλλον.
5. Τουρισμός τρίτης ηλικίας (τουρισμός παραχείμασης). Βοηθάει σημαντικά στο πρόβλημα της μικρής τουριστικής περιόδου (Μαΐου-Σεπτεμβρίου) και καταπολεμά με αυτό τον τρόπο την ανεργία.
6. Αθλητικός τουρισμός. Μορφή τουρισμού ιδιαίτερης σημασίας για την χώρα μας, αφού το κλίμα που επικρατεί στην Ελλάδα είναι πολύ καλό για όλων των ειδών τα σπορ, χειμερινά όπως σκι, και θερινά όπως wind surfing. Βέβαια η χώρα μας έχει πολλές προοπτικές για αθλητικό τουρισμό ιδίως με την ανάθεση των Ολυμπιακών Αγώνων στην Αθήνα το 2004. Τα έργα υποδομής θα ενισχύσουν το «αθλητικό προφίλ» της χώρας μας στο εξωτερικό και θα αναβαθμίσουν τις αθλητικές υπηρεσίες μέσα από τις σύγχρονες υποδομές. Είναι μια θαυμάσια ευκαιρία για παγκόσμια προβολή και διαφήμιση της χώρας μας μέσω του αθλητισμού.
7. Περιηγητικός τουρισμός. Έχει μεγάλη παράδοση στην χώρα μας, τόσο στους αλλοδαπούς όσο και στους ημεδαπούς τουρίστες και αφορά διαδρομές σε περιοχές που διαθέτουν πλούσιο φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον. Μια εξειδίκευση της παραπάνω εναλλακτικής μορφής είναι και ο περιπατητικός τουρισμός ο οποίος στοχεύει στην ουσιαστική γνωριμία μιας περιοχής μέσα από την διέλευση από μονοπάτια

8. Οικολογικός τουρισμός. Είναι μια μορφή αρκετά διαδεδομένη κυρίως στις ανεπτυγμένες ευρωπαϊκές χώρες και ικανοποιεί τις ανάγκες αναψυχής ατόμων, που επιθυμούν να περάσουν τις διακοπές τους όσο το δυνατό πιο κοντά στη φύση και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της. Η ζήτηση αυτής της μορφής τουρισμού ολοένα και αυξάνεται λόγω του ότι σε πολλά ταξίδια συνδυάζεται η προστασία του περιβάλλοντος, και η φυσιολατρία με την εκπαίδευση. Η Ελλάδα έχει μεγάλες δυνατότητες ανάπτυξης αυτής της μορφής τουρισμού λόγω του μοναδικού φυσικού πλούτου που διαθέτει.
9. Πολιτιστικός τουρισμός. Αφορά την αναβίωση και την προβολή της πολιτιστικής παράδοσης και κληρονομιάς στους τουρίστες είτε μέσα από διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις, είτε από την συγκρότηση πολιτιστικών δικτύων, που συνδέουν διαφορετικά γεωγραφικά περιοχές (κυρίως πόλεις) με παρόμοιους πολιτιστικούς πόρους.
10. Εκπαιδευτικός τουρισμός. Αναφέρεται κυρίως στο σχολικό τουρισμό και είναι συνήθως η μορφή του τουρισμού που «ξεκινάει» κάθε χρόνο την τουριστική περίοδο με τους μαθητές που επισκέπτονται τα τουριστικά μέρη κυρίως την άνοιξη, το Πάσχα, τις Αργίες.
11. Θρησκευτικός τουρισμός. Αποτελεί ιδιαίτερη μορφή τουρισμού και οργανώνεται κυρίως για άτομα μεσαίας και τρίτης ηλικίας και περιλαμβάνει προγράμματα επισκέψεων σε μοναστήρια, εκκλησίες και θρησκευτικές εκδηλώσεις (Λιτανείες, πανηγύρια, εορτασμοί).
12. Συνεδριακός τουρισμός. Τουρισμός που απαιτεί υψηλού επιπέδου υποδομές για να υποστηριχθεί. Η Ελλάδα μπορεί να διαδραματίσει αποφασιστικό ρόλο στην διεξαγωγή διεθνών συνεδρίων, καθώς τα συνέδρια στην χώρα μας μπορεί να συνδυαστούν και με «μικρές» διακοπές. Το καλό κλίμα που επικρατεί στην Ελλάδα επιτρέπει διακοπές στους συνέδρους ακόμη και το χειμώνα (ήπιους χειμώνες).
13. Ορεινός τουρισμός. Το πλούσιο ανάγλυφο της Ελλάδας δίνει τη δυνατότητα να αναπτυχθεί ο ορεινός τουρισμός στους μεγάλους ορεινούς όγκους που διαθέτει. και προσφέρει στους επισκέπτες «ησυχία, ηρεμία και καθαρό αέρα - οξυγόνο». Συνδυάζεται πολλές φορές με την ορειβασία, την αναρρίχηση, την αεροπλοΐα, και τον χειμερινό τουρισμό - σκι.

14. Χειμερινός τουρισμός. Μορφή τουρισμού που μπορεί ιδιαίτερα να βοηθήσει την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου και την καταπολέμηση της ανεργίας και της υποαπασχόλησης.
15. θαλάσσιος τουρισμός. Σχετίζεται με αθλητικές δραστηριότητες, την ιστιοπλοΐα, τα περιηγητικά ταξίδια με σκάφη, καθώς και με διάφορες υποβρύχιες δραστηριότητες (καταδύσεις, φωτογράφιση, ψάρεμα). Η ανάπτυξη του συντελεί στην αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος της χώρας μας αφού προσελκύει υψηλού εισοδηματικού επιπέδου τουρίστες.
16. Τουρισμός περιπέτειας. Απευθύνεται κυρίως σε τουρίστες που χαρακτηρίζονται ως «ενεργοί» γιατί συμμετέχουν σε μεγάλο βαθμό στο προγραμματισμό και σχεδιασμό των διακοπών τους χωρίς να διστάσουν να ρισκινδυνεύσουν, και όχι σε τουρίστες του μαζικού τουρισμού που χαρακτηρίζονται ως «παθητικοί», αφού όλα περιλαμβάνονται στο ταξιδιωτικό πακέτο και αυτοί απλώς το ακολουθούν (all inclusive)
17. Τουρισμός σε οργανωμένα τουριστικά χωριά ειδικού τύπου (κλαμπ). Μορφή τουρισμού που απαιτεί συνήθως μεγάλες μονάδες που προσφέρουν κατοχυρωμένες υπηρεσίες. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι τα club Mediteranne στην Μεσόγειο.
18. Τουρισμός σε θεματικά πάρκα. Μορφή τουρισμού που απευθύνεται στην «σκηνοθετημένη πραγματικότητα» και ξεναγεί τον τουρίστα - επισκέπτη σε ένα φανταστικό κόσμο που δεν υπάρχει στην πραγματικότητα. Απαιτεί οργάνωση και σύγχρονες υποδομές για την υποστήριξη αυτής της μορφής τουρισμού. Η Ελλάδα λόγω της πολύ πλούσιας ιστορίας της θα μπορούσε να δημιουργήσει θεματικά πάρκα με βάση τα ιστορικά της πρόσωπα ή της αρχαιοελληνική ιστορία.

Ο μεγάλος αριθμός των ειδικών μορφών αντικατοπτρίζει τη διαρκώς αυξανόμενη σημασία τους και θέση τους στην παγκόσμια αγορά του τουρισμού. Με τι ειδικές μορφές ο τουρισμός αποκτάει ξανά ένα νόημα κοινωνικό, πολιτισμικό και επικοινωνιακό και η έμφαση δεν δίνεται πλέον στο ταξίδι-φυγή αλλά στο ταξίδι νόημα με «ενεργητικούς» και όχι «παθητικούς» τουρίστες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Η ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

2. Η ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

2.1 ΟΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

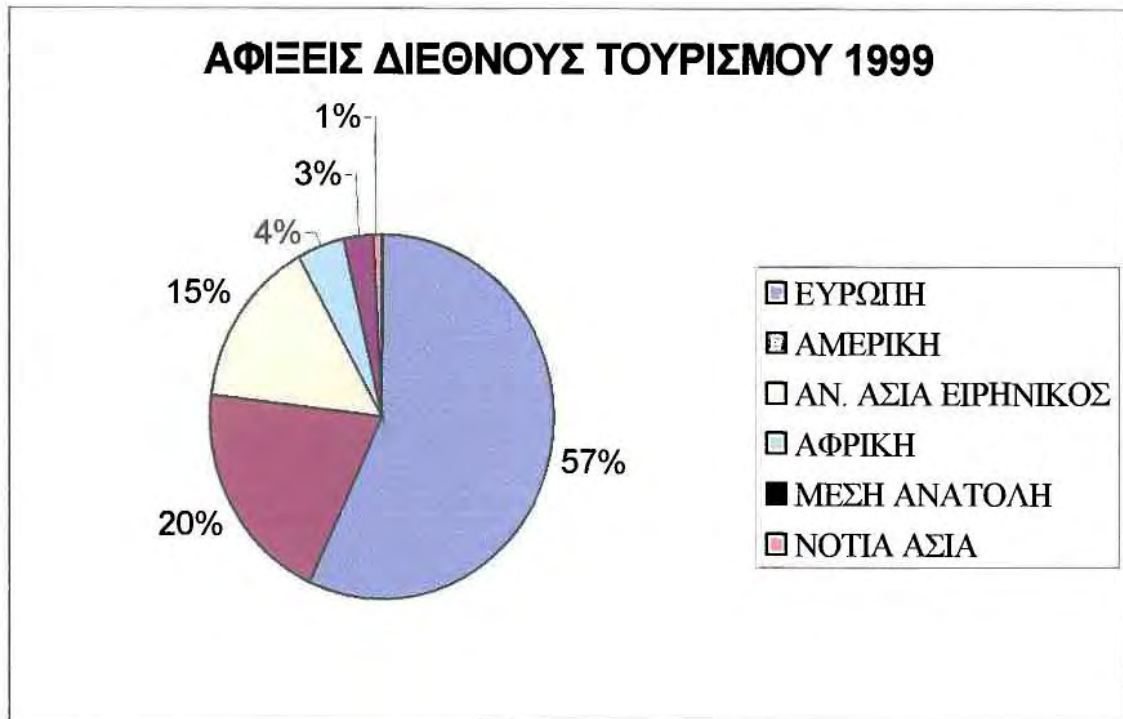
Οι τέσσερις σημαντικότερες τουριστικές περιοχές του κόσμου είναι οι εξής:

1. Η Ευρώπη – αποτελεί τόσο το διεθνές επίκεντρο του τουρισμού όσο και την κυριότερη περιοχή προορισμού.
2. Η Βόρεια Αμερική – αποτελεί εξίσου σημαντική περιοχή από την πλευρά του όγκου της τουριστικής κίνησης, και οι γενικές μορφές της τουριστικής ανάπτυξης παρουσιάζουν ομοιότητες με αυτές της Ευρώπης (η προέλευση των τουριστών επικεντρώνεται στο βόρειο τμήμα που περιλαμβάνει τις πιο πυκνοκατοικημένες περιοχές, ενώ οι τουριστικοί πόροι των περιοχών προορισμού παρουσιάζουν κοινά σημεία με την Μεσόγειο).
3. Ο Ειρηνικός και η Αυστραλία – αποτελεί την περιοχή που αναπτύσσεται με τον ταχύτερο ρυθμό.
4. Οι περιφερειακές περιοχές του κόσμου (Νότια Ασία, Αφρική νότια της Σαχάρας, Κεντρική και νότια Αμερική) – είναι οι περιφερειακές με την έννοια της οικονομικής σχέσης με τον ανεπτυγμένο κόσμο και των τουριστικών δεσμών με τις σημαντικότερες δυτικές περιοχές προέλευσης (Δέφνερ, 1999, 133)

Οι περιοχές που παρουσιάζουν έντονες συγκεντρώσεις ελκυστικών τουριστικών πόρων (με ιδανικά κλίματα και παραλίες και εξέχοντες ιστορικούς και πολιτιστικούς πόρους σε ελκυστικά τοπία συγκεντρωμένα γύρω από τις προστατευόμενες θάλασσες) είναι δύο:

1. η λεκάνη της Μεσογείου που βρίσκεται ακριβώς στα νότια της κύριας περιοχής προέλευσης των Ευρωπαίων τουριστών
2. ο κόλπος του Μεξικού / η Καραϊβική Θάλασσα που βρίσκεται επίσης στα νότια των πληθυσμιακών συγκεντρώσεων από τις οποίες προέρχονται οι περισσότεροι Βορειοαμερικανοί τουρίστες (Δέφνερ, 1999, 133)

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2.1 ΑΦΙΞΕΙΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ 1999

ΠΗΓΗ W.T.O. 2000. ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2.2 ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΑΦΙΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ 1999

ΠΗΓΗ W.T.O. 2000. ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Σύμφωνα με τα διαγράμματα 2.1 και 2.2, η Ευρώπη ως τουριστικός προορισμός προηγείται με διαφορά από την δεύτερη σε αφίξεις Αμερική, με ποσοστό 58,7% για το έτος 1999. Σύμφωνα με έρευνα του W.T.O ο τουρισμός στην Ευρώπη αυξήθηκε κατά 1% το 1999 σε σχέση με το 1998, με συνολικά 358,7 εκατομμύρια επισκέπτες. Στο σημείο αυτό είναι σκόπιμο να τονιστεί ότι το 1985 οι συνολικές αφίξεις ήταν 186,5 εκατομμύρια στην Ευρώπη, δηλαδή στην δεκαπενταετία είχαμε σχεδόν διπλασιασμό των αφίξεων (W.T.O. 2000).

Η νότια Ευρώπη είχε μια πολύ «καλή» - αποδοτική τουριστική χρονιά, ειδικά η Ισπανία, (+8,8%) με συνολικές αφίξεις 51,95 εκατομμύρια, η Ελλάδα (+5%) με συνολικές αφίξεις 11,46 εκατομμύρια, και η Πορτογαλία με αύξηση των αφίξεων της γύρω στα 3%, με 11,6 εκατομμύρια τουρίστες. Επίσης αύξηση των αφίξεων είχαν και οι Κάτω Χώρες (+5,3%) με 9,81 εκατομμύρια επισκέπτες και η Ιρλανδία (+7,4%) με 6,51 εκατομμύρια τουρίστες. Στο αντίποδα, η κρίση στο Κόσοβο και η μη κινητικότητα της Ρώσικης αγοράς, προκάλεσε προβλήματα στους προορισμούς της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης. Η Ουγγαρία είχε μείωση (-13,8%) με 12,93 εκατομμύρια, η Πολωνία (-4,5%) με 17,94 εκατομμύρια, και η Τσεχία (-1,8%) με 16 εκατομμύρια επισκέπτες. Εντούτοις, προορισμοί όπως η Εσθονία με αφίξεις 910 χιλιάδες τουρίστες, η Λάτβια με αφίξεις 600 χιλιάδες τουρίστες και η Γεωργία με αφίξεις 350 χιλιάδες τουρίστες, κατάφεραν να μαγνητίσουν το ενδιαφέρον των τουριστών με αποτέλεσμα αύξηση (+10,3%), (+5,8%) και (+10,4%) αντίστοιχα (W.T.O. 2000).

2.2 ΝΕΕΣ ΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Σήμερα καταγράφονται νέες τάσεις στις τουριστικές αγορές που εκτιμάται ότι θα διαμορφώσουν νέες συνθήκες προσφοράς και ζήτησης ή θα μεταβάλλουν τις υπάρχουσες (ΕΟΤ, 1999, ΣΕΤΕ 2000). Οι νέες τάσεις είναι:

- το γεγονός ότι οι αγορές είναι πλέον ανταγωνιστικές, καθώς ολοένα και περισσότερες χώρες αποβλέπουν πια στον τουρισμό, ως μοναδική διέξοδο για την ανάπτυξη της οικονομίας τους. Βέβαια η υπέρμετρη τουριστική ανάπτυξη δημιουργεί σοβαρά προβλήματα στο περιβάλλον, γιατί γίνεται χωρίς έλεγχο και χωροταξικό σχεδιασμό με μοναδικό στόχο την μεγιστοποίηση του κέρδους
- η δυναμική διεύρυνση τουριστικών προορισμών που διαθέτουν ολοκληρωμένες τουριστικές εγκαταστάσεις όπως είναι τα θεματικά πάρκα ή τα «mega resorts», όπου ο επισκέπτης μπορεί να συνδυάσει ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων, αναψυχής, διασκέδασης, υπηρεσιών, άθλησης.
- Το αυξημένο ενδιαφέρον που εκδηλώνεται τελευταία για τουριστικούς προορισμούς η προϊόντα ιδιαίτερου πολιτιστικού χαρακτήρα.
- η σημαντική παράμετρος της αύξησης του ποσοστού της τρίτης ηλικίας στον συνολικό πληθυσμό.

Είναι γεγονός ότι ο επισκέπτης - τουρίστας σήμερα μπορεί να πληροφορηθεί και να ενημερωθεί πολύ πιο εύκολα όσο ποτέ άλλοτε (Internet, teletext, διαφημίσεις, ταξιδιωτικά γραφεία) για τα τουριστικά θέρετρα και τα «πακέτα» προσφορών που προσφέρονται. Όμως το ίδιο «εύκολα» πληροφορείται και την χαμηλή ποιότητα παρεχόμενων υπηρεσιών, ή παροχή ίδιων και καλύτερων υπηρεσιών στις ίδιες ή και πιο προσιτές τιμές. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα ο σύγχρονος τουρίστας να επιλέγει και νέες δυναμικές αγορές και προορισμούς που αναδεικνύονται στο τουριστικό προσκήνιο (όπως χώρες του Ειρηνικού, της Ανατολικής Ασίας και της Αφρικής) για να περάσει ευχάριστα τις διακοπές του.

2.3 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Οι μεσογειακές ακτές με πληθυσμό 130 εκατομμυρίων ανθρώπων, κατακλύζονται κάθε χρόνο από περίπου 100 εκατομμύρια τουρίστες, συγκεντρώνοντας σήμερα το 1/3 του παγκόσμιου τουρισμού (ΕΕΚ, 1992, Λαγός, 1996). Παρόλο όμως που η λεκάνη της Μεσογείου αποτελεί την μεγαλύτερη αγορά του κόσμου, τα τελευταία χρόνια το ποσοστό της σε αφίξεις μειώνεται συνεχώς λόγω (κυρίως) της συνεχούς υποβάθμισης που υφίσταται το περιβάλλον, από την αυξημένη τουριστική κίνηση, και τον απαγκωνισμό που δέχεται από νέες τουριστικές αγορές όπως π.χ. Άπω Ανατολή.

Οι μεσογειακές χώρες αποτελούν παραδοσιακά τον κύριο προορισμό των τουριστικών ρευμάτων της Βόρειας και Κεντρικής Ευρώπης, βασιζοντας ένα σημαντικό μέρος της οικονομία τους στον τουρισμό (Ισπανία, Ελλάδα). Νεότερες ανταγωνίστριες χώρες όπως η Τουρκία, με ομοειδή σχετικά τουριστική προσφορά (ήλιος, θάλασσα) οφείλουν την ανταγωνιστικότητα τους κυρίως στις χαμηλότερες τιμές παρεχόμενων υπηρεσιών (ΕΟΤ, 1999). Επίσης σημαντικό ποσοστό του μεσογειακού τουρισμού απορροφάει η νοτιοανατολική παράκτια ζώνη (Αίγυπτος, Ισραήλ, Συρία, Κύπρος) με διαφορετική τουριστική προσφορά (πολιτιστική και θρησκευτική παράδοση). (Καλοκάρδου, 1995, ΣΕΠ, 217-218)

Η Κέρκυρα και τα Ιόνια νησιά βρίσκονται στην ανατολική πλευρά της λεκάνης της Μεσογείου, στην είσοδο της Αδριατικής, οριοθετώντας μια ιδιαίτερη ανοικτή θάλασσα, το Ιόνιο πέλαγος. Η τουριστική κίνηση της περιοχής συγκεντρώνει τα χαρακτηριστικά των μεσογειακών χωρών, τα οποία είναι:

- Μεγάλη συγκέντρωση τουριστικών δραστηριοτήτων κατά μήκος των ακτών
- Εποχικότητα ζήτησης του τουριστικού προϊόντος
- Υπέρμετρη συγκέντρωση του τουρισμού στις 4 Ευρωπαϊκές μεσογειακές χώρες (Ισπανία, Γαλλία, Ιταλία και Ελλάδα)
- Έντονη υποβάθμιση του περιβάλλοντος, η οποία αναμένεται να ενταθεί. Σύμφωνα με τον παγκόσμιο οργανισμό τουρισμού το μεσογειακό περιβάλλον αναμένεται να δεχθεί έντονες πιέσεις τα επόμενα 20 χρόνια (ΕΟΤ – ΚΕΠΕ, 1994).

Ειδικότερα εκτιμάται ότι η μεσογειακή λεκάνη απορροφά ήδη το 35% του διεθνούς τουρισμού και είναι πρώτη στο κόσμο τουριστική περιοχή, μια τάση που οπωσδήποτε δεν προβλέπεται να αναστραφεί αντίθετα εκτιμάται ότι θα συνεχιστεί (ΕΟΤ, 1999).

Σύμφωνα με το «Γαλάζιο Σχέδιο» (UNEP: Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για το περιβάλλον) το έτος 2025 θα επισκεφθούν τις παράκτιες μεσογειακές ακτές 760 εκατομμύρια τουρίστες, έναντι 380 εκ που κατεγράφησαν το 1990. Η αύξηση αυτή θα απαιτήσει το διπλασιασμό του χρησιμοποιούμενου χώρου και το τριπλασιασμό των στερεών αποβλήτων ως το 2025. Αντίστοιχες εκτιμήσεις της Διεθνούς Τράπεζας και της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, υπολόγισαν αυτό τον αριθμό σε 700 εκατομμύρια περίπου.

Οι εξελίξεις αυτές εκτιμώνται ότι θα επιφέρουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και θα ασκήσουν έντονες πιέσεις στους οικοτόπους, τα μεταφορικά μέσα, τα παράκτια και τα ορεινά εδάφη, τους ενεργειακούς και υδάτινους πόρους, το δυναμικό καθαρισμού λυμάτων, ιδιαίτερα κατά τις περιόδους αιχμής (Ιούλιο, Αύγουστο). Τα μεγαλύτερα προβλήματα θα τα αντιμετωπίσουν οι παράκτιες περιοχές της Μεσογείου, οι οποίες θα υποδεχθούν το σύνολο του τουριστικού κύματος.

Σημειώνεται ότι στις μεσογειακές χώρες της Ευρώπης συγκεντρώνεται ήδη το 86% των συνολικών αφίξεων ολόκληρης της μεσογείου (EUROSTAT, 1998) και το 50% των διανυκτερεύσεων αλλοδαπών που πραγματοποιούνται στο Ευρωπαϊκό χώρο (ΕΟΤ, 1998). Ανεξάρτητα όμως από την ποσότητα είναι γεγονός ότι η μεγάλη τουριστικοποίηση των μεσογειακών περιοχών, έχει δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για να θεωρηθεί ως η πλέον επιβαρημένη θαλάσσια ενότητα και να κινδυνεύει άμεσα να αυτοκαταστραφεί, αν δεν ληφθούν σοβαρά μέτρα ελέγχου (Σαββίδης, 1995).

2.4 ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΕΣ ΧΩΡΕΣ

Η Ελλάδα ήδη αντιμετωπίζει ισχυρό ανταγωνισμό από χώρες, οι οποίες έχουν αναπτύξει ένα διαφορετικό τουριστικό προϊόν, έχουν βελτιώσει την γενικότερη υποδομή τους και χρησιμοποιούν εξειδικευμένο μάρκετινγκ. Στην λεκάνη της Μεσογείου οι κύριοι ανταγωνιστές του ελληνικού τουρισμού είναι η Γαλλία, η Ιταλία, η Τουρκία, η Αίγυπτος, η Κύπρος και η Ισπανία. Οι παραπάνω χώρες τα τελευταία χρόνια έχουν να επιδείξουν έναν πλουραλισμό όσο αφορά το τουριστικό προϊόν τους προσφέροντας τουριστικά «πακέτα» πέρα από το δίπτυχο ήλιος – θάλασσα που ήταν το κοινό σήμα «κατατεθέν» των χωρών αυτών

2.4.1. ΓΑΛΛΙΑ:

Πρόκειται για την μεσογειακή χώρα με το δυναμικότερο τουρισμό, η οποία όμως αντιμετωπίζει αυξανόμενο ανταγωνισμό από τις χώρες της ανατολικής Ευρώπης. Η Γαλλία εμφανίζεται ικανή να προσφέρει τουρισμό δυαδικού ενδιαφέροντος, πολιτιστικό και αναψυχής, καθώς και μεσογειακού τύπου. Στα ισχυρά της ατού αναφέρεται και η EURO – DISNEY.

Χώρα με πληθυσμό 58.608.000 (1997) με σύνολο αφίξεων σε προορισμούς εξωτερικού 21.862.450 (1998), από τις οποίες οι 488.201 πραγματοποιήθηκαν στην Ελλάδα (1998, **βλέπε πίνακα 2.5**). Για το ίδιο έτος η Γαλλία όσο αφορά τον αριθμό αφίξεων στην χώρα μας βρίσκεται στην 5^η θέση. Οι αφίξεις ανά μέσο μεταφοράς στην χώρα μας είναι 416.448 (85,7%) με αεροπλάνο, 58.584 (12,1%) με πλοίο, και 10.429 (2,1%) με αυτοκίνητο. Οι προβλέψεις για την τουριστική περίοδο του 2000, είναι θετικές. Οι κυριότεροι tour operators είναι: Nouvelles Frontieres, Club Med, Fram, Look Voyages και Heliades (EOT – Δ/ση Α, 1999)

Η Γαλλία για το έτη 1997 – 1998 - 1999 ήταν ο 1^{ος} τουριστικός προορισμός στο κόσμο με συνολικές διεθνείς αφίξεις 66,8 - 70 και 71,4 εκατομμύρια αντίστοιχα (**βλέπε πίνακα 2.5**) (W.T.O 2000) .

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.1 ΑΦΙΞΕΙΣ ΑΝΑ ΜΕΣΟ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΣΤΗΝ ΓΑΛΛΙΑ – ΙΤΑΛΙΑ – ΙΣΠΑΝΙΑ

ΑΦΙΞΕΙΣ ΑΝΑ ΜΕΣΟ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ 1998	ΑΕΡΟΠΛΑΝΟ	ΤΡΕΝΟ	ΠΛΟΙΟ	ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟ	ΣΥΝΟΛΟ
ΓΑΛΛΙΑ	416448	450	58874	10429	486201
ΠΟΣΟΣΤΟ	85,7%	0,1%	12,1%	2,1%	100,0%
ΙΤΑΛΙΑ	475659	538	172442	11049	659688
ΠΟΣΟΣΤΟ	72,1%	0,1%	26,1%	1,7%	100,0%
ΙΣΠΑΝΙΑ	74737	465	19951	1752	96905
ΠΟΣΟΣΤΟ	77,1%	0,5%	20,6%	1,8%	100,0%

ΠΗΓΗ ΕΟΤ 1999

2.4.2 ΙΤΑΛΙΑ:

Το μάρκετινγκ για το ιταλικό τουριστικό προϊόν στοχεύει στα αρχαία, στα μνημεία, και προβάλλει τους πολιτιστικούς πόρους της χώρας από την αρχαιότητα μέχρι την αναγέννηση. Είναι περισσότερο προσανατολισμένη στο πολιτιστικό τουρισμό. Σύμφωνα με την διεύθυνση τουρισμού της Ιταλίας η τουριστική περίοδος για το έτος 2000, αναμένεται να είναι «καλή», και στο τέλος του έτους θα σημειώσει αύξηση της τάξεως του 5%.

Χώρα με πληθυσμό 56.868.000 (1997) με σύνολο αφίξεων σε προορισμούς εξωτερικού 18.207.277 (1998), από τις οποίες οι 659.688 πραγματοποιήθηκαν στην Ελλάδα (1998, **βλέπε πίνακα 2.5**). Για το ίδιο έτος η Ιταλία όσο αφορά τον αριθμό αφίξεων στην χώρα μας βρίσκεται στην 3^η θέση. Οι αφίξεις ανά μέσο μεταφοράς στην χώρα μας είναι 475.659 (72,1%) με αεροπλάνο, 172.442 (26,1%) με πλοίο, και 11.049 (1,7%) με αυτοκίνητο. Οι προβλέψεις για την τουριστική περίοδο του 2000, είναι θετική. Οι κυριότεροι tour operators είναι: Alpitour, Comitours (H.I.T.), Columbus, Pianeta terra, Temporeale, Settemari, Ora Viaggi, In viaggio (ΕΟΤ – Δ/ση Α, 1999).

Η Ιταλία για το έτη 1997 – 1998 - 1999 ήταν ο 4^{ος} τουριστικός προορισμός στο κόσμο με συνολικές διεθνείς αφίξεις 34, 34,8, και 35,8 εκατομμύρια αντίστοιχα (**βλέπε πίνακα 2.5**), (W.T.O 2000) .

2.4.3 ΙΣΠΑΝΙΑ:

Πρόκειται για έναν από τους μείζονες τουριστικούς προορισμούς του κόσμου με έντονα ανεπτυγμένο τον μαζικό τουρισμό. Το target group για την ισπανική τουριστική αγορά είναι το χαμηλότερο από οικονομικής πλευράς τμήμα της αγοράς (υψηλές αφίξεις χαμηλή δαπάνη). Το σήμα κατατεθέν του τουριστικού προϊόντος στην Ισπανία είναι ήλιος – θάλασσα. Από τα κυριότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει είναι η οπτική υποβάθμιση του περιβάλλοντος

Χώρα με πληθυσμό 39.323.300 (1997) με σύνολο αφίξεων σε προορισμούς εξωτερικού 12.546.274 (1998), από τις οποίες οι 96.905 πραγματοποιήθηκαν στην Ελλάδα (1998, **βλέπε πίνακα 2.5**). Για το ίδιο έτος η Ισπανία όσο αφορά τον αριθμό αφίξεων στην χώρα μας βρίσκεται στην 19^η θέση. Οι αφίξεις ανά μέσο μεταφοράς στην χώρα μας είναι 74.737 (77,1%) με αεροπλάνο, 19.951 (20,6%) με πλοίο, και 1.752 (1,8%) με αυτοκίνητο. Οι προβλέψεις για την τουριστική περίοδο του 2000, δείχνουν αύξηση των αφίξεων της τάξης του 50%. Οι κυριότεροι tour operators είναι: Iberojet, Politours, Mundicolor, Pullmantur, Club de Vacaciones (EOT – Δ/ση Α, 1999).

Η Ισπανία για το έτος 1997 ήταν ο 3^{ος} τουριστικός προορισμός στο κόσμο με συνολικές διεθνείς αφίξεις 43 εκατομμύρια, και για τα έτη 1998 και 1999 ήταν 2ος τουριστικός προορισμός με 47,7, και 52 εκατομμύρια διεθνείς αφίξεις αντίστοιχα, (**βλέπε πίνακα 2.5**), (W.T.O 2000) .

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.2 ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ ΣΕ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΓΑΛΛΙΑ – ΙΤΑΛΙΑ – ΙΣΠΑΝΙΑ

ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ ΣΕ ΞΕΝ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ	ΑΑ	Α	Β	Γ	Δ + Ε	ΣΥΝΟΛΟ
ΓΑΛΛΙΑ	95811	970225	630407	235859	46733	1979035
ΠΟΣΟΣΤΟ	4,8%	49,0%	31,9%	11,9%	2,4%	100,0%
ΙΤΑΛΙΑ	170395	845832	647527	254387	54511	1972652
ΠΟΣΟΣΤΟ	8,6%	42,9%	32,8%	12,9%	2,8%	100,0%
ΙΣΠΑΝΙΑ	45260	79291	85749	44477	4431	259208
ΠΟΣΟΣΤΟ	17,5%	30,6%	33,1%	17,2%	1,7%	100,0%

ΠΗΓΗ ΕΟΤ 1999

2.4.4 ΤΟΥΡΚΙΑ:

Στην σύνθεση της τουριστικής αγοράς κυριαρχούν ο ήλιος και η θάλασσα, σε συνδυασμό με ιστορικά και πολιτισμικά της στοιχεία. Οι υπηρεσίες παρέχονται σε εξαιρετικά χαμηλές τιμές (το μεγάλο της πλεονέκτημα), (ΕΟΤ, 1999). Από τους κυριότερους στόχους του της τουριστικής πολιτικής της χώρας είναι ο θαλάσσιος τουρισμός, το γιότινγκ, τα κρουαζιερόπλοια. Για την καλοκαιρινή περίοδο του 2000, η Τουρκία έχει προωθήσει τον θρησκευτικό τουρισμό σε μια προσπάθεια αναβάθμισης του τουριστικού προϊόντος της χώρας. Αποτελεί μια τουριστική αγορά που το κυριότερο της χαρακτηριστικό είναι οι πιεσμένες τιμές και η καλή σχέση τιμής υπηρεσιών (τα πακέτα παραθεριστικών διακοπών είναι πιο φθηνά σε σχέση με τα αντίστοιχα της Ελλάδος) (ΕΟΤ 2000).

Η Τουρκία για το έτος 1997 - 1998 - 1999 ήταν ο 19^{ος} τουριστικός προορισμός στο κόσμο με συνολικές διεθνείς αφίξεις 9, 9, και 6,8 εκατομμύρια επισκέπτες (W.T.O 2000).

2.4.5 ΑΙΓΥΠΤΟΣ:

Η πορεία ανάπτυξης της Αιγύπτου παρουσιάζει ενθαρρυντικά σημεία, παρά το γεγονός ότι στο σύνολό της είναι προβληματική. Από τις αρχές της δεκαετίας του 1990, η Αίγυπτος ενέτεινε τις προσπάθειές της για την επέκταση του γεωπολιτικού της ρόλου, μέσω οικονομικών προσπαθειών, κυρίως στους τομείς της τουριστικής και βιομηχανικής πολιτικής.

Η Αίγυπτος διαθέτει τις προϋποθέσεις για την ανάπτυξη του τουρισμού. Οι δυνατότητες αυτές οφείλονται σε ένα πλήθος κλιματολογικών, γεωγραφικών και πολιτιστικών παραγόντων. Οι ευνοϊκές συνθήκες για εμπορική δραστηριότητα, η μεγάλη προσφορά φθηνού εργατικού δυναμικού, η πλεονεκτική γεωγραφική θέση και ο πολιτιστικός πλούτος της ευρύτερης περιοχής αποτελούν συγκριτικό πλεονέκτημα της χώρας.

Κατά παράδοση στηρίζεται το τουριστικό της προϊόν στην μοναδική της αρχαιολογική της κληρονομιά και στο πολιτιστικό – πολιτισμικό τουρισμό. Σήμερα το τουριστικό της προϊόν στρέφεται στο συνεδριακό τουρισμό, και στα ταξίδια περιπέτειας στην έρημο και το όρος Σινά.

Οι αφίξεις για τα έτη 1997 – 1998 – 1999 για την Αίγυπτο είναι 3,65, 3,21 και 4,48 εκατομμύρια. Αξιοσημείωτη είναι η αύξηση του 1999 που είναι γύρω στο 40% (W.T.O. 2000).

2.4.6. ΚΥΠΡΟΣ:

Βρισκόμενη στο σταυροδρόμι τριών ηπείρων και στο σημείο συνάντησης μεγάλων πολιτισμών, η Κύπρος ανέπτυξε και διατήρησε το δικό της πολιτισμό, αφομοιώνοντας διάφορες επιδράσεις. Αποτελεί κέντρο του Ελληνικού πολιτισμού, διατηρώντας ως και σήμερα σταθερά και οριστικά τον Ελληνικό της χαρακτήρα. Βρίσκεται στην ανατολική άκρη της Μεσογείου, έχοντας ένα ευχάριστο ζεστό κλίμα. Πρωτεύουσά της είναι η Λευκωσία, μια πόλη με πολυτάραχη και πολύχρονη ιστορία και σημαντικά αρχαιολογικά μνημεία. Δεύτερη σε μέγεθος πόλη της Κύπρου είναι η Λεμεσός. Είναι το μεγαλύτερο λιμάνι του νησιού, και πολύ σημαντικό τουριστικό και εμπορικό κέντρο. Τέλος η Πάφος είναι μια πανέμορφη πόλη, όπου σύμφωνα με τον μύθο αναδύθηκε η θεά Αφροδίτη και έχει χαρακτηριστεί μνημείο Εθνικής Κληρονομιάς.

Η Κύπρος βρίσκεται σε ενταξιακή πορεία και προετοιμάζεται να καταστεί μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Κέρκυρας και του Έσσεν, η Κύπρος και η Μάλτα θα ενταχθούν στην Ε.Ε. κατά την επόμενη φάση της διεύρυνσης. Με τις νέες προοπτικές ένταξης της μεγαλονήσου στην Ε.Ε (και της επίλυσης του Κυπριακού), η Κύπρος μπορεί να διαδραματίσει ένα πρωταγωνιστικό ρόλο στο τουρισμό στην Μεσόγειο. Το τουριστικό της προϊόν διαρκώς εμπλουτίζεται. Ιδιαίτερα δημοφιλή είναι τα πακέτα διακοπών με κύριο χαρακτηριστικό ήλιο και θάλασσα, που προσφέρουν φθηνότερες επιλογές από την Ισπανία. Τα τελευταία χρόνια έντονα προωθούνται στην αγορά πακέτα γκολφ, συνεδρίων και πολιτιστικών διακοπών.

2.4.7 ΕΛΛΑΔΑ:

Η Ελλάδα εκτός από την ιδιαίτερη γεωγραφική θέση που έχει στον Ευρωπαϊκό χώρο, διαθέτει ένα πλούσιο φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον, το οποίο την καθιστά μοναδική στις προτιμήσεις πολλών ξένων επισκεπτών. Η συμβολή του τουρισμού ως οικονομική δραστηριότητα στην οικονομία της χώρας είναι ιδιαίτερα σημαντική από διάφορες απόψεις. Εκτός του ότι δημιουργεί νέες θέσεις εργασίας συμβάλλοντας στην διαμόρφωση του εθνικού εισοδήματος, σημαντική είναι επίσης η προσφορά του στην ενίσχυση των υπόλοιπων κλάδων της οικονομίας, οι οποίοι επωφελούνται ιδιαίτερα από την ανάπτυξη της τουριστικής δραστηριότητας.

Η ουσιαστική τουριστική ανάπτυξη στην Ελλάδα ξεκινάει την δεκαετία του 50 και κορυφώνεται με την μορφή του μαζικού τουρισμού στην δεκαετία του 80. Οι μεγάλοι tour operators, δημιουργούν οργανωμένα πακέτα διακοπών σε πολλούς ελληνικούς προορισμούς, και η χώρας μας καθιερώνεται ως διεθνής τουριστικός προορισμός, με το χαρακτηριστικό διαφημιστικό των 4S (Sun-ήλιος, Sea-θάλασσα, Sand-αμμουδιές, Sex-έρωτας) και κατά καιρούς έχουν προστεθεί ακόμη άλλα δύο «ελληνικά» S (Souvlaki, Sirtaki). Κατά τις δεκαετίες του 70 και του 80, αρχίζουν να εμφανίζονται κάποια περιβαλλοντικά, κοινωνικά, πολιτιστικά και οικονομικά προβλήματα, που προέρχονται από την ανεξέλεγκτη ανάπτυξη του μαζικού τουρισμού. Οι διάφορες εναλλακτικές μορφές που εφαρμόζονται, χωρίς κατάλληλο σχεδιασμό και προγραμματισμό, χρησιμοποιούνται ως δικαιολογητική βάση στα προβλήματα που συσσωρεύονται από τον μαζικό τουρισμό (EOT-ΚΕΠΕ, 1994).

Στα πλαίσια της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Αγοράς ένα πιθανό μελλοντικό σενάριο είναι η διαφορετική εξειδίκευση των χωρών: για παράδειγμα η Ελλάδα, μαζί με την Ισπανία, την Γαλλία και την Ιταλία θα εξειδικευτεί στο τουρισμό. Στα πλαίσια των μεμονωμένων χωρών η περιφερειακή αυτή εξειδίκευση προσφέρει δυνατότητες σε περιοχές μακριά από τις μεγάλες πόλεις. Ο τουρισμός, οι παραθεριστικές κατοικίες και οι δραστηριότητες συνεδρίων μπορούν να αποτελέσουν τις «βιομηχανίες βάσης» με την απαραίτητη προϋπόθεση της ύπαρξης αεροδρομίων και ικανοποιητικών συνδέσεων με τις κεντρικές περιφέρειες της Ευρώπης. (Masser, 1992, 102).

Η Ελλάδα αποτελεί έναν σημαντικό τουριστικό προορισμό της ανατολικής Μεσόγειου. Αν και η χώρα μας διαθέτει μεγαλύτερη γραμμή αιγιαλού στην μεσόγειο εν τούτοις οι αφίξεις είναι πολύ λιγότερες από την Ισπανία, την Ιταλία και την Γαλλία. Προσανατολίζεται κυρίως στον μαζικό τουρισμό με κύριο διαφημιστικό spot ήλιος - θάλασσα.

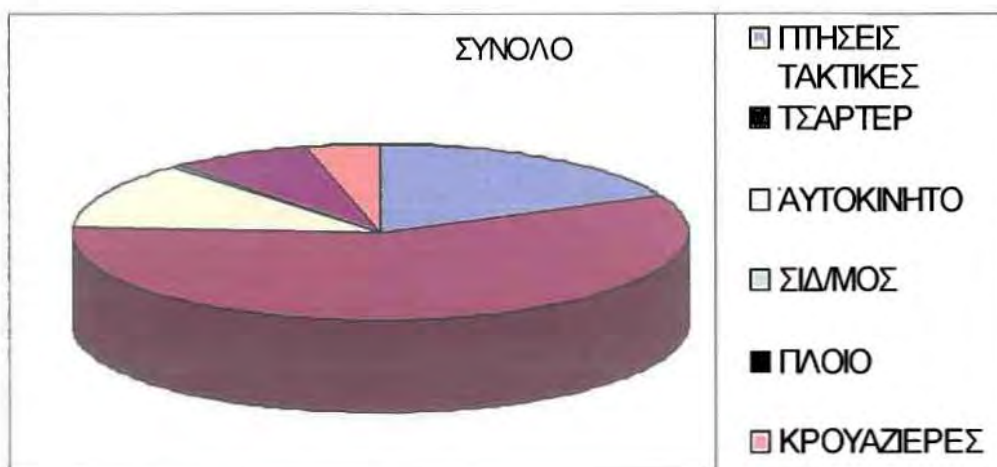
Η Ελλάδα για το έτος 1997 ήταν ο 17^{ος} τουριστικός προορισμός στο κόσμο με συνολικές διεθνείς αφίξεις 10,2 εκατομμύρια, και για τα έτη 1998 – 1999 16ος με συνολικές αφίξεις 10,9 και 11,4 αντίστοιχα. (βλέπε πίνακα 2.5). Το σύνολο των αφίξεων που πραγματοποιήθηκαν στην χώρας μας είναι 11.363.822 (1998). Οι αφίξεις κατά μέσο μεταφοράς έχουν ως εξής :

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.3: ΑΦΙΞΕΙΣ ΚΑΤΑ ΜΕΣΟ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΣΤΗ ΕΛΛΑΔΑ ΤΟ 1998

	Τ ΑΚΤΙΚΕΣ ΠΤΗΣΕΙΣ	ΤΣΑΡΤΕΡ	ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟ	ΣΙΔ/ΜΟΣ	ΠΛΟΙΟ	ΚΡΟΥΑΖΙΕΡΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΣΥΝΟΛΟ	2044107	6601734	1403983	31706	834516	447776	11363822
ΠΟΣΟΣΤΟ	17,99%	58,09%	12,35%	0,28%	7,34%	3,94%	99,99%

ΠΗΓΗ ΕΟΤ, 1999

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2.3: ΑΦΙΞΕΙΣ ΚΑΤΑ ΜΕΣΟ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΣΤΗ ΕΛΛΑΔΑ ΤΟ 1998

ΠΗΓΗ Ε.Ο.Τ. 1999. ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.4 ΑΦΙΞΕΙΣ ΚΑΤΑ ΕΘΝΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ 1996 – 1998

	ΧΩΡΕΣ	ΑΦΙΞΕΙΣ			ΜΕΤΑΒΟΛΗ %		ΠΟΣΟΣΤΟ
		1996	1997	1998	1997/1996	1998/1997	1998
1	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	1907863	1994670	2136515	4,55	7,11	19,57
2	ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	1687999	1711942	2044243	1,42	19,41	18,73
3	ΙΤΑΛΙΑ	491081	533303	659688	8,60	23,70	6,04
4	ΟΛΛΑΝΔΙΑ	452179	464144	548339	2,65	18,14	5,02
5	ΓΑΛΛΙΑ	462732	426678	488201	-7,79	14,42	4,47
6	ΣΟΥΗΔΙΑ	448257	472481	487617	5,40	3,20	4,47
7	ΑΥΣΤΡΙΑ	359604	388118	450196	7,93	15,99	4,12
8	ΔΑΝΙΑ	298959	344261	292532	15,15	-15,03	2,68
9	ΕΛΒΕΤΙΑ	256425	295731	289387	15,33	-2,15	2,65
10	ΒΕΛΓΙΟ – ΛΟΥΞ	213567	229310	273674	7,37	19,35	2,51
11	ΝΟΡΒΗΓΙΑ	157722	160457	226282	1,73	41,02	2,07
12	Η.Π.Α.	222430	240555	219362	8,15	-8,81	2,01
13	ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒΙΑ	231496	198999	201633	-14,04	1,32	1,85
14	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	154765	182338	197347	17,82	8,23	1,81
15	ΟΥΓΓΑΡΙΑ	113657	145192	186147	27,75	28,21	1,71
16	ΤΣΕΧΙΑ	177087	174068	178094	-1,71	2,31	1,63
17	ΦΙΛΑΝΔΙΑ	120837	148461	149337	22,86	0,59	1,37
18	ΡΩΣΙΑ	180266	200794	127417	11,39	-36,54	1,17
19	ΚΥΠΡΟΣ	85893	131441	126992	53,03	-3,38	1,16
20	ΠΟΛΩΝΙΑ	88947	101793	122647	14,44	20,49	1,12
21	ΙΣΠΑΝΙΑ	79717	71314	96905	-10,54	35,88	0,89
22	ΙΣΡΑΗΛ	54264	74980	89402	38,18	19,23	0,82
23	ΙΑΠΩΝΙΑ	87135	85029	87130	-2,42	2,47	0,80
24	ΠΓΔΜ		378095	86911		-77,01	0,80
	ΑΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ	900413	916172	1150048	1,75	25,53	10,54
	ΣΥΝΟΛΟ ΑΔ/ΠΩΝ	9233295	10070326	10916046	9,07	8,40	100,00
	ΣΥΝΟΛΟ ΕΥΡΩΠΗΣ	8341758	9146321	10047311	9,65	9,85	92,04

ΠΗΓΗ ΕΟΤ 2000

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.5 ΟΙ ΔΗΜΟΦΙΛΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΙ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΙ ΤΟ 1999

	ΧΩΡΕΣ	1998	1999	1999/1998	ΜΕΡΙΔΙΟ
					ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΑΓΟΡΑΣ
1	ΓΑΛΛΙΑ	70	71,4	2,0%	10,7
2	ΙΣΠΑΝΙΑ	47,7	52	9,0%	7,3
3	Η.Π.Α.	46,4	47	1,3%	7,1
4	ΙΤΑΛΙΑ	34,8	35,8	2,9%	5,3
5	ΚΙΝΑ	25,1	27	7,6%	3,8
6	ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	25,7	25,7	0,0%	3,9
7	ΜΕΞΙΚΟ	19,8	20,2	2,0%	3
8	ΚΑΝΑΔΑΣ	18,8	19,6	4,3%	2,9
9	ΠΟΛΩΝΙΑ	18,8	17,9	-4,8%	2,9
10	ΑΥΣΤΡΙΑ	17,4	17,6	1,1%	2,6
11	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	16,5	17,1	3,6%	2,5
12	ΕΠΙ/ΤΕΙΑ ΡΩΣΙΑΣ	15,8	16,4	3,8%	2,4
13	ΤΣΕΧΙΑ	16,3	16	-1,8%	2,5
14	ΟΥΓΓΑΡΙΑ	15	12,9	-14,0%	2,3
15	ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	11,3	11,6	2,7%	1,7

ΠΗΓΗ W.T.O. 2000

2.4.8 ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ:

Το τουριστικό τους προϊόν είναι προσανατολισμένο στον μαζικό τουρισμό και κατέχουν το 0,8% της τουριστικής κίνησης της Μεσογείου και ποσοστό 10% της συνολικής κίνησης προς την Ελλάδα (ΕΟΤ, 1999). Τα Ιόνια νησιά ήδη αντιμετωπίζουν τον ανταγωνισμό των άλλων ελληνικών περιφερειών και νησιών, τον ανταγωνισμό από προορισμούς της Μεσογείου και νέους αναδυόμενους δυναμικούς προορισμούς, όπως Καραϊβική και Μέση Ανατολή. Το σλόγκαν ήλιος και θάλασσα, παραλίες και τοπίο παρουσιάζεται πλέον για πολλές χώρες και προορισμούς και από μόνα αυτά τα φυσικά «δώρα» δεν δημιουργούν πλέον ζήτηση για τα Ιόνια ούτε για τη Ελλάδα παρά μόνο όταν συμπίεζονται οι τιμές προς τα κάτω. Σαν χαρακτηριστικό παράδειγμα των αλλαγών που επιφέρει ο έντονος ανταγωνισμός είναι η Ισπανία, η οποία προσαρμόστηκε έγκαιρα με τα νέα δεδομένα, αλλάζοντας το προφίλ της, το image ήλιος - θάλασσα και προσφέροντας πακέτα εναλλακτικών μορφών τουρισμού δίνοντας ιδιαίτερη βάση στο πολιτιστικό τουρισμό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΑ ΙΟΝΙΑ

3. Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΑ ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ

3.1 ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ.

Η περιφέρεια Ιονίων νήσων αποτελείται από τέσσερις Νομούς (Κερκύρας, Κεφαλλονιάς, Ζακύνθου και Λευκάδος), με βασικά νησιά Κέρκυρα, Κεφαλλονιά, Ζάκυνθο, Λευκάδα, Ιθάκη, Παξοί, Αντίπαξοι, και πληθώρα μικρότερων νησιών όπως τα Διαπόντια νησιά (Ερείκουςα, Μαθράκι, Οθωνοί), και πολλές βραχονησίδες. Η περιφέρεια έχει έκταση 2.307 τ.χλμ. (Ν. Κεφαλληνίας 904τ. χλμ., Ν. Κερκύρας 641 τ. χλμ., Ν Ζακύνθου 406 τ.χλμ., και Λευκάδος 356 τ. χλμ.) με συνολικό πληθυσμό 193.734 κατοίκους (Ν. Κεφαλληνίας 32.474., Ν. Κερκύρας 107.592, Ν Ζακύνθου 32.557, και Λευκάδος 21.111 κατοίκους) (ΕΣΥΕ, 1998).

Τα Ιόνια νησιά συνθέτουν ένα νησιωτικό σύμπλεγμα με ισχυρούς δεσμούς, που έχουν δημιουργηθεί μέσα από μακραίωνες ιστορικές σχέσεις. Αποτελούσαν και αποτελούν μια γέφυρα ανάμεσα στην ηπειρωτική Ελλάδα και την δύση και είναι τα μοναδικά σημεία επαφής προς την υπόλοιπη ευρωπαϊκή ένωση.

3.2 ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ (Δημογραφικά χαρακτηριστικά)

Ο πληθυσμός της Π.Ι.Ν. ανέρχεται σε 193.734 κατοίκους σύμφωνα με την απογραφή ΕΣΥΕ 1991. Από την επεξεργασία των δημογραφικών δεδομένων συνάγονται τα κάτωθι συμπεράσματα :

- Η Π.Ι.Ν. αποτελούσε και στις τρεις απογραφές του πληθυσμού ('71 -'81 -'91) την περιφέρεια της χώρας με το λιγότερο πληθυσμό.
- Την περίοδο '71 -'81 η Π.Ι.Ν. είχε μείωση -0,97%, ενώ την επόμενη δεκαετία αύξηση 6,07%.
- Η συνεχής πληθυσμιακή μείωση στο Ν. Λευκάδας είναι φαινόμενο μοναδικό στην Περιφέρεια (-17,27% συνολικά στις δύο δεκαετίες).
- Θεαματική ήταν η αύξηση του Ν. Ζακύνθου (8,47% από -0,57%) και Κεφαλληνίας (3,76% από -12,95%), ενώ αντιθέτως ο Ν. Κέρκυρας παρουσίασε μικρή αύξηση (8,16% από 7,04%).

- Ο πληθυσμός της Π.Ι.Ν. κατοικεί κυρίως στις πεδινές ζώνες. Οι Ν. Κέρκυρας και Ζακύνθου δεν διαθέτουν ορεινό πληθυσμό, σε αντίθεση με το Ν. Λευκάδας, όπου ένα μεγάλο ποσοστό πληθυσμού είναι ορεινός. Ο Ν. Κεφαλληνίας εξαιτίας του γεωγραφικού του ανάγλυφου, έχει κατανεμημένο πληθυσμό και στις τρεις εδαφικές περιοχές.
- Την δεκαετία '71 - '81, το φαινόμενο εσωτερικής μετανάστευσης που καταγράφεται πλήττει βασικά τις ορεινές και ημιορεινές περιοχές. Ο πληθυσμός τους εγκαθίσταται κυρίως στα μεγάλα αστικά κέντρα. Αξιοσημείωτο επίσης είναι το φαινόμενο της παλιννόστησης που παρατηρείται την επόμενη δεκαετία. Οι μετανάστες επιστρέφουν και κατοικούν κυρίως στις ημιορεινές και πεδινές περιοχές.
- Και στους 4 Νομούς, η πυραμίδα των ηλικιών αποδεικνύει ότι ο πληθυσμός γηράσκει.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.1: ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΗΣ Π.Ι.Ν 1971-1991

	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ			ΜΕΡΜ		ΠΟΣΟΣΤΟ %	
	1971	1981	1991	1971-81	1981-91	'71 - '81	'81 - '91
ΧΩΡΑ	8768641	9740417	10259000	97178	51858	11,08	5,32
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	184443	182651	193734	-179	1108	-0,97	6,07
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ / ΧΩΡΑ	2,1%	1,9%	1,9%				
ΝΟΜΟΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	92933	99477	107592	654	812	7,04	8,16
ΝΟΜΟΣ ΛΕΥΚΑΔΑΣ	25371	21863	21111	-351	-75	-13,83	-3,44
ΝΟΜΟΣ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	35952	31297	32474	-466	118	-12,95	3,76
ΝΟΜΟΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ	30187	30014	32557	-17	254	-0,57	8,47
Ν.ΚΕΡΚΥΡΑΣ / ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	50,4%	54,5%	55,5%				
Ν.ΛΕΥΚΑΔΑΣ / ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	13,8%	12,0%	10,9%				
Ν.ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	19,5%	17,1%	16,8%				
Ν.ΖΑΚΥΝΘΟΥ / ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	16,4%	16,4%	16,8%				

ΠΗΓΗ: ΕΣΥΕ, ΑΠΟΓΡΑΦΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

3.3 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ

Η Π.Ι.Ν. κατέχει εξέχουσα θέση μεταξύ των Περιφερειών της Ελλάδος, διότι μαζί με την Κρήτη και το Ν. Αιγαίο παρουσιάζουν δυναμική τουριστική ανάπτυξη και επιδεικνύουν οικονομική ανάπτυξη την τελευταία 15ετία. Επίσης χαρακτηρίζεται από χαμηλά ποσοστά ανεργίας, που όμως εποχιακά αυξάνονται (το χειμώνα), σχετικά υψηλό και αυξανόμενο επίπεδο διαβίωσης, δυναμικούς κλάδους οικονομικής δραστηριότητας και σταδιακή βελτίωση της οικονομικής τους διάρθρωσης.

3.3.1 ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ

Ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός της Π.Ι.Ν. σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΣΥΕ (απογραφή '91) αντιπροσωπεύει το 38,20% του συνολικού πληθυσμού της και παρ'όλο που τη δεκαετία '81-'91 παρουσίασε ελάχιστη μείωση, κατέχει την 5^η κατά σειρά θέση στο σύνολο των Περιφερειών της Χώρας, εν αντιθέσει με το 1981, που κατείχε τη 12^η θέση. Σε επίπεδο Νομού, η Κεφαλλονιά έχει μεγάλη αύξηση του ποσοστού μεταβολής στην ίδια δεκαετία (7,29%), ενώ οι υπόλοιποι νομοί έχουν μείωση - η Λευκάδα -4,66%, η Κέρκυρα -2,89%, η Ζάκυνθος -1,7%.

Επειδή τα χαρακτηριστικά του ενεργού πληθυσμού από τα οποία εξαρτάται η παραγωγικότητά του συναρτώνται από το μορφωτικό επίπεδο και το βαθμό εξειδίκευσης, αναφέρεται ότι η μόρφωση στην Π.Ι.Ν. κυμαίνεται σε χαμηλά επίπεδα. Το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού είναι του επιπέδου της α'βάθμιας εκπαίδευσης (54,13%), ενώ το ποσοστό των αναλφάβητων (10,91%) είναι σημαντικό και το ποσοστό του πληθυσμού με γ'βάθμια εκπαίδευση είναι πολύ χαμηλό (6,31%).

Στον τριτογενή τομέα ανεδείχθησαν κατηγορίες επαγγελματιών, οι οποίες για πρώτη φορά αναπτύχθηκαν ραγδαία αυτή την 20ετία στην Π.Ι.Ν. :

- επιστήμονες και αντίστοιχα υπάλληλοι γραφείου, ασφαλιστές, κτηματομεσίτες
- κατηγορίες επαγγελματιών που ασχολούνται με τον τουρισμό, όπως : μάγειροι, σερβιτόροι, διευθυντές ξενοδοχείων, οικιακοί υπάλληλοι, κλπ.

Στον πρωτογενή τομέα παρουσιάζεται μια αύξηση των μονοκαλλιεργητών γεωργών, η οποία συνοδεύεται από την αντίστοιχη υποχώρηση των παραδοσιακών

πολυκαλλιεργητών γεωργών παντός τύπου, αποτέλεσμα του θεωρούμενου εκσυγχρονισμού στο συγκεκριμένο κλάδο.

Τέλος, ο κλάδος των τεχνιτών και των εργατών διανύει μια πορεία αναδιάρθρωσης. Μεγάλη αύξηση παρουσιάζουν τα επαγγέλματα που σχετίζονται με την οικοδομή. Υψηλότερα ποσοστά παρουσιάζουν οι υδραυλικοί (172,7%), οι ηλεκτροτεχνίτες (99,5%), οι τεχνίτες-εργάτες δομικών έργων (91,4%) και οι ελαιοχρωματιστές (76,4%), ενώ τα υψηλότερα ποσοστά επαγγελμάτων που μειώνονται ανήκουν στον τομέα της μεταποίησης και συγκεκριμένα στους παλιούς παραδοσιακούς κλάδους που «χάνονται»: κλωστές - υφαντές - πλέκτες (-85,2%), υποδηματοποιοί - κατασκευαστές ειδών από δέρμα (-76,8%), ράπτες ενδυμάτων (-63,4%) (Χωροταξικό Σχέδιο Περιφέρειας Ιονίων Νήσων, πρώτη φάση).

3.3.2 ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Όσον αφορά την απασχόληση έχει διαπιστωθεί μια αναδιάρθρωση και στους τρεις παραγωγικούς τομείς. Το μεγαλύτερο ποσοστό απασχόλησης εμφανίζεται στον τριτογενή τομέα (50,94%). Στον πρωτογενή τομέα το ποσοστό απασχόλησης μειώνεται και καταλήγει να απασχολείται μόνον το 26,67% του πληθυσμού. Η απασχόληση στον δευτερογενή τομέα είχε μικρή αύξηση τη δεκαετία 1981-1991 και φαίνεται ότι καταγράφηκε μια μετατόπιση απασχολούμενων από τον πρωτογενή στον τριτογενή τομέα. Παρ'όλα αυτά η απασχόληση στο δευτερογενή τομέα δείχνει θετική εξέλιξη σε επίπεδο Περιφέρειας και αποτελεί μια από τις 6 Περιφέρειες της Χώρας - εκ των οποίων 3 νησιωτικές - με αυτό το χαρακτηριστικό. Αυτό φανερώνει ότι η ανάπτυξη του τουρισμού πιθανόν σε πρώτη φάση οδηγεί στη μονοκαλλιέργεια του κλάδου, ενώ σε μια επόμενη φάση προκαλεί ανάπτυξη σε συμπληρωματικούς κλάδους, που εν προκειμένω παρατηρήθηκε σε κλάδους της μεταποίησης, όπως κατασκευή οικοδομικών υλικών, αλλά και στην οικοδομή που αποτελεί ένα από τους βασικότερους κλάδους του δευτερογενούς τομέα. Η εικόνα αυτή παρουσιάζεται σχεδόν σε όλους τους νομούς με εξαίρεση της Κεφαλλονιάς, όπου παρουσιάστηκε αύξηση των απασχολούμενων και στους τρεις παραγωγικούς τομείς.

Ανεξάρτητα πάντως από τα στατιστικά στοιχεία που σαφώς προσδιορίζουν μια κατάσταση στον τομέα της απασχόλησης, το βασικό χαρακτηριστικό της είναι η πολυαπασχόληση του αγροτικού πληθυσμού, αποτέλεσμα του σημαντικού οικονομικού και κοινωνικού μετασχηματισμού των αγροτικών περιοχών της χώρας, αλλά και της εποχικότητας της γεωργικής παραγωγής (Τσάρτας, 1991, 86).

3.3.3 ΑΝΕΡΓΙΑ

Η «ισορροπία» ανάμεσα στα ποσοστά των δύο βασικών τομέων της απασχόλησης, αλλά και το φαινόμενο της πολυαπασχόλησης που επιτρέπει να συνδυάζονται επαγγέλματα, τα οποία είναι εποχιακά, όπως η γεωργία και ο τουρισμός, αποτελούν ίσως τις βασικές αιτίες του χαμηλού ποσοστού της ανεργίας. Στα Ιόνια το εν λόγω ποσοστό, σύμφωνα με τα στοιχεία του ΚΕΠΕ ήταν το χαμηλότερο μεταξύ των ποσοστών των υπολοίπων Περιφερειών το 1981. Το 1991, τελικά η Π.Ι.Ν. κατατάχθηκε στην 3^η θέση με χαμηλότερο ποσοστό (Ν. Αιγαίου και Κρήτης καταλαμβάνουν τις προηγούμενες θέσεις). Ο τουρισμός, αλλά και η συμπληρωματική προς αυτόν οικοδομική δραστηριότητα συμβάλλουν σημαντικά στη μειωμένη ανεργία. Βέβαια, σύμφυτη του τουρισμού είναι η υψηλή ανεργία σε εποχιακή βάση, που σύμφωνα με ανεπίσημα στοιχεία πιθανόν να αγγίζει το 20% - 30% (Χειμώνας). Σε επίπεδο νομών, το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας συνεισφέρει στην Περιφέρεια η Ζάκυνθος και το μικρότερο η Κέρκυρα.

3.3.4 ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗ Α.Ε.Π.

Τη σχετική υψηλή θέση των Ιονίων στο πεδίο σύγκρισης των Περιφερειών με το ΑΕΠ της χώρας στηρίζει η ανάπτυξη του τριτογενούς τομέα και συγκεκριμένα του τουρισμού.

Ο τριτογενής τομέας μάλιστα αντιστοιχεί στα Ιόνια σε σημαντικά υψηλότερο ποσοστό του ΑΕΠ από ότι στο σύνολο της χώρας (64% έναντι 57% αντίστοιχα το 1992). Επιπλέον, η προστιθέμενη αξία του τριτογενή στα Ιόνια αυξάνεται σημαντικά ταχύτερα από αυτήν των άλλων τομέων της οικονομίας - και από ό,τι στο σύνολο της χώρας. Ο πρωτογενής τομέας εξακολουθεί να έχει στα Ιόνια υψηλότερη συμμετοχή στο ΑΕΠ από

ό,τι στο σύνολο της χώρας. Ο τομέας αυτός παρουσιάζει πάντως τάσεις στασιμότητας. Ο δευτερογενής τομέας είναι δευτερευούσης σημασίας στα Ιόνια, σαφώς μικρότερης από ότι στην υπόλοιπη χώρα. Η “παραγωγικότητα” του πρωτογενή και του δευτερογενή τομέα είναι αισθητά χαμηλότερη και από το μέσο όρο των τριών κλάδων και από τους αντίστοιχους δείκτες της χώρας. Αντίθετα, εξαιρετικά υψηλότερη από το μέσο όρο της Περιφέρειας είναι η “παραγωγικότητα” του τριτογενή τομέα - που στα Ιόνια είναι υψηλότερη από το μέσο όρο της χώρας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.2 ΑΕΠ ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗ

	ΑΕΠ κατά κεφαλή		
			Μεταβολή
	1981	1991	81-91
ΧΩΡΑ	527088	601953	74865
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	151113	167301	16188
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ / ΧΩΡΑ	0,29	0,28	-0,01
ΝΟΜΟΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	37484	45610	8126
ΝΟΜΟΣ ΛΕΥΚΑΔΑΣ	31935	36224	4289
ΝΟΜΟΣ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	42979	40666	-2313
ΝΟΜΟΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ	38715	44801	6086
Ν.ΚΕΡΚΥΡΑΣ / ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	0,25	0,27	0,02
Ν.ΛΕΥΚΑΔΑΣ / ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	0,21	0,22	0,01
Ν.ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ / ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	0,28	0,24	-0,04
Ν.ΖΑΚΥΝΘΟΥ / ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	0,26	0,27	0,01

Πηγή: Εθνικοί Λογαριασμοί

3.4 ΤΟΜΕΙΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

3.4.1 ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

Στα Ιόνια Νησιά ο τριτογενής τομέας συνίσταται από 8 θεματικές ενότητες : εμπόριο (χονδρικό και λιανικό), ξενοδοχεία - εστιατόρια, μεταφορές, χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, παροχή υπηρεσιών, δημόσια διοίκηση, έρευνα και ανάπτυξη και εκπαίδευση - υγεία / πρόνοια - ψυχαγωγικές / πολιτιστικές / αθλητικές δραστηριότητες. Οι πλέον αναπτυγμένες δραστηριότητες είναι το εμπόριο - χονδρικό και λιανικό - και ο τουρισμός (με κριτήριο τον τζίρο, τον αριθμό των επιχειρήσεων και τη μέση ετήσια απασχόληση).

Σε επίπεδο Περιφέρειας, ο αριθμός των μονάδων άνω των 100 κλινών, που θεωρούνται ότι αντικατοπτρίζουν μια σχετική ποιότητα παροχής υπηρεσιών και δεν είναι οικογενειακές μονάδες, έχουν φθάσει στις 221, ενώ οι αντίστοιχες κλίνες είναι 34.812 (ΕΟΤ,1998). Ο τύπος των μεγάλων ξενοδοχειακών μονάδων είναι ο πιο προσφιλής. Σε επίπεδο διαπεριφερειακών συγκρίσεων σύμφωνα με τα στοιχεία του ΚΕΠΕ (Διαπεριφερειακή ανάλυση, Έκθεση 19), η Π.Ι.Ν. κατέχει τη 2^η θέση μετά την Αττική σε ξενοδοχειακές κλίνες ΑΑ' κατηγορίας και την 3^η θέση μετά το Ν. Αιγαίο και την Κρήτη σε ξενοδοχειακές κλίνες Α' κατηγορίας. Έτσι οι νησιωτικές περιφέρειες καταλήγουν να έχουν το 48% των ξενοδοχειακών κλινών το 1998.

Η διαχρονική ανάλυση της εξέλιξης του αριθμού των κλινών των ξενοδοχειακών καταλυμάτων φαίνεται ότι έχει μια ανοδική πορεία που ανά νομό δείχνει :

- διπλασιασμό σχεδόν των κλινών στη Λευκάδα (91%) εντός μιας επταετίας
- μεγάλο ποσοστό αύξησης στην Κεφαλλονιά 72,7% και την Ζάκυνθο (66,4%) την ίδια περίοδο 1990-1997
- μικρό ποσοστό αύξησης στην Κέρκυρα (15,4%), όπου όμως οι κλίνες έχουν φθάσει τις 36.134 και αποτελούν το 63% του συνόλου των κλινών στην Περιφέρεια.

Μεγάλη αύξηση την ίδια περίοδο είχαν οι κλίνες σε ενοικιαζόμενα δωμάτια, μια αύξηση η οποία ίσως είναι περισσότερο πλασματική παρά πραγματική, διότι στο

πλαίσιο της περιστολής της άτυπης οικονομίας, άρχισαν να δηλώνονται και δωμάτια, που ούτως ή άλλως λειτουργούσαν.

Οι δυνατότητες για την περαιτέρω ανάπτυξη της Περιφέρειας εντοπίζονται στον τουρισμό. Οι προοπτικές που παρουσιάζει η Περιφέρεια για την ανάπτυξη του τουρισμού είναι πολύ ευνοϊκές :

- Από άποψη γεωγραφικής θέσης, η Περιφέρεια βρίσκεται σε πλεονεκτική θέση διότι βρίσκεται πλησιέστερα στην Ευρώπη, συνδέεται άμεσα με αυτήν και δεν επιβαρύνεται από γεωπολιτικές συνθήκες, όπως η περιοχή του Αιγαίου.
- Έχει μια ιδιαίτερη πολιτιστική φυσιογνωμία και πρέπει να αποτελέσει πόλο έλξης.
- Από άποψη τουριστικών πόρων, είναι από τις πιο αξιόλογες της χώρας, με ελάχιστες περιοχές που χαρακτηρίζονται υπερανπτυγμένες και «προβληματικές» σε σχέση με την υπάρχουσα υποδομή και υπηρεσίες.
- Διακρίνεται από μεγάλη διασπορά τουριστικών και άλλων πόρων, καθώς και οικισμών, ευνοώντας έτσι την ισόρροπη ανάπτυξη των νησιών.

3.4.2 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ – ΑΝΑΨΥΧΗ

Όλα τα νησιά του Ιονίου προσφέρονται ως πόλοι έλξης των τουριστών, διότι διαθέτουν αξιόλογο φυσικό και πολιτιστικό πλούτο. Οι τουριστικοί πόροι είναι διάσπαρτοι στο κάθε νησί και υπάρχει συνεχής εναλλαγή ποικίλων περιβαλλοντικών στοιχείων. Οι τουριστικές ζώνες είναι ουσιαστικά κατανομημένες κατά μήκος των ακτών. Π.χ. μια μεγάλης έκτασης περιοχή στην Κέρκυρα και συγκεκριμένα οι ανατολικές ακτές, βόρεια της πόλης της Κέρκυρας και μέχρι τις Αλυκές Γουβιών και νότια της Κέρκυρας μέχρι τις Μπενίτσες και στις δυτικές ακτές, η περιοχή της Παλαιοκαστρίτσας, ανήκουν στις τουριστικά κορεσμένες ζώνες, ενώ η ευρύτερη περιοχή τους ανήκει στις ζώνες με ελεγχόμενη τουριστική ανάπτυξη, καταδεικνύοντας την υπερσυγκέντρωση της συγκεκριμένης χρήσης γης.

3.5 ΠΟΣΟΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

3.5.1 ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ, ΕΠΙΠΛΩΜΕΝΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ, ΜΟΤΕΛ, ΜΠΑΓΚΑΛΟΟΥΣ ΚΑΙ ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ

Σύνολο κλινών καταγεγραμμένων παντός τύπου ξενοδοχείων 54.941, και ενοικιαζόμενων δωματίων 89.266 (ΕΟΤ, 1998) τα οποία κατανέμονται ως εξής:

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.3 ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΚΛΙΝΩΝ ΚΑΙ ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΩΝ ΔΩΜΑΤΙΩΝ ΑΝΑ ΝΟΜΟ

ΝΟΜΟΙ	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ		ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ	
	ΠΟΣΟΣΤΑ	ΚΛΙΝΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΑ	ΚΛΙΝΕΣ
ΚΕΡΚΥΡΑ	66%	36355	62%	55568
ΖΑΚΥΝΘΟΣ	19%	10976	18%	16570
ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑ	10%	5401	10%	9594
ΛΕΥΚΑΔΑ	4%	2209	8%	7534
ΣΥΝΟΛΟ		54941		89266

ΠΗΓΗ ΕΟΤ 1999

Ξενοδοχεία ΑΑ (lux) υπάρχουν μόνο στην Κέρκυρα με 1.765 κλίνες και ποσοστό 3,6%, ξενοδοχεία Α υπάρχουν σε όλα τα νησιά (εκτός Λευκάδος) με 9.190 κλίνες και ποσοστό 16%, και τα υπόλοιπα ξενοδοχεία είναι Β' και Γ' κατηγορίας. Από συνεντεύξεις με αρμόδιους φορείς του ΕΟΤ και εκτιμήσεις έχει προκύψει ότι τα αδήλωτα μεγέθη είναι της τάξεως του 15% με 20%. Η μέση ετήσια πληρότητα για το 1998 είναι 77% (Ε.Ο.Τ, 1999). Τα ενοικιαζόμενα δωμάτια παρουσιάζονται με σύνολο κλινών 89.266 (1998). Από συνεντεύξεις και εκτιμήσεις έχει προκύψει ότι τα αδήλωτα μεγέθη για τα ενοικιαζόμενα δωμάτια είναι της τάξεως του 30 με 40% (διπλάσιο ποσοστό από τα ξενοδοχειακά καταλύματα). Σύμφωνα με τα παραπάνω στοιχεία (αδήλωτα μεγέθη των ενοικιαζόμενων δωματίων 30% - 40%, και των ξενοδοχείων 15% - 20%), φανερώνεται η έκταση της παραξενοδοχίας και της επακόλουθης παραοικονομίας που αναπτύσσεται στους νομούς της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων.

3.5.2 ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΚΑΙ ΗΜΕΔΑΠΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.4: ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΚΑΙ ΗΜΕΔΑΠΩΝ ΑΝΑ ΝΟΜΟ ΤΗΣ ΠΙΝ ΓΙΑ ΤΟ 1998

ΝΟΜΟΙ	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	ΠΟΣΟΣΤΑ	ΗΜΕΔΑΠΟΙ	ΠΟΣΟΣΤΑ	ΣΥΝΟΛΟ	ΠΟΣΟΣΤΑ
ΚΕΡΚΥΡΑ	3124914	62%	440660	51%	3565575	60%
ΖΑΚΥΝΘΟΣ	1568379	31%	197034	23%	1765413	30%
ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑ	247463	5%	127396	15%	374859	6%
ΛΕΥΚΑΔΑ	109163	2%	103205	12%	212368	4%
ΣΥΝΟΛΟ	5049919	100%	868295	100%	5918215	100%

ΠΗΓΗ ΕΟΤ 1999

Σύμφωνα με τους παραπάνω πίνακες τα μεγαλύτερα ποσοστά των διανυκτερεύσεων τα κατέχει ο νομός Κέρκυρας. Για το έτος 1998 στην περιφέρεια Ιονίων νήσων διανυκτέρευσαν 5.918.214 τουρίστες από τους οποίους οι 3.565.574 ποσοστό 60% διανυκτέρευσαν στο νομό Κέρκυρας. Τέλος για το ίδιο έτος οι διανυκτερεύσεις αλλοδαπών και ημεδαπών σε πανελλήνιο επίπεδο ήταν 56.549.442. Τα Ιόνια Νησιά κατέχουν ποσοστό 10,5% διανυκτερεύσεων σε πανελλήνιο επίπεδο.

3.5.3 ΑΦΙΞΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.5 ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΑΦΙΞΕΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΜΕΣΗ ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΑΝΑ ΝΟΜΟ

ΝΟΜΟΙ	ΠΟΣΟΣΤΑ	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΜΕΣΗ ΠΑΡΑΜΟΝΗ (ημέρες)
ΚΕΡΚΥΡΑ	66%	406395	8
ΖΑΚΥΝΘΟΣ	18%	108636	5
ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑ	10%	62037	6,4
ΛΕΥΚΑΔΑ	6%	38090	3,9
ΣΥΝΟΛΟ	100%	615158	

ΠΗΓΗ ΕΟΤ 1999

Σύμφωνα με το παραπάνω πίνακα το μεγαλύτερο ποσοστό αφίξεων στα Ιόνια νησιά το κατέχει η Κέρκυρα με ποσοστό 66% και με διαφορά από το δεύτερο νομό στην κατάταξη που είναι η Ζάκυνθος με ποσοστό μόλις 18%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.6: ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΑΦΙΞΕΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ ΣΤΑ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΑ ΑΝΑ ΝΟΜΟ

ΝΟΜΟΙ	ΠΟΣΟΣΤΑ	ΑΦΙΞΕΙΣ
ΚΕΡΚΥΡΑ	59,56%	796489
ΖΑΚΥΝΘΟΣ	24,30%	325009
ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑ	6,64%	88814
ΠΡΕΒΕΖΑΣ	9,50%	127054
ΣΥΝΟΛΟ	100,00%	1337366

ΠΗΓΗ ΕΟΤ 1999

Σύμφωνα με το παραπάνω πίνακα η Κέρκυρα κατέχει την πρώτη θέση στις αφίξεις στα αεροδρόμια με ποσοστό 59,56% (συνολικές αφίξεις 796.489) και εμφανίζει μεγάλη διαφορά σε σχέση με την Ζάκυνθο που καταλαμβάνει την δεύτερη θέση με ποσοστό 24,3% (συνολικές αφίξεις 325.009).

3.5.4 ΕΠΟΧΙΚΟΤΗΤΑ

Η βασική τουριστική περίοδος είναι Απρίλιος-Οκτώβριος κυρίως στην Κέρκυρα με μία μέση πληρότητα τα 77% (ΕΟΤ,1999). Οι υπόλοιποι νομοί έχουν βασική τουριστική περίοδο τον Μάιο με Σεπτέμβριο.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.7 ΜΕΣΗ ΕΤΗΣΙΑ ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΑΝΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΕΤΟΣ

ΝΟΜΟΣ	ΕΤΟΣ			ΜΕΤΑΒΟΛΗ	
	1996	1997	1998	1997/1996	1998/1997
ΚΕΡΚΥΡΑ (ΠΟΛΗ)	62,3	69,3	76,8	7,01	7,47
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	62,3	69,2	76,6	6,94	7,4
ΛΕΥΚΑΔΑ	47,1	61,6	58,2	14,49	-3,36
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ	49,5	45,5	54	-3,97	8,5
ΖΑΚΥΝΘΟΣ	61,3	68,2	83,8	6,94	15,56

ΠΗΓΗ ΕΟΤ 1999

Σύμφωνα με το παραπάνω πίνακα η Κέρκυρα κατείχε την πρώτη θέση για τα έτη 1996 και 1997 με ποσοστό 62,3% και 69,2% αντίστοιχα, με εξαίρεση το 1998 που η Ζάκυνθος είχε μια καλή «χρονιά» και κατείχε την πρώτη θέση με ποσοστό 83,8% έναντι του ποσοστού της Κέρκυρας με 76,6%.

3.6 ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΣΤΑ ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ

3.6.1 ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ

Απ την ανάλυση των παραπάνω πινάκων προκύπτει ότι κυριαρχεί μια διαφορετική κατάσταση στην οποία βρίσκεται το τουριστικό δυναμικό (ξενοδοχειακές κλίνες, ενοικιαζόμενα δωμάτια) στους τέσσερις νομούς των Ιονίων, η οποία είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τον χρόνο εμφάνισης του τουρισμού και τα κίνητρα επενδύσεων και συσσώρευσης κεφαλαίου.

Στην Κέρκυρα ο τουρισμός εμφανίζεται στην δεκαετία του 50 με την λειτουργία του Club Mediterranee και σύντομα προωθείται και αναδεικνύεται σαν ένας από τρεις βασικούς πόλους έλξης αλλοδαπών στην χώρα (Ρόδος, Αθήνα, Κέρκυρα) πολύ αργότερα ακολουθεί η Ζάκυνθος η Κεφαλλονιά και η Λευκάδα. Η Κέρκυρα σύντομα αναδεικνύεται σε ένα από τους δημοφιλέστερους προορισμούς του Ευρωπαϊκού τουρισμού. Μέχρι το 1975 έλκει τουρίστες υψηλών και μεσαίων εισοδημάτων μετά το 1975 γίνεται πόλος έλξης του μαζικού τουρισμού μεσαίων και χαμηλών εισοδημάτων. Ωθηση στην δημιουργία κλινών δίνει το κράτος ανεξέλεγκτα στην δεκαετία του 70. Η επιλογή του κράτους στην άσκηση περιφερειακής ανάπτυξης μέσω του τουρισμού γιγαντώνει τα προβλήματα στην δεκαετία του 80 και οδηγεί στην αυθαίρετη δόμηση κυρίως μέσω των ενοικιαζομένων δωματίων (μετατροπή της χρήσης της κατοικίας σε ενοικιαζόμενα, η κατευθείας παράνομη ανέγερσης) με τα γνωστά πλέον επακόλουθα περιβαλλοντικής και αισθητικής υποβάθμισης. Παράλληλα δεν δημιουργείται η κατάλληλη υποδομή (αεροδρόμια, ύδρευση, αποχέτευση) με αποτέλεσμα ένα φαύλο κύκλο συνεχιζόμενο μέχρι και σήμερα (ΕΚΚΕ – ΕΟΤ, 1995).

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να αναφερθεί ότι το σύνολο των κλινών είτε πρόκειται για ξενοδοχεία είτε πρόκειται κυρίως για ενοικιαζόμενα δωμάτια δεν ανταποκρίνεται στα επίσημα στοιχεία που διαθέτει ο Ε.Ο.Τ. Η Κέρκυρα μέσα στην 15ετία του 1980 –95 διπλασιάζει τις επίσημες ξενοδοχειακές κλίνες (από 18.387 σε 36.355) η Ζάκυνθος σχεδόν τις τετραπλασιάζει από 2.578 σε 10.976, η Κεφαλλονιά σχεδόν τις τριπλασιάζει από 1.623 σε 5.401 και η Λευκάδα τις εξαπλασιάζει από 357 σε 2.209 (ΕΟΤ, 1998).

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.8 ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΕΣ ΚΛΙΝΕΣ, ΑΦΙΞΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΕΡΚΥΡΑ

ΕΤΟΣ	ΚΛΙΝΕΣ ΞΕΝ	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ
1975	11160	231081	1793148
1980	18387	301186	1958453
1990	29711	417186	3304425
1995	36355	802460	3701262
1998	ΕΚΤΙΜΗΣΗ 43000	785394	3684000

ΠΗΓΗ ΕΟΤ 1999

Σύμφωνα με το παραπάνω πίνακα στην Κέρκυρα το 1998 οι ξενοδοχειακές κλίνες ήταν 43.000 (σύμφωνα με εκτιμήσεις των αρμόδιων φορέων). Αυτό σημαίνει ότι οι ξενοδοχειακές κλίνες σχεδόν τετραπλασιάζονται το διάστημα 1975 -1998 (το 1975 η Κέρκυρα είχε 11.160 κλίνες). Ενώ οι ξενοδοχειακές κλίνες τετραπλασιάζονται οι διανυκτερεύσεις στην Κέρκυρα σχεδόν διπλασιάζονται το ίδιο χρονικό διάστημα (1975 – 1998). Επίσης οι αφίξεις διπλασιάζονται το 1990 σε σχέση με το 1975 και ξαναδιπλασιάζονται το 1995 σε σχέση με το 1990, (αφίξεις τουριστών το 1975 - 231.081, το 1990 - 417.186, το 1995 - 802.406).

Οι παραπάνω αυξήσεις των διανυκτερεύσεων και ιδιαίτερα των αφίξεων δημιούργησε μια ευφορία στους κατοίκους της Κέρκυρας, η οποία τους οδήγησε να οικοδομήσουν την Κέρκυρα ανεξέλεγκτα, με πρωταρχικό στόχο το εύκολο κέρδος που απέβλεπαν από τον τουρισμό. Με αυτό τον τρόπο δημιουργήθηκαν στην Κέρκυρα οι κορεσμένες περιοχές με τα γνωστά περιβαλλοντικά προβλήματα (βλέπε **χάρτη 5.1**).

3.6.2 ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ

Η Κέρκυρα διαθέτει 55.568, η Ζάκυνθος 16.570, η Κεφαλλονιά 9.504 και η Λευκάδα 7.534. Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως τα επίσημα στοιχεία του Ε.Ο.Τ. δίνουν τάξεις μεγέθους δεν καλύπτουν την παραξενοδοχεία και την παραοικονομία. Η ανάλυση δείχνει ξεκάθαρα ότι τα ενοικιαζόμενα δωμάτια υπερτερούν σε σχέση με τα ξενοδοχεία κατά 160% που αν υπολογιστούν και τα αδήλωτα - παράνομα μπορεί να φτάσει και το 200%. Η τάση αυτή θα τείνει να είναι αυξανόμενη αφού η επένδυση για ανέγερση ενοικιαζομένων δωματίων είναι πολύ μικρή σε σύγκριση με αυτήν για ανέγερση ξενοδοχείων και η απόδοση της επένδυσης είναι πιο άμεση.

3.7 ΦΕΡΟΥΣΑ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ

Φέρουσα ικανότητα (Carrying Capacity) είναι ο ανώτατος – μέγιστος αριθμός συγκέντρωσης ανθρώπων σε μια περιοχή – χωρίς αυτή η περιοχή να χάνει σε ποιότητα ως προς τις εμπειρίες των τουριστών ή την υποβάθμιση του περιβάλλοντος (πηγή τουριστικό λεξικό του Medlik).

3.7.1 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΦΕΡΟΥΣΑΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Ο τουρισμός είναι πρόσφατο φαινόμενο, ιδιαίτερα στη μαζική μορφή του, και μέχρι πρόσφατα η ανάπτυξη των τουριστικών προορισμών βασιζόταν σε καθαρά κερδοσκοπικά κριτήρια ή γινόταν ad hoc, χωρίς καθόλου προγραμματισμό (Laws, 1995, Λουκίσσας 2000, LIFE).

Στο πλαίσιο της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης, η φέρουσα ικανότητα μεταφράζεται σαν την δυνατότητα μιας γεωγραφικής περιοχής να διατηρεί πληθυσμούς και δραστηριότητες συγκεκριμένων ειδών χωρίς να υποβαθμίζει την διατήρηση των τοπικών οικοσυστημάτων (ανθρώπινων και φυσικών) μακροχρόνια. Σε σχέση με την τουριστική ανάπτυξη, η φέρουσα ικανότητα ορίζεται ως ο αριθμός των χρηστών που μπορεί να δεχθεί μια τουριστική περιοχή χωρίς μόνιμη περιβαλλοντική υποβάθμιση και εξασφάλιση της ικανότητας της περιοχής να υποστηρίζει δραστηριότητες αναψυχής, αλλά χωρίς να υποβαθμίζει την εμπειρία της αναψυχής των επισκεπτών. Ο ορισμός αυτός εστιάζει τον στόχο της τουριστικής ανάπτυξης στο σεβασμό των περιβαλλοντικών ορίων μιας περιοχής που καθορίζουν την «ικανότητα» της (Κοκκώσης, 1998)

Κάθε προορισμός υπόκειται στην λογική της φέρουσας χωρητικότητας και του βαθμού ανοχής – εννοώντας τα επίπεδα τουριστικής δραστηριότητας τα οποία επιτρέπουν τη συνέχιση της τουριστικής δραστηριότητας χωρίς ανεπανόρθωτες επιπτώσεις στο προορισμό.

Είναι γεγονός ότι, όταν η φέρουσα χωρητικότητα της περιοχής περαστεί, τότε οι αρνητικές επιπτώσεις από τον τουρισμό θα αυξηθούν ραγδαία, ενώ οι θετικές επιπτώσεις της τουριστικής δραστηριότητας θα ελαχιστοποιηθούν (Cooper, 1993).

Επομένως η φέρουσα χωρητικότητα και ο βαθμός ανοχής που την συνοδεύουν βρίσκονται στο κέντρο της αειφόρου τουριστικής ανάπτυξης και ως εκ τούτου χρήζουν αποτελεσματικής διαχείρισης.

Η φέρουσα τουριστική ικανότητα αποτελεί ένα από τα βασικότερα σύγχρονα εργαλεία για τον σχεδιασμό της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης. Η έννοια προέρχεται από τον χώρο των επιστημών διαχείρισης (management), στην προσπάθεια αναζήτησης ενός ορίου για την χρήση συγκεκριμένων πόρων (Λουκίσσας, 1997). Ειδικότερα για την τουριστική δραστηριότητα και την ανεξέλεγκτη συνήθως εξάπλωση της σε περιβαλλοντικά και κοινωνικά ευαίσθητες περιοχές, όπως είναι η περιορισμένη έκταση ενός νησιού, είναι πλέον αναγκαία η χρησιμοποίηση ενός τέτοιου σχεδιαστικού εργαλείου, το οποίο θα καθορίζει το μέγιστο αριθμό τουριστών που είναι σε θέση να φιλοξενήσει η συγκεκριμένη περιοχή (Edwards – Coccossis, 1996, 17 –19).

Ο υπολογισμός του μεγέθους της φέρουσας τουριστικής ικανότητας, γίνεται αρκετά πολύπλοκος, γιατί εκτός από το περιβαλλοντικό κόστος θα πρέπει να συνυπολογισθεί και η οικονομική επίδραση αλλά και το κοινωνικό κόστος, που αφορά τους μόνιμους κατοίκους της περιοχής. Υπό αυτή την έννοια η Φέρουσα τουριστική ικανότητα μπορεί να οριστεί ως εξής (Κοκκώσης – Παρπαϊρης, 1995):

«ο αριθμός των επισκεπτών που μπορεί να φιλοξενήσει ένας συγκεκριμένος γεωγραφικός χώρος, για να είναι αποδεκτή και επωφελής η παρουσία τους για τους ντόπιους, χωρίς να διαταράσσεται η ισορροπία του χώρου (οικολογικού, κοινωνικού, οικονομικού) σε σχέση με το άνθρωπο που ζει μόνιμα σε αυτόν»

Τέλος δεν υπάρχει δεσμευτική προσέγγιση όσο αφορά τον τρόπο με το οποίο μπορούμε να υπολογίσουμε και να καθορίσουμε ένα μέγιστο αριθμό τουριστών για μια τουριστική περιοχή, πέραν του οποίου, έστω και η παρουσία ενός μόνο τουρίστα στην περιοχή, είναι δυνατό να προκαλέσει διαφόρων τύπων προβλήματα στο περιβάλλον. (Λουκίσσας, 1997)

3.7.2 ΟΙ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ ΤΗΣ ΦΕΡΟΥΣΑΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΒΑΘΜΟΥ ΑΝΟΧΗΣ

Έχει αποδειχθεί ότι ο τουρισμός έχει κοινωνικές, πολιτιστικές, περιβαλλοντικές και οικονομικές επιπτώσεις στους τουριστικούς προορισμούς. Είναι κοινή πίστη ότι οι επιπτώσεις αυτές αυξάνονται και όσο αυξάνεται ο αριθμός των τουριστών. Με αφορμή αυτή την πεποίθηση ο Cooper (1993) διατύπωσε ότι θα υπάρχει κάποιο επίπεδο τουριστικής παρουσίας πέρα από το οποίο οι επιπτώσεις δεν θα είναι ούτε αποδεκτές ούτε ανεκτές. Παρόλα αυτά η φέρουσα ικανότητα είναι ένας μεταβλητός παράγοντας.

Ο W.T.O. και η UNEP πρότειναν μια μέθοδο υπολογισμού της φέρουσας χωρητικότητας, η οποία υπολογίζεται διαιρώντας την υπό συζήτηση τουριστική περιοχή (μ2) με το μέσο ανεξάρτητο standard (m2/άτομο). Η Φέρουσα Ικανότητα Τουριστικής Ανάπτυξης εξαρτάται από πέντε κατηγορίες παραγόντων (LIFE 2000):

- Περιβαλλοντικοί παράγοντες (Περιβαλλοντική Φ.Ι.Τ.Α.). Πρόκειται για τα οικολογικά χαρακτηριστικά της τοποθεσίας, όπως ο βαθμός ευαισθησίας και οι επιπτώσεις στο οικοσύστημα. Ένας βασικός φυσικός περιοριστικός παράγοντας είναι η έκταση των παράλιων (η πυκνότητα λουομένων στην παραλία, ή ο αριθμός επισκεπτών σε περιοχές περιορισμένης χωρητικότητας, ή η επάρκεια και ποιότητα υδάτινων πόρων για ύδρευση).
- Ψυχολογικοί παράγοντες των χρηστών – τουριστών. Ανάλογα με τις αξίες, τις προσδοκίες και τις προτιμήσεις των τουριστών διαφέρει η επιθυμία ή η πυκνότητα τουριστών που είναι διατεθειμένοι να ανεχθούν - δεχθούν (Κοινωνική – Ψυχολογική ΦΙΤΑ). Ως παραδείγματα αναφέρονται η ρύπανση από σκουπίδια που προκαλείται από ένα μικρό αριθμό ατόμων σε μια ακτή και η οποία μπορεί να ενοχλεί περισσότερο από ένα υψηλό αριθμό τουριστών όπου δεν υπάρχει ρύπανση, ή η παρουσία έστω και ενός επιπλέον ατόμου σε μια ήσυχη και απομονωμένη περιοχή μπορεί να είναι ικανή να προκαλέσει αρνητικά συναισθήματα λόγω παραβίασης της ησυχίας, ή τέλος ο μεμονωμένος θόρυβος που προκαλεί ένα δίκυκλο μέσα στο μεσημέρι είναι αρκετός να ενοχλήσει περισσότερο από το συνεχές εκκωφαντικό ήχο ενός νυχτερινού κέντρου τις βραδινές ώρες.

- Κοινωνικοί – οικονομικοί παράγοντες, π.χ. πολιτικές και οικονομικές προτιμήσεις του τοπικού πληθυσμού και στόχοι διαχείρισης (Κοινωνική – Οικονομική ΦΙΤΑ). Διαφορετικοί φορείς είναι επόμενο να έχουν διαφορετικές απόψεις και συμφέροντα.
- Τεχνική και κοινωνική υποδομή, π.χ. εγκαταστάσεις, δίκτυα, εξυπηρετήσεις κύριες ή – και συμπληρωματικές.
- Στόχοι διαχείρισης σε συνδυασμός με το θεσμικό πλαίσιο, τα μέτρα και το κόστος διαχείρισης. Η εφαρμογή ενός σχεδίου διαχείρισης μπορεί να αυξήσει την Φ.Ι.Τ.Α.. Αντιθέτως, η έλλειψη επαρκών υποδομών και υπηρεσιών είναι δυνατόν να προκαλέσει αρνητικές επιπτώσεις, π.χ. η έλλειψη ικανού αριθμού και χωρητικότητας κάδων απορριμμάτων.

Ο Διεθνής Οργανισμός Τουρισμού (W.T.O.) διατύπωσε ένα σκεπτικισμό για την αναγκαιότητα της Φ.Ι.Τ.Α. και μια αδυναμία κατανόησης της σκοπιμότητας της στο εθνικό σχεδιασμό. Συστήνει δε στα μέλη του την αναγνώριση της φύσης της Φ.Ι.Τ.Α. σαν δυναμική και αποκλείει την απαγορευτική πολιτική. Αντίθετα, συνιστά μια ευέλικτη διαδικασία (Παρπαίρης, 1993).

Ο Ε.Ο.Τ. πρωτοτύπησε παγκοσμίως το 1984, και στην συνέχεια το 1986 καθόρισε με νομοθετική ρύθμιση το εντοπισμό των «κορεσμένων περιοχών» χωρίς αντικειμενική θεώρηση και τεκμηρίωση. Δυστυχώς το αποτέλεσμα αυτής της προσπάθειας αντί να οδηγήσει σε έλεγχο της κατάστασης είχε τελείως αντίθετες αρνητικές παρενέργειες με αύξηση της παραξενοδοχίας, και προσέλκυση μεγαλύτερου αριθμού τουριστών χαμηλότερου οικονομικού επιπέδου (Παρπαίρης 1993).

Το ζητούμενο πρέπει να είναι η εκτίμηση της βέλτιστης χρήσης των περιβαλλοντικών πόρων με προτάσεις διαχείρισης και μέσων ανάπτυξης με κίνητρα και όχι μέσω κανονιστικών ρυθμίσεων που συνοδεύονται με ένα σύστημα παρακολούθησης και ελέγχου.

Οι επιθυμίες και συμπεριφορά των τουριστών δεν είναι ομοιόμορφη. Υπάρχει διαφοροποίηση λόγω του τύπου του τουρίστα, του τύπου περιβάλλοντος της περιοχής, της δραστηριότητας κ.α. Οι τάσεις που έχουν εντοπισθεί είναι:

- η αύξηση τουριστών και κατοίκων
- οι αλλαγές χρήσεων γης εντός και εκτός οικισμών
- η επιβάρυνση του περιβάλλοντος – κυκλοφοριακή συμφόρηση και αυθαίρετη δόμηση
- οι αυξημένες ανάγκες για υπηρεσίες και υποδομές.

Η φέρουσα χωρητικότητα σύμφωνα με τα παραπάνω είναι δύσκολο να οριοθετηθεί.

3.7.3 ΔΕΙΚΤΕΣ

Οι μεταβλητές αναφέρονται σε μονάδες και κλίνες ξενοδοχείων και ενοικιαζομένων δωματίων ανά 1000 κατοίκους και ανά τ. χλμ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.9 : ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΕΣ ΚΛΙΝΕΣ ΚΑΙ ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ ΑΝΑ 1000 ΚΑΤΟΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΑΝΑ ΤΕΤΡΑΓΩΝΙΚΑ ΧΙΛΙΟΜΕΤΡΑ ΑΝΑ ΝΟΜΟ

ΝΟΜΟΙ	ΞΕΝ/ΚΕΣ ΚΛΙΝΕΣ	ΞΕΝ/ΚΕΣ ΚΛΙΝΕΣ	ΕΝ/ΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ	ΕΝ/ΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ
	ΑΝΑ 1000 ΚΑΤΟΙΚΟΥΣ	ΑΝΑ Τ. ΧΜ.	ΑΝΑ 1000 ΚΑΤΟΙΚΟΥΣ	ΑΝΑ Τ. ΧΜ.
ΚΕΡΚΥΡΑ	33,78	56,7	51,64	86,7
ΖΑΚΥΝΘΟ	33,71	27	50,8	48,8
ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑ	16,63	5,97	29,5	10,6
ΛΕΥΚΑΔΑ	10,41	6,2	35,6	21,1
Μ. Ο. ΙΟΝΙΩΝ	28,35	23,8	46,07	38,6

ΠΗΓΗ ΕΟΤ 1999. ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Από τα παραπάνω στοιχεία προκύπτει εμφανώς η επιβάρυνση του περιβάλλοντος από την συγκέντρωση των ξενοδοχείων στην Κέρκυρα, ενώ η Κεφαλλονιά και Λευκάδα παρουσιάζουν πολύ μικρότερο δείκτη. Παράλληλα η Ζάκυνθος και η Κέρκυρα παρουσιάζουν πολύ πιο έντονη σχέση κλινών / ανά 1000 κατ. έναντι Κεφαλλονιάς και Λευκάδας.

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα σε σύγκριση με τα στοιχεία των ξενοδοχείων και των ενοικιαζόμενων δωματίων είναι εμφανής η «στροφή» προς τα ενοικιαζόμενα δωμάτια. Οι παραπάνω δείκτες επίσης δηλώνουν την επιβάρυνση στο περιβάλλον κατά κύριο λόγο στην Κέρκυρα με τις ανάλογες επιπτώσεις.

3.8 ΚΥΡΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Ο Επτανήσιοι λαοί για πρώτη φορά συνειδητοποίησαν την κοινή πολιτιστική τους ταυτότητα, όταν στις 21 Μαρτίου 1800, η σύμβαση της Κων/πουλης όριζε την «Επτάνησο Πολιτεία». Η κοινή ιστορική τους πορεία με τα κοινά βιώματα, τους κοινούς τρόπους διαβίωσης και συμπεριφοράς, καθώς και κοινές εκφράσεις και εκδηλώσεις σκέψης και δράσης, τους φορτίζει συναισθηματικά και έτσι διαμορφώνουν ένα ενιαίο πολιτικοκοινωνικό και πολιτιστικό σύμπλεγμα.

Η διαμόρφωση της κοινής κοινωνικής, οικονομικής, πολιτικής και πολιτιστικής πορείας των νησιών του Ιονίου υπήρξε η Φράγκικη κατάκτηση, η οποία πραγματοποιήθηκε σταδιακά από τον 13ο αιώνα έως και τον 18ο αι. Έτσι, όταν στην κυρίως Ελλάδα επικράτησε η τουρκική κυριαρχία και ο «σκοταδισμός», στα Επτάνησα διαμορφωνόταν ένα καθεστώς ανάλογο με εκείνο που είχαν οι Βενετοί στο τόπο τους. Κατά καιρούς βέβαια υπήρξαν και άλλοι «ξένοι» κατακτητές, όπως οι Δημοκρατικοί Γάλλοι, οι Ρωσοτούρκοι, οι Αυτοκρατορικοί Γάλλοι και οι Άγγλοι. Μόνο η Λευκάδα γνώρισε για περισσότερο καιρό, ως το 1684, την Οθωμανική κυριαρχία. Ο Επτανησιακός πολιτισμός στράφηκε από πολύ νωρίς προς τη Δύση λαμβάνοντας τα τεχνοτροπικά πρότυπα, τις ιδέες, τα κεντρίσματα της φαντασίας και τις αφορμές της διανόησης.

Η πνευματική ανάπτυξη στα Ιόνια Νησιά πέρασε από διάφορες φάσεις. Το 1808 ιδρύθηκε στην Κέρκυρα η Ιόνιος Ακαδημία (βλέπε παράρτημα), που είχε ως σκοπό της την πνευματική ανάπτυξη των νησιών. Ένα τέτοιο πνευματικό κλίμα επόμενο ήταν να προκαλέσει μια αντίστοιχη λογοτεχνική ανάπτυξη με αποτέλεσμα να αναπτυχθεί κάθε είδους ποίηση, επαναστατική, ερωτική, λυρική, ή δηκτική (σάτιρα).

Η θέση και νησιών ανάμεσα στην Ελλάδα και στην Ιταλία καθόρισε ως ένα σημείο τη διαμόρφωση της μνημειακής τέχνης, που χαρακτηρίζει την περιοχή. Αναπτύχθηκε ταυτόχρονα η ζωγραφική, η ξυλογλυπτική, η εκκλησιαστική αρχιτεκτονική και τέλος η "επτανησιακή αρχιτεκτονική". Από αρχιτεκτονική άποψη ενδιαφέρον παρουσιάζει η ανάπτυξη της αρχοντικής κατοικίας, η λαϊκή κατοικία, οι ναοδομικοί τύποι, τα καμπαναριά. Στα έργα της λαϊκής τέχνης πρέπει να καταταγούν τα ξυλόγλυπτα και τα

Η θέση και νησιών ανάμεσα στην Ελλάδα και στην Ιταλία καθόρισε ως ένα σημείο τη διαμόρφωση της μνημειακής τέχνης, που χαρακτηρίζει την περιοχή. Αναπτύχθηκε ταυτόχρονα η ζωγραφική, η ξυλογλυπτική, η εκκλησιαστική αρχιτεκτονική και τέλος η "επτανησιακή αρχιτεκτονική". Από αρχιτεκτονική άποψη ενδιαφέρον παρουσιάζει η ανάπτυξη της αρχοντικής κατοικίας, η λαϊκή κατοικία, οι ναοδομικοί τύποι, τα καμpanαριά. Στα έργα της λαϊκής τέχνης πρέπει να καταταγούν τα ξυλόγλυπτα και τα έργα και αντικείμενα χρυσοχοΐας και αργυρογλυπτικής. Κατασκευάζονται επίσης μεγάλος αριθμός ειδών αγγειοπλαστικής για οικιακή χρήση (στάμνες, λύχνοι, πιθάρια) και τέλος αξιόλογα είναι τα διάφορα γυναικεία χειροτεχνήματα (κουβέρτες υφαντές ή πλεγμένες με βελονάκι, κεντήματα, δαντέλες, κλπ.).

Τα Επτάνησα υπέστησαν την επίδραση της δυτικής και κυρίως της ιταλικής μουσικής, αλλά η μουσική τους περιέχει και καθαρά δικά τους χαρακτηριστικά γνωρίσματα. Δημιούργημα της Επτανησιακής λαϊκής μουσικής είναι η αριέττα (πολυφωνικό τραγούδι).

Στην κοινή πολιτιστική ομοιογένεια μεταξύ των νησιών προστίθεται και η δημιουργία ξεχωριστών πολιούχων στο κάθε νησί και καταδεικνύει ότι ο κόσμος της ορθοδοξίας έμεινε ανέπαφος (Χωροταξικό σχέδιο Π.Ι.Ν, 1999).

3.9 ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ – ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Επικοινωνία μεταξύ όλων των κατοικημένων περιοχών δεν υπάρχει και έτσι η δυνατότητα επίσκεψης δεν είναι εφικτή παρά μόνο σε μεμονωμένες περιπτώσεις μεταξύ ορισμένων νησιών. Αυτή η έλλειψη επικοινωνίας μεταξύ του κέντρου της Περιφέρειας και μεταξύ των τεσσάρων νομών καθιστά την έννοια περιφέρεια τουλάχιστον όσο αφορά τον συνδετικό κρίκο και δυνατότητα κοινής στρατηγικής σε ορισμένα θέματα προβληματική, ιδίως το χειμώνα. Η έλλειψη παράλληλα απευθείας αεροπορικής σύνδεσης κατά την διάρκεια της μη τουριστικής περιόδου και εξυπηρέτησης με charters με χώρες της Ευρώπης, οπωσδήποτε δυσχεραίνει και αποκλείει την δημιουργία δυνατοτήτων επιμήκυνσης της τουριστικής περιόδου. Παράλληλα η έλλειψη διευκολύνσεων και παροχών υπηρεσιών στις πύλες εισόδου υποβιβάζει την δυνατότητα ποιοτικής και ποσοτικής αναβάθμισης των τουριστών.

Η δυνατότητα για κάθε είδος τουρισμού στα νησιά των Ιονίων εξαρτάται από τον βασικό κυρίαρχο παράγοντα: δυνατότητα πρόσβασης επικοινωνίας, που είναι για όλα τα νησιά αεροπλάνο ή πλοίο (μόνο η Λευκάδα έχει και χερσαία επικοινωνία). Η ιδιόμορφη αυτή κατάσταση δυσχεραίνει πολύ διάφορες μορφές τουρισμού στην περιοχή:

- Δυνατότητα ύπαρξης τουρισμού κύκλου επίσκεψης στα Ιόνια. Η επικοινωνία μεταξύ των Ιονίων νησιών είναι μηδαμινή. Τακτικά δρομολόγια πλοίων δεν υπάρχουν παρά μόνο στην υψηλή τουριστική περίοδο (Ιούλιο - Αύγουστο) και αυτά δεν εξυπηρετούν το σύνολο της Περιφέρειας. Επομένως αν ο «τουρίστας» θέλει να επισκεφθεί και άλλο νησί από αυτό που βρίσκεται στο Ιόνιο πέλαγος είναι αρκετά χρονοβόρο, και δαπανηρό εγχείρημα.
- Δυνατότητα ανάπτυξης διεθνούς συνεδριακού ανταγωνιστικού τουρισμού στην συνήθη εποχή οργάνωσης συνεδρίων το χειμώνα (απευθείας αεροπορική σύνδεση μεταξύ των χωρών της Ευρώπης και των Ιονίων δεν υπάρχει). Το φαινόμενο παρατηρείται εντονότερα κατά την χειμερινή περίοδο στην Κέρκυρα, που υπάρχουν οι υποδομές υποδοχής συνεδριακού τουρισμού, αλλά δεν υπάρχουν αεροπορικές πτήσεις από τις χώρες της Ευρώπης με προορισμό το νησί. Έτσι στην Κέρκυρα πραγματοποιούνται συνέδρια κυρίως εθνικού επιπέδου.
- Η ανάπτυξη ολοκληρωμένου δικτύου τουρισμού κρουαζιερόπλοιων (λόγω έλλειψης βασικής υποδομής). Από τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει η Περιφέρεια είναι η έλλειψη ικανοποιητικής υποδομής υποστήριξης κρουαζιερόπλοιων. Τα κρουαζιερόπλοια διασχίζουν το Ιόνιο χωρίς να το επισκέπτονται.
- Η επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου «παρεμποδίζεται» λόγω των μη ποιοτικών προσφερόμενων υπηρεσιών και (πολλές φορές) ακαταλληλότητας ξενοδοχειακών μονάδων και επιπλωμένων δωματίων (που είναι εξοπλισμένα μόνο για το καλοκαίρι, έλλειψη θέρμανσης). Μπροστά στην προοπτική επιμήκυνσης της τουριστικής περιόδου η παρούσα τουριστική υποδομή όπως διαμορφώνεται σήμερα δεν μπορεί να ανταποκριθεί. Μεγάλο ποσοστό από τα ξενοδοχειακά καταλύματα και από τα ενοικιαζόμενα δωμάτια είναι χαμηλού επιπέδου και παρέχουν υποβαθμισμένες υπηρεσίες (Χωροταξικό Σχέδιο Π.Ι.Ν, 1999).

3.10 ΒΑΣΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Η τουριστική βιομηχανία στην περιφέρεια Ιονίων νήσων αντιμετωπίζει ορισμένα προβλήματα τα οποία πλήττουν την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών (Χωροταξικό Σχέδιο Π.Ι.Ν, 1999). Αυτά είναι:

- Μονομερής εξάρτηση από ορισμένες αγορές και κυρίως της Αγγλίας. Το ποσοστό των επισκεπτών από την Αγγλία αγγίζει στην περίπτωση της Κέρκυρας το 50%. Αυτή η εξωγενής εξάρτηση έχει ως αποτέλεσμα την δυσκολία στο προγραμματισμό για το τουρισμό στα Ιόνια γιατί αν ξεσπάσει κρίση στην χώρα προέλευσης τότε η κρίση θα «έλθει» και στα Ιόνια, αφού για την επερχόμενη τουριστική περίοδο η τουριστική κίνηση θα είναι υποτονική.
- Μικρή σχετικά τουριστική περίοδο. Η τουριστική περίοδο που αναπτύσσεται στα Ιόνια είναι από Ιούνιο μέχρι Αύγουστο (για όλα τα Ιόνια νησιά) εκτός από την Κέρκυρα που η τουριστική περίοδο ξεκινά τον Μάιο και τελειώνει τον Οκτώβριο.
- Παραοικονομία και παραξενοδοχεία. Το φαινόμενο της παραξενοδοχείας αλλά και της παράνομης ανέγερσης τουριστικών εγκαταστάσεων είναι εμφανές στο νησί. Τα ενοικιαζόμενα δωμάτια λειτουργούν είτε χωρίς άδειες είτε με άδειες που παρουσιάζουν σαφώς μικρότερο αριθμό κλινών από αυτό που λειτουργούν. Το αποτέλεσμα είναι ο ανεπαρκής έλεγχος των εγκαταστάσεων αυτών, η παροχή υποβαθμισμένων υπηρεσιών και η φοροδιαφυγή.
- Ποιότητα παροχής υπηρεσιών. Λόγω της παραξενοδοχείας και των πολλών ενοικιαζομένων δωματίων που (υπό)λειτουργούν, η ποιότητα των υπηρεσιών δεν είναι η αναμενόμενη. Επίσης και το εργατικό δυναμικό που εργάζεται σε αυτές τις επιχειρήσεις είναι συνήθως ανειδίκευτο χωρίς να έχει την στοιχειώδη τουριστική εκπαίδευση.
- Χωροταξικός προσδιορισμός των περιοχών τουριστικών δραστηριοτήτων.
- Διαφήμιση προβολή και δημόσιες σχέσεις. Οι διαφημιστικές καμπάνιες που έχουν πραγματοποιηθεί είναι λίγες, χωρίς να προσδιορίζουν το κάθε νησί ξεχωριστά αφού απευθύνονται συνήθως για όλη την Ελλάδα (ΣΕΤΕ, 1999)
- Ελλείψεις υποδομές σε συντονιστικό επίπεδο για ανάληψη κοινών πρωτοβουλιών

Τα παραπάνω προβλήματα χρίζουν άμεσης επίλυσης μέσω ενός ολοκληρωμένου σχεδίου που να βασίζεται στις αρχές της αειφορικής ανάπτυξης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΚΕΡΚΥΡΑ ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ **ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ**

4. ΚΕΡΚΥΡΑ ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

4.1 ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

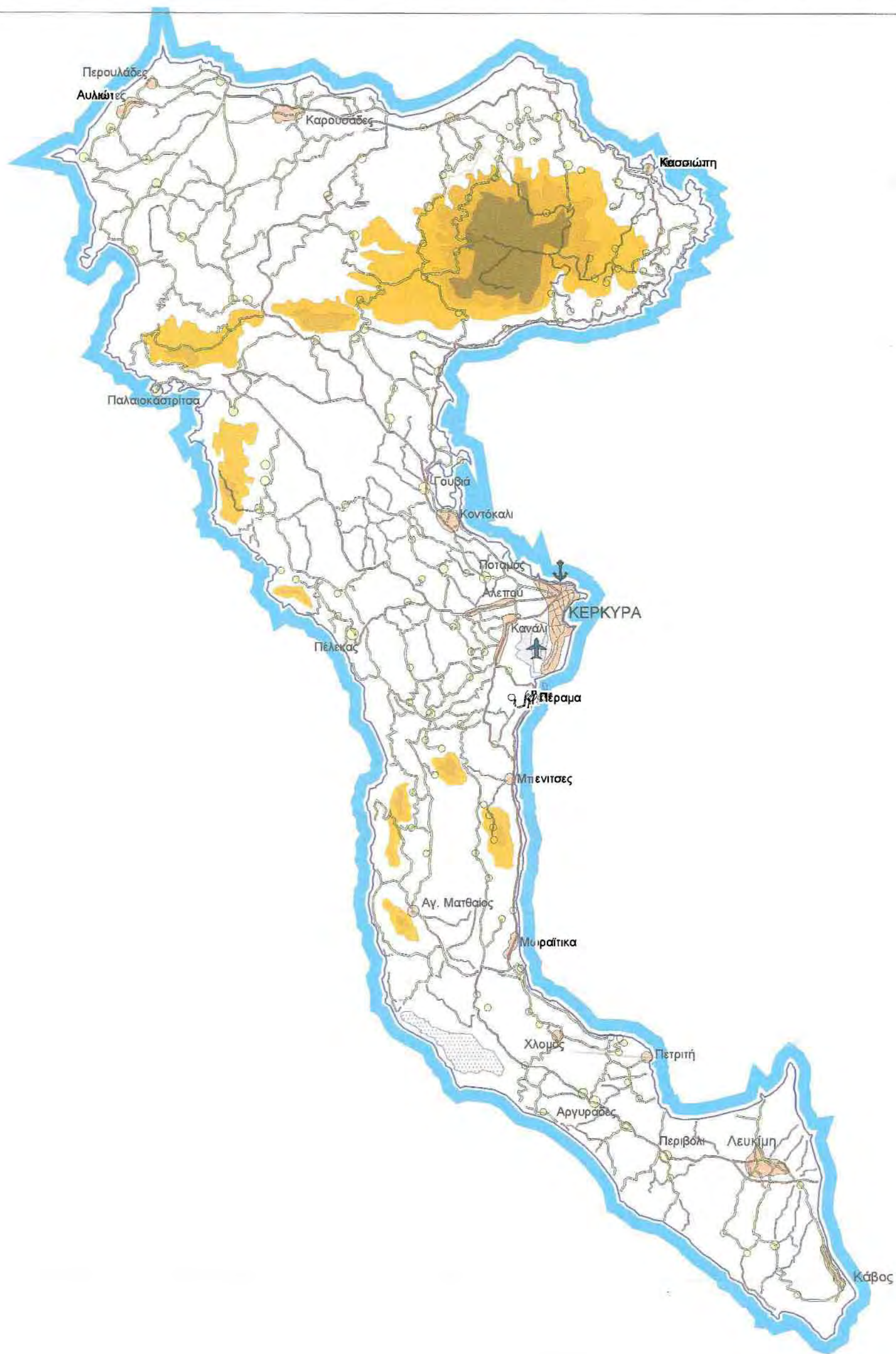
Η Κέρκυρα είναι το δεύτερο σε έκταση (**χάρτη 4.0**), μετά την Κεφαλλονιά, νησί των Ιονίων στην είσοδο της Αδριατικής, δύομισι μίλια από την ακτή της Αλβανίας. Η Κέρκυρα το ομηρικό νησί της των Φαιάκων είναι γνωστή σαν Κορφού και Κορυφώ, ονομασία προερχόμενη από το βυζαντινό “πόλης των κορυφών” από τις δύο ακροπόλεις που υπάρχουν στην “χώρα” και συγκεκριμένα στο παλαιό Φρούριο της πόλης. Το νησί έχει έκταση 592 τ. χμ. και ακτογραμμή 217 χμ.

Το κλίμα του νησιού είναι ήπιο ενώ χαρακτηριστική είναι η πάρα πολύ ψηλή βροχόπτωση (300 mm ετησίως). Αποτέλεσμα αυτού είναι η πυκνή βλάστηση που χαρακτηρίζει το νησί. Οι ακτές της Κέρκυρας λόγω του επιμήκους σχήματος του νησιού έχουν μήκος 217 χμ και σχεδόν όλες μπορούν να προσεγγισθούν οδικώς.

Οι κύριοι τουριστικοί οικισμοί και τοποθεσίες είναι: ο Αγ. Γόρδιος, Αλυκές, Άνω Γαρούνα, Άνω Παυλιάνα, Αργυράδες, Αγ Στέφανος, Αγ Ματθαίος, Αγ Γεώργιος, Αγ. Σπυρίδωνας, Αρρίλας, Αχαράβη, Γαστούρι, Γουβιά, Γλυφάδα, Δασιά, Δανίλια, Έρμονες, Κέρκυρα, Κασσιόπη, Κοντόκαλι, Κάβος, Μεσσογγή, Μοραΐτικα, Μπαρπάτη, Μπενίτσες, Νησάκι, Παλαιοκαστρίτσα, Ποντικονήσι, Πέλεκας, Πέραμα, Περουλάδες, Πυργί, Πετριτή, Ρόδα, Σιδάρι και Ύψος. (**ΧΑΡΤΗΣ 4.1**)

Το λιμάνι της Κέρκυρας είναι και σταθμός θαλαμηγών και παρέχει εξυπηρετήσεις. Για αγκυροβόλιο πρέπει εκ των προτέρων να κρατηθεί θέση στην αποβάθρα. Στα Γουβιά λειτουργεί και κατά τη χειμερινή περίοδο η μαρίνα του ΕΟΤ μόνο για φύλαξη και αγκυροβόλιο σκαφών.

Η Κέρκυρα πέρα από τις φυσικές ομορφιές έχει πολλά αξιοθέατα που άφησε πίσω η μακρινή και πλούσια ιστορική της πορεία. Κάστρα, μοναστήρια, μουσεία, κτίρια, παραδοσιακοί οικισμοί (**ΧΑΡΤΗΣ 4.2**), αποκαλύπτουν ένα ζωντανό πολιτισμό με ένα ξεχωριστό χαρακτήρα.

ΧΑΡΤΗΣ 4.0
Η ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- ΚΥΡΙΟΣ ΕΠΑΡΧΙΑΚΟΣ ΔΡΟΜΟΣ
- ΔΕΥΤΕΡΕΥΩΝ ΕΠΑΡΧΙΑΚΟΣ ΔΡΟΜΟΣ
- ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΔΡΟΜΟΣ
- ΚΥΡΙΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ
- ΟΙΚΙΣΜΟΙ ΜΕ ΠΛΗΘΥΣΜΟ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟ ΑΠΟ 500 ΚΑΤ.
- ΜΙΚΡΟΤΕΡΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ

ΚΛΙΜΑΚΑ 1:175.000

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ :

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΚΕΡΚΥΡΑ

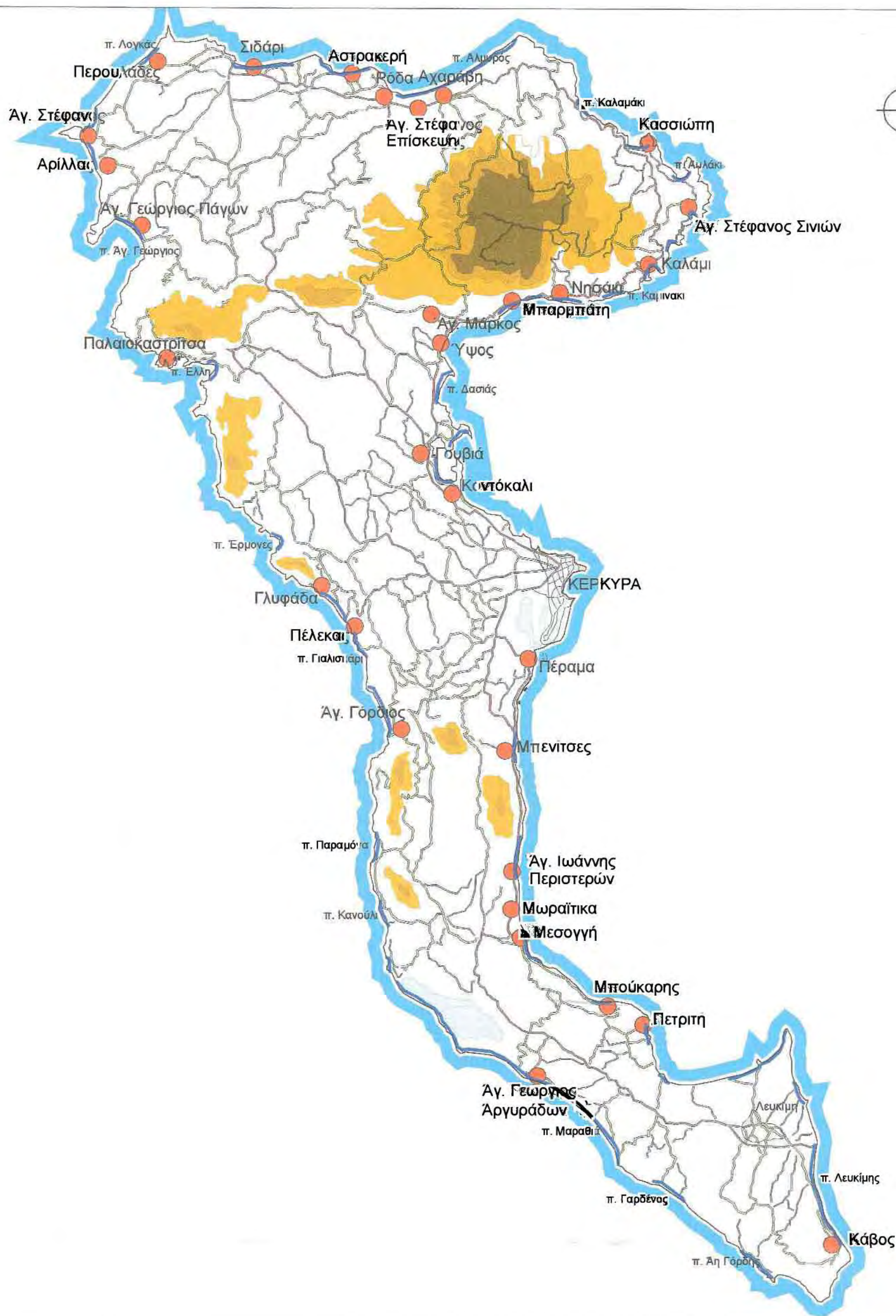
ΕΚΠΟΝΗΣΗ : ΣΤΑΘΗΣ ΠΑΛΙΟΥΡΑΣ

ΕΠΙΒΛΕΨΗ : Φ. ΛΟΥΚΙΣΣΑΣ, Α. ΔΕΦΝΕΡ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΒΟΛΟΣ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2000

ΧΑΡΤΗΣ 4.1
ΚΥΡΙΟΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- ΚΥΡΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ
- ~ ΠΑΡΑΛΙΑ

ΚΛΙΜΑΚΑ 1:175.000

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ :

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΚΕΡΚΥΡΑ

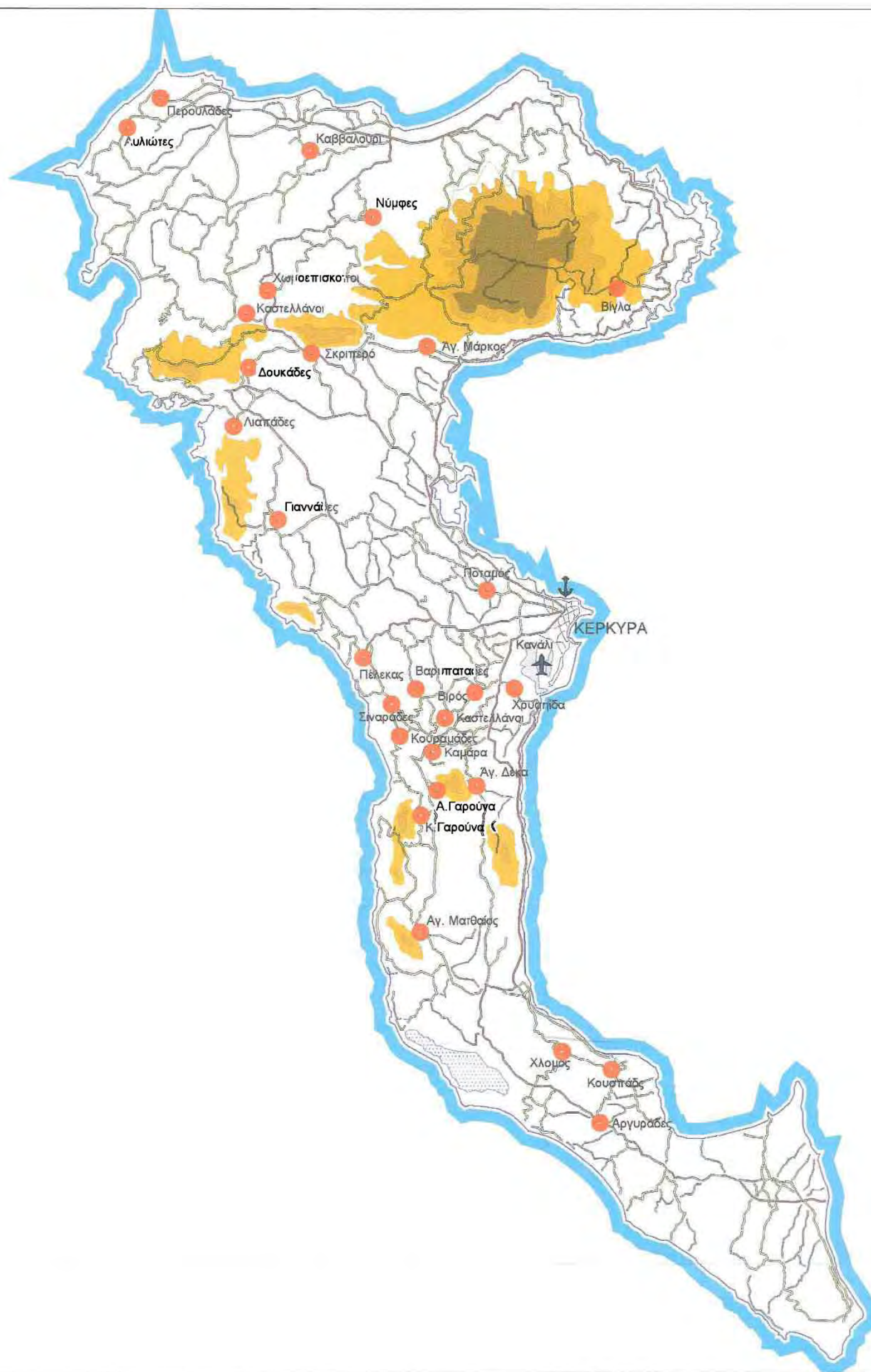
ΕΚΠΟΝΗΣΗ : ΣΤΑΘΗΣ ΠΑΛΙΟΥΡΑΣ

ΕΠΙΒΛΕΨΗ : Φ. ΛΟΥΚΙΣΣΑΣ, Α. ΔΕΦΝΕΡ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΒΟΛΟΣ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2000

ΧΑΡΤΗΣ 4.2
ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

● ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ

ΚΛΙΜΑΚΑ 1:175.000

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ :

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΚΕΡΚΥΡΑ

ΕΚΠΟΝΗΣΗ : ΣΤΑΘΗΣ ΠΑΛΙΟΥΡΑΣ

ΕΠΙΒΛΕΨΗ : Φ. ΛΟΥΚΙΣΣΑΣ, Α. ΔΕΦΝΕΡ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΒΟΛΟΣ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2000

Οι παραδοσιακοί οικισμοί της Κέρκυρας είναι οι εξής: Αγ Δέκα, Αγ Μάρκος Αγ Ματθαίος, Αγ Προκόπιος, Αγραφοί, Άνω Γαρούνα, Αργυράδες, Αυλιώτες, Βαρυπατάδες, Βιρός, Γαρδελάδες, Γαστούρι, Γιαννάδες, Γιμάρι, Δουκάδες, Εβροπούλοι, Καβαλούρι, Καλαφατιώνες, Καμάρα, Καστελάνοι, Κάτω Γαρούνα, Κουσπάδες, Κυπριανάδες, Λιαπάδες, Νυμφές, Πέλεκας, Περουλάδες, Ποταμός, Σιναράδες, Σκριπερό, Χλομός, Χωροεπισκόποι. Οι παραπάνω οικισμοί χαρακτηρίστηκαν ως παραδοσιακοί με το Π.Δ. 594/Δ/13-11-78.

4.2 ΔΙΑΠΟΝΤΙΑ ΝΗΣΙΑ

Μπροστά από τη πόλη της Κέρκυρας και το λιμάνι της βρίσκεται το Βίδο. Κατά την καλοκαιρινή περίοδο καΐκια μεταφέρουν (δωρεάν, είναι ναυλωμένα από το δήμο Κερκυραίων) καθημερινά επισκέπτες στο νησί. Στις αρχές της δεκαετία του 90 σε Ευρωπαϊκό διαγωνισμό για το τουρισμό και το περιβάλλον δόθηκε ειδικό βραβείο για το νησί. Ανοικτά από το Σιδάρι είναι η Ερείκουσα με έκταση 6 τ. χμ., λίγους κατοίκους με παραλία το πόρτο και λίγα ενοικιαζόμενα δωμάτια. Οι Οθωνοί απέχουν 7,5 ναυτικά μίλια από το Β.Δ. άκρο της Κέρκυρας έχουν έκταση 9 τ. χμ. και δύο οικισμούς (πάνω χωριό και το κάτω, στην παραλία και το λιμάνι). Σους Οθωνούς η παράδοση θέλει το παλάτι του Αλκίνοου και το ποτάμι της Ναυσικάς όπου συνάντησε τον Οδυσσέα. Περίπου 7 μίλια βόρεια της Κέρκυρας βρίσκονται οι Παξοί. Η εντυπωσιακή είσοδος στο λιμάνι με τα νησάκια Αγ. Νικόλαος και Παναγιά προδιαθέτει το επισκέπτη για τις σπάνιες φυσικές ομορφιές που θα συναντήσει στο νησί. Όλη η περιοχή των Παξών - Αντίπαξων το καλοκαίρι γεμίζει από γιοτ. Βασικοί τουριστικοί οικισμοί είναι ο Γάιος, η Λάκα και ο Λόγγος. Οι Αντίπαξοι απέχουν 3 ναυτικά μίλια από τον Γάιο.

4.3 ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ – ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ

Η Κέρκυρα συνδέεται με αεροπλάνο όλη την διάρκεια του χρόνου με Αθήνα και με Θεσσαλονίκη. Κατά την τουριστική περίοδο συνδέεται με τις κυριότερες πόλεις προέλευσης τουριστών με πτήσεις charter ενώ το χειμώνα και την μη τουριστική περίοδο δεν συνδέεται με καμιά πόλη εκτός Ελλάδος, γεγονός που δυσχεραίνει κάθε σκέψη για επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου. Το αεροδρόμιο σε ώρες τουριστικής αιχμής δεν μπορεί να εξυπηρετήσει τους διακινούμενους (προβλήματα καθυστέρησης στις αποσκευές, μικρές αίθουσες αναμονής, μικρός αεροδιάδρομος, έλλειψη «ραδιοραντάρ»).

Ακτοπλοϊκά η Κέρκυρα συνδέεται καθημερινά με την Ηγουμενίτσα (ταξίδι 1 ώρα και 45 λεπτά, απόσταση 18 ναυτικά μίλια) και με την Πάτρα. Από την Αθήνα υπάρχουν καθημερινά δρομολόγια για την Ηγουμενίτσα και την Κέρκυρα, (500 χμ, 9 ώρες), και από Πάτρα για Κέρκυρα, όπως και από Θεσσαλονίκη. Επίσης από το λιμάνι της Λευκίμης υπάρχει ακτοπλοϊκή σύνδεση με την Ηγουμενίτσα (1 ώρα και 30 λεπτά). Από Σιδάρι υπάρχει σύνδεση με Ερείκουσα, Οθωνούς, και Μανθράκι. Τέλος η Κέρκυρα συνδέεται με Φέρυ Μπώτ με την Ιταλία σχεδόν κατά την διάρκεια όλου του χρόνου (γραμμές Πάτρα, Μπρίντεζι, Ανκόνα, Μπάρι). Επίσης διεξάγονται εκδρομές για Άγ Σαράντα (Αλβανία) και Παζούς – Αντίπαζους, Πάργα κατά την καλοκαιρινή περίοδο.

4.4 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Η Κέρκυρα ταυτίζεται με το ομηρικό νησί των Φαιάκων, το ξακουστό βασίλειο του Αλκινόου, όπου ναυαγός έφθασε ο ομηρικός ήρωας Οδυσσέας, αν και μέχρι σήμερα δεν βρέθηκε κανένα στοιχείο που να αποδεικνύει αυτό ιστορικά. Το έμβλημα όμως της Κέρκυρας εξακολουθεί να παραμένει, μέσα στους αιώνες, η «απήδαλος ναυς», σύμβολο της ναυτικής δεξιότητας των Φαιάκων.

Στις φιλολογικές πηγές τη συναντάμε με διάφορες ονομασίες, όπως Σχερία (κατά τον Ομηρο), Δρεπάνη ή Άρπη, Μάκρη, Κασσωπαία, Άργος, Κεραυνία, Φαιακία, Κόρκυρα ή Κέρκυρα (δωρικά), Γοργώ ή Γοργύρα και πολύ αργότερα Κορυφώ ή Κορφοί, εξ' αιτίας των δύο χαρακτηριστικών κορυφαίων βράχων του Παλαιού της Φρουρίου.

Οι πρώτες ενδείξεις ανθρώπινης παρουσίας στο νησί, χρονολογούνται στην παλαιολιθική εποχή (70.000-40.000 π.Χ.) όπως αποδεικνύουν αρχαιολογικές ανασκαφές. Η πρώτη γνωστή εποίκηση από Έλληνες σημειώθηκε από Ερετριούς αποίκους (775-750 π.Χ.). Πιθανώς έως τότε το νησί κατοικούνταν από διάφορα Ιλλυρικά φύλα. Το 734 π.Χ. νέοι άποικοι, αυτή τη φορά Κορίνθιοι, εγκαταστάθηκαν στην ίδια ακριβώς θέση με τους πρώτους. Η πόλη, Κορινθιακή αποικία πλέον, τοποθετημένη λίγο νοτιότερα από τη σημερινή πόλη, αναπτύχθηκε παραδειγματικά και έπαιξε αμέσως ένα σπουδαίο ρόλο στις εμπορικές σχέσεις της Κορίνθου με τη Δύση. Σύντομα η αποικία απέκτησε πλούτο και δύναμη και θέλησε να διεκδικήσει την ανεξαρτησία της από τη μητρόπολη. Αυτό οδήγησε σε σύγκρουση με την Κόρινθο το 435 π.Χ. και στα γνωστά γεγονότα του Πελοποννησιακού πολέμου. Μετά από μια αλυσίδα γεγονότων από τα οποία στην Κέρκυρα εναλλάσσονταν διαρκώς κατακτητές πέρασε το 229 π.Χ. στην κυριαρχία των Ρωμαίων προκειμένου να προστατευθεί από τις συχνές επιδρομές των Ιλλυριών πειρατών. Στη ρωμαϊκή κυριαρχία μένει για πέντε αιώνες (337 μ.χ.). Το νησί χρησιμοποιήθηκε από τους Ρωμαίους ως ναυτική βάση και ορμητήριο για εκστρατείες στην υπόλοιπη Ελλάδα και Ανατολή (Αναγνωστάκος, 1997).

Το σημαντικότερο γεγονός της περιόδου αυτής, είναι ο εκχριστιανισμός της Κέρκυρας από τους μαθητές του Αποστόλου Παύλου, Ιάσωνα και Σωσίπατρο που πραγματοποιήθηκε στο β' μισό του 1ου μ.χ. αιώνα. Μεταξύ των χριστιανών που μαρτυρούν στο νησί είναι και η νεαρή Κερκύρα, κόρη Ρωμαίου ηγεμόνα, που η Εκκλησία μας μετέπειτα ανακήρυξε Αγία.

Με την διαίρεση της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, η Κέρκυρα περιέρχεται στο Ανατολικό Ρωμαϊκό Κράτος και ακολουθεί την τύχη και τις περιπέτειές του. Η ίδια η προνομιακή της θέση που συντέλεσε στην ανάπτυξή της είναι αυτή που φέρνει βαρβαρικές καταστροφικές επιδρομές που συνεχίζονται ασταμάτητα παρά την ένταξή της στη Βυζαντινή Αυτοκρατορία. Έτσι η πρωτεύουσα σταδιακά εγκαταλείπει την αρχαία της θέση και μεταφέρεται βορειότερα, στη μικρή χερσόνησο με τις δύο κορφές -απ' όπου και το μεσαιωνικό όνομα Κορυφώ ή Κορφοί - η οποία σταδιακά οχυρώνεται. Από τις βυζαντινές οχυρώσεις και τους ναούς της χιλιόχρονης βυζαντινής κυριαρχίας σώζονται ελάχιστα δείγματα (βασιλική Παλαιόπολης, Ι.Ν. Αγ. Ιάσωνος και Σωσίπατρου βλέπε **Φώτο 6**, τμήματα οχυρώσεων)

Μετά την κατάληψη της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους και το διαμελισμό της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας (1204) περιέρχεται στους Βενετούς οι οποίοι θα την κατέχουν έως το 1214.

Το 1214 ο Δεσπότης της Ηπείρου Μιχαήλ Α΄ Άγγελος Κομνηνός προσαρτά την Κέρκυρα στο Δεσποτάτο του, η οποία μένει στην κυριαρχία του για 50 περίπου χρόνια. Οι οχυρώσεις της μεσαιωνικής πόλης ενισχύονται και κτίζεται στην δυτική ακτή του νησιού το Αγγελόκαστρο.

Στη συνέχεια και για 100 χρόνια το νησί θα παραμείνει στην Ανδεγαυική κατοχή. Το 1386 οι Ενετοί εκμεταλλευόμενοι τόσο την δυσαρέσκεια των ορθοδόξων για τους διωγμούς που υφίσταντο όσο και τις εσωτερικές έριδες των Σικελών, θα καταλάβουν το νησί. Λίγο αργότερα η Βενετία θα αγοράσει το νησί για 30.000 χρυσά δουκάτα από το Βασίλειο της Νεαπόλεως (Πρέκας, 1995).

Η δεύτερη Ενετοκρατία αποτελεί την μακροβιότερη ξένη κατοχή του νησιού και θα διαρκέσει έως το 1797. Οι αλλαγές που συντελούνται σε όλους τους τομείς είναι σημαντικές. Εδραιώνεται το φεουδαρχικό σύστημα, το οποίο καθιερώνει την ετήσια καταβολή προσόδου που συχνά οδηγεί σε αγροτικές εξεγέρσεις. Στον τομέα της οικονομίας εντείνεται η ελαιοκαλλιέργεια ενώ μέτρα παίρνονται επίσης για το εμπόριο, την αλιεία και τη βιοτεχνία. Καθιερώνεται το *libro d' oro*, όπου εγγράφονται οι ευγενείς οι οποίοι υιοθετούν τον τρόπο ζωής, τις συνήθειες, την γλώσσα και την ενδυμασία των Βενετών. Ενισχύεται το θρησκευτικό συναίσθημα με την μεταφορά του λειψάνου του Αγ. Σπυρίδωνος στο νησί. Οι Ενετοί επέτρεψαν την καθιέρωση της λιτάνευσης του Πολιούχου Αγίου τέσσερις φορές το χρόνο σε ανάμνηση ισάριθμων θαυμάτων. Πολλές είναι και οι εκκλησίες που χτίζονται την εποχή αυτή οι οποίες διακρίνονται σε ιδιωτικές, δημόσιες και συναδελφικές, των επαγγελματικών δηλαδή συντεχνιών. Τότε (1590) χτίζεται και η σημερινή εκκλησία του Αγίου Σπυρίδωνα (βλέπε Φώτο 7) μετά την κατεδάφιση της προηγούμενης, που βρισκόταν στο Σορόκο.

Το επίπεδο της εκπαίδευσης για τα χαμηλότερα κοινωνικά στρώματα διατηρήθηκε υποτυπώδες ώστε οι υπήκοοι να καθίστανται ακίνδυνοι, οι ευγενείς όμως είχαν την

ευκαιρία να σπουδάζουν σε καθολικά μοναστήρια και να συμπληρώνουν την παιδεία τους σε διάφορες Ιταλικές πόλεις. Η επαφή αυτή της ανώτερης αστικής τάξης με τα μεγάλα πνευματικά κινήματα της εποχής δημιούργησε τους πρώτους πυρήνες που οδήγησαν σταδιακά στην διαμόρφωση του Ιονίου πολιτισμού.

Κάτω από την συνεχή απειλή επιδρομών αρχικά από τους Γενοβέζους και αργότερα από τους Τούρκους, υλοποιούνται μεγάλα οχυρωματικά έργα με στόχο να γίνει η Κέρκυρα «το πιο ισχυρό οχυρό σύμφωνα με τις απαιτήσεις των καιρών». Κατασκευάζεται το Νέο Φρούριο (βλέπε Φώτο 2) στο λόφο του Αγίου Μάρκου (1588) και οι μνημειώδεις πύλες Porta Reale και Porta Spilea, ενώ η πόλη αναπτύσσεται ιδιότυπα στα όρια της περιμετρικής οχυρωματικής ζώνης (Φώτο 10 «Τα Μουράγια»).

Με την κατάλυση του Βενετικής Δημοκρατίας από τον Ναπολέοντα η Κέρκυρα περιέρχεται στους Δημοκρατικούς Γάλλους το 1797. Η γαλλική κατοχή διαρκεί μόνο δύο χρόνια και εκτός των άλλων φέρνει την εγκατάσταση του πρώτου τυπογραφείου σε ελληνικό έδαφος.

Το 1799 καταλαμβάνεται από τους Ρώσους και Τούρκους και ακολουθεί η ίδρυση της Επτανήσου Πολιτείας (1800), το πρώτο Ελληνικό κράτος μετά το 1453. Η Επτανήσος Πολιτεία καταλύεται από τους Αυτοκρατορικούς Γάλλους το 1807. Οι Γάλλοι παραμένουν στην Κέρκυρα έως το 1814 και το σημαντικότερο γεγονός αυτής της περιόδου είναι η ίδρυση της Ακαδημίας Επιστημών (1808).

Το 1814 περιέρχεται στην προστασία της Μεγάλης Βρετανίας η οποία διαρκεί 50 έτη. Τα χρόνια αυτά καθιερώνεται η ελευθεροτυπία, ιδρύεται η Ιόνιος Ακαδημία από τον φιλέλληνα Guilford η οποία παύει να λειτουργεί με την ίδρυση του Πανεπιστημίου Αθηνών, ιδρύεται η Δημόσια Σχολή Καλών Τεχνών από τον Παύλο Προσαλέντη, η Φιλαρμονική Εταιρεία Κέρκυρας («Παλαιά») με πρωτοβουλία του Νικολάου Μάντζαρου, συνθέτη του Εθνικού μας Ύμνου και η Αναγνωστική Εταιρεία η παλαιότερη φιλολογική εταιρεία της Ελλάδας. Οχυρώνεται ο Βίδος, κατασκευάζονται αμυντικοί στρατώνες στο Παλαιό (Φώτο 1) και Νέο Φρούριο (Φώτο 2) αλλά και κατεδαφίζονται τμήματα των τειχών της πόλης και η πύλη Porta Remunda. Η πόλη επεκτείνεται και επιβάλλονται σε αυτή νέοι όροι δόμησης και υγιεινής : δημιουργείται

υδραγωγείο, αποχετευτικό σύστημα και οδικό δίκτυο. Κατασκευάζονται επίσης σημαντικά μνημεία και κτίρια με κυρίαρχο το Ανάκτορο των Αγίων Μιχαήλ και Γεωργίου (**βλέπε Φώτο 3**) (Αναγνωστάκος, 1997).

Την 21η Μαΐου 1864 η Κέρκυρα και όλη η Επτάνησος, ενώνεται με την υπόλοιπη Ελλάδα. Παρότι η συνθήκη παραχώρησης προέβλεπε για το νησί καθεστώς «διηνεκούς ουδετερότητας» θα εμπλακεί σε όλα τα σημαντικά γεγονότα που ακολούθησαν.

Κατά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο χρησιμοποιείται ως βάση των συμμαχικών στρατευμάτων, γίνεται το καταφύγιο των υπολειμμάτων του Σερβικού στρατού και για κάποιο διάστημα η έδρα της Σερβικής Κυβέρνησης και Βουλής. Το 1923 το νησί βομβαρδίζεται και καταλαμβάνεται για ένα μικρό διάστημα από την Ιταλία με αφορμή τη δολοφονία των δύο αντιπροσώπων της στην Αλβανία.

Κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου καταλαμβάνεται για μία ακόμη φορά από τους Ιταλούς. Την πρώτη Κυριακή του Νοεμβρίου 1941, μαθητές των Γυμνασίων της Κέρκυρας εκδήλωσαν το πρώτο Αντιστασιακό κίνημα στην Ελλάδα, ερχόμενοι σε σύγκρουση με τον Ιταλικό Στρατό Κατοχής. Το 1943 δέχεται την επιδρομή των Γερμανών από την οποία καταστρέφονται κατοικίες και πολλά σημαντικά κτίρια όπως: η Ιόνιος Βουλή, το Θέατρο, η Βιβλιοθήκη κ.α. Οι Γερμανοί αποχωρούν από την Κέρκυρα στις 9 Οκτωβρίου 1944.

Το β΄ μισό του 20 αιώνα θα επιφυλάξει στην Κέρκυρα μία νέα, καλύτερη τύχη που θα επουλώσει τα τραύματα του πολέμου, προσανατολισμένη σε παραγωγικές δραστηριότητες και ενεργητική προσφορά αξιοποιώντας το ιστορικό της παρελθόν σε σχέση με την ειρηνική πλέον εισβολή λαών και πολιτισμών που θα εξακολουθούν εσαεί να επισκέπτονται το νησί. (Πρέκας, 1995).

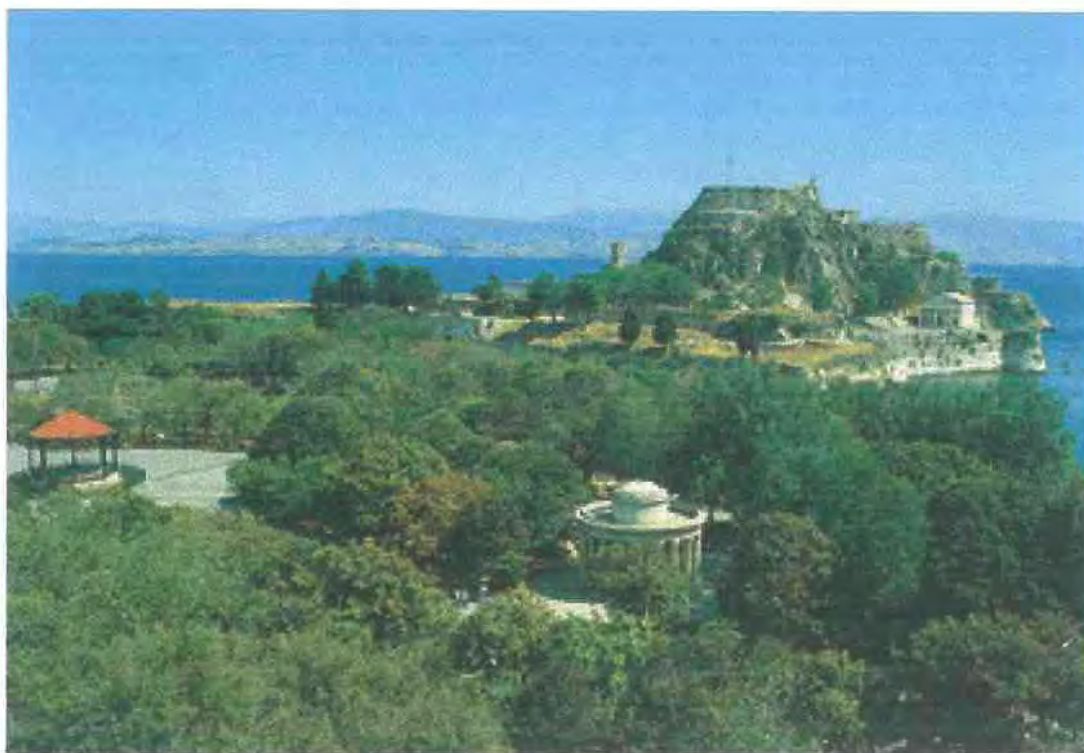
4.5 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ

Η πρωτεύουσα του νομού, είναι ανεπτυγμένη με μια ιδιόμορφη αρχιτεκτονική επηρεασμένη από την ιστορική διαδρομή της. Γύρω από την μεγάλη πλατεία της πόλης, την Σπιανάδα, βρίσκονται συγκεντρωμένα αρκετά μνημεία (ένα από αυτά είναι το ανάκτορο των Αγίων Μιχαήλ και Γεωργίου (**Φώτο 3**). Το πιο γνωστό από τα κάστρα της Κέρκυρας το Παλαιό Φρούριο (**Φώτο 1**) συνδέεται με την πόλη με γέφυρα. Μέσα σε αυτό βρίσκεται η εκκλησία του Αγίου Γεωργίου. Στο λόφο του Αγίου Μάρκου χτίστηκε από του Βενετούς το Νέο Φρούριο (**Φώτο 2**). Τα οχυρωματικά έργα θεωρούνται κατασκευαστικά από τα χαρακτηριστικότερα παραδείγματα αρχιτεκτονικής φρουρίων. Πάνω από την Παλαιοκαστρίτσα βρίσκεται το Αγγελόκαστρο φρούριο που χτίστηκε τον 13αίωνα από του Αγγέλους Κομνηνούς. Ένα ακόμη μεσαιωνικό κάστρο που είναι χτισμένο τη ίδια περίπου εποχή από τον δεσπότη της Ηπείρου, είναι το Γαρδίκι στην νότια Κέρκυρα στον Αγ Ματθαίο και το Καστέλο (**βλέπε Φώτο 14, παράρτημα**). Ένα ακόμη ενδιαφέρον κάστρο είναι αυτό της Κασσιόπης τα ερείπια του οποίου χρονολογούνται το 14^ο αιώνα. Σημαντικό μνημείο το οποίο θα πρέπει να αξιοποιηθεί είναι το συγκρότημα των Ενετικών Ναυπηγείων στα Γουβιά (πρόταση για δημιουργία θεματικού – ιστορικού πάρκου).

Ενδιαφέροντα κτίρια της πόλης είναι το Δημαρχείο, που κτίστηκε το 1693 η Παλαιά Νομαρχία, κτίριο του 1835 (σπίτι του Ι. Καποδίστρια) σε σχέδια του Κερκυραίου αρχιτέκτονα Χρόνη, το κτίριο της Αναγνωστικής Εταιρίας, το αρχαιότερο πνευματικό ίδρυμα της Ελλάδος και η Ιόνιος Ακαδημία (**βλέπε παράρτημα, κεφάλαιο 2**) όπου λειτούργησε το πρώτο ελληνικό πανεπιστήμιο. Σε απόσταση 3 χμ από την πόλη στην θέση της αρχαίας πόλης βρίσκεται το πρώην ανάκτορο του Μον Ρεπό (**βλέπε παράρτημα, κεφάλαιο 2**) το οποίο ήταν θερινή κατοικία του Άγγλου Αρμοστή Ανταμ, στην συνέχεια παραχωρήθηκε από το επαρχιακό συμβούλιο της Κέρκυρας επί αντιμισθία στον Γεώργιο τον Α και από τότε χρησίμευε ως θερινή κατοικία της τέως «Βασιλικής οικογένειας». Ένα από τα διασημότερα αξιοθέατα της Κέρκυρας είναι το Αχίλλειο (**βλέπε Φώτο 14**), το οποίο κτίστηκε το 1890 –1891 για την Αυτοκράτειρα Ελισάβετ της Αυστρίας. Στον κήπο του βρίσκεται το άγαλμα του “θνήσκοντα Αχιλλέα” (**βλέπε Φώτο 11, παράρτημα**) έργο του Χέντερ.

Τα μουσεία της πόλης της Κέρκυρας είναι: Αρχαιολογικό, Βυζαντινής και Μεταβυζαντινής τέχνης, Ασιατικής τέχνης, Αγωνιστών, Διονυσίου Σολωμού, το συγκρότημα της Δημοτικής πινακοθήκης στην ανατολική πτέρυγα του ανάκτορου των Αγ Μιχαήλ και Γεωργίου και το μουσείο Χαρτονομισμάτων της Ιονικής τράπεζας, το οποίο στεγάζεται στο κτίριο που πρωτολειτούργησε η πρώτη Ελληνική τράπεζα (**βλέπε παράρτημα, κεφάλαιο 3**). Αξιόλογες εκκλησίες είναι η Μητρόπολη, η Παναγία η Σπηλιώτισσα, όπου και φυλάσσεται τα λείψανα της αυτοκράτειρας Θεοδώρας, η εκκλησία του πολιούχου Αγ Σπυρίδωνα (**βλέπε Φώτο 7**), βασιλική, με το υψηλότερο καμπαναριό, όπου είναι τοποθετημένο μέσα σε χρυσοποίκιλτη ασημένια λάρνακα το λείψανο του Αγίου, η βυζαντινή εκκλησία των Αγίων Ιάσονος και Σωσίπατρου (**βλέπε Φώτο 6**), στην περιοχή του ανεμόμυλου (Γαρίτσα), και η μονή της πλατυτέρας στο Μαντούκι, με αξιόλογες εικόνες επτανησιακής και κρητικής σχολής. Από την περιοχή Κανόνι μπορεί κανείς να φθάσει στο μοναστήρι της Παναγιάς της Βλαχέρνας και από εκεί με βάρκες στο Ποντικονήσι (εξώφυλλο διπλωματικής) στο οποίο βρίσκεται το βυζαντινό εκκλησάκι του Παντοκράτορα. Σε απόσταση 25 χμ από την πόλη βρίσκεται η Παλαιοκαστρίτσα (**βλέπε παράρτημα, Φώτο 10**) στην οποία βρίσκεται (στη κορυφή του πευκόφυτου λόφου) το μοναστήρι της ζωοδόχου Πηγής που ιδρύθηκε το 1228.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 1 ΠΑΛΑΙΟ ΦΡΟΥΡΙΟ

ΤΟ ΠΑΛΑΙΟ ΦΡΟΥΡΙΟ

Είναι το πιο γνωστό από τα κάστρα της Κέρκυρας. Στις διπλές κορυφές του οφείλεται η ονομασία Κόρφου που πήρε και η πόλη της Κέρκυρας και μετά ολόκληρο το νησί. Οι σημερινές οχυρώσεις έγιναν από τους Ενετούς το 1546 - 1588, για προστασία, μετά την πολιορκία των Τούρκων το 1537. Είναι ταυτόσημο με την ιστορία της Κέρκυρας και συνδέεται με την πόλη με μια γέφυρα. Μέσα στο φρούριο βρίσκεται μια από τις ωραιότερες εκκλησίες της Κέρκυρας, του Αγίου Γεωργίου, που χτίστηκε από τους Άγγλους σε ρυθμό βασιλικής, με δωρικές κολώνες μπροστά.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 2 ΝΕΟ ΦΡΟΥΡΙΟ

ΤΟ ΝΕΟ ΦΡΟΥΡΙΟ

Χτίστηκε μεταξύ 1572 και 1645 από τους Ενετούς, στο λόφο του Αγίου Μάρκου, ταυτόχρονα με την περιτείχιση της πόλης. Στα τείχη υπήρχαν τέσσερις πύλες. Εκτός από την αμυντική σημασία και το ρόλο που έπαιζαν στην ανάπτυξη της πολεοδομίας, και στη ζωή των κατοίκων, τα οχυρωματικά έργα θεωρούνται αριστουργήματα αρχιτεκτονικής. Κατά τον Β παγκόσμιο πόλεμο οι υπόγειες στοές του φρουρίου χρησιμοποιήθηκαν σαν καταφύγια.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 3 ΤΟ ΑΝΑΚΤΟΡΟ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΜΙΧΑΗΛ ΚΑΙ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΤΟ ΑΝΑΚΤΟΡΟ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΜΙΧΑΗΛ ΚΑΙ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

Αρχισε να χτίζεται το 1819 και ολοκληρώθηκε το 1823. Είναι γεωργιανού ρυθμού. Χρησιμοποιήθηκε σαν κατοικία του Άγγλου αρμοστή της Κέρκυρας και στέγαζε την Ιόνιο Γερουσία και το Τάγμα των Αγίων Μιχαήλ και Γεωργίου που ιδρύθηκε το 1818. Από το 1864 ως το 1913 χρησίμευσε σαν «βασιλική κατοικία». Σήμερα στεγάζονται το Σινοϊαπωνικό Μουσείο, η Αρχαιολογική Υπηρεσία, η Δημόσια Βιβλιοθήκη με 60.000 τόμους και τα Αρχεία της Ιονίου Γερουσίας. Το κτήριο εκκενώθηκε προκειμένου να χρησιμοποιηθεί στη Σύνοδο κορυφής της ΕΟΚ το 1994.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 4 ΤΟ ΚΤΙΡΙΟ ΤΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

ΤΟ ΚΤΙΡΙΟ ΤΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

Είναι το αρχαιότερο πνευματικό ίδρυμα της Ελλάδας, ιδρύθηκε από το φιλόσοφο και διπλωμάτη Πέτρο Βράιλα Αρμένη, το 1836. Περιλαμβάνει αξιόλογη βιβλιοθήκη με 30.000 τόμους, επανησιακή βιβλιογραφία, χειρόγραφα, γκραβούρες, πίνακες, μονόφυλλα.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 5 ΤΟ ΜΝΗΜΕΙΟ ΤΟΥ ΜΑΪΤΛΑΝΤ

ΤΟ ΜΝΗΜΕΙΟ ΤΟΥ ΜΑΪΤΛΑΝΤ

Βρίσκεται στην επάνω πλατεία, κτίστηκε κατά απαίτηση και είναι αφιερωμένο στη μνήμη του Θωμά Μάϊτλαντ, πρώτου Άγγλου αρμοστή.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 6 Ο ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓ. ΙΑΣΩΝΟΣ & ΣΩΣΙΠΑΤΡΟΥ

Ο ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓ. ΙΑΣΩΝΟΣ & ΣΩΣΙΠΑΤΡΟΥ

Βρίσκεται στην περιοχή Ανεμόμυλος, είναι του 11 αιώνα, με τοιχογραφίες 10ου και 11ου αιώνα και εικόνες του Τζανέ, τέλος του 16ου αιώνα.

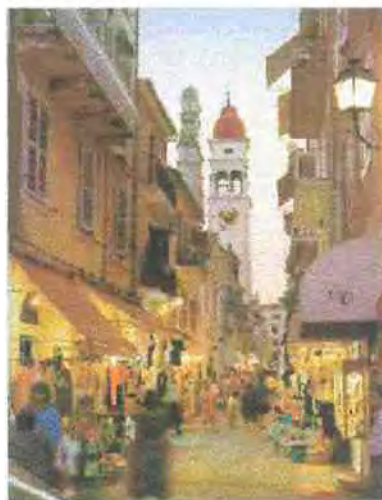
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 7 ΤΟ ΚΑΜΠΑΝΑΡΙΟ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΣΠΥΡΙΔΩΝΑ

ΤΟ ΚΑΜΠΑΝΑΡΙΟ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΟΥΧΟΥ ΑΓΙΟΥ ΣΠΥΡΙΔΩΝΑ

Το κτίσμα είναι του 1589 βασιλική και έχει το ψηλότερο καμπαναριό. Εντυπωσιάζει ο πλούτος των αφιερωμάτων. Το σκήνωμα του Αγίου φυλάσσεται σε επιχρυσωμένη λάρνακα του 1770, στολισμένη με πολύτιμους λίθους.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 8 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΟ «ΚΑΝΤΟΥΝΙ» (ΣΟΚΑΚΙ) ΣΤΗΝ ΚΕΡΚΥΡΑ

Ένα χαρακτηριστικό «καντούνι» (σοκάκι) στην Κέρκυρα – στο βάθος διακρίνεται το καμπαναριό του Ι. Ν. Αγ. Σπυρίδωνος

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 9 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΟ ΕΝΕΤΙΚΟ ΚΑΝΤΟΥΝΙ ΣΤΗΝ ΠΑΛΑΙΟΠΟΛΗ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 10 ΤΑ «ΜΟΥΡΑΓΙΑ»

ΤΑ «ΜΟΥΡΑΓΙΑ»

(φαίνεται πώς η παλαιά πόλη -εντός των τειχών- λόγω έλλειψης χώρου, αναπτύχθηκε προς τα πάνω)

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 11 ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΕΣ ΛΙΤΑΝΕΙΕΣ

Οι θρησκευτικές λιτανείες – πολιτιστικές εκδηλώσεις του Δήμου Κερκυραίων (Μεγ. Σάββατο)

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 12 ΑΝΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΑΝΩ ΠΛΑΤΕΙΑ

Ανάσταση στην Άνω Πλατεία (Πάσχα)

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 13 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΣΤΟ ΝΕΟ ΦΡΟΥΡΙΟ

Η Φιλαρμονική «Σ. Μάντζαρος» σε εκδηλώσεις στο Νέο Φρούριο

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 14 ΤΟ ΑΧΙΛΛΕΙΟ

ΤΟ ΑΧΙΛΛΕΙΟ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 15 ΑΓΩΝΑΣ «ΚΡΙΚΕΤ»

Μπροστά από την περιοχή “Λιστόν”, διοργανώνεται κάθε καλοκαίρι τουρνουά κρίκετ με συμμετοχές από την Αγγλία

4.6 Ο ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΚΕΡΚΥΡΑ

4.6.1 Ο ΠΟΙΚΙΛΟΜΟΡΦΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΕΡΚΥΡΑΙΩΝ.

Η σημερινή Κέρκυρα (πόλη) προσφέρει πλήθος παροχών και υπηρεσιών που μπορούν να ικανοποιήσουν τις ανάγκες των επισκεπτών. Υπάρχει μεγάλη ποικιλία στο κέντρο της πόλης εμπορικών καταστημάτων, ελληνικών και ξένων τραπεζών, και τουριστικών γραφείων. Στην περιφέρεια του δήμου κερκυραίων (βλέπε **Φώτο 26, παράρτημα**) και ιδιαίτερα κατά μήκος του οδικού άξονα της εθνικής Παλαιοκαστρίτσας, χωροθετούνται πολυτελή ξενοδοχεία, παραδοσιακά ενοικιαζόμενα καταλύματα, απομονωμένες βίλες, bungalows, και camping. Γήπεδα τένις και γκολφ, ιππικοί όμιλοι, σχολές ιστιοπλοΐας και κατάδυσης, οργανωμένη πεζοπορία και αναρρίχηση είναι βασικές υπηρεσίες που παρέχονται οργανωμένα είτε από μεγάλα ξενοδοχεία που έχουν τις υποδομές, είτε από τουριστικά γραφεία. Επίσης υπάρχει μια μεγάλη ποικιλία από παραδοσιακά ταβερνάκια, καλά εστιατόρια και μεζεδοπωλεία εμπνευσμένα από την μακραίωνη κερκυραϊκή παράδοση αλλά και την διεθνή κουζίνα. Οι ανέσεις που παρέχονται από το δραστήριο τουριστικό σύστημα έχουν κάνει την Κέρκυρα δημοφελέστατη (Terra Kerkyra, 1997).

Μέσα όμως στα όρια του δήμου κερκυραίων βρίσκονται και τα τουριστικοποιημένα προάστια των Γουβιών και του Κοντοκαλιού καθώς επίσης και ενός τμήματος της περιοχής Δασιάς. Οι παραπάνω περιοχές προσφέρουν υψηλό αριθμό κλινών (μεγάλα ξενοδοχειακά συγκροτήματα) και υψηλό βαθμό τουριστικών υπηρεσιών. Σε αυτές τις περιοχές συνυπάρχουν οι τουρίστες της μέτριας εισοδηματικής τάξης με τουρίστες υψηλής, αφού στις περιοχές αυτές βρίσκονται πολυτελή ξενοδοχεία, η μαρίνα Γουβιών, αλλά και πολλές μικρές (οικογενειακές) επιχειρήσεις ενοικιαζομένων δωματίων.

Επίσης η Κέρκυρα (πόλη), αποτελεί την κύρια πύλη εισόδου για το νησί. Στην πόλη χωροθετούνται το λιμάνι και το αεροδρόμιο. Επίσης ανάμεσα στα Γουβιά και το Κοντόκαλι βρίσκεται η μαρίνα (βλέπε **Φώτο 17, 18, 19, παράρτημα**) που συγκεντρώνει κυρίως υψηλών εισοδημάτων τουρίστες. Για το έτος 1998 στο λιμάνι της Κέρκυρας οι επισκέπτες από την Ιταλία ήταν 166.400 και στο αεροδρόμιο οι αφίξεις των αλλοδαπών ήταν 785.400 (Ε.Σ.Υ.Ε - Ε.Ο.Τ). Επίσης η Μαρίνα των Γουβιών έχει

διαθέσιμες 687 θέσεις. Αν αθροίσουμε τα παραπάνω βλέπουμε πόσο μεγάλος είναι ο αριθμός των αλλοδαπών επισκεπτών στο νησί. Τέλος όσο πιο κοντά είναι οι τουριστικές περιοχές στις δύο πύλες εισόδου της Κέρκυρας τόσο πιο ευνοημένες είναι.

Τέλος το παγκόσμιας ακτινοβολίας Grand Prix ταχυπλοΐας που οργανώνει ο δήμος Κερκυραίων καθιέρωσαν τον όρμο της Γαρίτσας ως διεθνή πίστα (διαφήμιση παγκοσμίου εμβέλειας για την Κέρκυρα). Επίσης και το «ράλυ» αντίκας που πραγματοποιείται στην Κέρκυρα κάθε Ιούνιο συγκεντρώνει συμμετοχές από όλες τις Ευρωπαϊκές χώρες. Οι παραπάνω δραστηριότητες σε συνδυασμό με τους αγώνες Κρίκετ (**βλέπε Φώτο 15**) που διοργανώνονται κάθε χρόνο στο κέντρο της πόλης, έχουν κάνει το κέντρο της πόλης ανάρπαστο.

4.6.2 ΟΙ ΠΟΡΟΙ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΚΕΡΚΥΡΑ.

«Ο αστικός τουρισμός πραγματοποιείται σε πόλεις στις οποίες η ιστορική κληρονομιά δεν αποτελεί το κύριο ελκτικό στοιχείο, έστω και αν ο οικισμός διαθέτει ορισμένα κτίσματα που χρονολογούνται πριν από τη βιομηχανική επανάσταση. Ο αστικός τουρισμός περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων: αξιοθέατα, αίθουσες τέχνης, συναυλίες, όπερες, χορός, μουσεία, θεματικά πάρκα, αγορές αναψυχής, ειδικά γεγονότα (π.χ καλλιτεχνικά, αθλητικά, φεστιβάλ), συνέδρια, τυχερά παιχνίδια, εξόδους για φαγητό και ποτό, κοινωνικές συναντήσεις, κλπ. Οι δραστηριότητες αυτές στηρίζονται κυρίως σε ανθρωπογενείς πόρους, που χρησιμοποιούνται τόσο από τους κατοίκους όσο και από τους τουρίστες» (Δέφνερ, 1999). Η περίπτωση της Κέρκυρας είναι αντιπροσωπευτική του «αστικού» τουρισμού, αναλυτικότερα.

Στην Κέρκυρα ο τουρισμός είναι η πιο σημαντική οικονομική δραστηριότητα και οι επιπτώσεις από την επιτυχία ή την αποτυχία της ετήσιας τουριστικής κίνησης επιδρούν σημαντικά και σε μεγάλο βαθμό στην καθημερινή ζωή όλων των Κερκυραίων. Οι φυσικές ομορφιές του νησιού, ο ήλιος, το κλίμα, η θάλασσα, η γεωγραφική του θέση, η πολιτιστική του κληρονομιά που διαθέτει είναι συγκριτικά πλεονεκτήματα έναντι άλλων τουριστικών περιοχών.

Οι παραδόσεις, τα ήθη και έθιμα, οι πολιτιστικές εκδηλώσεις, τα φεστιβάλ, οι συναυλίες, οι τελετές και οι διάφοροι καλλιτεχνικοί χώροι (θέατρα, γκαλερί) συνθέτουν ένα ξεχωριστό τοπίο στην Κέρκυρα προσεγγίζοντας πολλούς τουρίστες κάθε χρόνο. Η πόλη της Κέρκυρας είναι εμπλουτισμένη ιδιαίτερα στο κέντρο (Παλαιόπολη) αλλά και διάσπαρτα με ιστορικά μνημεία που καταμαρτυρούν την πλούσια και πολυτάραχη ιστορία της. Βέβαια τα ενετικά κτίσματα κυριαρχούν και δίνουν μια μεγαλοπρεπή εικόνα στον επισκέπτη. Σε αυτή την κατηγορία συγκαταλέγονται τα ενετικά κάστρα (Παλαιό και Νέο Φρούριο) τα ενετικά ναυπηγεία στα Γουβιά.

Επίσης στην πόλη υπάρχουν πολλά ιστορικά κτίρια που μπορεί κάποιος να τα επισκεφθεί και πολλά μουσεία. Εξέχουσα θέση έχει και ο ναός του Αγίου Σπυρίδωνα στην πόλη ο οποίος αποτελεί θρησκευτικό και λατρευτικό χώρο. Πολλοί πιστοί προσέρχονται τον Αύγουστο για να προσκυνήσουν το σκήνωμα του και να επισκεφθούν το μοναστήρι της Πλατυτέρας που βρίσκεται στο όριο της πόλης με το Μαντούκι.

Η πλούσια μουσική παράδοση του νησιού έχει ενισχύσει την μουσική κουλτούρα της Κέρκυρας που την θέλει να έχει 18 φιλαρμονικές, πολλές από τις οποίες βρίσκονται μέσα στην πόλη. Οι συναυλίες και οι διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις γίνονται σχεδόν σε εβδομαδιαία βάση λόγω των πολλών φιλαρμονικών του νησιού. Οι εκδηλώσεις αυτές πραγματοποιούνται (κυρίως) στο δημοτικό θέατρο.

Επίσης ένας επισκέπτης μπορεί να θαυμάσει από κοντά τα μουσεία που βρίσκονται στην πόλη αλλά και τις πινακοθήκες. Η πλούσια αρχιτεκτονική παράδοση της πόλης θυμίζει στον επισκέπτη, τους κατακτητές του νησιού και δημιουργούν ένα ιδιαίτερο και ξεχωριστό περιβάλλον

Η σύγχρονη ιστορία της Κέρκυρας έχει επιτελέσει σημαντικό ρόλο. Εδώ βρίσκεται το σπίτι του Μάνζαρου, του Καποδίστρια, η Ιόνιος Βουλή, η Ιόνιος Ακαδημία, αλλά και τα «Βασιλικά ανάκτορα» που έχουν παραχωρηθεί στο δήμο. Σε όποιο σημείο και να βρεθείς σίγουρα κάτι θα υπάρχει που θα θυμίζει ένδοξα χρόνια που πέρασε η Κέρκυρα. Εκτός από τα παραπάνω, σημαντικές είναι οι αθλητικές δραστηριότητες και εκδηλώσεις που συντελούνται στο νησί. Το Κρίκετ, σε συνδυασμό με τους αγώνες ταχύτητας με ταχύπλοα σκάφη, το rally αντίκα, και από το 2001 οι αγώνες ταχύτητας με αυτοκίνητα

κατηγορίας F3 προσελκύουν στην πόλη της Κέρκυρας επισκέπτες με «αθλητικά» ενδιαφέροντα (και υψηλά εισοδήματα).

Επίσης πολλές προοπτικές δίνει στην πόλη της Κέρκυρας και ο νέος συνεδριακός χώρος στην μητρόπολη Κερκύρας (**βλέπε παράρτημα Φώτο 15 – 16**) ο οποίος θα μπορεί να φιλοξενεί συνεδρία τουλάχιστον χιλίων συνέδρων. Εκτός από τον παραπάνω συνεδριακό χώρο, υπάρχουν μεγάλες αίθουσες σε πολλά ξενοδοχεία στο νησί που κατά την χειμερινή περίοδο είναι κλειστά και έτσι κάλλιστα μπορεί να χρησιμοποιηθούν για συνέδρια και εφάμιλλες δραστηριότητες. Τέλος και το δημοτικό θέατρο διαθέτει αμφιθέατρο ικανό να φιλοξενήσει συνέδρια και πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Βέβαια σημαντική είναι και η παρουσία της Μαρίνας Γουβιών (**βλέπε παράρτημα Φώτο 17 – 18 - 19**) και του Καζίνο στο νησί. Αυτές οι δύο δραστηριότητες συντείνουν στο να έλθουν στο νησί υψηλού εισοδηματικού επιπέδου τουρίστες.

Ακόμη είναι σημαντικό να τονιστεί η φιλοξενία των ντόπιων. Για ένα μεγάλο μέρος των επισκεπτών η φιλοξενία και ο τρόπος αποδοχής τους από τους ντόπιους έχουν μεγάλη σημασία. Παράγοντες που επηρεάζουν αποφασιστικά το παραπάνω ζήτημα είναι η τιμότητα και η αξιοπιστία στις συναναστροφές μεταξύ των ντόπιων και των επισκεπτών. Σύμφωνα με έρευνα για την τουριστική αγορά της Κέρκυρας που πραγματοποιήθηκε το 1995, βάσει ερωτηματολογίου το 89% των ερωτηθέντων θεωρούν ότι οι Κερκυραίοι είναι φιλόξενοι και εξυπηρετικοί (**βλέπε 4.7**), (Τσουμάνης, 1996).

Τέλος οι φυσικοί και οι ανθρωπογενείς πόροι αποτελούν την φυσική και πολιτιστική κληρονομιά ενός τόπου, και είναι τα ιδιαίτερα εκείνα στοιχεία που τον διαφοροποιούν και χαρακτηρίζουν την ταυτότητα του. Αυτοί οι πόροι διαφοροποιούν και χαρακτηρίζουν την αρχική τουριστική προσφορά ενός τόπου προσελκύοντας, με την σωστή ανάδειξη, ανάπτυξη και προβολή τους, το ανάλογο τμήμα της διεθνούς ζήτησης που τους αντιστοιχεί (Καλοκάρδου-Κραντονέλλη, 1989).

4.6.3 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ – ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ, ΜΙΑ ΑΜΦΙΔΡΟΜΗ ΣΧΕΣΗ

Οι διάφορες επικυριαρχίες που υπέστη η Κέρκυρα στο πέρασμα των διαφόρων ιστορικών περιόδων, όπως φαίνεται παραπάνω από την ιστορική αναδρομή, έδωσαν στην Κέρκυρα μια ιδιαίτερη κουλτούρα. Ο συγκερασμός της διαφορετικής κουλτούρας και των διαφορετικών ηθών και εθίμων των εκάστοτε κατακτητών δημιούργησε την ξεχωριστή πολιτισμική ταυτότητα που συναντάμε στα Επτάνησα και ιδιαίτερα στην Κέρκυρα.

Αυτή η διαφορετική πολιτιστική χροιά αφορά την γλώσσα (π.χ χρησιμοποιούνται στην καθομιλουμένη αρκετές ιταλικές λέξεις και εκφράσεις οι οποίες έχουν αφομοιωθεί και «εξελληνιστεί»), τα ήθη και έθιμα, την μεγάλη μουσική παράδοση, την λογοτεχνική κουλτούρα, την θρησκευτική κληρονομιά (συνυπάρχουν αρμονικά διάφορες θρησκείες), την ιδιαίτερη παραδοσιακή αρχιτεκτονική που ακολουθούν ακόμη και σήμερα τα κτίρια στην Κέρκυρα και βέβαια τα διάφορα ιστορικά μνημεία που συναντάμε κυρίως στα ευρύτερα όρια της πόλης αλλά και διάσπαρτα στο νησί.

Ο μοναδικός πολιτιστικός πλούτος σε συνδυασμό με τα ιδιαίτερα φυσικά κάλλη του νησιού καθιστούν την Κέρκυρα ένα μοναδικό πόλο τουριστικής έλξης. Οι φυσικοί πόροι του νησιού συμπληρώνονται αρμονικά με τους ανθρωπογενείς και αποτελούν τον τουριστικό πλούτο του νησιού (Ρ. Καλοκάρδου-Κ. Κραντονέλλης, 1989).

4.7 ΕΡΕΥΝΑ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΚΑΙ ΤΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

Πρόκειται για μια έρευνα μάρκετινγκ για την τουριστική αγορά στην Κέρκυρα που πραγματοποιήθηκε από την «Κερκυραϊκή Πρωτοβουλία». Επιστημονικός υπεύθυνος και συντονιστής ήταν ο υπάλληλος του ΕΟΤ Κερκύρας κ Κώστας Τσουμάνης - οικονομολόγος, ενώ την ομάδα εργασίας αποτελούσαν οι κ. Αργύρης Παντελής – προγραμματιστής Η/Υ, Γιάννης Ασωνίτης – διευθυντής του Ράδιο – «Αντένα», Αντώνης Γιαλλέλης – χημικός, Πέτρος Δέδες – ξενοδόχος, Νίκος Καραμπάτσος – ξενοδοχοϋπάλληλος, Παναγιώτης Λιβέρης – οικονομολόγος, και ο Παναγιώτης Μπράμος πρόεδρος της ένωσης ξενοδόχων Κερκύρας.

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε μέσο ενός ερωτηματολογίου το οποίο είχε 27 ερωτήσεις. Αυτές είχαν χωριστεί στις εξής υποερωτήσεις: 1 εθνικότητα, 2 φύλο, 3 ηλικία, 4 επάγγελμα, 5 πως ήλθατε στην Κέρκυρα, 6 πόσα άτομα ταξιδεύετε μαζί, 7 σε ποια περιοχή μέινετε στην Κέρκυρα, 8 πόσες φορές έχετε επισκεφθεί το νησί, 9 ποιος φορέας σας έδωσε το ερέθισμα να επιλέξετε την Κέρκυρα, 10 ποιοι από τους παρακάτω λόγους σας επηρέασαν να επισκεφθείτε το νησί, 11 που μέινετε, 12 κατά την διάρκεια των διακοπών σας πόσες φορές επισκεφθήκατε την πόλη της Κέρκυρας, 13 κατά την διάρκεια της παραμονής σας ποιο μεταφορικό μέσο χρησιμοποιήσατε, 14 η διάρκεια των διακοπών σας στην Κέρκυρα, 15 πόσο φιλόξενοι και εξυπηρετικοί θεωρείται ότι είναι οι Κερκυραίοι, 16 επιθυμείτε να επιστρέψετε στην Κέρκυρα για διακοπές, 17 συμμετείχατε σε οργανωμένες εκδρομές, 18 θα σας ενδιέφεραν οι παρακάτω συνδυασμένες διακοπές, 19 ποια κουζίνα προτιμήσατε στην Κέρκυρα, 20 πως ξοδέψατε τα χρήματα σας στις διακοπές, 21 τι βρήκατε πολύ ακριβό στην Κέρκυρα, 22 τι βρήκατε πολύ φθινό στην Κέρκυρα, 23 τι κατά την γνώμη σας λείπει από την Κέρκυρα, 24 πόσο ευχαριστημένοι μέινετε από την παραμονή σας στην Κέρκυρα, 25 Αξιολογείτε τις παρακάτω παροχές υπηρεσιών, 26 είχατε πρόβλημα ηχορύπανσης, 27 αναφέρατε τα κίνητρα που θα επέτρεπαν να επισκεφθείτε την Κέρκυρα και κατά την χειμερινή περίοδο.

Η έρευνα πεδίου διεξήχθη στο χρονικό διάστημα 10 Ιουλίου με 31 Οκτωβρίου 1995 σε διαφορετικές ημέρες και ώρες. Συμπληρώθηκαν 8.237 ερωτηματολόγια που αποτελεί το 1% επί του συνόλου των επισκεπτών στην Κέρκυρα (βάσει των στατιστικών στοιχείων έτους 1994). Η έρευνα πεδίου διεξήχθη στο αεροδρόμιο εξωτερικού, εσωτερικού (Ολυμπιακή), στα λιμάνια για Ιταλία, Πάτρα, Ηγουμενίτσα, και στην μαρίνα Γουβιών, πριν την αναχώρηση των τουριστών.

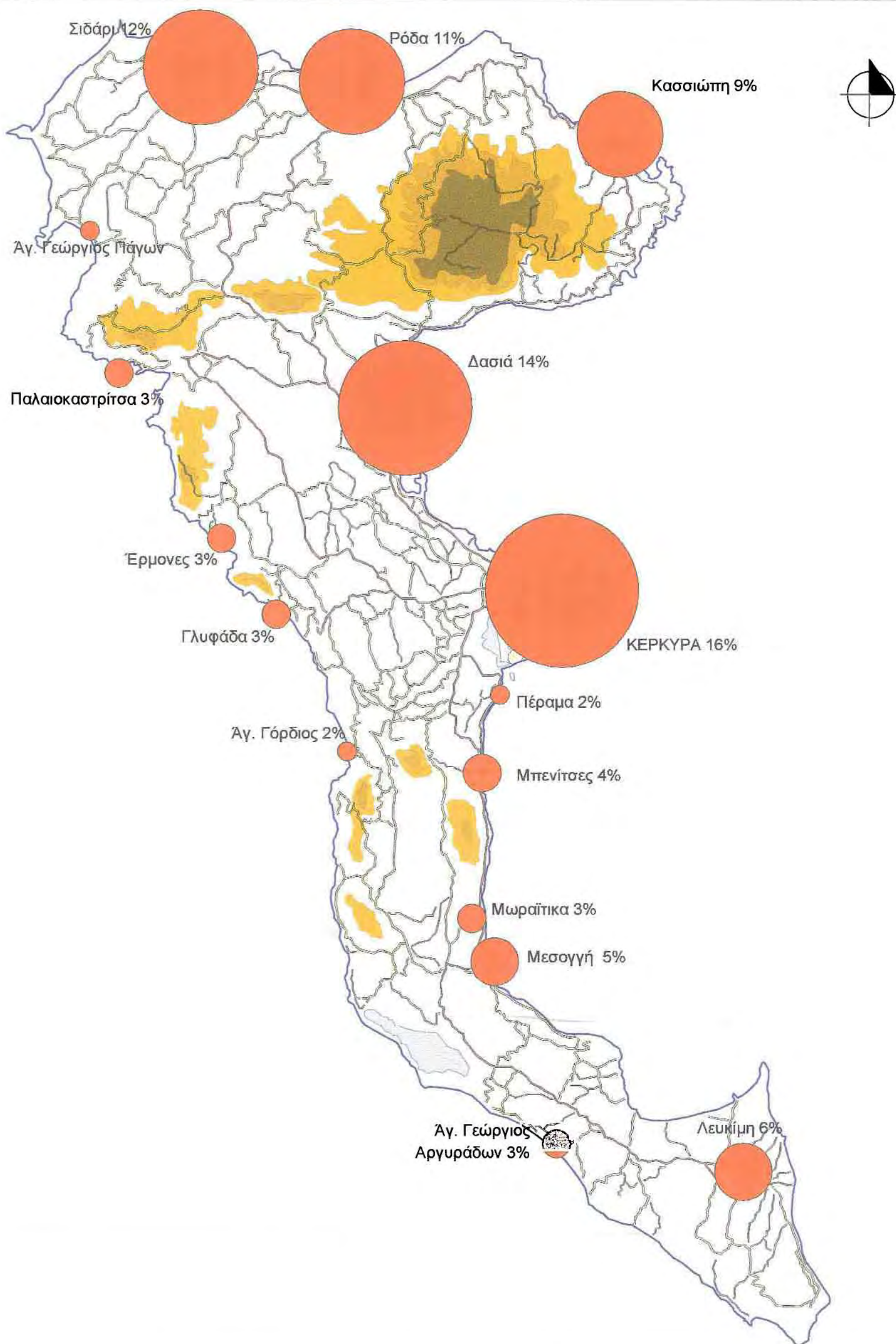
Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της παραπάνω έρευνας για την τουριστική αγορά στην Κέρκυρα, στα «αρνητικά» του νησιού συγκαταλέγονται: η έλλειψη ελληνικού χαρακτήρα, η έλλειψη πεζοδρομίων, η οδική σήμανση, η ανυπαρξία τουαλετών (Τζώρτζης, 1996), η κατάσταση των δρόμων, ο θόρυβος - ηχορύπανση κυρίως από κέντρα διασκέδασης και μηχανάκια, το αεροδρόμιο, και οι βρώμικες παραλίες (Τσουμάνης, 1996). Επίσης το 68% των επισκεπτών προέρχεται από την Αγγλία και την

Γερμανία, το 38% κατατάσσεται στα χαμηλά εισοδήματα, η πλειοψηφία των επισκεπτών φθάνει στο νησί λόγω των φυσικών χαρισμάτων (ήλιος, θάλασσα, φυσικό περιβάλλον), και το 73% επισκέφθηκαν το νησί για πρώτη φορά. Το 87% έρχονται οργανωμένα από τουριστικά γραφεία και Tour Operators επηρεασμένοι από διαφήμιση (διαπιστώνεται ο σημαντικός ρόλος της διαφήμισης στην τελική επιλογή του τουρίστα).

Επίσης σύμφωνα με την παραπάνω έρευνα το 83% των ερωτηθέντων επισκέφθηκαν τη πόλη της Κέρκυρας μία ή περισσότερες φορές (και αυτό παρότι κατά τους θερινούς μήνες το κυκλοφοριακό πρόβλημα στην πόλη είναι έντονο), το 87% των επισκεπτών επιθυμούν να επιστρέψουν στην Κέρκυρα για διακοπές, το 92% έμειναν πολύ ευχαριστημένοι από την παραμονή τους στο νησί, και το 72% θα επιθυμούσε να επιστρέψει στο νησί κατά την χειμερινή περίοδο με διαφορετικά κίνητρα ο καθένας (κλιματολογικές συνθήκες, προσιτές τιμές, εγκαταστάσεις αναψυχής, φυσικό περιβάλλον), το 89% θεωρούν ότι οι Κερκυραίοι είναι φιλόξενοι και εξυπηρετικοί (Τσουμάνης, 1996).

Τα παραπάνω ποσοστά δίνουν μια αισιόδοξη νότα για το μέλλον του τουρισμού στην Κέρκυρα και οι προοπτικές για επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου πέρα από το γνωστό εξάμηνο (Απρίλιο –Σεπτέμβριο) δείχνουν να έχουν προοπτική. Όμως πρέπει να αντιμετωπιστούν άμεσα τα «αρνητικά» που προέκυψαν από την παραπάνω έρευνα και οι αρμόδιοι-αρχές, κυρίως σε τοπικό επίπεδο (επίπεδο δήμου), να προσπαθήσουν να επιλύσουν τα προβλήματα με σοβαρότητα, υπευθυνότητα και συνέπεια χρόνου για να έχουμε μια μελλοντική ποιοτική αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος στο νησί, άλλωστε οι περιστάσεις και ο έντονος «εσωτερικός» και «εξωτερικός» ανταγωνισμός το απαιτούν άμεσα (**χάρτης ερωτηματολογίου 4.3**)

Στο χάρτη 4.3 (κατανομή της τουριστικής κίνησης στους οικισμούς), παρουσιάζονται οι κυριότεροι τουριστικοί οικισμοί της Κέρκυρας και απεικονίζονται πως κατανέμονται οι τουρίστες σε αυτές (σε ποσοστά) σύμφωνα με την έρευνα – ερωτηματολόγιο. Η ερώτηση ήταν «σε ποια περιοχή της Κέρκυρας μέννατε». Σύμφωνα με τον χάρτη στην βόρεια Κέρκυρα παραθέριζαν το 65% το ερωτηθέντων ενώ στο νότο το 35% (**βλέπε παράρτημα** διάγραμμα «ποσοστιαία αναλογία τουριστών ανά τουριστικό οικισμό»)

ΧΑΡΤΗΣ 4.3
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ ΣΤΟΥΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥΣ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

ΟΙΚΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΩΝ

ΠΗΓΗ : ΕΠΙΤΟΠΙΑ ΕΡΕΥΝΑ (ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ)

ΚΛΙΜΑΚΑ 1:175.000

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ :

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΚΕΡΚΥΡΑ

ΕΚΠΟΝΗΣΗ : ΣΤΑΘΗΣ ΠΑΛΙΟΥΡΑΣ

ΕΠΙΒΛΕΨΗ : Φ. ΛΟΥΚΙΣΣΑΣ, Α. ΔΕΦΝΕΡ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΒΟΛΟΣ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2000

4.8 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

4.8.1 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΚΑΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Ο τουρισμός συμβάλλει πολλαπλά στην εθνική οικονομία, τόσο μέσω της διαμόρφωσης του ΑΕΠ, όσο και πολλαπλών επιπτώσεων στο περιβάλλον, την κοινωνία, την ποιότητα ζωής, και τις διεθνείς σχέσεις. Το 1992 αντιπροσώπευε το 10% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος – Α.Ε.Π., δηλαδή την αξία των αγαθών και των υπηρεσιών που παρέχονται στην χώρα από τους κατοίκους και τους μη-κατοίκους κατά την διάρκεια ενός έτους – και η Ελλάδα ήταν στην ανώτερη κλίμακα από όλες τις Μεσογειακές Ευρωπαϊκές χώρες (Νανόπουλος, 1995, 96 – 97). Αυτό αποτελούσε μια σημαντική αύξηση, συγκριτικά με το 1986, όταν ο τουρισμός αντιπροσώπευε το 4,6% του Α.Ε.Π., (Williams και Shaw, 1995, 30).

Παρόλα αυτά παραμένει σαν προϊόν ιδιαίτερα ευαίσθητο υποκείμενο σε σειρά εξωγενών προϊόντων που έχουν να κάνουν με την διεθνή συγκυρία, οικονομική και πολιτική αλλά και το εσωτερικό επίπεδο διαβίωσης των χωρών προέλευσης.

Βαρόμετρα των τάσεων της τουριστικής ανάπτυξης αποτελούν τόσο η συναλλαγματική δαπάνη και ο απόλυτος αριθμός αφίξεων αλλοδαπών. Η πραγματική όμως συναλλαγματική δαπάνη είναι πολύ περισσότερη από την καταγραφόμενη, άρα και η συμβολή του τουρισμού στην εθνική οικονομία είναι αντίστοιχα μεγαλύτερη. Σύμφωνα με στοιχεία ο τουρισμός συμβάλλει στην διαμόρφωση του ΑΕΠ κατά 10% (ΚΕΠΕ, 1992)

Το ότι ο τουρισμός έχει ισχυρές πολλαπλασιαστικές επιδράσεις σε άλλους τομείς της οικονομίας είναι φανερό, αλλά όχι ικανά τεκμηριωμένο. Στην Κέρκυρα υπολογίστηκε ότι από τον τουρισμό δημιουργήθηκαν τριπλάσια εισοδήματα σε άλλους τομείς της τοπικής οικονομίας (ΕΚΚΕ 1995). Εκτός όμως από τις καθαρά πολλαπλασιαστικές επιδράσεις του τουριστικού εισοδήματος υπάρχει και το ζήτημα της υποεκτίμησης και αυτό για τους εξής λόγους:

- Η δηλωμένη απασχόληση αγροτών στο τουρισμό

- Η διπλοαπασχόληση αγροτών κυρίως σε άμεσα και έμμεσα τουριστικά επαγγέλματα από όπου και αντλούν το μεγαλύτερο μέρος του εισοδήματός τους
- Η σημειούμενη φοροαπαλλαγή και εισφοροδιαφυγή
- Η μη δήλωση μεγάλου μέρους του τουριστικού συναλλάγματος
- Η έμμεση απόκρυψη καταλυμάτων, διανυκτερεύσεων και τελικά εσόδων
- Η έμμεση απόκρυψη των εμπορικών και λοιπών δραστηριοτήτων ή υπηρεσιών που υποστηρίζουν την τουριστική βιομηχανία

Στις θετικές επιπτώσεις της τουριστικής ανάπτυξης συγκαταλέγεται, ως ίσως η σημαντικότερη, η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Οι αρνητικές περιβαλλοντικές επιδράσεις στην Κέρκυρα θα μπορούσαν να ομαδοποιηθούν ως εξής

- Άμεσες: εγκατάλειψη γεωργικής γης και παράδοσης της σε τουριστικές δραστηριότητες, αλλοίωση της αισθητικής του φυσικού τοπίου, οικοπεδοποίηση, φόρτιση δικτύων τεχνικής αστικής υποδομής, ρύπανση θάλασσας και υδάτων, υπερεκμετάλλευση φυσικών πόρων.
- Έμμεσες: ευπαθής και εξαρτημένη από τις διεθνείς συγκυρίες τουριστική προσφορά, φόρτιση δομημένου περιβάλλοντος με άρρυθμη και άμετρη δόμηση, καταστροφή παραδοσιακών οικισμών και ιστορικών οικιστικών συνόλων, κορεσμός καθιερωμένων τουριστικών περιοχών, μέσα στις ζώνες έντονης τουριστικής ανάπτυξης
- Σωρευτικές: μεταστροφή της τοπικής οικονομίας στην μονοκαλλιέργεια του τουρισμού, συρρίκνωση των μεταποιητικών μονάδων, εγκατάλειψη των αγροτικών δραστηριοτήτων

4.8.2. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΣΤΗΝ ΚΕΡΚΥΡΑ

Η μεγάλη τουριστική ώθηση που δέχθηκε η Κέρκυρα τα τελευταία 40 χρόνια (1960 – 2000) σε συνδυασμό με την φυσική ομορφιά και την ιστορικότητα της, της έδωσαν τη δυνατότητα μέσω του μαζικού τουρισμού να την γνωρίσει ένα μεγάλο «τουριστικό» κοινό και εκατομμύρια άνθρωποι σε κάθε γωνιά της γης να θέλουν να την επισκεφθούν. Όμως είναι γεγονός ότι το παραθεριστικό ενδιαφέρον για το νησί εκδηλώθηκε από το τέλος του 19^{ου} αιώνα. Εκτός από την Βασίλισσα της Αυστρίας, Ελισάβετ (Σίσι) που διάλεξε το 1890 το Αχίλλειο (βλέπε **Φώτο 14**) για να δημιουργήσει το παλάτι της, υπήρχε η «Bell Venezia» ένα ξενοδοχείο εφάμιλλο της Αθηναϊκής «Μεγάλης Βρετανίας» που συγκέντρωνε την αριστοκρατία. Από τις αρχές του 20ου αιώνα μέχρι τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο η Κέρκυρα, το Κάπρι, και η Μαγιόρκα αποτελούσαν τα κορυφαία παραθεριστικά μεσογειακά θέρετρα της Ευρωπαϊκής Ελίτ (Αναγνωστάκος, 1997).

Η οικονομία του νησιού βασίζεται κυρίως στον τουρισμό και κατά πολύ λιγότερο στην γεωργία, ενώ μικρότερη είναι η ανάπτυξη της βιομηχανίας-βιοτεχνίας, της κτηνοτροφίας, του εμπορίου και της αλιείας. Ο ορυκτός πλούτος, αντίθετα, είναι ανύπαρκτος. Τα 2/3 του γεωργικού πληθυσμού ασχολείται με την καλλιέργεια της ελιάς, που ασκείται στο νησί από την εποχή της Ενετοκρατίας. Οι ελαιώνες καλύπτουν το 1/3 περίπου της έκτασης του νησιού και υπάρχουν στο νησί 4,5 εκατομμύρια ελαιόδενδρα (βλέπε **παράρτημα Φώτο 24**) (υπήρχε νόμος από την ενετοκρατία που επέβαλε υποχρεωτικά την ελαιοκαλλιέργεια). Από τα αμπέλια που αποτελούν το 7% της καλλιεργούμενης έκτασης παράγεται καλής ποιότητας κρασί (Ε.Σ.Υ.Ε).

Η τουριστική ανάπτυξη των τελευταίων χρόνων έχει αλλάξει τον επαγγελματικό προσανατολισμό σε ολόκληρο το νησί. Πλέον το εργατικό δυναμικό του νησιού ασχολείται με τον τουρισμό και υποαπασχολείται (κυρίως) ερασιτεχνικά με την γεωργία και την κτηνοτροφία (Τσάρτας Π, 1995). Ο μικρός κλήρος, η έλλειψη υποδομής, και η έλλειψη εργατικού δυναμικού και κυρίως το «εύκολο κέρδος» που πρόσφερε απλόχερα ο τουρισμός είναι οι κυριότεροι λόγοι που οδήγησαν τους Κερκυραίους στην σταδιακή εγκατάλειψη του πρωτογενούς τομέα και της βιοτεχνίας (Καλοκάρδου-Κραντονέλλη, 1995).

Το μεγαλύτερο μέρος του τοπικού Α.Ε.Π. περισσότερο από το 60% παράγεται από τον τριτογενή τομέα και ιδιαίτερα από την τουριστική βιομηχανία. (Τσάρτας, 1995, Ε.Σ.Υ.Ε.). Πλέον υπάρχει έντονη εξάρτηση του νησιού από τις χώρες προέλευσης των τουριστών και ιδιαίτερα από την Αγγλία και την Γερμανία. Τα στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε δίνουν για το 1998 ότι οι αφίξεις των τουριστών από την Αγγλία αντιπροσωπεύουν το 45% των συνολικών αφίξεων αλλοδαπών τουριστών στο νησί. Αυτή ακριβώς η μονοσήμαντη εξάρτηση έχει δημιουργήσει μια προβληματική κατάσταση (Τσάρτας, 1995) αφού μια ενδεχόμενη κρίση στη Μεγάλη Βρετανία θα οδηγήσει την επόμενη τουριστική περίοδο την Κέρκυρα σε αδιέξοδο.

4.8.3 ΕΞΑΡΤΗΣΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ ΑΠΟ ΕΞΩΓΕΝΕΙΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ

Στο παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι αφίξεις των τουριστών στην Κέρκυρα ανά έτος και εθνικότητα για τα έτη 1995, 1996, 1997 και 1998.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.1 ΑΦΙΞΕΙΣ ΑΝΑ ΕΤΟΣ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗ ΚΕΡΚΥΡΑ

ΕΤΟΣ	1995		1996		1997		1998	
ΧΩΡΑ	Α/ΞΕΙΣ	ΠΟ/ΣΤΑ	Α/ΞΕΙΣ	ΠΟ/ΣΤΑ	Α/ΞΕΙΣ	ΠΟ/ΣΤΑ	Α/ΞΕΙΣ	ΠΟ/ΣΤΑ
ΑΓΓΛΙΑ	395827	49,33%	253163	39,24%	275122	40,60%	345337	43,97%
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	177511	22,12%	167058	25,89%	173329	25,58%	187393	23,86%
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	28186	3,51%	26874	4,17%	34278	5,06%	40806	5,20%
ΑΥΣΤΡΙΑ	32331	4,03%	19598	3,04%	29943	4,42%	39204	4,99%
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	36549	4,55%	34078	5,28%	31524	4,65%	29583	3,77%
ΣΟΥΗΔΙΑ	29934	3,73%	25438	3,94%	22943	3,39%	27696	3,53%
ΒΕΛΓΙΟ	21562	2,69%	17796	2,76%	19675	2,90%	23340	2,97%
ΓΑΛΛΙΑ	15447	1,92%	16231	2,52%	11067	1,63%	13843	1,76%
ΔΑΝΙΑ	9368	1,17%	10528	1,63%	17602	2,60%	13611	1,73%
ΤΣΕΧΙΑ	9443	1,18%	25663	3,98%	19631	2,90%	12282	1,56%
ΙΤΑΛΙΑ	13462	1,68%	15409	2,39%	10784	1,59%	11926	1,52%
ΝΟΡΒΗΓΙΑ	10348	1,29%	8499	1,32%	8369	1,24%	10134	1,29%
ΣΛΟΒΑΚΙΑ		0,00%	2343	0,36%	1775	0,26%	5036	0,64%
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	5614	0,70%	3083	0,48%	3301	0,49%	4615	0,59%
ΕΛΒΕΤΙΑ	7147	0,89%	6850	1,06%	5340	0,79%	4391	0,56%
ΓΙΟΥΚ/ΒΙΑ	1115	0,14%	2975	0,46%	3311	0,49%	4277	0,54%
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	4190	0,52%	3351	0,52%	3349	0,49%	3346	0,43%
ΡΩΣΙΑ		0,00%	1585	0,25%	1047	0,15%	1966	0,25%
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	2127	0,27%	1898	0,29%	1173	0,17%	1510	0,19%
ΙΣΡΑΗΛ	1373	0,17%	580	0,09%	2070	0,31%	1114	0,14%
ΥΠ. ΧΩΡΕΣ	926	0,12%	2199	0,34%	1948	0,29%	3984	0,51%
ΣΥΝΟΛΟ	802460	100%	645199	100%	677581	100%	785394	100%

ΠΗΓΗ ΕΟΤ 1999

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.1 ΕΞΑΡΤΗΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ ΣΤΗ ΚΕΡΚΥΡΑ

ΠΗΓΗ ΕΟΤ 1999. ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Στο παραπάνω διάγραμμα απεικονίζεται η εξάρτηση του τουριστικού προϊόντος στην Κέρκυρα, από τις χώρες προέλευσης τουριστών, Αγγλία και Γερμανία, για τα έτη 1995, 1996, 1997 και 1998.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.2 ΕΞΑΡΤΗΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ ΣΤΗΝ ΚΕΡΚΥΡΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ ΑΓΓΛΙΑ - ΓΕΡΜΑΝΙΑ

ΕΤΟΣ	1995		1996		1997		1998	
ΧΩΡΑ	Α/ΞΕΙΣ	ΠΟ/ΣΤΑ	Α/ΞΕΙΣ	ΠΟ/ΣΤΑ	Α/ΞΕΙΣ	ΠΟ/ΣΤΑ	Α/ΞΕΙΣ	ΠΟ/ΣΤΑ
ΑΓΓΛΙΑ	395827	49,33%	253163	39,24%	275122	40,60%	345337	43,97%
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	177511	22,12%	167058	25,89%	173329	25,58%	187393	23,86%
ΥΠΟΛΟΙΠΟΙ	229122	28,55%	224978	34,87%	229130	33,82%	252664	32,17%

ΠΗΓΗ ΕΟΤ 1999

Σύμφωνα με το παραπάνω πίνακα η εξάρτηση που παρουσιάζει το τουριστικό προϊόν στην Κέρκυρα από Αγγλία και Γερμανία πλησιάζει για τα έτη 1995, 1996, 1997, και 1998 το 65% με 70%. Το παραπάνω ποσοστό είναι πολύ μεγάλο και πρέπει η τουριστική αγορά της Κέρκυρας να εμπλουτιστεί με νέες χώρες προέλευσης τουριστών έτσι ώστε τα ποσοστά που συγκεντρώνουν οι παραπάνω χώρες να μειωθούν σταδιακά.

4.9 TOUR OPERATORS – ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΠΑΚΕΤΑ

Η καθοριστική παρουσία των tour operators τόσο στην οργάνωση όσο και στην ανάπτυξη του διεθνούς τουρισμού έχει διαμορφώσει σημαντικά την παραδοσιακή τουριστική εικόνα, επεμβαίνοντας καθοριστικά στην επιλογή τουριστικού προορισμού, της πλειοψηφίας των τουριστών. Οι μεγάλοι αυτοί ταξιδιωτικοί οργανισμοί (κυρίως ευρωπαϊκών και αμερικάνικων συμφερόντων), οι οποίοι δημιουργούν, προωθούν και πουλούν οργανωμένα πακέτα διακοπών, έχουν φθάσει σε σημείο να κατευθύνουν και να ελέγχουν, σε μεγάλο βαθμό, την διεθνή ζήτηση και προσφορά (Οικονόμου, 1998).

Τα πακέτα των tour operators στηρίζονται σε ένα σύνολο χαρακτηριστικών υπηρεσιών και λειτουργικών χαρακτηριστικών των θέρετρων, αλλά και γενικών αντιλήψεων που συνδέονται με την προβαλλόμενη εικόνα του θέρετρου - τουριστικού πόλου, την συμπεριφορά των κατοίκων και την δημιουργούμενη ατμόσφαιρα. Οι tour operators αξιοποιώντας τα στοιχεία των θέρετρων διαμορφώνουν τελικά προϊόντα προς διάθεση στους καταναλωτές, οι οποίοι ουσιαστικά μόνο εκ των υστέρων μπορούν να αξιολογήσουν. Η πώληση ουσιαστικά στηρίζεται στην «μπροσούρα», τις διαφημιστικές καταχωρήσεις, και στην προσωπική επαφή πωλητή πελάτη.

Βασικά χαρακτηριστικά των παραθεριστικών - πακέτων - διακοπών στην Κέρκυρα:

- Η Κέρκυρα παρουσιάζει σημαντική εξάρτηση από τους tour operators
- Η ζήτηση βασικά συγκεντρώνεται μεταξύ των μηνών Ιουνίου και Σεπτεμβρίου
- Η εξάρτηση για τις απευθείας πτήσεις με τις χώρες προέλευσης οριοθετεί παράλληλα τις δυνατότητες μακροπρόθεσμα νέας πολιτικής
- Ο βασικός τυπικός τουρίστας αναψυχής στην Κέρκυρα ανήκει στην χαμηλή προς μεσαία κοινωνικοοικονομική βάση
- Η τιμή του πακέτου για παρόμοιες υπηρεσίες είναι μάλλον υψηλή σε σχέση με την ανταγωνιστική αγορά π.χ. Τουρκία (ΕΟΤ, 1999)

Οι tour operators θα εξακολουθήσουν να έχουν το σημαντικότερο μερίδιο της αγοράς στην Κέρκυρα. Καθώς η αγορά θα διευρύνεται, θα γίνεται όλο και πιο δυσκολότερη η προσέλκυση τουριστών μέσω της τιμής του πακέτου. Ο εμπλουτισμός του τουριστικού

προϊόντος πλέον κρίνεται επιτακτικός για να μπορέσει να είναι τουλάχιστον ισάξιος αντίπαλος η Κέρκυρα με τα άλλα ανταγωνιστικά θέρετρα.

Οι tour operators παρέχουν πλήρως καθετοποιημένη οργάνωση η οποία περιλαμβάνει αεροπορικά εισιτήρια, έξοδα μετακίνησης στον τόπο προορισμού, σίτιση (ημιδιατροφή, η πλήρης διατροφή), και γενικά καλύπτονται όλες οι ανάγκες του τουρίστα. Αυτή η καθετοποίηση έχει προκαλέσει πίεση για μείωση του κόστους του πακέτου με αποτέλεσμα την μείωση των απολαβών (κερδών) των επιχειρηματιών (ξενοδόχοι και ιδιοκτήτες ενοικιαζόμενων δωματίων).

4.10 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΡΟΕΡΧΟΜΕΝΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

4.10.1 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΤΟΥΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ

Η στροφή στον τριτογενή τομέα, και ειδικότερα σε ότι έχει σχέση με τον τουρισμό, έχει προκαλέσει τις ακόλουθες κατηγορίες προβλημάτων:

- α. τη σταδιακή αποδυνάμωση μιας οικονομικής δραστηριότητας αυτή του πρωτογενή τομέα η οποία μπορεί να στηρίξει την ανάπτυξη του νησιού, σε εποχές μάλιστα όπου η εισροή τουριστών εμφανίζει φθίνουσα πορεία.
- β. θίγεται μια από τις κύριες συνιστώσες του φυσικού κάλλους της Κέρκυρας. Συγκεκριμένα οι ελαιώνες, (βλέπε Φώτο 24, παράρτημα) οι οποίοι συνιστούν μεν τεχνητό οικοσύστημα αλλά από το είδος τους και την έκτασή τους, συμβάλλουν σημαντικά στη διαμόρφωση του χαρακτήρα του Κερκυραϊκού τοπίου, πλέον έχουν περάσει σε δεύτερη μοίρα.
- γ. Τη χρησιμοποίηση, κατ' αρχήν, των γειτονικών προς τις ακτές εκτάσεων για ανέγερση ξενοδοχείων η ενοικιαζόμενων δωματίων με τάσεις εξάπλωσης και στην ενδοχώρα, χωρίς να διαφαίνεται η ελάχιστη προσοχή προς το περιβάλλον είτε σε θέματα αισθητικής, είτε σε θέματα περιορισμού ή και αποφυγής της ρύπανσης. (ΥΠΕΧΩΔΕ, Ε.Χ.Μ. Κέρκυρας 1989-90).

4.10.2 ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Σύμφωνα με έρευνα που δημοσιεύτηκε στο περιοδικό Οικονομικός Ταχυδρόμος το Μάρτιο του 2000, ο νομός Κερκύρας με τους νομούς Λασιθίου (Άγιος Νικόλαος), Ρεθύμνου, Ζακύνθου και Κυκλάδων παρουσιάζουν τα μεγαλύτερα ποσοστά εγκατάλειψης του σχολείου. Οι παραπάνω νομοί παρουσιάζουν υψηλούς δείκτες οικονομικής ανάπτυξης και συγκαταλέγονται στις πιο ανεπτυγμένες τουριστικά περιοχές της Ελλάδος.

Μολονότι η οικονομική ανάπτυξη θεωρείται ότι ευνοεί τη διεκδίκηση πολυτελής εκπαίδευσης, όλα τα ερευνητικά στοιχεία αποδεικνύουν ότι ο τουρισμός λειτουργεί ανταγωνιστικά προς την εκπαίδευση χιλιάδων νέων αυτών των περιοχών. Βέβαια η πρόωγη εγκατάλειψη του υποχρεωτικού σχολείου δεν αφορά γενικά τα παιδιά των τουριστικών περιοχών. Όλες οι ενδείξεις οδηγούν στο συμπέρασμα ότι τα παιδιά που εγκαταλείπουν το σχολείο, στην συντριπτική τους πλειοψηφία τους προέρχονται από τα φτωχά αγροτικά και μικρομεσαία στρώματα. του πληθυσμού που βρίσκουν στο τουρισμό, δυνατότητα απασχόλησης, είτε στις μικρές οικογενειακές επιχειρήσεις (ενοικίαση δωματίων), είτε ως υπάλληλοι των τουριστικών επιχειρήσεων (γκαρσόνια, καμαριέρες, πωλητές κτλ.).

Τα Ιόνια νησιά και οι Κυκλάδες, είναι από τις πλέον ανεπτυγμένες τουριστικά περιοχές, καθώς βρίσκονται στην κορυφή των περιοχών που κατέχουν τους υψηλότερους δείκτες τουριστικής ανάπτυξης. Εδώ ο τουρισμός λειτουργεί ως επιταχυντής των κοινωνικών εξελίξεων, προσέφερε σημαντικές ευκαιρίες για απασχόληση, φρέναρε το κύμα της μετανάστευσης και βελτίωσε σημαντικά τα εισοδήματα των κατοίκων.

Σύμφωνα με την ίδια έρευνα, τα Ιόνια καταγράφονται στην ομάδα των πιο «καθυστερημένων» από εκπαιδευτικής άποψης περιοχών στην Ελλάδα κατά τις απογραφές των ετών 1961, 1971, 1981, 1991. Ειδικότερα, στις γενικές εξετάσεις του 1988, η Κέρκυρα σημειώνει το μικρότερο ποσοστό επιτυχίας σε σχέση με τα υπόλοιπα Ιόνια νησιά, ενώ στο σύνολο των 54 νομών της χώρας κατατάσσεται 49η. Στις γενικές εξετάσεις του 1992, η Κέρκυρα, με ποσοστό επιτυχίας 21,5% κατατάσσεται προ τελευταία. Την ίδια θέση κατέλαβε και στις τελευταίες Γενικές Εξετάσεις με ποσοστό επιτυχίας 25,4%, όταν ο πανελλαδικός μέσος όρος ήταν 38,5%.

Σύμφωνα με τον ερευνητή του ΕΚΚΕ κ. Πάρη Τσάρτα, οι δραστηριότητες κατά τις πρώτες μεταπολεμικές δεκαετίες, του πρωτογενούς τομέα (γεωργία) αλλά και του δευτερογενούς (βιομηχανία) τομέα, συρρικνώνονται και η τουριστική δραστηριότητα, αρχίζει να επεκτείνεται και να αποτελεί την κυρίαρχη οικονομική δραστηριότητα.

Η κοινωνικοοικονομική δομή, πριν από την εμφάνιση του τουρισμού, είχε τα επαγγελματικά και εισοδηματικά χαρακτηριστικά των αγροτικών περιοχών, δηλαδή μικρή επαγγελματική και κοινωνική κινητικότητα και μεσαία ως χαμηλά εισοδήματα.

Ο τουρισμός, που στην Κέρκυρα αναπτύσσεται στα τέλη της δεκαετίας του 1950, αποτελεί αιτία σημαντικών αλλαγών. Κατά πρώτον, παρατηρείται εντυπωσιακή επαγγελματική κινητικότητα, με κατεύθυνση τα τουριστικά και εμπορικά επαγγέλματα, και παράλληλη εγκατάλειψη του αγροτικού επαγγέλματος. Η υπερδιόγκωση ή ακριβέστερα η μονοκαλλιέργεια του τουριστικού τομέα, παρασύρει, καθορίζει, αναπροσαρμόζει ή καταργεί άλλες οικονομικές δραστηριότητες, και επηρεάζει άμεσα την κοινωνική πολιτιστική ζωή και εκπαίδευση.

Από την δεκαετία του 60, το πρότυπο του επιτυχημένου στην ελληνική επαρχία ήταν «αυτός που φεύγει για να σπουδάσει». Στην εκπαίδευση κυρίως την ανώτατη, εναποτίθενται οι ελπίδες των μικρομεσαίων στρωμάτων των αστικών κέντρων και της υπαίθρου, αλλά και πλατιών λαϊκών στρωμάτων. Κυριαρχεί η πεποίθηση ότι η εκπαίδευση οδηγεί με μαθηματική ακρίβεια σε επαγγελματική κοινωνική άνοδο.

Στην Κέρκυρα αλλά και σε άλλα τουριστικά νησιά, τα παραπάνω δεν ίσχυαν καθόλου ή ίσχυαν ελάχιστα. Σε αυτές τις περιοχές το πρότυπο του επιστήμονα, ως επιτυχημένου κοινωνικά και επαγγελματικά ατόμου έχει δώσει την θέση του στο έμπορο και στο «τουριστικό» επιχειρηματία. Η αλλαγή αυτών των προτύπων επηρεάζει παράλληλα και την απόφαση των γονέων για το επάγγελμα που πρέπει να ακολουθήσουν τα παιδιά τους. Οι κάτοικοι της Κέρκυρας «δείχνουν» να είναι επηρεασμένοι όσο αφορά τις επιλογές των σπουδών τους από την οικονομικές εξελίξεις στο νομό τους. Κατά συνέπεια η επίδραση της τουριστικής ανάπτυξης στην επιλογή επαγγέλματος είναι καθοριστική.

Και στην Κέρκυρα όπως και σε όλη την Ελλάδα, το υψηλό ή χαμηλό εκπαιδευτικό επίπεδο που κατακτά ένας μαθητής, η σχολική επίδοση και η δυνατότητα για πανεπιστημιακές σπουδές, συνδέονται άμεσα με την κοινωνική καταγωγή του (οικονομικοκοινωνική θέση και κουλτούρα). Τα παιδιά των ευνοημένων κοινωνικών στρωμάτων, στην συντριπτική πλειοψηφία τους και στην Κέρκυρα ακολουθούν πανεπιστημιακές σπουδές είτε στην Ελλάδα είτε στο εξωτερικό. Το ίδιο δεν φαίνεται να συμβαίνει με τα μεσαία στρώματα, και βέβαια με τα λαϊκά στρώματα. Εδώ η δυνατότητα απασχόλησης (τουλάχιστον κατά τις δύο προηγούμενες δεκαετίες) στον τουρισμό κατευθύνει τις προτιμήσεις τους, όχι στην εκπαίδευση και «αβέβαιο μέλλον», αλλά σε αποδοτικότερα επαγγέλματα για γρήγορο κέρδος.

Με αυτό τον τρόπο η τουριστική ανάπτυξη, αλλάζει τη μέθοδο αξιολόγησης της κοινωνικής θέσης (εισόδημα αντί για επάγγελμα). Και τέλος καθώς στην κοινωνία μας η εκπαίδευση κατανοήθηκε ως εμπόρευμα - επένδυση – αποκατάσταση – εξασφάλιση, οι εκπαιδευόμενοι στρέφονται σε αποδοτικότερους προσανατολισμούς, ειδικά όταν υπάρχει η πεποίθηση στους νέους της Κέρκυρας, ότι η τουριστική ανάπτυξη τους βοήθησε να ανέλθουν οικονομικά και κοινωνικά (Οικονομικός Ταχυδρόμος, Μάρτιος 2000).

4.10.3 ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΦΥΣΗ

Οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις του τουρισμού στην φύση είναι:

Οι επιπτώσεις της οικοδομικής ανάπτυξης που σχετίζεται με τον τουρισμό (καταλύματα ξενοδοχειακά και ενοικιαζόμενα δωμάτια, δρόμοι κτλ), οι γενικές επιπτώσεις που προκαλούνται από την παρουσία των ίδιων των τουριστών, όπως επιπτώσεις στο έδαφος και το νερό, οι επιπτώσεις στην συμπεριφορά των ζώων και των πουλιών, και τέλος οι επιπτώσεις που εντοπίζονται στις διαδρομές μέσα στο οικοσύστημα: όπως ποδοπατήματα που μπορούν να καταστρέψουν την βλάστηση, να προκαλέσουν την στερεοποίηση ή την διάβρωση του εδάφους, καθώς και παραγωγή απορριμμάτων ή την πρόκληση φωτιάς (Burton, 1991 / 1995, 102 - 3).

4.10.4 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

Το περιβάλλον της Κέρκυρας, παρουσιάζει τα εξής προβλήματα:

- Άναρχη δόμηση λόγω μη ύπαρξης χωροταξικού σχεδιασμού.
- Καταστροφή της ισορροπίας ορισμένων οικοσυστημάτων από εμπρησμούς και αυθαίρετες δραστηριότητες κ.λ.π.
- Καθυστέρηση στο χαρακτηρισμό ορισμένων περιοχών σαν βιοτόπων η περιοχών «ιδιαίτερου φυσικού κάλλους» (Περιφέρεια Ιονίων Νήσων, Σχέδιο Περιφερειακής Ανάπτυξης 1989-93: 11).

Από την ειδική μελέτη του ΥΠΕΧΩΔΕ για την προστασία του τοπίου και αναβάθμιση του τουρισμού της Κέρκυρας (ΥΠΕΧΩΔΕ, Κέρκυρα, ΕΧΜ Προστασίας Τοπίου και Αναβάθμισης Τουρισμού 1989-90), οι γενικές παρατηρήσεις σχετικά με την κατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος, τις αιτίες που τη διαμόρφωσαν και τις δυνατότητες που διαφαίνονται σε σχέση πάντα με μια πολιτική τουριστικής αναβάθμισης, συνοψίζονται στα εξής προβλήματα:

Υποδομή:

- Οδικό δίκτυο: άναρχος τρόπος ανάπτυξης χωρίς προδιαγραφές λειτουργικές και ασφάλειας που προκύπτει από την έλλειψη νομοθετημένου αυστηρού σχεδίου επέκτασης οικισμών.
- Κοινωνική και διοικητική υποδομή: ο παράδοξος τρόπος ανάπτυξης του τουρισμού στο νησί - ο οποίος δεν είναι παράδοξος για τα ελληνικά δεδομένα - δημιουργεί το εξής πρόβλημα: Ο τουρισμός τελικά αναπτύσσεται σε πολλαπλάσια μεγέθη του ντόπιου πληθυσμού (βλέπε **χάρτη 4.4**) σε περιοχές όπου υπάρχει έλλειψη κοινωνικής και διοικητικής υποδομής.

Αυθαίρετη δόμηση:

Συντελεί στην καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος λόγω της κακής ποιότητας των κατασκευαστών, ενώ ο χώρος που αναπτύσσονται δεν αφήνει χώρο για κοινόχρηστες και κοινωφελείς παροχές έστω και αργότερα. Επίσης, οδηγεί στην αλλοίωση και καταστροφή του παραδοσιακού πλούτου και δομημένου περιβάλλοντος και την

υπερπαραγωγή τουριστικών καταλυμάτων σε σχέση με το μέλλον και τη χωρητικότητα φυσικού και δομημένου χώρου.

Αισθητική ρύπανση:

Είτε λόγω δομημένου χώρου είτε λόγω τρόπου προβολής εξυπηρετήσεων (διαφημίσεις, βιτρίνες, κτίσματα, μεγάλα ξενοδοχειακά καταλύματα, διάσπαρτες «μικρές» τουριστικές επιχειρήσεις).

Ηχορύπανση:

Από τα είδη αναψυχής, όπως, ντίσκο, ταβέρνες, μηχανάκια κλπ κυρίως στις αστικές – ανεπτυγμένες περιοχές (Τσούμανης, 1996: 37).

Εκχερνώσεις και επιχωματώσεις ρεμάτων, ποταμών. Αιτία η αυξανόμενη συνεχώς οικονομική δραστηριότητα.

Υποβάθμιση και καταστροφή οικοσυστημάτων:

Λόγω οικονομικών δραστηριοτήτων αναψυχής (κυνήγι, ελεύθερη προσπέλαση τροχοφόρων κ.λπ.), διάνοιξης οδικού δικτύου, πυρκαγιών.

Εξάντληση φυσικής χωρητικότητας:

Στις περισσότερες περιπτώσεις η κατάσταση δεν είναι πλέον αναστρέψιμη μια και η ανθρώπινη παρουσία έχει εδραιωθεί με τη δημιουργία μόνιμων εγκαταστάσεων. Η παράκτια περιοχή η οποία είναι και σε μεγαλύτερο βαθμό απειλούμενη, σε ελάχιστα σημεία διατηρεί ακόμα μια ικανοποιητική ισορροπία.(ΥΠΕΧΩΔΕ, ΕΧΜ Κέρκυρας 1989-90: 78-92).

4.11 ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΙΣΡΟΗΣ

Η τουριστική παρουσία της Κέρκυρας ως τόπου επίσκεψης και παραθερισμού, ανάγεται από τις αρχές του 20ου αιώνα. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν: το ανάκτορο στη περιοχή Αχιλλείο, που κατασκευάστηκε στις αρχές του 19^{ου} αιώνα, και η επιλογή της Κέρκυρας ως «stop over» στην αεροπορική κρουαζιέρα Παρίσι – Κάιρο στην περίοδο του μεσοπολέμου. Ως τόπος τουριστικής ανάπτυξης αρχίζει το 1956 – 1958, όταν στην Κέρκυρα δημιουργείται ένα από τα πρώτα Club Mediterranee στη χώρα μας. Από το 1970 και μετά αρχίζει μια συστηματική άναρχη τουριστική ανάπτυξη στην Κέρκυρα, που από το 1980 και μετά ακολουθείται από υψηλούς ρυθμούς τουριστικής ανάπτυξης, τόσο από πλευράς ζήτησης όσο και από πλευράς ανοικοδόμησης και προσφοράς τουριστικών υπηρεσιών.

Η αυξημένη ζήτηση κατά την δεκαετία του 80, οδήγησε σε μια «έκρηξη» όσο αφορά την δημιουργία νέων ξενοδοχειακών μονάδων και αυτή με τη σειρά της σε μεγαλύτερη ζήτηση. Το 1987 δηλώνονται επίσημα 4,2 εκατομμύρια διανυκτερεύσεις ένας αριθμός ο οποίος δημιουργεί ακόμη μεγαλύτερες προσδοκίες, οι οποίες όμως δεν επαληθεύονται τις χρονιές που ακολουθούν. Ήδη όμως την ξενοδοχειακή ανάπτυξη ακολούθησε με μεγαλύτερους ρυθμούς η οικιστική και εμπορική ανάπτυξη, ενώ ο σχεδιασμός παρέμεινε ελλιπής. Η ραγδαία αύξηση της προσφοράς κλινών, οικιστικής - άναρχης δόμησης, οδήγησε σταδιακά σε μια κατάσταση αθέμιτου ανταγωνισμού, ολιγοπωλίου εκ μέρους μερίδας tour operator, πτώσης των τιμών και της ποιότητας προσφερόμενων υπηρεσιών και δωματίων, και μείωσης των εσόδων ανά τουρίστα, όσο αφορά τα καταγραφόμενα επισήμως στοιχεία (ΥΠΕΧΩΔΕ, EXM Κέρκυρας 1989-90). Παράλληλα η παραπάνω κατάσταση οδήγησε σε εξάντληση φυσικών πόρων του περιβάλλοντος.

Η αύξηση της παραγωγής και προσφοράς τουριστικών υπηρεσιών, όταν γίνεται άναρχα, οδηγεί μια περιοχή γρήγορα σε αδιέξοδο, αφού όλοι: επιχειρηματίες, ιδιώτες, έμποροι κάνουν χρήση του ενός και μόνου συντελεστή παραγωγής που δύσκολα αυξάνει και αντικαθίσταται (φυσικό και παραδοσιακό περιβάλλον). Έτσι δημιουργείται ένας φαύλος κύκλος που συνεχώς υποβαθμίζει τον κλάδο:

Υποβάθμιση φυσικού περιβάλλοντος + ελλειπείς υποδομές – χαμηλή ζήτηση, πτώση τιμών – τουρίστες χαμηλού εισοδήματος και χωρίς πολιτιστικά ή άλλα ενδιαφέροντα – μείωση της τουριστικής εισροής – ανάγκη για περισσότερους τουρίστες – νέα επιβάρυνση του ήδη βεβαρημένου περιβάλλοντος – νέα πτώση τιμών – ανάγκη πρόσθετου αριθμού τουριστών -

Η προσαρμογή της υφιστάμενης κατάστασης του τουριστικού τομέα στις αλλαγές και στις διεθνείς τάσεις ανάπτυξης του τομέα, αλλά και στις δυνατότητες ανταπόκρισης στις αλλαγές αυτές, έχει ιδιαίτερη σημασία από την στιγμή που το μοντέλο ανάπτυξης του μαζικού τουρισμού τόσο διεθνώς, όσο και στην χώρα μας έχει μπει σε κρίση. Η κρίση αυτή εκφράζει την αναντιστοιχία της δομής της τουριστικής οικονομίας, με τις αλλαγές στις προτιμήσεις, τις ανάγκες και τα καταναλωτικά πρότυπα που σχετίζονται με την ανάλωση του ελεύθερου χρόνου.

4.12 ΤΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ ΣΤΗΝ ΚΕΡΚΥΡΑ

Ο εισερχόμενος τουρισμός στο νησί διακρίνεται στο μαζικό και στο ατομικό. Ο πρώτος αφορά τις «οργανωμένες διακοπές» και οριοθετείται από συγκεκριμένες ημερομηνίες, τρόπο μεταβίβασης – επιστροφής και τόπο διαμονής, έξοδα προπληρωμένα για το μεγαλύτερο μέρος των προσδοκώμενων αναγκών (πρωινό, γεύμα ή δείπνο, εκδρομές), και παροχή υποστηρικτικών υπηρεσιών (ενοικιάσεις αυτοκινήτων, μηχανών). Ο ατομικός τουρισμός βασίζεται στους μεμονωμένους τουρίστες που επισκέπτονται το νησί χωρίς να έχουν ενταχθεί σε κάποιο τουριστικό πακέτο. Η διαφορά κόστους όμως των διακοπών (κοστίζουν πολύ περισσότερο οι ίδιες τουριστικές υπηρεσίες αν τις καταναλώσεις έξω από το δίκτυο των πακέτων), οδηγεί στην πιο φθηνή αλλά και προκαθορισμένη λύση του ταξιδιωτικού πακέτου των tour operators.

Ο μαζικός τουρισμός συνοδευόταν από ένα χαμηλό επίπεδο υπηρεσιών, πράγμα το οποίο τείνει να αναστραφεί. Παρόλες τις βραχυχρόνιες κρίσεις σε μακροπρόθεσμο επίπεδο ο μαζικός τουρισμός τα επόμενα 20 χρόνια αναμένεται να διπλασιαστεί ή να τριπλασιαστεί, αντίστοιχα (UNEP 1998, EUROSTAT 1995). Κατά συνέπεια οποιαδήποτε στρατηγική υποκατάστασης του μαζικού τουρισμού στα Ιόνια (γενικότερα

στο σύνολο της Ελλάδος) και ειδικότερα στο νησί της Κέρκυρας υποβαθμίζει την πραγματικότητα και είναι ίσως ουτοπικό. Επομένως οι στόχοι και οι τακτικές της τουριστικής ανάπτυξης θα πρέπει να αναπροσαρμοστούν κατάλληλα με δεδομένη την ποιοτική αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών στο νησί.

Η υπερβάλλουσα προσφορά και η ύπαρξη πληθώρας καταλυμάτων χαμηλότερης ποιότητας, οδηγεί στην μειωμένη διαπραγματευτική ισχύ των ιδιοκτητών με αποτέλεσμα την χαμηλή τιμή ενοικίασης (ανά κλίνη) στους Tour operators. Σύμφωνα με στοιχεία του ΕΟΤ, σημειώνεται χαρακτηριστικά ότι στην Κέρκυρα το 1986 κατεγράφησαν 4,8 εκ περίπου διανυκτερεύσεις σε δυναμικότητα 30.000 κλινών, ενώ το 1998 3,5 εκατομμύρια σε δυναμικότητα 125.000 κλινών (Βέργης, 1997, ΕΟΤ, 1999)

Σε αυτό το σημείο είναι σκόπιμο να αναφέρουμε ότι οι αγοραίες τιμές ανά κλίνη ποικίλουν τόσο όσο αφορά την κατηγορία ποιότητα (lux, Α,Β,Γ κατηγορία), όσο και την ιδιαίτερη περιοχή εγκατάστασης της μονάδας π.χ. βόρεια Κέρκυρα με νότια. Στην βόρεια, οι τιμές είναι σαφώς πιο υψηλές από την νότια Κέρκυρα και αυτό έχει να κάνει με τις υποδομές, τα ιδιαίτερα τοπία, το περιβάλλον και κυρίως από τις υπηρεσίες που προσφέρονται από το πλήρες οργανωμένο τουριστικό δίκτυο. Επίσης η χαμηλότερη ποιότητα στην νότια Κέρκυρα, εκφράζεται τόσο από την μη ύπαρξη πολλών ξενοδοχειακών μονάδων α ή και β κατηγορίας, όσο και γενικότερα από το μικρό ποσοστό ξενοδοχείων μονάδων (άρα ποιοτικά και ποσοτικά νόμιμα ελεγχόμενα) στο σύνολο των προσφερομένων καταλυμάτων.

Οι μικροϊδιοκτήτες με μικρό επενδυμένο κεφάλαιο και αμφίβολης ποιότητας καταλύματα και παρεχόμενων υπηρεσιών, μπορούν να κινούνται σε σαφώς χαμηλότερα επίπεδα τιμών (αθέμιτος ανταγωνισμός), τα οποία προσδιορίζουν την Κέρκυρα ως τόπο προορισμού χαμηλής ποιότητας. Σήμερα (δεκαετία του 90) καταγράφεται στην Κέρκυρα ένας ιδιότυπος τουριστικός δυϊσμός ο οποίος συγκεντρώνει συγχρόνως διαφοροποιημένα τουριστικά πρότυπα επισκεπτών. Πρόκειται για την Βόρεια Κέρκυρα («ανεπτυγμένη»), και την νότια Κέρκυρα («αναπτυσσόμενη») με διαφορετικές προτιμήσεις και καταναλωτικά πρότυπα (για αυτό υπάρχουν οι θύλακες μαζικοποιημένου τουρισμού στον Κάβο, στις Μπενίτσες, Μοραΐτικα, (νότια Κέρκυρα)

αλλά και ξενοδοχείων υπερπολυτελείας όπως Imperial, Hilton, Corfu palace (κέντρο – βόρεια Κέρκυρα).

Η Κέρκυρα παρουσιάζει έντονα εσωτερικό δυϊσμό ανάπτυξης ο οποίος δεν εξαντλείται στην διαφοροποίηση της ανάπτυξης βορά - νότου, αλλά επεκτείνεται και στο είδος, στην ειδίκευση και στην νομιμοποίηση της ανάπτυξης.

Σύμφωνα με τα παραπάνω είναι γνωστό ότι στην Κέρκυρα υπάρχει τεράστιο ποσοστό κλινών (40% με 50%, ανεπίσημα στοιχεία, συνεντεύξεις) σε ενοικιαζόμενα δωμάτια ή επιπλωμένα διαμερίσματα που παραμένουν αδήλωτα, με αποτέλεσμα:

- Να παρέχουν ανεξέλεγκτες ποιοτικές υπηρεσίες μέσω των οποίων συντηρείται η εντύπωση της μαζικότητας και της υποβάθμισης της Κέρκυρας στις χώρες προέλευσης.
- Ένας μεγάλος αριθμός διανυκτερεύσεων παραμένει στατιστικά μη καταγεγραμμένος με σωρευτικές πρακτικές και ερμηνευτικού χαρακτήρα προεκτάσεις και επιδράσεις
- Συντελείται παραξενοδοχεία και παραοικονομία (το φαινόμενο αυτό παρατηρείται σε όλες τις περιοχές με έντονη τουριστική ανάπτυξη)
- Δεν επανεπενδύεται μέρος της υπεραξίας από την τουριστική δραστηριότητα στον εκσυγχρονισμό των τουριστικών μονάδων αλλά διοχετεύεται σε άλλες τοποθετήσεις.

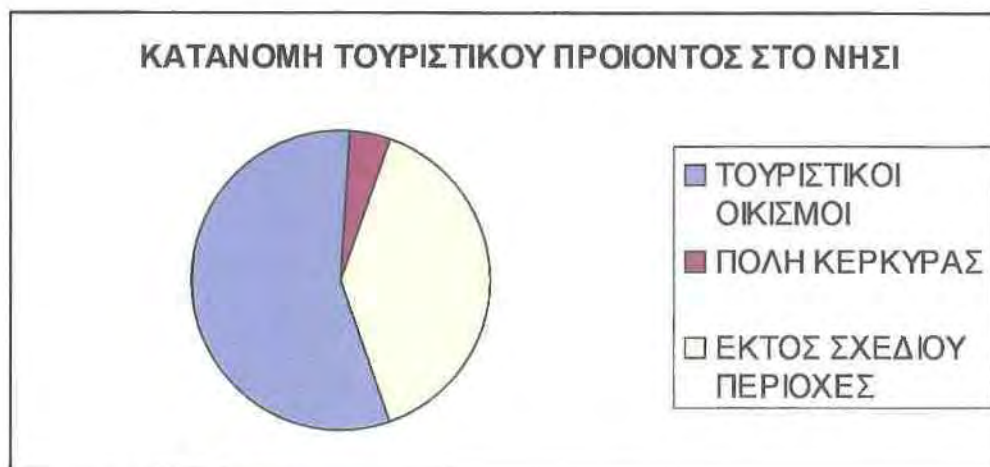
Ο αριθμός των αδήλωτων κλινών στην Κέρκυρα θεωρείται ότι αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον το 30% καταγεγραμμένων. Ανεπίσημα στοιχεία αναφέρουν ποσοστό της τάξης ακόμα και του 50% (συνεντεύξεις με αρμόδιους φορείς του τουρισμού). Σύμφωνα με μελέτη που πραγματοποιήθηκε από το Τεχνικό Επιμελητήριο της Ελλάδος για το τμήμα Κέρκυρας, το Νοέμβριο του 1997, το σύνολο των κλινών που υπάρχουν στην Κέρκυρα ανέρχεται στις 125 χιλιάδες κλίνες

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.3 ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ ΣΤΟ ΝΗΣΙ

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΚΛΙΝΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ	70000	56,0%
ΠΟΛΗ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	5750	4,6%
ΕΚΤΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ ΠΕΡΙΟΧΕΣ	49250	25,4%
ΣΥΝΟΛΙΚΑ	125000	100,0%

ΠΗΓΗ ΕΟΤ ΚΕΡΚΥΡΑΣ 1998

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.2 ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ ΣΤΗ ΚΕΡΚΥΡΑ

ΠΗΓΗ ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

4.13 ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

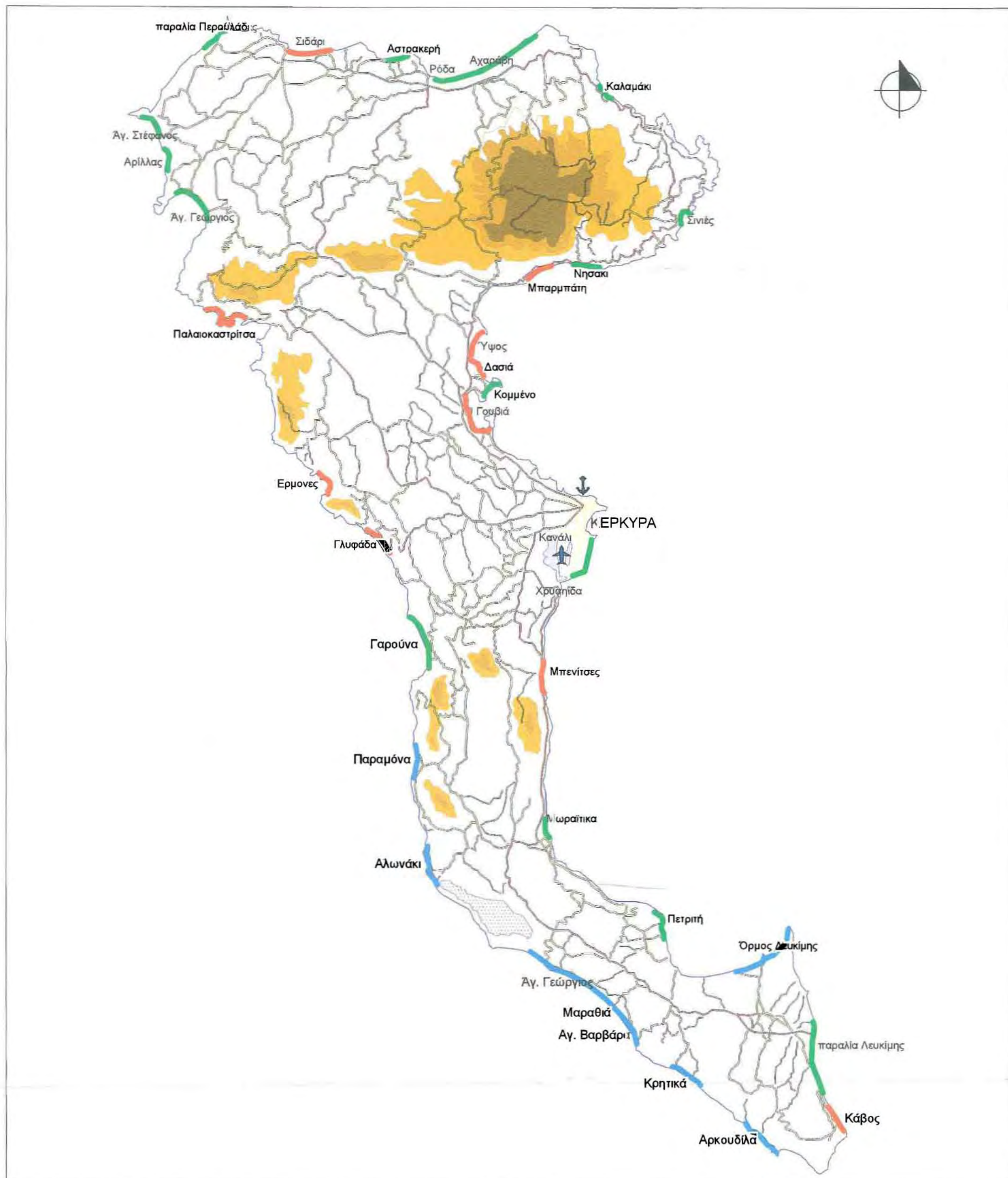
Η ανάπτυξη του τουρισμού την δεκαετία του 80 συνέβαλε στην αύξηση του περιφερειακού εισοδήματος, στην αναστροφή της μείωσης του πληθυσμού λόγω της μετανάστευσης και επέδρασε έτσι θετικά στην τοπική αγορά εργασίας δημιουργώντας νέες θέσεις και προοπτικές εργασίας, αλλά και ζήτηση νέων εξειδικευμένων υπηρεσιών, όπως στο εμπόριο, στο χρηματοπιστωτικό τομέα, στις μεταφορές, και τέλος στις υπηρεσίες υποστήριξης του τουρισμού. Οι παραπάνω παράγοντες δημιούργησαν τις προϋποθέσεις για την ολοκλήρωση της μετάβασης της κατά βάση αγροτικής, σε μια οικονομία μεταβατικού χαρακτήρα, με την τουριστική «βιομηχανία» να αποκτά πρωτεύοντα ρόλο, και να αποτελεί μοναδικό αναπτυξιακό διέξοδο. Είναι χαρακτηριστικό ότι ο πρωτογενής τομέας στο σύνολο της περιφέρειας συρρικνώνεται από 26,5% το 1981 σε 20,7% το 1991 (ως ποσοστό του ΑΕΠ) ενώ αντίστοιχα, ο τριτογενής από 51,1% εκτινάσσεται στο 62,5%.

Την ξενοδοχειακή ανάπτυξη ακολούθησε η οικιστική και εμπορική ανάπτυξη, η εκτέλεση έργων υποδομής και ιδιωτικών επενδύσεων, χωρίς να εντάσσονται σε λειτουργικό υπερκείμενο αναπτυξιακό σχεδιασμό. Ο συνδυασμός ξενοδοχειακής, οικιστικής και εμπορικής ανάπτυξης επέφερε αλλοίωση τόσο στους παραδοσιακούς πολεοδομικούς ιστούς, όσο και στο φυσικό περιβάλλον. Παράλληλα δεν αναπτύχθηκε η αναγκαία υποδομή, δρόμοι, συγκοινωνιακό δίκτυο, αεροδρόμια ακόμα και διευκολύνσεις για πεζούς. Ετεροχρονισμένα (με τα διάφορα έργα που έγιναν μετέπειτα) γίνεται μια προσπάθεια να καλυφθούν τα τεράστια κενά που δημιουργήθηκαν.

Από το 1987 όπου ο αριθμός διανυκτερεύσεων ήταν αρκετά υψηλός, μέχρι και σήμερα δίνεται μια «μάχη» για την διατήρηση των ιδίων περίπου δεικτών και σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία (ΕΟΤ, 1998) παρατηρείται μια μείωση στις διανυκτερεύσεις (ενώ προστίθενται νέες μονάδες και κυρίως προστίθενται – παράνομα - ενοικιαζόμενα δωμάτια, αφού απαιτείται μικρότερη δαπάνη και επένδυση για την οικοδόμησή τους).

Το δομημένο περιβάλλον που δημιουργήθηκε με την καταγραφείσα αναπτυξιακή διαδικασία παρουσιάζει μάλλον χαμηλή αισθητική, το δε φυσικό περιβάλλον (και ιδιαίτερα ορισμένες παραλιακές περιοχές), αλλοιώθηκε σε επικίνδυνο βαθμό. Παρόλα αυτά διατηρείται ακόμα ένα εντυπωσιακά όμορφο φυσικό περιβάλλον και πολλές παραλίες παραμένουν «παρθένες» και ανεκμετάλλευτες (βλέπε χάρτη 4.5). Οι υπόλοιπες παραλίες με ορισμένες παρεμβάσεις μπορούν να βελτιωθούν εντυπωσιακά.

Στο χάρτη 4.5 οι ακτές της Κέρκυρας έχουν κατηγοριοποιηθεί σε 3 κατηγορίες. στην πρώτη κατηγορία ανήκουν οι κορεσμένες ακτές της Κέρκυρας και είναι αυτές που χρίζουν άμεσης επέμβασης, η δεύτερη κατηγορία ανήκουν οι ακτές οι οποίες είναι ανεπτυγμένες τουριστικά, αλλά στην παρούσα φάση δεν χρίζουν επέμβασης, και χρίζουν επέμβασης βραχυπρόθεσμα. Οι ακτές της 2ης κατηγορίας δεν είναι κορεσμένες και δεν έχουν υποστεί «ακόμη» οπτική υποβάθμιση. Σε αυτές πρέπει να γίνουν ενέργειες προληπτικά, για να προστατευτούν έτσι ώστε να μην καταταχθούν στην κατηγορία 1. Στην τρίτη κατηγορία κατατάσσονται οι «παρθένες» παραλίες της Κέρκυρας, οι ακτές με υψηλή ποιότητα περιβάλλοντος. Αυτές που δεν έχουν υποστεί την τουριστική ανάπτυξη και έχουν παραμείνει «ανεκμετάλλευτες».

ΧΑΡΤΗΣ 4.5
ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΑΚΤΩΝ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- ~ 1. ΑΚΤΕΣ ΠΟΥ ΧΡΕΙΑΖΟΝΤΑΙ ΑΜΕΣΗ ΕΠΕΜΒΑΣΗ
- ~ 2. ΑΚΤΕΣ ΠΟΥ ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΑ ΘΑ ΧΡΕΙΑΣΤΟΥΝ ΕΠΕΜΒΑΣΗ
- ~ 3. ΑΚΤΕΣ ΜΕ ΥΨΗΛΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΚΛΙΜΑΚΑ 1:175.000

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ :

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΚΕΡΚΥΡΑ

ΕΚΠΟΝΗΣΗ : ΣΤΑΘΗΣ ΠΑΛΙΟΥΡΑΣ

ΕΠΙΒΛΕΨΗ : Φ. ΛΟΥΚΙΣΣΑΣ, Α. ΔΕΦΝΕΡ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΒΟΛΟΣ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2000

Στην πρώτη κατηγορία ανήκουν οι εξής ακτές: Γλυφάδα, Ερμονες, Σιδάρι, Μπαρπάτι, Ύψος, Δασιά, Γουβιά, Μπενίτσες, και Παλαιοκαστρίτσα. Στην δεύτερη κατηγορία: Αγ Γεώργιος, Αρίλας, Αγ Στέφανος, Ρόδα, Αχαράβη, Ασπρακερή, Καλαμάκι, Νησάκι, Κομένο, Χρυσήδα, Μοραΐτικα, Λευκίμη, Γαρούνα, Πετριτή, Αρίλας, Περουλάδες, Συνιές. Στην τρίτη κατηγορία ανήκουν οι: Όρμος Λευκίμης, Αρκουδίλα, Αγ Βαρβάρα, Κρητικά, Αγ Γεώργιος, Μαραθιάς, Γαρδίκι, και Παραμάνα.

Το εργατικό δυναμικό, όσο αφορά την εξεύρεση κατάλληλου προσωπικού για το τουρισμό, χαρακτηρίζεται ως ελλειμματικό, ποιοτικά και ποσοτικά, και κυρίως περιορισμένο όσο αφορά το εξειδικευμένο προσωπικό. Η έλλειψη κατάλληλη «τουριστικής παιδείας» προέρχεται άμεσα από την ελλιπή τουριστική εκπαίδευση. Οι περισσότεροι επαγγελματίες που ασχολούνται στην τουριστική βιομηχανία σήμερα είναι αυτοδίδακτοι και εμπειρικοί. Όμως ακόμη και σήμερα οι μελλοντικοί επαγγελματίες και οι νέοι δεν αποφοιτούν από κάποια σχολή τουριστικών επαγγελμάτων, αφού είδη έχουν εγκαταλείψει το σχολείο λόγω του εύκολου και γρήγορου κέρδους που εξασφαλίζει η ενασχόληση τους με τον τουρισμό (βλέπε κεφάλαιο 4.10.2.).

Η δημιουργία πληθώρας ενοικιαζομένων δωματίων και μονάδων, με άναρχη δόμηση, που μέχρι πρότινος δεν είχαν δηλωθεί ή δεν είχαν τύχει επίσημης έγκρισης, οδήγησε σε μια παράλληλη αγορά, μέσο της οποίας υποβιβάστηκε η ποιότητα και οι τιμές (παραοικονομία και παραξενοδοχεία).

Υπάρχει ανεπάρκεια “ειδικής” υποδομής που θα εμπλούτιζε το προσφερόμενο τουριστικό προϊόν ώστε οι περιηγητές τουρίστες με ειδικά ενδιαφέροντα και κατά τεκμήριο υψηλό εισόδημα να είναι στο target group του νησιού. Η ειδική αυτή υποδομή προϋποθέτει γήπεδα γκολφ, θεματικά πάρκα, μαρίνες, αθλητικές σύγχρονες εγκαταστάσεις, συνεδριακά κέντρα.

Η γενικότερη υποδομή του νησιού όπως δρόμοι, ύδρευση, αποχέτευση, παρουσιάζουν ελλείψεις και κατά την περίοδο αιχμής (Ιούλιο, Αύγουστο) σοβαρές ανεπάρκειες.

Οι πύλες εισόδου του νησιού δεν είναι μόνο το μεγάλο λιμάνι της Κέρκυρας, το λιμάνι της Λευκίμης, η μαρίνα των Γουβιών και το αεροδρόμιο Καποδίστριας, αλλά και οι μικρότεροι επιβατικοί σταθμοί οι οποίοι όμως παρουσιάζουν βασικές ελλείψεις.

Η έλλειψη του καταλλήλου νομοθετικού πλαισίου, η ελλιπής - ελαστική αστυνόμευση, η μη εφαρμογή των κανόνων λειτουργίας και η αυθαιρεσία των ιδιωτών, οδήγησαν ορισμένες τουριστικές περιοχές σε υποβάθμιση με προβλήματα ρύπανσης, ηχορύπανσης και σε «κορεσμό» με προβλήματα υπερσυγκέντρωσης παράνομων δωματίων.

Η υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος τουριστικών κυρίως υπερκορεσμένων περιοχών και η υπερπροσφορά κλινών σε ορισμένες, η έλλειψη ορισμένων υποδομών και υπηρεσιών οδήγησαν σε πτώση τιμών, μείωση της τουριστικής εισροής, ανάγκη για περισσότερους τουρίστες, νέα επιβάρυνση, νέα πτώση τιμών, και τελικά σε ένα φαύλο κύκλο.

Η κατάτμηση του κλήρου δεν διευκολύνει την δυνατότητα δημιουργίας ξενοδοχείων μορφής τουριστικών χωριών ή νέων μονάδων που απαιτούν μεγάλες εκτάσεις. Οι δυνατότητες της τοπικής οικονομίας εξαντλούνται στην κατασκευή μικρών μονάδων ενοικιαζομένων δωματίων και κυρίως μικρών οικογενειακών επιχειρήσεων.

Μεγάλες δυνατότητες για ανάπτυξη παρουσιάζει ο θαλάσσιος και ειδικότερα ο ιστιοπλοϊκός τουρισμός μικρών θαλαμηγών, που όμως οι δυνατότητες περαιτέρω ανάπτυξης τους υποβαθμίζονται λόγω έλλειψης στοιχειωδών διευκολύνσεων (οργανωμένες μαρίνες με παροχή νερού, τουριστικών υπηρεσιών, καυσίμων, αγκυροβολίων). Η ανομοιόμορφη κατανομή των αφίξεων των τουριστών στο νησί (χαμηλός αριθμός αφίξεων για τους μήνες Μάρτιο, Απρίλιο, Μάιο, Σεπτέμβρη, Οκτώβρη – low season – χαμηλή περίοδος, και υψηλός για τους μήνες Ιούλιο, Αύγουστο high season – υψηλή περίοδος) εντείνει το πρόβλημα στις ήδη κορεσμένες τουριστικές περιοχές της Κέρκυρας (βλέπε **χάρτη 5.1**) αφού δεν επιτρέπει την ομαλή και ομοιόμορφη κατανομή των τουριστών στο νησί για όλη την τουριστική περίοδο.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.4 ΑΦΙΞΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ ΣΤΟ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

ΜΗΝΑΣ – ΕΤΟΣ	1995	1996	1997	1998
ΜΑΡΤΙΟΣ	149	433	152	160
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	12591	5868	13200	13084
ΜΑΙΟΣ	124738	83830	92791	111832
ΙΟΥΝΙΟΣ	143187	118823	117520	138307
ΙΟΥΛΙΟΣ	175937	139861	142769	155977
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	154716	139685	151003	177092
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	143350	118270	122339	139775
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	50423	39684	37807	49322
ΣΥΝΟΛΟ	805091	646454	677581	785389

ΠΗΓΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑΣ - ΚΕΡΚΥΡΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.5 ΑΦΙΞΕΙΣ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ ΑΠΟ ΙΤΑΛΙΑ

ΜΗΝΑΣ – ΕΤΟΣ	1995	1996	1997	1998
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	3459	745	660	780
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	2551	525	741	596
ΜΑΡΤΙΟΣ	4737	1282	1945	1231
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	16878	5842	5049	7342
ΜΑΙΟΣ	14158	9778	9632	13108
ΙΟΥΝΙΟΣ	20380	16753	13637	19853
ΙΟΥΛΙΟΣ	43239	31077	30745	35475
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	58176	52185	53697	64401
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	16446	14274	14225	19255
ΟΚΤΩΜΒΡΙΟΣ	3615	4859	4998	4346
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	784	912	889	874
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	1032	1037	1050	997
ΣΥΝΟΛΟ	185455	139269	137268	168258

ΠΗΓΗ ΛΙΜΕΝΑΡΧΕΙΟ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

Ο τομέας του τουρισμού αντιμετωπίζει σήμερα στην Κέρκυρα πολλά προβλήματα τα οποία πρέπει να αντιμετωπιστούν έγκαιρα και συντονισμένα από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς: Κυβέρνηση, Περιφέρεια, Νομαρχία, Τοπική Αυτοδιοίκηση, Ενώσεις, Συνδέσμους και ιδιωτικό τομέα για να μπορέσει να συνεχιστεί και να αυξηθεί η συνεισφορά του τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη και να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα του τομέα.

4.13 Η ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΧΡΟΝΙΑ 1999, ΚΑΙ ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ 2000 ΓΙΑ ΚΕΡΚΥΡΑ, ΚΡΗΤΗ, ΚΑΙ ΡΟΔΟ

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού για τις αφίξεις αλλοδαπών τουριστών κατά το έτος 1999, η Ελλάδα καταλαμβάνει την 16η θέση στην παγκόσμια κατάταξη των χωρών υποδοχής. Η αύξηση του συνόλου των αφίξεων αλλοδαπών κατά το διάστημα Ιανουαρίου – Δεκεμβρίου 1999, σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 1998, έφθασε στο 5% με 11,46 εκατομμύρια αφίξεις, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του Ε.Ο.Τ.. Οι αφίξεις αλλοδαπών με πτήσεις charter κατά το 1999 αυξήθηκαν κατά 16,41% έναντι του 1998. Στις ξενοδοχειακές μονάδες πραγματοποιήθηκαν το 1999 συνολικά 60.256.902 αλλοδαπών και ημεδαπών τουριστών. Οι έλληνες εξακολουθούν να αποτελούν σημαντικό μέγεθος της ζήτησης δεδομένου ότι το 1999 πραγματοποίησαν 14.453.542 διανυκτερεύσεις (αύξηση 3,35% ως προς το 1998). Η αύξηση του αριθμού των διανυκτερεύσεων αλλοδαπών το 1999 (Ιανουάριος – Δεκέμβριος) σε σχέση με το 1998 ήταν +7,61% δηλαδή μεγαλύτερη αύξηση από την αντίστοιχη αύξηση για το σύνολο του 1998 ως προς το 1997 (+6,43%) (Ε.Ο.Τ 2000).

Για το 2000, αναμένεται να συνεχιστεί η ανοδική πορεία και ο αριθμός των αφίξεων να ξεπεράσει τα 12,5 εκατομμύρια. Το ενεργό ξενοδοχειακό δυναμικό της χώρας είναι σήμερα 592.400 κλίνες σε 8.100 ξενοδοχειακές μονάδες. Υπάρχουν ακόμη 30.354 θέσεις κατασκήνωσης σε 329 κάμπινγκ, που μπορούν να φιλοξενήσουν 95.953 άτομα.

Άνοδο του τουρισμού στην Κέρκυρα κατά 6% με 8% αναμένεται να σημειωθεί μέχρι το τέλος της καλοκαιρινής σεζόν. Όπως τονίζει ο κ. Μπράμος πρόεδρος της τοπικής ένωσης Ξενοδόχων, «η Κέρκυρα αναμένεται να φιλοξενήσει περισσότερους από 1 εκατομμύριο τουρίστες μέχρι το τέλος της τουριστικής περιόδου του 2000, τόσους όσους φιλοξένησε και πέρσι, και η πλειοψηφία αυτών όπως κάθε χρόνο θα είναι Άγγλοι, Γερμανοί, Έλληνες και λιγότερο Ιταλοί, οι οποίοι τα τελευταία χρόνια λόγω της φοροαπαλλαγής που έχουν όταν κάνουν διακοπές στην χώρα τους, θα επιλέξουν μάλλον το εσωτερικό τουρισμό».

Άνοδο του τουρισμού και στην Ρόδο αναμένεται να σημειωθεί μέχρι το τέλος της καλοκαιρινής σεζόν. Όπως τονίζει ο κ. Μηναΐδης πρόεδρος της τοπικής ένωσης Ξενοδόχων Ρόδου και πρόεδρος της Πανελλήνιας ένωσης, «οι αφίξεις διατηρούνται στα ίδια επίπεδα με το 1999, όπως και οι διανυκτερεύσεις. Πιστεύουμε όμως ότι ενώ πέρσι ο αριθμός των αφίξεων ήταν μεταξύ 1.200.000 με 1.300.000, το 2000 είναι πιθανόν να φθάσουν τις 1.500.000».

Μείωση των αφίξεων ως και 100.000 τουρίστες προβλέπεται για το τουριστικό έτος 2000. Όπως τονίζει ο κ. Καλουτσάκης, πρόεδρος της τοπικής ένωσης ξενοδόχων, «αν η σεζόν τελειώσει με 5% μείωση της κίνησης στην Κρήτη, σε σχέση με πέρυσι, θα είναι μεγάλη επιτυχία για εμάς, η Κρήτη φιλοξένησε το 1999 2.500.000 τουρίστες, ενώ το 2000 αναμένεται να μειωθούν κατά 100.000 περίπου».

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ – ΣΤΟΧΟΙ ΓΙΑ ΤΟ Ν.
ΚΕΡΚΥΡΑΣ**

5. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ - ΣΤΟΧΟΙ ΓΙΑ ΤΟ Ν. ΚΕΡΚΥΡΑΣ

5.1 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

Η ορθολογική τουριστική ανάπτυξη στην Κέρκυρα προκύπτει ως συνδυασμός του φυσικού τοπίου, του κλίματος, της ιστορίας, αλλά και της αστικής δομής της, που προέκυψε από καθαρά ιστορικά (στρατηγικά αμυντικά) αίτια. Παρόλη την τουριστική ανάπτυξη η εγκατάσταση των τουριστικών κλινών θα πρέπει να θεωρείται σημειακή (ειδίκευση / κορεσμός κάποιων περιοχών: Αγ Γεώργιος Πάγων, Καρουσάδες, Σιδάρι, Κασσιόπη, Νησάκι, Ύψος, Δασιά, Κοντόκαλι, Κανόνι, Πέραμα, Μπενίτσες, Μεσογγή, Κάβος, Γλυφάδα, Παλαιοκαστρίτσα, Ρόδα, Κασσιόπη, Μπαρπάτι (βλέπε **χάρτη 5.1**).

Στο χάρτη 5.1 (βαθμός αξιοποίησης τουριστικών περιοχών) οι τουριστικοί οικισμοί της Κέρκυρας έχουν κατηγοριοποιηθεί σε τέσσερις ομάδες. Η πρώτη ομάδα καταγράφει τις πλέον κορεσμένες περιοχές της Κέρκυρας. Πρόκειται για περιοχές της Κέρκυρας οι οποίες οικοδομήθηκαν έντονα (με μεγάλο ποσοστό παράνομων κλινών, στοιχεία που προέκυψαν από συνεντεύξεις) και υπάρχει έντονο το φαινόμενο της αισθητικής υποβάθμισης. Στην δεύτερη ομάδα κατηγοριοποιήθηκαν οι ανεπτυγμένες τουριστικά περιοχές οι οποίες δεν έχουν παρουσιάσει στοιχεία κορεσμού, στην τρίτη κατηγορία απεικονίζονται οι ανερχόμενες - αναπτυσσόμενες τουριστικά περιοχές και στην τέταρτη οι περιοχές με μικρή τουριστική ανάπτυξη.

Στην πρώτη ομάδα είναι οι εξής περιοχές της Κέρκυρας: Γλυφάδα, Παλαιοκαστρίτσα, Σιδάρι, Ρόδα, Κασσιόπη, Μπαρπάτι, Ύψος, Δασιά, Γουβιά, Κέρκυρα, Μπενίτσες, και Κάβος. Στην δεύτερη ομάδα ανήκουν οι: Έρμονες, Αγ Γεώργιος, Αγ Στέφανος, Κοντόκαλι, Ποντικονήσι, Πέραμα, Αγ Γεώργιος Αργυράδων, Πυργί, Αχαράβη. Στην τρίτη ομάδα ανήκουν οι περιοχές: Περουλάδες, Μοραΐτικα, Μεσογγή, Πετριτή, Αγ Ματθαίος, Γαστούρι, Αγ Σπυρίδωνας, Αρίλας, και Ασπρακερή. Στην τέταρτη κατηγορία ανήκουν οι περιοχές: Λευκίμη, Αγ Βαρβάρα, Πεντατί, Στρογγυλή, Κρητικά, Αρκουδίλα, Άνω Γαρούνα, Μελίκια, και Γαρδίκι.

Από την δυτική ακτογραμμή, οι ακτές του Αγ Γόρδη της Παλαιοκαστρίτσας, και της Γλυφάδας, παρουσιάζουν κατά τα τελευταία χρόνια σοβαρή υποβάθμιση της παραλίας και του ζωτικού περιβάλλοντος, (σκουπίδια, βρώμικα νερά, πολυκοσμία, έλλειψη υποδομών όπως αποδυτήρια, έλλειψη των δρόμων προς την παραλία). Ανάλογες δυσμενείς επιπτώσεις καταγράφονται και στους αντίστοιχους οικισμούς (όπως άλλωστε και σε όλους τους παραλιακούς τουριστικούς οικισμούς, **βλέπε χάρτη 4.5**).

Οι στρατηγικές επιλογές για την ορθολογική ανάπτυξη του τουρισμού στην Κέρκυρα σχετίζεται άμεσα με την ανάδειξη και αξιοποίηση του ιδιαίτερου πλουσίου πολιτισμικού κεφαλαίου (από άποψη μνήμης, πολιτιστικής κληρονομιάς και υψηλής αξίας φυσικού περιβάλλοντος). Για τον εκσυγχρονισμό του επιχειρησιακού περιβάλλοντος της Κερκυραϊκής τουριστικής βιομηχανίας, απαιτούνται ενέργειες ποιοτικής αναβάθμισης των υποδομών, βελτίωσης της παροχής υπηρεσιών, σε συνδυασμό με ολοκληρωμένες δραστηριότητες επέκτασης της τουριστικής περιόδου και προώθησης ειδικών μορφών τουρισμού.

Σε όλες τις ανεπτυγμένες παραλίες και ακτές (**βλέπε χάρτη 4.5**) απαιτούνται παρεμβάσεις διαχείρισης της στάθμευσης και των υπηρεσιών που προσφέρονται στους λουόμενους, ελέγχου των χρήσεων και των υπηρεσιών που αναπτύσσονται (έντονη οικιστική ανάπτυξη, χαμηλής ποιότητας υπηρεσίες, κακοτεχνίες και ασύμβατες προς το περιβάλλον κατασκευές, σύγκρουση χρήσεων αναψυχής – ύπνου διασκέδασης, κακή - δυσμενής πρόσβαση, αδυναμία πληροφόρησης).

Η έντονη τουριστική ανάπτυξη αναμφισβήτητα έπληξε τους λοιπούς τομείς οικονομικών δραστηριοτήτων και δημιούργησε σοβαρά περιβαλλοντικά προβλήματα, αλλά παράλληλα συσώρευσε υπερβολική υπεραξία η οποία όμως διοχετεύθηκε σε άλλες μορφές επενδύσεων όπως π.χ. οι κατασκευές κατοικιών, χωρίς την ύπαρξη πρόνοιας για επανεπένδυση και εκσυγχρονισμό της τουριστικής υποδομής, σε όλα τα επίπεδα. Σαν αποτέλεσμα η ποιότητα του μαζικού τουριστικού ρεύματος, υποβαθμίζεται συνεχώς. Η επανεπένδυση της υπεραξίας της τουριστικής βιομηχανίας, θα πρέπει να αποτελέσει ικανή και αναγκαία συνθήκη και εισροή για την ορθολογική ανάπτυξη του τουρισμού στην Κέρκυρα.

Σημαντικό πόλο έλξης αποτελεί το Ιστορικό Κέντρο της πόλης της Κέρκυρας, τόσο σαν αρχιτεκτονικό ιστορικό σύνολο (σημαντικές οχυρώσεις και μνημεία), αλλά και ως πεδίο ανάπτυξης πολιτιστικού τουρισμού με υπερτοπικού χαρακτήρα εκδηλώσεις.

Πρέπει να σημειωθεί ότι η πόλη της Κέρκυρας (και τα ευρύτερα όρια του δήμου Κερκυραίων, **βλέπε Φώτο 26 - Χάρτη, παράρτημα**) είναι η μοναδική πύλη εισόδου - εξόδου από το νησί (λιμάνι, αεροδρόμιο, μαρίνα Γουβιών **βλέπε Φώτο 17 – 18 – 19, παράρτημα**), αποτελώντας ταυτόχρονα οικονομικό, διοικητικό και εμπορικό κέντρο. Η παραπάνω περιοχή επιβαρύνεται με ένα σημαντικό κυκλοφοριακό όγκο, με σοβαρές περιβαλλοντικές επιδράσεις οι οποίες δεν αναπληρώνονται άμεσα από τις οικονομικές ροές: η επισκεψιμότητα της πόλης λόγω κυρίως της δυσχερούς διαχείρισης του κυκλοφοριακού, παραμένει χαμηλή και προβληματική, ασύνδετη με τον ιδιαίτερο πολιτισμικό της πλούτο.

Οι στρατηγικές επιλογές είναι:

- Εξασφάλιση της σταθερότητας του μαζικού τουρισμού, ώστε να μην διαταραχθεί η οικονομική βάση, η υπό προϋποθέσεις εξασφάλισης της περιβαλλοντικής ισορροπίας και η διεύρυνση των τουριστικών αγορών και κανονικοποίηση της χρονικής κατανομής των επισκεπτών.
- Σταδιακή αποκατάσταση του σημερινού ολιγοπωλίου μαζικού τουρισμού με νέες ή ειδικές μορφές «οργανωμένου» τουρισμού (πολιτιστικός, θαλάσσιος, συνεδριακός, θεματικός, αθλητικός, οικολογικός, σχολικός, θρησκευτικός)
- Σταδιακή διεύρυνση σε νέες αγορές (Σκανδιναβία, Ιαπωνία, Τσεχία), έτσι ώστε να απαλλαγεί η Κέρκυρα από την εξάρτηση των αφίξεων από την Αγγλία και την Γερμανία
- Επέκταση της τουριστικής περιόδου μέσω προώθησης ειδικών μορφών τουρισμού αλλά και με την δημιουργία κινήτρων, ή και πακέτων εσωτερικού τουρισμού, πέρα από τον σχολικό, τον εκπαιδευτικό και τον τουρισμό περιπέτειας.
- Αναβάθμιση και εκσυγχρονισμός των παρεχόμενων υπηρεσιών σε όλα τα επίπεδα (πύλες εισόδου, μεταφορές, διανυκτέρευση, αναψυχή, πληροφόρηση)
- Αναβάθμιση των πρωτογενών παρεχόμενων τουριστικών υπηρεσιών (κλίνες, διαχείριση ακτών, εκδηλώσεις, πληροφόρηση)

- Ανάπτυξη εκδρομικού τουρισμού, τόσο από την Ελλάδα όσο και μέσα από την προσέλκυση επισκεπτών από την κεντρική και βόρεια Ιταλία (κύριοι μοχλοί προσέλκυσης: το καζίνο, Καθολικό Πάσχα, και οι θρησκευτικές εορτές ή οι αργίες Καθολικών)
- Αξιοποίηση του ιστορικού κέντρου της πόλης της Κέρκυρας, των ιστορικών πολιτισμικών και αρχιτεκτονικών μνημείων και συνόλων
- Ειδικές παρεμβάσεις στα Διαπόντια νησιά και στους Παξούς ώστε να προσελκύσουν ειδικές μορφές τουρισμού (θαλάσσιο, ψάρεμα, περιπέτεια εξερεύνηση) με ασφάλεια και σε μεγαλύτερο χρονικό διάστημα πέρα από τους μήνες Ιούλιο και Αύγουστο.
- Αξιοποίηση του νησιού Βίδο, που έχει καθαρές και αναξιοποίητες παραλίες, όμορφο φυσικό περιβάλλον (καταπράσινο), με δυνατότητες φιλοξενίας των τουριστών, αφού διαθέτει camping, και απέχει μόλις 5 λεπτά από το λιμάνι της Κέρκυρας με το караβάκι που έχει ναυλώσει ο δήμος (μεταφέρει τους επισκέπτες δωρεάν).
- Δημιουργία κατάλληλων οργάνων για την παρακολούθηση, σχεδιασμό και επίτευξη των παραπάνω στόχων, προώθηση οργανωμένης προβολής, πέρα από τη συμμετοχή σε τουριστικές εκθέσεις.

5.2 ΑΞΟΝΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

Άξονες επέμβασης:

5.2.1 ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

Πύλες εισόδου

- Βελτίωση του αεροδρομίου, των λιμανιών, των σταθμών, των μαρίνων και των αγκυροβολίων. Οι εγκαταστάσεις και οι παροχές υπηρεσιών που προσφέρονται στους επιβάτες είναι χαμηλότερης ποιότητας από αυτά των άλλων ανταγωνιστικών χωρών (Ισπανία, Ιταλία).

Υποδομές

- Οδικές συνδέσεις – οδοποιία, ύδρευση – αποχέτευση, περιβαλλοντικές επεμβάσεις, περιβαλλοντική προστασία

5.2.2 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Αειφόρος ανάπτυξη

- Πρόγραμμα διαχείρισης βελτίωσης ποιότητας ακτών και ανάδειξη νέων περιοχών και προστασία των ήδη βεβαρημένων τουριστικών περιοχών και ακτών
- Πρόγραμμα κινητοποίησης φορέων και περιβαλλοντικής εκπαίδευσης

5.2.3 ΕΙΔΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

(κύριο βάρος σε ποιοτικό τουρισμό και ήπιες μορφές τουρισμού, βλέπε κεφάλαιο 6)

5.2.4 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΟΥ ΠΑΚΕΤΟΥ

Δημιουργία νέου πολυδιάστατου τουριστικού προϊόντος με βάση τις ειδικές μορφές τουρισμού σε συνδυασμό με το μαζικό τουρισμό. Τα νέα τουριστικά πακέτα μπορούν να προωθηθούν από το οργανωμένο τουριστικό δίκτυο που έχει δημιουργηθεί στην Κέρκυρα με άμεσα αποτελέσματα την αποτελεσματική μείωση του κόστους έτσι ώστε το τελικό πακέτο να είναι πιο προσιτό στο ευρύτερο κοινό.

5.2.5 ΠΡΟΒΟΛΗ MARKETING ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ

- Προσέλκυση προβολή

Διατήρηση και παρουσία στις αγορές και άνοιγμα σε νέες αγορές με συμμετοχές και εκθέσεις. Προβολή της Κέρκυρας και των ειδικών μορφών τουρισμού που αυτή παρέχει στη διεθνή αγορά (όχι μόνο ήλιος, θάλασσα, παραλία), δημιουργία μια βιντεοκασέτας με θέμα τον εναλλακτικό τουρισμό στην Κέρκυρα, και τέλος δημιουργία εξειδικευμένου φορέα διαφήμισης και προβολής του νησιού

- Πληροφόρηση

Δημιουργία κέντρων πληροφόρησης στις πύλες εισόδου και στα «βασικά» θέρετρα. Πληροφόρηση ειδική στα διάφορα τουριστικά σημεία, ειδική σήμανση, και δημιουργία τράπεζας πληροφοριών (βλέπε και κεφάλαιο 5.6)

5.2.6 ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ – ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ – ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ.

Το ανθρώπινο δυναμικό θα πρέπει να ανταποκρίνεται α) στην αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών και νέων υπηρεσιών, β) και στις ειδικές μορφές τουρισμού. Κατάρτιση συνεχιζόμενη, επιμόρφωση, εξειδικευμένη εκπαίδευση κατά είδος τουρισμού, κατά είδος εργασίας και υπηρεσίας.

5.2.7 ΕΡΕΥΝΑ – ΜΕΛΕΤΕΣ.

Αξιοποίηση προγραμμάτων και μελετών παρελθόντος, δημιουργία οικονομετρικού μοντέλου προβλέψεων και τάσεων. Υλοποίηση εξειδικευμένης έρευνας προσφοράς και ζήτησης με συνεχή παρακολούθηση της αγοράς και δημιουργία τράπεζας δεδομένων.

5.2.8 ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.

Συμμετοχή επιχειρηματιών, ίδρυση λειτουργία συντονιστικών οργάνων, ίδρυση οργάνωση αναπτυξιακών εταιρειών, αστυνόμευση.

5.3 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Οι επιπτώσεις στο περιβάλλον μπορούν να διακριθούν στα χερσαία οικοσυστήματα, (έδαφος, χλωρίδα, πανίδα, τοπίο, ατμόσφαιρα), στα υδάτινα οικοσυστήματα, και στο ανθρωπογενές περιβάλλον (αρχιτεκτονική κληρονομιά).

Ένα σημαντικό χαρακτηριστικό αλληλεπίδρασης μεταξύ τουρισμού και περιβάλλοντος είναι η ύπαρξη ισχυρών μηχανισμών ανάδρασης. Έτσι συχνά ο τουρισμός έχει δυσμενείς επιπτώσεις στην ποιότητα (και την ποσότητα) των φυσικών και πολιτισμικών πόρων αλλά επηρεάζεται και από την υποβάθμιση της ποιότητας (και μείωση της ποσότητας) των πόρων αυτών. Η υποβάθμιση της ποιότητας του περιβάλλοντος που σχετίζεται με τον τουρισμό και εμφανίζεται στις κορεσμένες περιοχές, συχνά οδηγεί στην πτώση της τουριστικής δραστηριότητας.

Τέτοια προβλήματα έχουν εμφανιστεί συγκεκριμένα στις περιοχές που πρώιμα αναπτύχθηκαν ως τουριστικοί πόλοι και είναι στενά συνδεδεμένες με το κυρίαρχο μοντέλο του μαζικού τουρισμού (κορεσμένες περιοχές / κορεσμένες ακτές **βλέπε χάρτες 5.1 και 4.5**).

Η αύξηση της παραγωγής και προσφοράς τουριστικών υπηρεσιών, όταν γίνεται άναρχα, οδηγεί μια περιοχή πολύ γρήγορα σε αδιέξοδο, αφού όλοι επιχειρηματίες, ιδιώτες, έμποροι, κάνουν χρήση του ενός και μόνο συντελεστή παραγωγής που πολύ δύσκολα αυξάνει η αντικαθίσταται.

Καθώς η περιβαλλοντική συνείδηση αναπτύσσεται αλλάζουν οι αξίες, τα ήθη των επισκεπτών και του τοπικού πληθυσμού, προς μια αναζήτηση καλύτερης ποιότητας περιβάλλοντος. Η περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση της τουριστικής ζήτησης αυξάνεται ταχύτατα. Η ποιότητα της τουριστικής προσφοράς (καταλύματα και υπηρεσίες) και η ποιότητα των περιβαλλοντικών στοιχείων και πόρων έχει εξελιχθεί σε ένα από τους προσδιοριστικούς παράγοντες στην επιλογή του τόπου των διακοπών.

Το αυξανόμενο ενδιαφέρον για τον περιβάλλον, έχει οδηγήσει το καταναλωτικό κοινό σε νέα είδη επιλεκτικού, πολιτιστικού και περιβαλλοντικού (οικολογικού) τουρισμού,

που έχουν ως έκφραση την προστασία – διατήρηση του φυσικού και κοινωνικού περιβάλλοντος, την ποιότητα έναντι της ποσότητας των υπηρεσιών και την εξασφάλιση της ποιότητας του περιβάλλοντος.

Για την διατήρηση της περιβαλλοντικής ισορροπίας από την τουριστική ανάπτυξη, γίνονται ήδη σήμερα ορισμένες προσπάθειες, οι οποίες όμως είναι μεμονωμένες και αποσπασματικές, χωρίς ολοκληρωμένο σχεδιασμό ώστε να έχουν προοπτική και αποτελεσματικότητα σε όλο το νησί. Οι όποιες προσπάθειες θα έπρεπε να επιταχυνθούν και να συντονιστούν ώστε να συμβάλουν στην επιδίωξη της βιώσιμης - αειφόρου ανάπτυξης. Το σύνηθες φαινόμενο μέχρι σήμερα είναι όλες οι ενέργειες που έχουν σχέση με το περιβάλλον να πραγματοποιούνται την τελευταία στιγμή, με ρόλο κυρίως «πυροσβεστικό» και όχι προληπτικό.

Στο σημείο αυτό πρέπει να τονιστεί ότι η συνολική κατάσταση που επικρατεί στην Κέρκυρα είναι «καλή» η στην χειρότερη περίπτωση αναστρέψιμη. Βέβαια σε μερικές υπερκορεσμένες περιοχές (βλέπε **χάρτη 5.1**) έχουν κάνει ήδη της εμφάνιση τους τα φαινόμενα υποβάθμισης του περιβάλλοντος. Στις αρχές της δεκαετίας του 90, ο δήμος Κερκυραίων απέσπασε το βραβείο «ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ» για την προστασία και την ανάδειξη του ιστορικού κέντρου και της νησίδα Βίδου.

Για την διατήρηση της περιβαλλοντικής σημασίας, καταβάλλονται σήμερα στην Κέρκυρα ποικίλες προσπάθειες οι οποίες όμως θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν μεμονωμένες και ασυνεχείς. Οι όποιες προσπάθειες θα πρέπει να ενταχθούν σε γενικότερο σχέδιο βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης με την υιοθέτηση της αρχής της αειφορείας.

5.4 ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ - ΗΠΙΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Διεθνώς ζητούνται υπηρεσίες ποιότητας που σέβονται το περιβάλλον. Οι ήπιες μορφές τουρισμού με βασικό στόχο την γνωριμία με πολιτιστικό, κοινωνικό και φυσικό περιβάλλον στα πλαίσια μιας αειφόρου ανάπτυξης και σεβασμού του τρόπου ζωής και πολιτισμικών αξιών. Για την Κέρκυρα προτείνονται οι παρακάτω εναλλακτικές μορφές τουρισμού (με σειρά προτεραιότητας, **βλέπε κεφάλαιο 8, παράρτημα**).

5.4.1 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Πολιτιστικός τουρισμός. Αφορά την αναβίωση και την προβολή της πολιτιστικής παράδοσης και κληρονομιάς στους τουρίστες είτε μέσα από διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις, είτε από την συγκρότηση πολιτιστικών δικτύων, που συνδέουν διαφορετικά γεωγραφικά περιοχές (κυρίως πόλεις) με παρόμοιους πολιτιστικούς πόρους.

Οι παραδόσεις, τα ήθη και έθιμα, οι πολιτιστικές εκδηλώσεις, τα φεστιβάλ, οι συναυλίες, οι τελετές και οι διάφοροι καλλιτεχνικοί χώροι (θέατρα, γκαλερί) συνθέτουν ένα ξεχωριστό τοπίο στην Κέρκυρα προσεγγίζοντας πολλούς τουρίστες κάθε χρόνο. Η πόλη της Κέρκυρας είναι εμπλουτισμένη ιδιαίτερα στο κέντρο (Παλαιόπολη) αλλά και διάσπαρτα με ιστορικά μνημεία που καταμαρτυρούν την πλούσια και πολυτάραχη ιστορία της. Βέβαια τα ενετικά κτίσματα κυριαρχούν και δίνουν μια μεγαλοπρεπή εικόνα στον επισκέπτη. Σε αυτή την κατηγορία συγκαταλέγονται τα ενετικά κάστρα (Παλαιό και Νέο Φρούριο **βλέπε Φώτο 1 και 2**) τα ενετικά ναυπηγεία στα Γουβιά.

Επίσης στην πόλη υπάρχουν πολλά ιστορικά κτίρια και πολλά μουσεία που μπορεί κάποιος να τα επισκεφθεί (**βλέπε παράρτημα κεφάλαιο 3**). Εξέχουσα θέση έχει και ο ναός του Αγίου Σπυρίδωνα στην πόλη ο οποίος αποτελεί θρησκευτικό και λατρευτικό χώρο. Πολλοί πιστοί προσέρχονται τον Αύγουστο για να προσκυνήσουν το σκήνωμα του και να επισκεφθούν το μοναστήρι της Πλατυτέρας που βρίσκεται στα όρια της πόλης με το Μαντούκι.

Η πλούσια μουσική παράδοση του νησιού έχει ενισχύσει την μουσική κουλτούρα της Κέρκυρας που την θέλει να έχει 18 φιλαρμονικές πολλές από τις οποίες βρίσκονται μέσα στην πόλη. Οι συναυλίες και οι διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις γίνονται σχεδόν σε εβδομαδιαία βάση λόγω των πολλών φιλαρμονικών του νησιού. Οι εκδηλώσεις αυτές πραγματοποιούνται στο δημοτικό θέατρο.

Επίσης ένας επισκέπτης μπορεί να θαυμάσει από κοντά τα μουσεία που βρίσκονται στην πόλη αλλά και τις πινακοθήκες. Η πλούσια αρχιτεκτονική παράδοση της πόλης θυμίζει στον επισκέπτη, τους κατακτητές του νησιού και δημιουργούν ένα ιδιαίτερο και ξεχωριστό περιβάλλον

Στην σύγχρονη ιστορία η Κέρκυρα έχει επιτελέσει σημαντικό ρόλο. Εδώ βρίσκεται το σπίτι του Μάνζαρου, του Καποδίστρια, η Ιόνιος Βουλή, η Ιόνιος Ακαδημία, αλλά και τα «Βασιλικά ανάκτορα» που έχουν παραχωρηθεί στο δήμο Κερκυραίων. Σε όποιο σημείο και να βρεθείς σίγουρα κάτι θα υπάρχει που θα θυμίζει ένδοξα χρόνια που πέρασε η Κέρκυρα.

Βέβαια σημαντική είναι και η παρουσία της Μαρίνας (βλέπε **Φώτο 17, 18, 19, παράρτημα**) και του Καζίνο στο νησί. Αυτές οι δύο δραστηριότητες συντείνουν στο να έλθουν στο νησί υψηλού εισοδηματικού επιπέδου τουρίστες.

Οι φυσικοί και οι ανθρωπογενείς πόροι αποτελούν την φυσική και πολιτιστική κληρονομιά ενός τόπου, και είναι τα ιδιαίτερα εκείνα στοιχεία που τον διαφοροποιούν και χαρακτηρίζουν την ταυτότητα του. Αυτοί οι πόροι διαφοροποιούν και χαρακτηρίζουν την αρχική τουριστική προσφορά ενός τόπου προσελκύοντας, με την σωστή ανάδειξη, ανάπτυξη και προβολή τους, το ανάλογο τμήμα της διεθνούς ζήτησης που τους αντιστοιχεί. (Καλοκάρδου - Κραντονέλλη, 1989).

Αυτό που πρέπει άμεσα να δρομολογηθεί (μέσα στην επόμενη διετία) είναι η ένταξη των πολιτιστικών πόρων της Κέρκυρας σε ένα «πολιτιστικό δίκτυο - διαδρομή» που να συνδυάζει με την μορφή ενός «τουριστικού πακέτου» την επίσκεψη και την ξενάγηση των τουριστών. Το παραπάνω τουριστικό πακέτο θα κάνει πιο προσιτή την επίσκεψη των τουριστών στα μουσεία, στους αρχαιολογικούς χώρους, στις Γκαλερί κτλ, αλλά ταυτόχρονα θα είναι και ένα «ολοκληρωμένο πακέτο» αφού θα συνδυάζει πολλούς πολιτιστικούς πόρους με ένα εισιτήριο και θα είναι πιο εύκολο για τον επισκέπτη της Κέρκυρα να μετέχει στην «διαδρομή» παρά να τους επισκεφθεί μεμονωμένα όλους. Τέλος η καταλληλότερη οργάνωση του παραπάνω εγχειρήματος προτείνεται (τουλάχιστον σε πιλοτικό στάδιο) να διοργανωθεί από το Δήμο της Κέρκυρας (αλλά και τους γειτονεύοντες Δήμους, βλέπε **Φώτο 26 – χάρτη, παράρτημα**), με συμβολικό εισιτήριο (λεωφορεία του δήμου) έτσι ώστε να προσελκύσει το ενδιαφέρον και των τουριστών αλλά και των ιδίων των Κερκυραίων.

5.4.2 ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Οι δυνατότητες αξιοποίησης του θαλάσσιου τουρισμού στην Κέρκυρα αποδεικνύονται ιδιαίτερα σημαντικές, τόσο λόγω της γεωγραφικής θέσης και της εναλλασσόμενης ακτογραμμής και του τοπίου, όσο και λόγω κλιματολογικών συνθηκών, οι οποίες ευνοούν την ανάπτυξη θαλάσσιου ατομικού ή οργανωμένου τουρισμού (μίνι κρουαζιέρες, ενοικιάσεις θαλαμηγών και ιστιοπλόων). Όσο αφορά τον θαλάσσιο τουρισμό με κρουαζιερόπλοια, χρειάζεται να μελετηθεί η κατασκευή νέου επιβατικού σταθμού και νέων προβλητών στο λιμάνι της Κέρκυρας (προτείνεται να υλοποιηθεί στην πενταετία 2000 –2005).

Σήμερα στην Κέρκυρα καταπλέει σε ετήσια βάση περίπου 20% των θαλαμηγών του συνόλου της χώρας (21% στη Ρόδο) ενώ στο σύνολο των Ιονίων καταγράφεται το 33% των θαλαμηγών που καταπλέουν (για πρώτη φορά) στην χώρα. Το νούμερο αυτό αντιστοιχεί σε 7.150 αφίξεις περιηγητών εξαιρετικά υψηλής εισοδηματικής ελαστικότητας, σε 16.702 αφίξεις στα λιμάνια της περιφέρειας (7.652 στην Κέρκυρα). Αυτό σημαίνει ότι ένα μεγάλο ποσοστό των για πρώτη φορά αφικνούμενων περιπλέει την θάλασσα των Ιονίων, δημιουργώντας 133.920 διανυκτερεύσεις (εντός των ίδιων των σκαφών). Ο μέσος όρος παραμονής είναι 7 με 8 ημέρες, που σημαίνει ότι αν συνυπολογιστούν οι μη καταγραφόμενες εκτός οργανωμένων λιμένων, οι ημέρες παραμονής είναι περισσότερες (1998, Στατιστική του Τουρισμού).

Προτείνεται:

- Ολοκλήρωση δικτύου. Πέρα από τις προωθούμενες ειδικές υποδομές; μαρίνα Γουβιών, και τα λιμάνια Κερκύρας και Λευκίμης πρέπει να συνεχίσουν και να αποπερατωθούν και τα «μικρότερα» έργα με αποτέλεσμα να υπάρχει μια οργανωμένη και ολοκληρωμένη υποδομή που να μπορεί αποτελεσματικά να φιλοξενήσει τον θαλάσσιο τουρισμό (χρονική διάρκεια αποπεράτωσης των έργων πέντε χρόνια).
- Τουρισμός ιστιοφόρων. Πέρα από τους τρεις βασικούς ιστιοπλοϊκούς αγώνες που γίνονται στην Κέρκυρα τα τελευταία χρόνια (Ιούνιος - Brindisi Κέρκυρα, Ιούλιος - Παγκόσμιο πρωτάθλημα, και Αύγουστος ιστιοπλοϊκή εβδομάδα Ιονίων) θα πρέπει να οργανωθούν αγώνες εκτός της υψηλής τουριστικής

περιόδου με μεγάλα έπαθλα και διεθνή προβολή ώστε να προσελκύεται σημαντικός αριθμός σκαφών από το εξωτερικό.

- Μηχανοκίνητος τουρισμός. Απαιτούνται υψηλής ποιότητας υποδομές, όχι μόνο για την προσέλκυση μηχανοκίνητων σκαφών - θαλαμηγών αλλά και για την διαχείρισή τους. Πέρα από την μαρίνα των Γουβιών, η δυνατότητα στάθμευσης και ολιγοήμερης παραμονής των σκαφών στην πόλη της Κέρκυρας γίνεται στο όρμο της Γαρίτσας και στις εγκαταστάσεις του Ναυτικού Αθλητικού Ομίλου Κερκύρας (Ν.Α.Ο.Κ) που «γειτονεύει» με το παλιό Φρούριο. Αυτή η δυνατότητα σε συνδυασμό με το Καζίνο, τη διαχείριση των επισκεπτών στο ιστορικό κέντρο και την ανάπτυξη δικτύου μουσείων στην πόλη της Κέρκυρας όπως προτείνεται, θα προσελκύσει στο νησί υψηλού εισοδηματικού επιπέδου τουρίστες.
- Προτείνεται η δημιουργία μαρίνας στην Περιοχή Παλαιοκαστρίτσας Κέρκυρας. Η παραπάνω περιοχή έχει ήδη λιμάνι το οποίο όμως δεν παρέχει τις κατάλληλες υπηρεσίες όπως καύσιμα, φύλαξη, επισκευή και ηλεκτρικό ρεύμα. Με βάση το παραπάνω λιμάνι, προτείνεται η δημιουργία και λειτουργία Μαρίνας (προτεινόμενο έτος λειτουργίας της μαρίνας είναι το 2005).
- Αγώνες επίδειξης θαλάσσιου σκι. Η προτεινόμενη περιοχή διεξαγωγής των παραπάνω αγώνων είναι ο όρμος Γαρίτσας, εκεί που διοργανώνονται άλλωστε και οι αγώνες Formula 1.
- Αγώνες ιστιοσανίδας και απλής σανίδας. Οι προτεινόμενες περιοχές είναι η παραλία της Γλυφάδας και η Μυρτιώτισσα, λόγω των κατάλληλων ανέμων που πνέουν στην περιοχή που είναι απαραίτητοι για το άθλημα.
- Καταδύσεις - ψάρεμα. Η Κέρκυρα είναι ιδεώδης τόπος ψαρέματος, κύρια στα Διαπόντια νησιά αλλά και στις βορειοδυτικές παραλίες. Οι δυνατότητες αυτές δεν έχουν τύχει ιδιαίτερης σημασίας ή προβολής, ενώ δεν είναι κατάλληλα οργανωμένες.
- FORMULA 1 (Παγκόσμιο Πρωτάθλημα Ταχυπλοΐας). Διεξαγωγή αγώνων παγκοσμίου φήμης και εμβέλειας στο όρμο της Γαρίτσας. Προβάλουν σε διεθνή επίπεδο την Κέρκυρα και την Ελλάδα γενικότερα.
- Τουρισμός κρουαζιερόπλοιων. Ο τουρισμός κρουαζιερόπλοιων ενισχύει την οικονομία των τουριστικών περιοχών, άμεσα (επισκεψιμότητα, οργάνωση εκδρομών, διακίνηση, αγορές), και έμμεσα (προμήθειες, τροφοδοσία, διαχείριση ελλειμνισμού). Τα κρουαζιερόπλοια έχουν αναχθεί σε καθιερωμένα

επιπλέοντα τουριστικά συγκροτήματα, παρέχοντας πισίνες, γήπεδα τένις ή άλλων αθλητικών δραστηριοτήτων, αίθουσες παιχνιδιών και χορού, καζίνο, και υπηρεσίες ξενοδοχείου ή επισιτισμού υψηλής ποιοτικής στάθμης. Ο ισχυρός ανταγωνισμός του κλάδου επιβάλλει υψηλό επίπεδο παροχής υπηρεσιών. Τέλος στις κρουαζιέρες ενσωματώνεται έντονα η πολιτισμική διάσταση, δεδομένου ότι οι προσορμίσσεις σε τουριστικά θέρετρα, έλκονται από την ύπαρξη μνημείων, μουσείων, και εν γένει πολιτιστικών πόρων. Όσο αφορά την Κέρκυρα το «τυπικό δρομολόγιο» είναι Παλαιοκαστρίτσα, Αχίλλειο, (Πόλη) Ιστορικό Κέντρο, Παλαιό Νέο Φρούριο. Με τις σημερινές συνθήκες το λιμάνι της Κέρκυρας δεν αποτελεί «πρόκληση» για τις εταιρίες κρουαζιερόπλοιων, δεδομένου ότι θα πρέπει να συνδυάζεται με τις απαιτήσεις τροφοδοσίας και εξυπηρέτησης των αναγκών του πλοίου. Είναι αναγκαίο ένα σύγχρονο εξοπλιστικό πρόγραμμα για το λιμάνι της Κέρκυρας.

5.4.3 ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται συνέδρια και συμπόσια, ημερίδες και σεμινάρια, και εταιρικές συναντήσεις (ταξίδια κινήτρων). Η ανάπτυξη του συνεδριακού τουρισμού είναι εφικτή αλλά προϋποθέτει ολοκληρωμένες υποδομές και οργάνωση. Πρέπει να τονιστεί σε αυτό το σημείο η ύπαρξη ειδικών τμημάτων στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο (Μετάφραση - Διερμηνείας) μέσω των οποίων είναι δυνατόν να υποστηριχθούν πλήρως και σε ανώτερο ποιοτικό επίπεδο, οι κάθε είδους συνεδριακές εκδηλώσεις.

Οι δυνατότητες πραγματοποίησης μεγάλων συνεδρίων είναι περιορισμένες. Τα ελάχιστα συνεδρία πραγματοποιούνται σε ξενοδοχεία στην Κέρκυρα τα οποία δεν διαθέτουν τις κατάλληλες αίθουσες διεθνών προδιαγραφών, ούτε τον σύγχρονο ηχητικό και ηλεκτρονικό μεταφραστικό εξοπλισμό. Ωστόσο η Κέρκυρα παρουσιάζει ορισμένα πλεονεκτήματα για την διεξαγωγή συνεδρίων σε σχέση με τα υπόλοιπα Ιόνια:

- Η δυναμικότητα των ξενοδοχειακών μονάδων (ύπαρξη ξενοδοχείων AA και Lux)
- Αεροπορική επικοινωνία με Αθήνα και τη μη τουριστική περίοδο.
- Αστική δυναμική και ο συναφής μνημειακός πλούτος, προϋποθέσεις ικανές για να συντηρήσουν αστικού τύπου τουρισμού, και κατά την χειμερινή περίοδο.

- Υπηρεσίες σε συνέδρους και εκτός θερινής περιόδου, την εποχή που διεξάγονται τα συνέδρια (κυρίως στο ευρύτερη περιοχή γύρω από το Δήμο Κερκυραίων)
- Επίσης σημαντικό είναι ότι στην Κέρκυρα πραγματοποιούνται σημαντικός αριθμός σεμιναριακού – τουρισμού. Αρκετές από αυτές τις εκδηλώσεις έχουν αποκτήσει την έννοια «θεσμού» και επαναλαμβάνονται επί σειρά ετών.

Ως προϋπόθεση για την ανάπτυξη του συνεδριακού τουρισμού (πέρα από τις βασικές υποδομές υποδοχής, πληροφόρησης, εξυπηρέτησης, υπερσύγχρονου εξοπλισμού) λογίζεται και η ύπαρξη ενός εξειδικευμένου οργάνου που θα έχει αρμοδιότητες διοργάνωσης των συνεδρίων. Η βιωσιμότητα του παραπάνω οργάνου θα εξαρτάται από την αυτοχρηματοδότηση μέσω των συνεδρίων και από τους δήμους, την τοπική αυτοδιοίκηση αλλά και από την συμμετοχή όλων των επαγγελματιών που σχετίζονται με το τουρισμό.

Στην Κέρκυρα πέρα από τις αίθουσες ορισμένων ξενοδοχειακών μονάδων, αναπτύσσονται και ολοκληρώνονται σημαντικές συνεδριακές υποδομές (Συνεδριακό Κέντρο της Ιεράς Μητρόπολης Κερκύρας). Οι υφιστάμενες υποδομές (χώροι συνεδριακοί) όπως αυτοί διαμορφώθηκαν κατά την Σύνοδο Κορυφής του Ιουνίου του 1994 παραμένουν μέχρι και σήμερα αναξιόποητοι (π.χ Παλιό Φρούριο, **βλέπε Φώτο 1**). Πρόκειται για μια αίθουσα χωρητικότητας 500 ατόμων, και 6 περιφερειακών χωρητικότητας 420 ατόμων, που αναπτύσσονται σε χώρο συνολικά 3.904 τ.μ. σε αυτό το χώρο προτείνεται η εγκατάσταση σύγχρονου συνεδριακού ηχητικού εξοπλισμού ενώ υπάρχουν οι βοηθητικές εγκαταστάσεις (χώρος στάθμευσης, αίθουσα δημοσιογράφων, μπαρ, εστιατόριο, χώρος διοίκησης, αποθήκες).

Λόγω του μεγάλου ανταγωνισμού ο συνεδριακός τουρισμός στην Κέρκυρα χρειάζεται κατάλληλες υποδομές, σωστή οργάνωση, και αποτελεσματική προβολή για να μπορέσει να προσελκύσει διεθνή συνέδρια. Πέρα από τις βασικές υποδομές υποδοχής, πληροφόρησης, εξυπηρέτησης, υπερσύγχρονου εξοπλισμού, προτείνεται και η ίδρυση μιας συντονιστικής αρχής για την αποτελεσματική λειτουργία των συνεδρίων, με την συνεργασία όλων των επαγγελματιών του τουρισμού και της τοπικής αυτοδιοίκησης.

5.4.4 ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Πολλές χώρες και θέρετρα εστιάζουν την τουριστική τους ανάπτυξη μέσω ειδίκευσης και προβολής θεματικών τουριστικών δραστηριοτήτων οι οποίες αποτελούν το κύριο μοχλό προσέλκυσης επισκεπτών. Ακόμη και όταν δεν έχουν, εφευρίσκουν μια σχετική «φαντασίωση» όπως π.χ. η Disneyland από το χώρο της φαντασίωσης ή της μη πραγματικότητας. Η δημιουργία αφενός Mega attraction (Euro Disney) και θεματικών πάρκων αποτελούν καινοτόμες ενέργειες και ίσως αποτελούν το μέλλον στις τάσεις για τον τουρισμό.

Με οδηγό την ανάδειξη και αξιοποίηση της πλούσιας ιστορικής και πολιτιστικής κληρονομιάς του νησιού θα ήταν σκόπιμη η προβολή του προαστίου των Γουβιών μέσω ενός θεματικού πάρκου. Στην περιοχή αυτή και συγκεκριμένα στην παραλιακή ζώνη της υπάρχουν τα ενετικά ναυπηγεία τα οποία έχουν αφεθεί στην τύχη τους και θα ήταν σκόπιμο σε αυτά τα ιστορικά κτίσματα να δημιουργηθεί ένα θεματικό πάρκο με θέμα την πλούσια ιστορία της Κέρκυρας. Προτείνεται μέσα στα ενετικά ναυπηγεία να δημιουργηθεί ο κατάλληλος χώρος, με σεβασμό στα υπάρχοντα κτίσματα, μέσα στον οποίο θα υπάρχει μια έκθεση συγκραμάτων για την πλούσια ιστορία του νησιού η οποία θα υποστηρίζεται από μακέτες που θα καταδεικνύουν τις ένδοξες ιστορικές περιόδους του νησιού, κατά την κατοχή του από τους Άγγλους, τους Ιταλούς και τους Γάλλους. Οι μακέτες θα απεικονίζουν τα βενετσιάνικα φρούρια, τους Ναούς του νησιού, τα μνημεία, μια μικρογραφία της Παλαιόπολης και του Ιστορικού Κέντρου της Κέρκυρας. Επίσης στο θεματικό πάρκο θα υπάρχουν Γκραβούρες του νησιού που σώζονται, παλιοί χάρτες και «virtual reality shows» που θα παρουσιάζουν την Κέρκυρα στις διάφορες ιστορικές της περιόδους (χρονική διάρκεια αποπεράτωσης των έργων πέντε χρόνια, **βλέπε κεφάλαιο 4.4**).

Η παραπάνω περιοχή είναι «ιδανική» για τη λειτουργία του Θεματικού Πάρκου αφού στο προάστιο των Γουβιών υπάρχει ο παραπάνω «ελεύθερος» χώρος και η περιοχή εύκολα προσεγγίζεται από μεγάλο αριθμό επισκεπτών, και αυτό γιατί η ευρύτερη περιοχή είναι έντονα τουριστικοποιημένη με 7000 κλίνες (ΕΟΤ, 1999), απέχει μόλις 7 χιλιόμετρα από την πόλη της Κέρκυρας, και τέλος γειτνιάζει με την μαρίνα των Γουβιών.

5.4.5. ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Μορφή τουρισμού ιδιαίτερης σημασίας για την Κέρκυρα, αφού το κλίμα που επικρατεί σε αυτήν είναι πολύ καλό κυρίως για θερινά σπορ όπως wind surfing, ski, αλλά και αθλήματα που μπορούν να διοργανωθούν σε κλειστούς χώρους την χειμερινή περίοδο, (μπάσκετ, βόλεϊ). Βέβαια η χώρα μας έχει πολλές προοπτικές για αθλητικό τουρισμό ιδίως με την ανάθεση των Ολυμπιακών Αγώνων στην Αθήνα το 2004. Τα έργα υποδομής θα ενισχύσουν το «αθλητικό προφίλ» της χώρας μας στο εξωτερικό και θα αναβαθμίσουν τις αθλητικές υπηρεσίες μέσα από τις σύγχρονες υποδομές. Είναι μια θαυμάσια ευκαιρία για παγκόσμια προβολή και διαφήμιση της χώρας μας μέσω του αθλητισμού. Μέσα από αυτήν την προβολή σίγουρα θα «κερδίσει» και η Κέρκυρα.

Για να αναβαθμιστούν οι «αθλητικές» υπηρεσίες που προσφέρει η Κέρκυρα, πρέπει να γίνουν ολοκληρωμένα αθλητικά συγκροτήματα, που να παρέχουν αθλητικές υπηρεσίες (γήπεδα, αποδυτήρια, πάρκιν), που θα καλύπτουν τις ανάγκες για άθληση των τουριστών, αλλά και των ίδιων των Κερκυραίων. Οι αθλητικές δραστηριότητες πρέπει να είναι συμπληρωματικές των κλασικών διακοπών, και να απευθύνονται σε ένα ευρύ φάσμα τουριστών (γήπεδα μπάσκετ, τένις, ποδοσφαίρου, γκολφ, κρίκετ, και θαλάσσιο σκι, ιστιοσανίδα). Ένα σύγχρονο αθλητικό κέντρο προτείνεται να χωροθετηθεί στην περιοχή Αλυκές Κερκύρας. Η παραπάνω περιοχή είναι κατάλληλη γιατί βρίσκεται μόλις 3 χιλιόμετρα από το κέντρο της πόλης της Κέρκυρας (συνεπώς και από τις πύλες εισόδου της Κέρκυρας αεροδρόμιο, λιμάνι, μαρίνα Γουβιών) και είναι κοντά σε μία ιδιαίτερα ανεπτυγμένη τουριστική περιοχή με 25.000 κλίνες που είναι το 20% των συνολικών κλινών της Κέρκυρας (υπολογίζεται από συνεντεύξεις και από προσωπική εμπειρία). Συνεπώς η παραπάνω περιοχή είναι άμεσα προσβάσιμη.

Τέλος ο αθλητικός τουρισμός είναι δυνατόν να απευθύνεται σε τουρίστες υψηλής εισοδηματικής στάθμης, οι οποίοι ασκούν κάποια αθλητική δραστηριότητα σε μόνιμη βάση στην χώρα προέλευσης. Ο συνδυασμός διακοπών με την αθλητική δραστηριότητα μπορεί να αποφέρει στην Κέρκυρα σημαντικά οφέλη.

5.4.6 ΠΕΖΟΠΟΡΙΚΟΣ ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ (VISITOR MANAGEMENT)

Λόγω του φυσικού περιβάλλοντος υπάρχουν οι δυνατότητες για ανάπτυξη του πεζοπορικού τουρισμού. Η χάραξη όμως των συγκεκριμένων διαδρομών πρέπει να γίνει χωρίς να διαταράσσεται το φυσικό περιβάλλον (χλωρίδα και πανίδα).

Ενδεικτικά αναφέρονται

- Χάραξη μονοπατιών στο ορεινό όγκο Παντοκράτορα με δυνατότητες πολλαπλής πρόσβασης εισόδου και υπηρεσίες ενδιάμεσων σταθμών (ξεκούραση, καταφύγια). Διερεύνηση προγράμματος δενδροφυτεύσεων και σύνδεση διαδρομών με την ανάδειξη των παραδοσιακών οικισμών (βλέπε χάρτη 4.2).
- Διαχείριση επισκεπτών σε επίπεδο νησιού: δημιουργία δικτύου γραφείων πληροφόρησης σε κομβικά σημεία ορεινών αγροτικών διαδρομών. Τα παραπάνω γραφεία πληροφόρησης μπορούν να είναι ταυτόχρονα και εκθετήρια τοπικών προϊόντων
- Ειδική προβολή: έκδοση έντυπου υλικού και προώθηση οργανωμένων τουριστικών πακέτων που να συνδυάζουν εκδρομές οικολογικού και περιβαλλοντικού χαρακτήρα

5.4.7 ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΣ – ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΣ – ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΕΙΔΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ

Οι απαραίτητες προϋποθέσεις είναι;

- Αξιοποίηση λιμνοθαλασσών
- Αξιοποίηση νησίδας Βίδου (Κέντρο περιβάλλοντος, νεότητας) με δυνατότητες περιπατητικού τουρισμού, ποδηλασίας, άθλησης, κολύμβησης, περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης.
- Ανάδειξη προστασία ποτάμιου οικοσυστήματος και υδροβιότοπου ποταμού Κερκύρας.
- Ανάδειξη αρχαιολογικού πάρκου Παλαιόπολης
- Δημιουργία ξενώνων περιπατητών

Δημιουργία τουριστικής ζήτησης μέσω λειτουργικής αποκατάστασης Μνημείων, ανάπτυξη δικτύου μουσείων – διαχείριση επισκεπτών

Αρχικά θα πρέπει να τονιστεί ότι η «απλή» αποκατάσταση μνημείων δεν αποτελεί παρά μόνο το πρώτο βήμα για την αξιοποίηση τους. Η αποκατάσταση μνημείων δεν είναι η δυσκολότερη φάση. Η λειτουργία, η διαχείριση, η προβολή, και η ένταξη είναι το ζητούμενο για την αποτελεσματική τουριστική αναβάθμιση. Η Κέρκυρα διαθέτει μνημεία όπως Παλαιό Φρούριο, Ιστορικό Κέντρο, Ενετικά μνημεία) που μαζί με τα μουσεία μπορεί να αποτελέσουν σύνορα πολιτιστικών διαδρομών (**βλέπε παράρτημα**).

5.4.8 ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο σχολικός τουρισμός παρατηρείται στην Κέρκυρα στην περίοδο Μαρτίου - Απριλίου κάθε έτους λόγω της εποχής και της φύσης του, προϋποθέτει πέρα από την ιστορική αρχιτεκτονική και πολιτισμική ιδιαιτερότητα, την ύπαρξη ανέσεων και διεξόδων αναψυχής αστικού χαρακτήρα. Για το λόγο αυτό η Κέρκυρα συγκεντρώνει παραδοσιακά σημαντική μερίδα του σχολικού τουρισμού, μονοπωλώντας μάλιστα την αγορά των Ιονίων. Αποτελεί τουριστική εισροή η οποία θα πρέπει να αναπτυχθεί με την συνεργασία των τοπικών αρχών, των επαγγελματιών επισιτισμού και των τουριστικών πρακτόρων - ξενοδόχων

5.4.9 ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο θρησκευτικός τουρισμός στην Κέρκυρα αναπτύσσεται με την μορφή οργανωμένων επισκέψεων για προσκυνητές τουρίστες (κυρίως μεγάλης ηλικίας), σε μοναστήρια και εκκλησίες. Επίσης προσελκύει ενδιαφερόμενους για θρησκευτική κληρονομιά, με την μορφή ομαδικών επισκέψεων σε συνδυασμό με αναψυχή.

Κατά την περίοδο του Πάσχα και της 11 Αυγούστου προσκυνητές από όλη την Ελλάδα κατακλύζουν την Κέρκυρα για να προσκυνήσουν το θαυματουργό σκήνωμα του Αγίου Σπυρίδωνα.

5.5 ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

Οι εγκαταστάσεις και οι παροχές υπηρεσιών που προσφέρονται στους επισκέπτες είναι ποιοτικά χαμηλότερες σε σχέση με τις άλλες ανταγωνιστικές χώρες και ιδίως το φαινόμενο οξύνεται στα ενοικιαζόμενα διαμερίσματα. Η παραξενοδοχεία και η παραοικονομία σύμφωνα με συνεντεύξεις βρίσκεται σε έξαρση. Η αναβάθμιση, ο εκσυγχρονισμός και η «νομιμοποίηση» του ξενοδοχειακού δυναμικού και ιδίως των (ανεξέλεγκτων και μη ελεγχόμενων) ενοικιαζόμενων δωματίων είναι απαραίτητη.

Η χωροταξική κατανομή των δημιουργούμενων κλινών ανά δεκαετία αποδίδει ανάγλυφα την υφιστάμενη τουριστική ανάπτυξη. Οι νέες κλίνες στην δεκαετία του 60 συγκεντρώνονται στο Κανόνι, στην Δασιά, στην Παλαιοκαστρίτσα, μέχρι το Πέραμα (από μια μονάδα κατασκευάζονται στις Μπενίτσες, και στους Παξούς). Το σύνολο των κλινών αυτής της δεκαετίας είναι 5.340. Την επόμενη δεκαετία επεκτείνεται στην παραλιακή ζώνη εκατέρωθεν του δήμου Κερκυραίων, από το Νησάκι μέχρι την Μεσσογγή, ενώ αναπτύσσεται η δυναμική των βόρειων και δυτικών ακτογραμμών, (Κασσιόπη, Σιδάρι, Πέλεκας, Σιναράδες) που στην ουσία προχωράει την δεκαετία του 80. Σύνολο κλινών της δεκαετίας είναι 13.077. Η ανάπτυξη του νότου (Κάβος) είναι αποκλειστικό έργο της δεκαετίας του 80. Στην ίδια δεκαετία συνεχίζεται με δυναμικούς ρυθμούς η ανάπτυξη ξενοδοχειακών μονάδων στις περιοχές της Δασιάς και του Ύψου, των Μπενιτσών, του Περάματος, και των Μοραϊτικών που έχουν αποκτήσει από την προηγούμενη δεκαετία άναρχη και αμφισβητούμενης ποιότητας υποδομή (παράνομα, ή μη ελεγχόμενης ποιότητας, ενοικιαζόμενα δωμάτια χωρίς τις ανάλογες συνοδευτικές υποδομές). Το σύνολο των κλινών για αυτή της δεκαετία είναι 13.111. Τα φαινόμενα κορεσμού εντείνονται και πλέον παίρνουν μεγάλη διάσταση. Κατά την δεκαετία του 90 δεν καταγράφεται συγκεκριμένο μοντέλο χωροταξικής κατανομής.

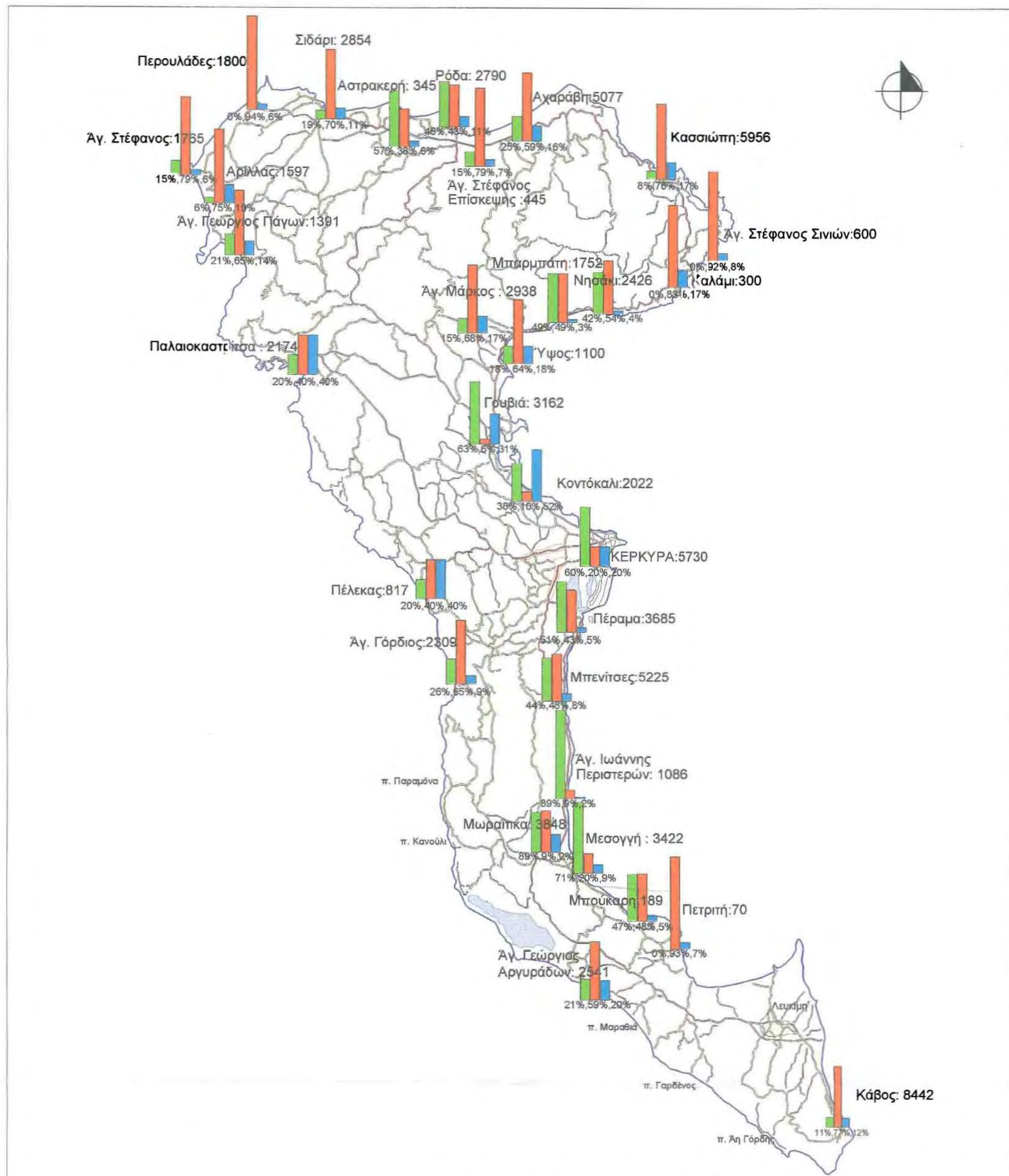
Απαιτείται πλήρης εκσυγχρονισμός σε πολλές κλίνες που ανήκουν κυρίως στα πρώτα ξενοδοχεία δεκαετίας 60, 70. Επιπρόσθετα απαιτείται επιλεκτικός εκσυγχρονισμός κοινοχρήστων χώρων, δωματίων, πεπαλαιωμένου εξοπλισμού σε τουλάχιστον 15.000 κλίνες (ΕΟΤ). Επίσης σε ένα ευρύ φάσμα κλινών απαιτείται εκσυγχρονισμός συστημάτων οργάνωσης, βελτίωσης των παρεχόμενων υπηρεσιών επισιτισμού και παροχή δυνατοτήτων αναψυχής έτσι ώστε να μπορέσουν να είναι ανταγωνιστικά στις

νέες διεθνής συνθήκες. Τέλος πρέπει να εκσυγχρονιστούν με ειδικές υποδομές για να μπορέσουν να υποδεχτούν τις ειδικές μορφές τουρισμού ή συνεδριακού τουρισμού, με σκοπό την αύξηση της τουριστικής περιόδου. Το 80% των παραπάνω κλινών λειτουργούν κατά την κλασική τουριστική περίοδο Απριλίου – Οκτωβρίου, με αποτέλεσμα να μη έχουν θέρμανση. Το παραπάνω γεγονός κωλύει την διεύρυνση της τουριστικής περιόδου.

Η κύρια κατεύθυνση αναβάθμισης πρέπει να προσανατολιστεί σε οργανωμένη παροχή συνοδευτικών υπηρεσιών αναψυχής και γενικότερα κάλυψης του ελεύθερου χρόνου των τουριστών. Η παροχή υπηρεσιών αναψυχής και αθλητισμού μέσω ξενοδοχειακών συγκροτημάτων πρέπει να είναι πολυδιάστατη λόγω του ότι απευθύνεται σε διαφορετικές κοινωνικές και ηλικιακές ομάδες. Ο εκσυγχρονισμός του ξενοδοχειακού δυναμικού «απαιτεί» ολοκληρωμένα αθλητικά συγκροτήματα (ενσωματωμένα στο ξενοδοχεία – καθετοποίηση προσφερόμενων υπηρεσιών), που θα καλύπτουν τις ανάγκες για άθληση των τουριστών. Οι αθλητικές δραστηριότητες πρέπει να είναι συμπληρωματικές των κλασικών διακοπών, και να απευθύνονται σε ένα ευρύ φάσμα τουριστών (γήπεδα μπάσκετ, τένις, ποδοσφαίρου, γκολφ, θαλασσίου σκι, ιστιοσανίδα).

Ο αθλητικός τουρισμός είναι δυνατόν να απευθύνεται σε τουρίστες υψηλής εισοδηματικής στάθμης, οι οποίοι ασκούν κάποια αθλητική δραστηριότητα σε μόνιμη βάση στην χώρα προέλευσης. Ο συνδυασμός διακοπών με την αθλητική δραστηριότητα μπορεί να αποφέρει στην Κέρκυρα σημαντικά οφέλη.

Οι χώρες που ανταγωνίζονται την Ελλάδα, έχουν ήδη προσανατολιστεί στην προσφορά προϊόντων αθλητικού τουρισμού. Ειδικότερα η Τουρκία στις ακτές του Αιγαίου έχει δημιουργήσει συγκροτήματα με γήπεδα γκολφ, συνεδριακά κέντρα και μαρίνες. Η Ισπανία έχει κατασκευάσει δεκάδες γήπεδα γκολφ, και προωθεί πολύ τον συνεδριακό τουρισμό. Στο Χάρτη 5.2 εμφανίζεται η κατανομή των τουριστικών κλινών στις τουριστικούς οικισμούς της Κέρκυρας (**Χάρτης 5.2** κατανομή της τουριστικής υποδομής ανά τουριστικό οικισμό στην Κέρκυρα).

ΧΑΡΤΗΣ 5.2
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΣΤΟΥΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥΣ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

ΟΙΚΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΚΛΙΝΩΝ

A%, B%, Γ%

A% : ΠΟΣΟΣΤΟ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ
B% : ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙΠΛΩΜΕΝΩΝ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΩΝ
Γ% : ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΩΝ ΔΩΜΑΤΙΩΝ

ΚΛΙΜΑΚΑ 1:175.000

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ :

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΚΕΡΚΥΡΑ

ΕΚΠΟΝΗΣΗ : ΣΤΑΘΗΣ ΠΑΛΙΟΥΡΑΣ

ΕΠΙΒΛΕΨΗ : Φ. ΛΟΥΚΙΣΣΑΣ, Α. ΔΕΦΝΕΡ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΒΟΛΟΣ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2000

5.6 ΠΡΟΒΟΛΗ

Το δαπανούμενο κεφάλαιο για Marketing είναι ανεπαρκές σε σχέση με αυτό των ανταγωνιστών κρατών (ΕΟΤ, 1999) και είναι σίγουρα ανεπαρκές για να αντιμετωπίσει το πρόβλημα της μείωσης του μεριδίου της αγοράς. Επίσης η ετήσια διαφημιστική εκστρατεία είναι γενική και αόριστη (π.χ. η διαφήμιση είναι γενική για τα ελληνικά νησιά με το σύνθημα «ήλιος θάλασσα» και όχι εξειδικευμένη για το κάθε νησί) μη καλύπτοντας όλες τις κατηγορίες των ενδιαφερομένων (ΣΕΤΕ, 1999).

Προτείνεται: Συμμετοχή σε διεθνείς εκθέσεις τουρισμού, δημόσιες σχέσεις στο εξωτερικό, προσκλήσεις αλλοδαπών δημοσιογράφων, διοργάνωση ειδικών Κερκυραϊκών εβδομάδων, προσκλήσεις ημεδαπών δημοσιογράφων, διοργάνωση σεμιναρίων, ανάπτυξη γραφείων πληροφόρησης, έκδοση ειδικού πολύγλωσσου έντυπου και υλικού πληροφόρησης και προβολής. Επίσης προτείνεται η δημιουργία μιας βιντεοκασέτας που θα παρουσιάζει τους πολιτιστικούς πόρους της Κέρκυρας σε συνδυασμό με τις δραστηριότητες του ήδη υπάρχοντος μαζικού τουρισμού στο νησί.

Το καταλληλότερο επίπεδο για την οργάνωση της (αποτελεσματικότερης) προβολής της Κέρκυρας είναι το τοπικό επίπεδο (Τοπική Αυτοδιοίκηση) και όχι το εθνικό επίπεδο (ΕΟΤ). Προτείνεται η δημιουργία ενός οργάνου συντονισμού και προβολής του τουρισμού στην Κέρκυρα, με την συνεργασία των καποδιστριακών δήμων και της Νομαρχιακής αυτοδιοίκησης Κερκύρας.

5.7 ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ – ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Η κατάρτιση και η συνεχής εκπαίδευση των επιχειρηματιών, των ξεναγών, των στελεχών τουριστικών γραφείων, είναι απαραίτητη. Επίσης προτείνεται ο εκσυγχρονισμός της λειτουργίας της σχολής Τουριστικών Επαγγελματιών στα Γουβιά της Κέρκυρας, και ή ίδρυση του τμήματος τουριστικών επιστημών στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο. Είναι «σημαντικό» για την στελέχωση των τουριστικών επιχειρήσεων η ύπαρξη πανεπιστημιακού επιπέδου εργατικό δυναμικό.

5.8 ΟΡΘΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΑΚΤΩΝ

Το πρόβλημα βελτίωσης – διαχείρισης των ακτών προτείνεται να αντιμετωπιστεί σε νομαρχιακό επίπεδο. Η προμήθεια κατάλληλων μηχανημάτων για το καθαρισμό των ακτών είναι βασική προϋπόθεση για τον ευπρεπισμό τους σε ετήσια βάση. Όμως πέρα από τον καθαρισμό απαιτούνται πρόσθετα έργα δημιουργίας χώρων στάθμευσης, διαμορφώσεις, κατασκευές ξυλοδιαδρόμων, w.c. και λουτρικών εγκαταστάσεων με στόχο την δημιουργία οργανωμένων παραλίων. Επίσης χρειάζεται έλεγχο των χρήσεων και των υπηρεσιών που αναπτύσσονται (έντονη οικιστική ανάπτυξη, χαμηλής ποιότητας υπηρεσίες επισιτισμού, κακοτεχνίες και ασύμβατες προς το περιβάλλον κατασκευές, σύγκρουση χρήσεων αναψυχής ύπνου, αδυναμία πληροφόρησης). Επίσης σημαντικό για τις ακτές είναι η αποτελεσματική διαχείριση τους. Απαιτείται περιβαλλοντική διαχείριση, ασφάλεια των λουομένων από τα θαλάσσια σπορ, ειδικά σημεία πρόσδεσης των σκαφών). Η πίεση που δέχονται οι «κορεσμένες» παραλίες είναι ήδη έντονες και χρειάζεται άμεσα η συνολική επέμβαση με σκοπό κυρίως την αποκατάσταση του τοπίου.

Για την σχεδιασμένη παρέμβαση αναβάθμισης των ακτών και παραλίων (κυρίως των πιο κορεσμένων) απαιτείται μελέτη αξιοποίησης και ανάπλασης για κάθε μία ξεχωριστά αλλά και συνολικά, που θα περιλαμβάνει την αξιολόγηση προτεραιοτήτων, τους τύπους των εγκαταστάσεων εξυπηρέτησης των λουομένων (αποδυτήρια, καντίνες, στέγαστρα, χώροι υγιεινής, διαδρομές, τοιχία) την ένταξη των παραλίων στην λειτουργία των οικισμών (κυκλοφοριακές, πολεοδομικές ρυθμίσεις) την λειτουργία και την διαχείριση των ακτών. Με αυτό τον τρόπο οι παρεμβάσεις που θα γίνουν δεν θα είναι αποσπασματικές αλλά ενιαίες και θα αντιμετωπίζουν το πρόβλημα συνολικά.

Οι ακτές λουομένων και αναψυχής μπορούν να κατηγοριοποιηθούν σε τρεις λειτουργικές ενότητες (βλέπε **χάρτη 4.5**).

- Εκείνες που χαρακτηρίζονται ως κορεσμένες οι οποίες βρίσκονται κατά τεκμήριο εντός τουριστικών ζωνών και αποτέλεσαν την αφορμή ανάπτυξης τους. Οι παραπάνω ακτές χρίζουν άμεσης επέμβασης, γιατί ήδη έχουν εμφανίσει σημάδια υποβάθμισης (π.χ Ύψος, Μπενίτσες, Κάβος).

- Εκείνες οι οποίες είναι ανεπτυγμένες, αλλά δεν έχουν περάσει «ακόμη» το όριο αντοχής τους. Οι παραπάνω ακτές πρέπει να ενταχθούν σε ένα προγραμματισμό διαχείρισης τους, έτσι ώστε να αποφευχθεί ο «κορεσμός» τους. Οι ακτές αυτές χρίζουν επέμβασης βραχυπρόθεσμα.
- Εκείνες που παραμένουν συνολικά ή τμηματικά αναξιοποίητες, είτε για λόγους δυσκολιών πρόσβασης, είτε λόγω της μεγάλης απόστασης από τα τουριστικά θέρετρα του νησιού. Οι παραπάνω ακτές χαρακτηρίζονται ως «παρθένες», δεν έχουν οργανωθεί «ακόμη» και είναι ακτές υψηλής ποιότητας περιβάλλοντος.

Για τις κορεσμένες παραλίες απαιτείται η συνολική μελέτη όπως προαναφέρθηκε. Για τις «αναξιοποίητες» ακτές απαιτείται προσεκτική και επιλεκτική διαχείριση, υπό προϋποθέσεις διατήρησης του φυσικού τοπίου και του ζωτικού περιβάλλοντος, στα πλαίσια ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού και της αισθητικής τοπίου. Για τις προϋποθέσεις αυτές απαιτείται ειδική προσέγγιση, στα πλαίσια αναλόγου ειδικής μελέτης (διαφύλαξη, προστασία, διαχείριση των «παρθένων» παραλιακών ζωνών, νοτιοδυτικές ακτές).

5.9 ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Όπως σε κάθε προϊόν έτσι και στο τουρισμό από πλευρά της ζήτησης, ο καταναλωτής επισκέπτης θέλει να έχει όσο το δυνατόν μεγαλύτερα οφέλη από το προϊόν (τουριστικό) που αγοράζει (good value of money)

Ο τουρίστας του σήμερα και του αύριο είναι πολύ περισσότερο πληροφορημένος για το προϊόν που αγοράζει, συγκρίνει πληθώρα παρόμοιων προτάσεων, διαλέγει και απαιτεί περισσότερο ειδικευμένες υπηρεσίες και προσαρμογή του τουριστικού προϊόντος στις δικές του ιδιαίτερες ανάγκες και διαλέγει και συγκρίνει πλεονεκτήματα (good value of money). Οι καταναλωτές του τουριστικού προϊόντος πλέον ζητούν ποιότητα, συνδυασμένες δραστηριότητες, ολοκληρωμένα θέρετρα, καθαρό περιβάλλον, και συνδυασμό ποιότητας και κόστους. Ο τουρίστας ζητά ένα διαφοροποιημένο προϊόν, ένα προϊόν που μπορεί να του προσθέσει αξία. Τέλος το δίπτυχο «ήλιος θάλασσα» πλέον δεν «πουλάει» τόσο αφού οι διεθνείς τάσεις καταδεικνύουν λιγότερη ώρα στο ήλιο και προστασία της υγείας.

Το άνοιγμα νέων αγορών, η μείωση του κόστους και του χρόνου μεταφοράς, το μικρότερο εργατικό κόστος άρα και οι ελκυστικότερες τιμές σε νέους προορισμούς, η επιθυμία του καταναλωτή για νέους εξωτικούς προορισμούς και η καλή σχέση μεταξύ τιμής και ποιότητας προσφερομένων τουριστικών υπηρεσιών αναγκάζει όλους τους Μεσογειακούς προορισμούς να «αναδιπλωθούν».

Οι σύγχρονες τάσεις της αγοράς συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με την ποιότητα, με την ποικιλία και γενικά με την δυνατότητα για ολοκληρωμένες διακοπές που να ανταποκρίνονται στις επιθυμίες του πελάτη. Το ίδιο ισχύει και για τον επισκέπτη της Μεσογείου και κατά επέκταση του Ιονίου πελάγους και της Κέρκυρας, ο οποίος δεν είναι πλέον ο τουρίστας που ζητούσε μόνο ήλιο και θάλασσα. Είναι ένας τουρίστας που ενδιαφέρεται για το τοπικό φυσικό περιβάλλον, την κουλτούρα, τον τρόπο ζωής, την τοπική παράδοση και λαϊκή τέχνη, την τοπική γαστρονομία, ώστε να απολαύσει και να εμπλουτίσει τις διακοπές του με εμπειρίες, ενώ παράλληλα ζητά τουλάχιστον τις ίδιες ανέσεις που είχε τουλάχιστον στην χώρα του.

Ο προσδοκώμενος «πελάτης» - τουρίστας μπορεί να πληροφορηθεί και να συγκρίνει. Το μίζερο δωμάτιο με την κοινή τουαλέτα, το εστιατόριο με κακή κουζίνα, το αεροδρόμιο με τις μεγάλες καθυστερήσεις που προκαλεί ταλαιπωρία, δεν μπορούν να προσελκύσουν ούτε ικανό αριθμό τουριστών, ούτε μεσαίας έστω εισοδηματικής τάξεως τουρίστες. Το τουριστικό προϊόν που θα προσφέρει η Κέρκυρα πρέπει να είναι ανταγωνιστικό, σύγχρονο, αναβαθμισμένο, εμπλουτισμένο με δραστηριότητες. Το τουριστικό προϊόν είναι σύνθετο, αποτελείται από μια σειρά αλληλοεπιρεαζόμενων στιγμών, γεγονότων, καταστάσεων και είναι τελικά ένας κύκλος, μια «αλυσίδα». Ένα καλά σχεδιασμένο τουριστικό προϊόν (πακέτο) μπορεί να έχει αποτυχία εάν ένας κρίκος του, όπως π.χ. το αεροδρόμιο παρουσιάζει μεγάλες καθυστερήσεις και ελλείψεις, δεν λειτουργεί σωστά και αποτελεσματικά.

Ο ανταγωνισμός πλέον κρίνεται στο επίπεδο της ποιότητας σε όλο το φάσμα της παραγωγής, διάθεσης και κατανάλωσης τουριστικών προϊόντων και υπηρεσιών. Πέρα από τα προτεινόμενα έργα κράτους, γενικότερης και ειδικής υποδομής, πρέπει να υπάρξει συντονισμένη πρωτοβουλία και προσπάθεια από τους ίδιους τους εμπλεκόμενους με το τουριστικό προϊόν (ιδιώτες).

Ο κύριος κορμός ανάπτυξης παραμένει ο «τουρισμός πακέτου» με στόχο τον ποιοτικό τουρισμό που θα προέλθει από τον εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος και την συμπληρωματική ανάπτυξη ορισμένων εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

Με δεδομένο ότι τα πρότυπα των τουριστών διαφοροποιούνται και από παθητικοί δέκτες επιδιώκουν σταδιακά κάποια συμμετοχή (activity based tourism) η οργάνωση της παροχής υπηρεσιών και κυρίως διαφόρων μορφών τουρισμού πρέπει να είναι σχεδιασμένη στη βάση διαδοχικών και συνδυασμένων δραστηριοτήτων, που θα δίνουν διέξοδο στην κάλυψη του ελεύθερου χρόνου των τουριστών, αλλά παράλληλα να μην επιβαρύνει το πολιτισμικό και φυσικό περιβάλλον (ήπιες μορφές).

Η ανάπτυξη τουρισμού και ο εμπλουτισμός ειδικών δραστηριοτήτων μπορεί να επιτευχθεί με νέες συνδυασμένες δραστηριότητες, (κίνητρα διακοπών) π.χ καλύπτοντας τα περιβαλλοντικά και πολιτιστικά ενδιαφέροντα, της τουριστικής ζήτησης, εάν αναδειχθούν και αξιοποιηθούν τόσο τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της Κέρκυρας όσο και ο τρόπος και η μορφή επίσκεψης αυτών των χαρακτηριστικών στοιχείων.

Ο πολιτιστικός π.χ. εμπλουτισμός σαν ειδική μορφή διαμόρφωσης κινήτρων απαιτεί σαφή προσδιορισμό ως προς τις συνιστώσες του, αλλά και την ένταξη του στο τουριστικό κύκλωμα. Συμπεριλαμβάνει ένταξη τόσο στοιχείων όπως μνημεία, εκκλησίες, αξιόλογα κτίρια, εκθέματα, όσο και εκδηλώσεις που συνδέονται με τα μνημεία και την ιστορία τους στο στόχο τον εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος.

(Το προϊόν αποτελεί το σύνολο της ωφέλειας που έχει ο τουρίστας με τις άμεσες υπηρεσίες που καταναλώνει αγοράζοντας το συγκεκριμένο προϊόν)

5.10 ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο εσωτερικός τουρισμός αποτελεί στρατηγική επιλογή για την ορθολογική ανάπτυξη του τουρισμού στην χώρα μας, με όλες τις θετικές επιπτώσεις που απορρέουν (επιμήκυνση τουριστικής περιόδου, επέκταση οικονομικής βάσης, οικονομίες κλίμακας στην λειτουργία των οικονομικών μονάδων, μείωση ανεργίας) αλλά και τις προϋποθέσεις που τίθενται (κίνητρα, αναβάθμιση υπηρεσιών, νέες δυνατότητες αναψυχής, μείωση στο κόστος μετακίνησης). Αποτελεί μια δυναμική αγορά που μπορεί να τροφοδοτήσει κάθε χρόνο καθ' όλη την διάρκεια του χρόνου τις τουριστικές επιχειρήσεις όλων των περιοχών της χώρας μας. Σύμφωνα με μελέτη του ΕΟΤ - ΚΕΠΕ το 1994, προκύπτει ότι η δραστηριότητα του εσωτερικού τουρισμού μπορεί να μην είναι συναλλαγατοφόρα και να μην συμβάλει στην αύξηση του εθνικού εισοδήματος, συμβάλει όμως σημαντικά στην αύξηση του εισοδήματος των κατοίκων της επαρχίας.

Ο εσωτερικός τουρισμός στη χώρα μας παρουσιάζει ορισμένα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά όπως:

- Περιορισμένη περίοδος θερινών διακοπών
- Έντονη τουριστική κίνηση με τη μορφή short breaks
- Συνδυασμένες διακοπές
- Κινητικότητα ως τον προορισμό

Η προσέλκυση εσωτερικού τουρισμού σε θέρετρα που έχουν αναπτυχθεί στη βάση του μαζικού τουρισμού παρουσιάζει δυσχέρειες που οφείλονται:

- Στις τυποποιημένες υπηρεσίες εστίασης αναψυχής
- Στις υψηλές τιμές
- Στον συνωστισμό που παρουσιάζεται στις ακτές
- Στη δυσχέρεια εξεύρεσης καταλύματος σε περίοδο αιχμής

Την τελευταία δεκαετία παρουσιάζεται έντονα το φαινόμενο απομάκρυνσης των Ελλήνων τουριστών από θέρετρα μαζικού τουρισμού και η αναζήτηση νέων τουριστικών προορισμών ιδιαίτερα σε νησιά χωρίς αεροδρόμια και εύκολη πρόσβαση (π.χ Αμοργός, Αστυπάλαια)

Ο έλληνας τουρίστας έχει αυξημένες απαιτήσεις για υπηρεσίες εστίασης, αναψυχής, προσανατολίζεται σε μεγάλο βαθμό σε προορισμούς που έχουν αποκτήσει κάποια ιδιαίτερη εικόνα, τόσο για τις θερινές διακοπές (π.χ. Χανιά, Σαντορίνη) όσο και για τις περιορισμένες διάρκειας και συνήθως εκτός περιόδου διακοπές (Πήλιο, Μονεμβασιά, ΕΟΤ, 1999).

Η προσέλκυση των ημεδαπών τουριστών στην Κέρκυρα ακολουθεί την τυποποιημένη χρονική κλιμάκωση της τουριστικής περιόδου σε χαμηλή - υψηλή, με εξαίρεση την περίοδο Απριλίου – Μαΐου που συγκεντρώνει ημεδαπούς οι οποίοι επισκέπτονται το νησί για θρησκευτικούς και λόγους και σχολικό τουρισμό.

Βασικό χαρακτηριστικό του εσωτερικού τουρισμού είναι η συμπίεση των θερινών παραθεριστικών διακοπών στο δίμηνο Ιουλίου - Αυγούστου. Οι έλληνες έλκονται επίσης από τις τυπικές εορτές προς τις ιδιαίτερες περιοχές καταγωγής τους (Χριστούγεννα, Πάσχα) και κατά την τελευταία δεκαετία έχει αναπτυχθεί η μετακίνηση και παραμονή των οικογενειών προς την εξοχική παραθεριστική κατοικία.

Αρνητικό στοιχείο στην επέκταση της τουριστικής περιόδου, μέσω της αξιοποίησης των δυνατοτήτων του εσωτερικού τουρισμού αποτελεί η διακριτική αρνητική μεταχείριση των Ελλήνων σε σχέση με τις τιμές και την οργανωμένη εξυπηρέτηση που απολαμβάνουν οι αλλοδαποί επισκέπτες.

Η ανάπτυξη του εσωτερικού τουρισμού στην Κέρκυρα μπορεί να πραγματοποιηθεί:

- Στη βάση οργανωμένων διακοπών σε συνεργασία με τους πράκτορες του εσωτερικού
- Προσελκύοντας μεμονωμένους τουρίστες
- Με του Κερκυραίους της διασποράς
- Για συγκεκριμένα θρησκευτικά έθιμα
- Για συγκεκριμένες γιορτές και εκδηλώσεις

Οι διαδικασίες προσέλκυσης εσωτερικού τουρισμού ουσιαστικά δεν διαφέρει από τις αντίστοιχες για τους αλλοδαπούς τουρίστες. Όμως με δεδομένη την επιλεκτικότητα των Ελλήνων τουριστών απαιτείται διεύρυνση αντιλήψεων, συστηματική έρευνα αγοράς, με στόχο την διαμόρφωση συγκεκριμένης πολιτικής προσέλκυσης κατά κοινωνική ομάδα

και κατηγορία. Η μη διαφοροποίηση που παρατηρείται διαμορφώνει αρνητική εικόνα συνολικά.

Ο εσωτερικός παραθεριστικός τουρισμός εκτός σεζόν είναι σχεδόν ανύπαρκτος λόγω του αυξημένου κόστους, δυσκολίας πρόσβασης, και της έλλειψης κατάλληλης ξενοδοχειακής υποδομής. Όμως υπάρχουν ιδιαίτερες ομάδες επισκεπτών που επισκέπτονται την Κέρκυρα, όπως σχολικός τουρισμός, τουρισμός για τον εορτασμό του Πάσχα, και ο τουρισμός για το Καρναβάλι. Οι πολιτιστικές εκδηλώσεις κατά τον εορτασμό του Πάσχα και η διοργάνωση με επιτυχία του καρναβαλιού κάθε χρόνο από τον δήμο Κερκυραίων, προσελκύουν έλληνες τουρίστες στην Κέρκυρα.

Για την προσέλκυση μεμονωμένων τουριστών που κινούνται με ίδια μέσα απαιτούνται πρόσθετες ενέργειες. Η ύπαρξη καταλυμάτων που παραμένουν εκτός του κυκλώματος των πακέτων και προσφέρουν αυξημένες υπηρεσίες ιδιαίτερα σε περιοχές μη κορεσμένες και η ανάπτυξη νέων δραστηριοτήτων αναψυχής, είναι στοιχεία απαραίτητα για την προσέλκυση ενός αυτοτελούς ρεύματος εσωτερικού τουρισμού. Στα πλαίσια αυτά θα πρέπει να προσαρμοστεί και η καμπάνια προβολής στην οποία θα τονίζονται οι ιδιαιτερότητες των νησιών. Ειδικά για την κατηγορία αυτών των τουριστών η αξιοποίηση των μικρότερων νησιών είναι επιτακτική. Βασική προϋπόθεση είναι η βελτίωση των θαλάσσιων μεταφορών ιδιαίτερα με ταχύπλοα. Η ανάπτυξη νέων μορφών τουρισμού, αναμένεται να διευκολύνει την προσέλκυση εσωτερικού τουρισμού υψηλότερων εισοδημάτων στη βάση των συνδυασμένων διακοπών.

Τέλος τα χαρακτηριστικά του Έλληνα τουρίστα μπορούν να συνοψισθούν ως εξής: Ο Έλληνας ταξιδεύει κυρίως στην Ελλάδα, το καλοκαίρι και τις γιορτές, με σημαντική διάρκεια παραμονής ανά ταξίδι, κανονίζει το ταξίδι μόνος του, κινείται κυρίως με ιδιωτικό αυτοκίνητο ή ακτοπλοϊκώς και μένει σε ιδιόκτητη κατοικία ή σε συγγενείς και φίλους και δευτερευόντως σε τουριστικά καταλύματα, από τα οποία πάντως προτιμά τα μη κύρια καταλύματα (Χατζηνικολάου, 1998)

5.11 ΟΙ ΙΤΑΛΟΙ ΤΟΥΡΙΣΤΕΣ.

Ο «Ιταλικός» τουρισμός αποτελεί στρατηγική επιλογή για την ορθολογική ανάπτυξη του τουρισμού στο νησί της Κέρκυρας.

Τα στοιχεία για την τουριστική αγορά της Ιταλίας (ΕΟΤ Ιταλίας 1999), και τη φυσιогνωμία των ιταλών τουριστών είναι:

- Συνολικά κάθε χρόνο ταξιδεύουν 16 με 18 εκατομμύρια Ιταλοί με κύριους προορισμούς τη Γαλλία, την Ισπανία, την Αυστρία, Βρετανία, Ελλάδα (700 χιλιάδες Ιταλούς τουρίστες)
- Στην γείτονα χώρα λειτουργούν 5.900 ταξιδιωτικά γραφεία, από τα οποία τα 190 ανήκουν στις μεγάλες ταξιδιωτικές αλυσίδες
- Από τις νέες προτιμήσεις των Ιταλών τουριστών είναι τα οργανωμένα τουριστικά χωριά
- Το 66% των κατοίκων του ιταλικού Βορά πηγαίνουν διακοπές, το 55% των κατοίκων της κεντρικής, και το 34% των κατοίκων του νότου
- Ο Ιταλός βλέπει τις διακοπές σαν ένα αγαθό ευρείας κατανάλωσης (αναμένει εκπτώσεις, ειδικές προσφορές, κάνει συγκρίσεις τιμών). Το σημαντικότερο είναι ότι ταξιδεύει κατά 75% και περισσότερο μεμονωμένα, αλλά προσαρμόζεται σταδιακά στο οργανωμένο ταξίδι
- Ο μέσος όρος των ημερών διακοπών για τους Ιταλούς του Βορά είναι 20,1 ημέρες, του κέντρου της Ιταλίας 19,8 και του νότου 17,7 ημέρες.
- Για το 1998, οι αφίξεις ανά μέσο μεταφοράς για την χώρα μας είναι: αεροπλάνο 476 χιλιάδες (72%), πλοίο 172 χιλιάδες (26%), αυτοκίνητο 11 χιλιάδες (2%), σύνολο 660 χιλιάδες. (ΕΟΤ 1999)
- Οι προβλέψεις για την σεζόν 2000 είναι θετικές
- Για το 1998 οι αφίξεις στο λιμάνι της Κέρκυρας από Ιταλία είναι 168 χιλιάδες (Λιμεναρχείο Κερκύρας, 1999) και στο αεροδρόμιο Κερκύρας (Καποδίστριας) 12 χιλιάδες ποσοστό 1,5% των συνολικών αφίξεων 785 χιλιάδες (Υ.Π.Α Κερκύρας, 1999).

5.12 ΕΜΠΛΟΥΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ

Οι διεθνείς τάσεις είναι η μετάβαση από τις «παθητικές διακοπές» (ήλιος θάλασσα) σε διακοπές συγκεκριμένης δραστηριότητας (π.χ. πολιτιστικού ενδιαφέροντος, γνωριμίας παραδοσιακής ζωής) και εμπλουτισμού του προϊόντος σύμφωνα με τις απαιτήσεις του καταναλωτή ο οποίος έχει πλέον την δυνατότητα να διαλέξει τις ίδιες υπηρεσίες και παροχές, με ίδιου επιπέδου ποιότητα, σε ίδιες ή και χαμηλότερες τιμές.

Το δίπτυχο «ήλιος - θάλασσα» χαρακτηρίζει κυρίως (και με μικρές εξαιρέσεις) την οργάνωση του τουριστικού προϊόντος στην Κέρκυρα. Οι χώροι για ειδικές δραστηριότητες είναι περιορισμένοι, και θα μπορούσαμε να προσδιορίσουμε την προσφορά ως «μονότονη».

Ο αποτελεσματικός εμπλουτισμός του τουριστικού προϊόντος που προσφέρει η Κέρκυρα έρχεται μέσα από τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Αναλυτικότερα οι κυριότερες εναλλακτικές μορφές τουρισμού που προτείνονται είναι (βλέπε 5.4.1, 5.4.2., 5.4.3., 5.4.5., 5.4.6., 5.4.7., 5.4.8):

- Πολιτιστικός (μνημεία, κτίρια, ήθη και έθιμα, φεστιβάλ, μουσική παράδοση, χορωδιακά, θέατρο, μουσεία (προτείνεται η δημιουργία «πακέτου» πολιτιστικού δικτύου)
- Θαλάσσιος τουρισμός (κρουαζιερόπλοια, σκί, γιότινγκ, προτείνεται μαρίνα στην Παλαιοκαστρίτσα)
- Συνεδριακός (συνέδρια, συμπόσια, σεμινάρια, συνεδριακό κέντρο Μητρόπολης Κερκύρας)
- Θεματικός τουρισμός (ιστορικό θεματικό πάρκο στα Γουβιά)
- Αθλητικός (ολοκληρωμένο αθλητικό κέντρο στις Αλυκές Κερκύρας)
- Οικολογικός (πεζοπορία, μονοπάτια, παρατηρητήρια)
- Σχολικός - εποχιακός (πολιτιστικός, διασκέδαση)

5.13 ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ

Η επέκταση της τουριστικής περιόδου, που σήμερα κυμαίνεται από Μάιο μέχρι Οκτώβριο εξαρτάται από την δημιουργία, ανάπτυξη και τοποθέτηση στην αγορά συμπληρωματικών νέων προϊόντων, που έλκουν τον τουρίστα (πέρα από το γνωστό δίπολο ήλιος - θάλασσα) στη βάση της συμμετοχής σε δραστηριότητες (activity based tourism) δηλαδή στην ολοκληρωμένη κάλυψη του ελεύθερου χρόνου. Ο στόχος είναι ο «ενεργητικός» τουρίστας που θα συμμετέχει και θα γνωρίσει το χώρο που επισκέπτεται και όχι ο παθητικός ο οποίος απλά απολαμβάνει ότι του προσφέρει το «πακέτο» του μαζικού τουρισμού σε μεγάλα ξενοδοχειακά μπλοκ.

Με τις υπάρχουσες πρωτοβουλίες που βασίστηκαν στο πόλο έλξης διαφήμισης, θάλασσα - ήλιος στην Κέρκυρα, είναι δύσκολο να καλυφθεί ο ελεύθερος χρόνος εκτός τουριστικής περιόδου και να προσελκύσουμε νέους επισκέπτες. Η επιδότηση ξενοδοχείων κατά τους χειμερινούς μήνες ή η μείωση τιμών δεν αρκούν. Χωρίς την ανάπτυξη νέων τουριστικών προϊόντων καινοτομικού χαρακτήρα είναι δύσκολη η προσέλκυση νέων τουριστών με τα προσδοκώμενα ποιοτικά και ποσοτικά χαρακτηριστικά (τουλάχιστον μεσαία και ανώτερα εισοδήματα). Το ίδιο ισχύει αν θέλουμε ο τουρίστας να επεκτείνει την παραμονή του έστω και μια ή μισή μέρα επιπλέον, όπου χρειάζεται να του προσφέρουμε συνδυασμένες νέες ενέργειες ένα ολοκληρωμένο και διευρυμένο προϊόν, που θα του καλύψει τις επιπλέον συγκεκριμένες επιθυμίες του και τον ελεύθερο χρόνο.

Για να πετύχουμε την διεύρυνση της τουριστικής περιόδου στην Κέρκυρα μέσω της ολοκλήρωσης των προσφερομένων τουριστικών υπηρεσιών πρέπει να προωθηθούν στο νησί οι ειδικές μορφές τουρισμού. Οι ενέργειες που είναι απαραίτητες προς αυτή την κατεύθυνση είναι: η οργάνωση, παρουσίαση και «εκμετάλλευση» δικτύου αξιοποίησης πολιτιστικών πόρων και οικολογικών διαδρομών, η οργάνωση δικτύου ορειβατικών διαδρομών, ειδικών εκθέσεων, γαστρονομικών συναντήσεων, αθλητικών γεγονότων, συνεδρίων, ποιοτικών, εκπαιδευτικών, πολιτιστικών, ψυχαγωγικών εκδηλώσεων και τέλος virtual reality shows από την πλούσια ιστορία της Κέρκυρας.

6. ΚΕΡΚΥΡΑ ΚΑΙ 21 ΑΙΩΝΑΣ

6.1 ΒΙΩΣΙΜΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Οι αναζητήσεις διαφορετικών προτύπων τουριστικής ανάπτυξης έναντι της καθολικής κυριαρχίας του μοντέλου του μαζικού τουρισμού στις δεκαετίες του 70 και του 80, οδήγησαν στην προώθηση προγραμμάτων και πολιτικών στοχεύοντας σε μια περισσότερο φιλική προς το περιβάλλον ανάπτυξη. Ιδιαίτερα στην δεκαετία του 90, οι αναζητήσεις αυτές επικεντρώθηκαν στην έννοια της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης βασικά χαρακτηριστικά της οποίας αποτελούν τα εξής (Οικονόμου, 1998):

- Η λειτουργική διασύνδεση της τουριστικής ανάπτυξης με τους άλλους παραγωγικούς κλάδους της τοπικής οικονομίας.
- Η συσχέτιση της βιώσιμης ανάπτυξης με την οργάνωση υποδομών και δραστηριοτήτων εναλλακτικού τουρισμού, οι οποίες αποτελούν την βάση στην οποία συχνά στηρίζεται αυτός ο τύπος ανάπτυξης
- Η προώθηση οργανωτικών σχημάτων, τα οποία προγραμματίζουν αλλά και ενισχύουν τις διαδικασίες ανατροφοδότησης της βιώσιμης παραγωγικής διαδικασίας

Η σχέση ανάμεσα στον τουρισμό και την βιώσιμη ανάπτυξη ακολουθεί τέσσερις διαφορετικές προσεγγίσεις (Edwards-Coccosis, 1996, 8-10)

Την τομεακή, με την έννοια της οικονομικής βιωσιμότητας του τουρισμού (economic sustainability of tourism). Η προσέγγιση αυτή έχει ιδιαίτερη σημασία για περιοχές οι οποίες έχουν αναπτυχθεί ως τουριστικοί προορισμοί και παρουσιάζουν σημεία κορεσμού, και στοχεύει σε μια πολιτική αναδιάρθρωσης του τουριστικού προϊόντος ή διατήρησης της τουριστικής δραστηριότητας. Στο πλαίσιο αυτό η τεχνολογία και τα οργανωτικά και θεσμικά μέσα έχουν σημαντικό ρόλο για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων του τουρισμού (συνεδριακοί χώροι, θεματικά πάρκα κλπ)

Την περιβαλλοντική, με την έννοια της οικολογικής τουριστικής ανάπτυξης στην οποία η έμφαση δίνεται στην διατήρηση της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς (ecologically sustainable tourism). Η προσέγγιση έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για περιοχές

που δεν έχουν αναπτύξει μεγάλη τουριστική δραστηριότητα και που παρουσιάζουν ιδιαίτερο περιβαλλοντικό ενδιαφέρον. Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα σε μορφές ήπιου τουρισμού, οι οποίες θα μπορούσαν να ενταχθούν σε κάποια πολιτική προστασίας των φυσικών οικοσυστημάτων

Τη βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη (sustainable tourist development). Όπου η βιωσιμότητα εστιάζεται στην διατήρηση της μακροχρόνιας τουριστικής δραστηριότητας και επικεντρώνεται σε συγκεκριμένες πτυχές του περιβάλλοντος. Η προσέγγιση αυτή αναγνωρίζει την προστασία του περιβάλλοντος ως την απαραίτητη προϋπόθεση για τουριστική ανάπτυξη, ενώ επεκτείνεται ταυτόχρονα και στην άμεση προώθηση του τουριστικού προϊόντος. Στο πλαίσιο αυτό ιδιαίτερο ρόλο έχουν τα θεσμικά και οργανωτικά μέτρα όπως διευθετήσεις ροής των επισκεπτών, περιβαλλοντική σήμανση κλπ.

Την αειφορική, με την έννοια της οικολογικά βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης (tourism and sustainable development), όπου ο τουρισμός είναι μια δραστηριότητα και η βιωσιμότητα ορίζεται με βάση το σύστημα συνολικά. Η προσέγγιση αυτή είναι πιο σύνθετη και εξισορροπημένη από πλευράς διάθρωσης των προτεραιοτήτων ανάπτυξης και προστασίας του περιβάλλοντος και έχει ενδιαφέρον για περιοχές που αναπτύσσονται με βάση τον τουρισμό αλλά στο πλαίσιο κάποιας στρατηγικής ανάπτυξης που δεν στηρίζεται αποκλειστικά στον τουρισμό. Η προστασία του περιβάλλοντος είναι ένας στόχος ισότιμης σημασίας με την οικονομική αποτελεσματικότητα, ενώ οι τουριστικές πολιτικές λαμβάνονται με βάση αυτούς τους δύο βασικούς στόχους. Η παραπάνω άποψη συγκροτεί μια πιο ισορροπημένη και ολοκληρωμένη προσέγγιση, που είναι πιο κοντά στη σύγχρονη αντίληψη του τουρισμού.

Στα πλαίσια της εξελικτικής πορείας της τουριστικής ανάπτυξης, η στρατηγική της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης αποτελεί την καλύτερη προσέγγιση στο πρόβλημα της εκτίμησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων που προκαλεί στο δομημένο περιβάλλον η τουριστική ανάπτυξη στα διάφορα στάδια αυτής. Ιδιαίτερα για το νησιωτικό χώρο, η βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη θα πρέπει να αντιμετωπιστεί στα πλαίσια ενός μακροχρόνιου ολοκληρωμένου αναπτυξιακού σχεδιασμού βασικά στοιχεία του οποίου

θα αποτελούν: η οριοθέτηση και αξιολόγηση των τουριστικών πόρων, ο καθορισμός της φέρουσας τουριστικής ικανότητας, ο καθορισμός και ο έλεγχος των χρήσεων γης με κατάλληλες χωροταξικές ρυθμίσεις και πάταξη της αυθαίρετης δόμησης, η προστασία και η ανάδειξη των οικοσυστημάτων και των βιοτόπων, όπως και των ιστορικών μνημείων των αρχαιολογικών χώρων και των παραδοσιακών οικισμών, η κατασκευή των αναγκαίων έργων περιβαλλοντικής προστασίας και έργων υποδομής, η προώθηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού, η εφαρμογή νέων τεχνολογιών για την λειτουργία των έργων υποδομής και των τουριστικών μονάδων, η ευαισθητοποίηση των κατοίκων αλλά και των τουριστών σε θέματα περιβάλλοντος και η επιμόρφωση των εργαζομένων στο τουρισμό, η εφαρμογή εργαλείων και θεσμών που ενισχύουν την ανταγωνιστικότητα του τουρισμού και προστατεύουν ο περιβάλλον (Μπελιβάνης, 1995).

6.2 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΗΣ ΑΕΙΦΟΡΙΑΣ.

Παρατηρώντας τη μείωση της τουριστικής κίνησης στο νησί της Κέρκυρας, κάθε άλλο παρά καθησυχαστικό είναι. Πρέπει πολιτεία και πολίτες να ενσκήψουν πάνω στο όλο και αυξανόμενο πρόβλημα και να δράσουν άμεσα και αποτελεσματικά, για το καλό του τουρισμού και του ίδιου του νησιού. Το μόνο σίγουρο είναι ότι ενέργειες και έργα άμεσης προτεραιότητας όπως επέκταση του αεροδρομίου, της προβλήτας του μικρού λιμανιού της Κερκύρας, του αποχετευτικού και αρδευτικού δικτύου, η καλύτερευση του οδικού δικτύου, η εξυγίανση της Ολυμπιακής Αεροπορίας θα οδηγήσουν σε αναβάθμιση των υπηρεσιών που θα δύναται να παρέχει το νησί άρα και του ίδιου του τουρισμού.

Γενικότερα οι προτείνονται:

- Σταδιακή ενδυνάμωση του πρωτογενούς τομέα με οικονομικές ενισχύσεις και κίνητρα μέσο του θεσμού των αγροτικών συνεταιρισμών
- Αυστηρή εφαρμογή των υπαρχόντων περιβαλλοντικών διατάξεων καθώς και επίσπευση θεσμοθέτησης ορισμένων περιοχών ως βιότοπους ή «περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους»

- Αυστηρότερες διατάξεις για όλα τα θέματα που συνδέονται με ρύπανση του περιβάλλοντος από τουριστικές δραστηριότητες. Στόχος πρέπει να είναι η μείωση της αισθητικής ρύπανσης - αισθητική υποβάθμιση (κτήρια, πινακίδες, επιγραφές)
- Λύση σύντομη και πρακτική στο πρόβλημα των παράνομων ενοικιαζομένων δωματίων - ξενοδοχείων και θέσπιση αυστηρότερων ποινών ώστε να αποφευχθούν παρόμοια προβλήματα στο μέλλον
- Αναβάθμιση των υπαρχόντων υποδομών του νομού
- Ανάλυση μιας συστηματικής διαφημιστικής εκστρατείας που θα προβάλλει μια νέα διαφορετική εικόνα των τουριστικών πόρων της νήσου με στόχο να προσελκύσει διαφορετικού τύπου και ποιότητας τουρίστες (υψηλότερα εισοδήματα, υψηλότερο εκπαιδευτικό επίπεδο, ευρύτερα ενδιαφέροντα)
- Ανάπτυξη του εσωτερικού τουρισμού σε συνεργασία με τους τοπικούς φορείς με ειδικά προγράμματα που θα στοχεύουν αφενός στη μείωση της εποχικότητας και αφετέρου στην αύξηση του ποσοστού των ημεδαπών τουριστών στη συνολική ζήτηση
- Ανάπτυξη ενός συστηματικού προγράμματος πληροφόρησης και εκπαίδευσης που στόχο θα έχει την σταδιακή μείωση των κοινωνικών προβλημάτων που έχει δημιουργήσει ο μαζικός τουρισμός
- Η δημιουργία εκδηλώσεων στο τόπο υποδοχής των τουριστών καθώς και η διανομή φυλλαδίων ώστε να επιτευχθεί:
 - η πληρέστερη πληροφόρηση για την ιστορία και τον πολιτισμό του τόπου υποδοχής
 - η σωστή πληροφόρηση για τις τουριστικές υπηρεσίες που παρέχονται
 - η μέσω εκδηλώσεων και εξειδικευμένων συναντήσεων, ανάπτυξη μονιμότερων σχέσεων των τουριστών με τον τόπο υποδοχής

Η προσέγγιση προς την κατεύθυνση μιας «ενεργούς περιβαλλοντικής προστασίας» των τουριστικών περιοχών της Κέρκυρας επιτυγχάνεται και προωθείται ως εξής:

- Σεβασμός και προστασία της τοπικής κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντολογικής δομής και προώθηση τύπων τουρισμού, οι οποίοι σέβονται το περιβάλλον

- Έμφαση στον προγραμματισμό της τουριστικής ανάπτυξης με θέσπιση αυστηρών κανόνων περιβαλλοντικής προστασίας και συμμετοχή των κατοίκων στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων για την τοπική ανάπτυξη.
- Διαμόρφωση θεσμικού πλαισίου το οποίο θα ενθαρρύνει πρωτοβουλίες περιβαλλοντικής εκπαίδευσης καθώς και ανάδειξη της ιδιαίτερης σημασίας του περιβάλλοντος σε όλες τις εκφάνσεις του (σύνθετα τοπία) ως ανεκτίμητου φυσικού πόρου
- Έρευνα των απόψεων των τουριστών για τα περιβαλλοντικά προβλήματα στις τουριστικές περιοχές που αναδεικνύει το κοινωνικό προφίλ ενός περιβαλλοντικά συνειδητοποιημένου πολίτη
- Προώθηση της θέσης ότι η προστασία του περιβάλλοντος αλλά και ευρύτερα των στοιχείων (πολιτισμός, κοινωνία κ.α.) που συναρθρώνουν την τοπική κοινωνική δομή είναι κοινή υπόθεση όλων όσων εμπλέκονται στις διαδικασίες του τουρισμού.

Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού προβάλλουν ως ένας πρόσφορος τρόπος για μια «εναλλακτική», τουριστική ανάπτυξη. Αυτός ο τύπος αποτέλεσε μια πρώτη προσπάθεια σύνδεσης των εναλλακτικών μορφών τουρισμού με τα κοινωνικά, πολιτισμικά και περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά των τουριστικών περιοχών. Από τις προαναφερθείσες εναλλακτικές προτάσεις του Κεφαλαίου 2 επιλέγονται οι εξής για την περίπτωση της Κέρκυρας (βλέπε 5.4.1 – 5.4.8):

- Πολιτιστικός (μνημεία, κτίρια, ήθη και έθιμα, φεστιβάλ, μουσική παράδοση, χορωδιακά, θέατρο, μουσεία). Η Κέρκυρα έχει μια πλούσια πολιτιστική παράδοση με πολλά ήθη και έθιμα που διατηρούνται ζωντανά ακόμα και σήμερα και αποτελούν μαρτυρίες του τρόπου ζωής των περασμένων αιώνων
- Θαλάσσιος τουρισμός
- Συνεδριακός (συνέδρια, συμπόσια, σεμινάρια). Τα πολυτελή ξενοδοχεία του νησιού διαθέτουν πολλές μεγάλες αίθουσες που κατά την χειμερινή περίοδο παραμένουν αναξιοποίητες. Εκτός αυτού ολοκληρώνεται στο νησί ένα υπερμοντέρνο συνεδριακό κέντρο στην περιοχή Πλατυτέρα στην πόλη της Κέρκυρας.
- Θεματικός τουρισμός. Δημιουργία ιστορικού θεματικού πάρκου, στην περιοχή Γουβιά στο δήμο Κερκυραίων.
- Αθλητικός τουρισμός. Διοργάνωση αγώνων Γκολφ, Κρίκετ, formula 1 στα σκάφη.

- Περιηγητικός τουρισμός – και τουρισμός περιπατητικός. Το ιδιαίτερο φυσικό κάλλος σε συνδυασμό με την πλούσια πτητική πανίδα δημιουργούν τις κατάλληλες συνθήκες για «εξερεύνηση» του νησιού.
- Οικολογικός (πεζοπορία, μονοπάτια, παρατηρητήρια)
- Θρησκευτικός τουρισμός. Στο νησί υπάρχει μεγάλος αριθμός εκκλησιών και μοναστηριών που έλκουν επισκέπτες κυρίως τρίτης ηλικίας που έρχονται στο νησί πριν και μετά τους καλοκαιρινούς μήνες.

Στόχος των παραπάνω μορφών εναλλακτικών μορφών τουρισμού είναι η προστασία της Κέρκυρας από την οπτική και περιβαλλοντική υποβάθμιση, και η επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου στην οποία η ροή των επισκεπτών στο νησί θα είναι κατά το δυνατόν ομαλότερη.

6.3 ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της Κέρκυρας στο τμήμα της αγοράς των οργανωμένων πακέτων θα προκύψει από την ολοκλήρωση των λειτουργικών χαρακτηριστικών του νησιού, την αναβάθμιση των συνοδευτικών υπηρεσιών, και την αποτελεσματικότερη προώθηση και προβολή του νησιού.

Βασικό στοιχείο των λειτουργικών χαρακτηριστικών των θέρετρων θα προκύψει από την βελτίωση της υποδομής καταλυμάτων και εστίασης, την συμπλήρωση των βασικών υποδομών και την βελτίωση της εικόνας του δομημένου περιβάλλοντος των ακτών και των άλλων φυσικών πόρων.

Όσο αφορά την ξενοδοχειακή υποδομή ο προσανατολισμός των επιμέρους ενεργειών πρέπει να στοχεύει κατά προτεραιότητα στην προσθήκη εξυπηρετήσεων και αναβάθμιση κατηγορίας και εκσυγχρονισμό των υφιστάμενων μονάδων.

Οι μονάδες εστίασης αναψυχής και γενικότερα προσφοράς υπηρεσιών κάλυψης του ελεύθερου χρόνου των τουριστών είναι μεν πολυάριθμες συχνά όμως χαρακτηρίζονται από έλλειψη ποιότητας και διαφορετικότητας με αποτέλεσμα να μην αναδεικνύεται επαρκώς η ιδιαιτερότητα κάθε περιοχής.

Για την διεύρυνση των παρεχόμενων υπηρεσιών στο τομέα της ημερήσιας αναψυχής και εστίασης απαιτούνται επενδύσεις από το ιδιωτικό τομέα και συλλογικές από τους Ο.Τ.Α. για τη δημιουργία ολοκληρωμένων αθλητικών εγκαταστάσεων, πάρκων αναψυχής, την ενίσχυση των κέντρων εστίασης παραδοσιακής κουζίνας, την αξιοποίηση της τοπικής επώνυμης παραγωγής κρασιού.

Η βελτίωση της εικόνας των οικισμών στην βάση ολοκληρωμένων σχεδίων ανάπλασης - αναβάθμισης θα αυξήσει αποτελεσματικά της ελκυστικότητας της Κέρκυρας, ενισχύοντας τόσο την ιδιαιτερότητα (παραδοσιακοί οικισμοί) (χάρτης 4.2) όσο και την λειτουργικότητα (κυκλοφοριακή αποσυμφόρεση, διευκόλυνση των πεζών) του νησιού.

Η σημειακή ανάπτυξη του τουρισμού έχει επιβαρύνει τις υποδομές με αποτέλεσμα να υπάρχει άμεσα ο κίνδυνος περιβαλλοντικών επιβαρύνσεων κυκλοφοριακής συμφόρησης και ανεπαρκούς εξυπηρέτησης τόσο των κατοίκων, όσο και των τουριστών (ιδίως κατά την περίοδο Ιουλίου Αυγούστου). Η ανεπάρκεια των υποδομών (ύδρευσης, αποχέτευσης κατά κύριο λόγο και συγκοινωνιακής) δημιουργεί συνθήκες καθολικής υποβάθμισης της τουριστικής εικόνας του νησιού.

Ιδιαίτερο ρόλο διαδραματίζουν οι πύλες εισόδου και κατά κύριο λόγο το αεροδρόμιο, αφού η πλειοψηφία των τουριστών έρχονται με πτήσεις charter. Ειδικότερα απαιτούνται παρεμβάσεις αναβάθμισης των προσφερόμενων εξυπηρετήσεων, ιδιαίτερα στο τομέα την τουριστικής ενημέρωσης, πληροφόρησης.

Η αναβάθμιση της Κέρκυρας για να είναι ανταγωνιστική ως προς τους υπόλοιπους τουριστικούς προορισμούς της Μεσογείου, πρέπει να συνοδεύεται από ενέργειες διαφοροποίησης εμπλουτισμού του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος, έτσι ώστε να αναδεικνύονται οι ιδιαιτερότητες της Κέρκυρας. Η διαφοροποίηση του προϊόντος διευκολύνει την ανάπτυξη συνδυασμένων διακοπών, και πρέπει να στηρίζεται στην αξιοποίηση των υφιστάμενων φυσικών και πολιτιστικών πόρων της Κέρκυρας.

Ο επανασχεδιασμός και η οργάνωση του τουριστικού προϊόντος θα αποτελέσει τη βάση μια αξιόπιστης καμπάνιας και προβολής της Κέρκυρας που θα απευθύνεται στο τελικό καταναλωτή των χωρών της ανατολικής και δυτικής Ευρώπης, εξασφαλίζοντας σχετική αυτοτέλεια απέναντι στους tour operators που ελέγχουν το δίκτυο διακίνησης. Η αναβάθμιση της Κέρκυρας και η ενεργοποίηση της καμπάνιας προβολής θα διευρύνουν την πρόσβαση σε νέες αγορές της δυτικής και ανατολικής Ευρώπης.

Ο παραδοσιακός μαζικός τουρισμός που προσφέρει η Κέρκυρα διέρχεται μια κρίση (διαρθρωτική) που οφείλεται στην υπερπροσφορά πανομοιότυπων υπηρεσιών. Στο συνεχές άνοιγμα νέων αγορών (Β Αφρική, Τουρκία, Καραϊβική, Βουλγαρία, Κ. και Α. Ευρώπη) και την επεκτατική ανάπτυξη και συνεχή συναγωνισμό των υπαρχόντων αγορών (Ισπανία, Ιταλία, Πορτογαλία) και κατά δεύτερο λόγο στην διαφοροποίηση των προτιμήσεων των καταναλωτών (κορεσμός) με αντικειμενική βάση την διαφοροποίηση των προτιμήσεων των εισοδημάτων.

Ενώ είναι προφανής η διαφοροποίηση των προτιμήσεων ήδη από τα μέσα της δεκαετίας του 80, οι παράγοντες της αγοράς δεν προσαρμόστηκαν έγκαιρα. Σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες οι tour operators και μικρές αεροπορικές εταιρείες charters οδηγήθηκαν παράλληλα σε κρίση. Η μακροχρόνια αυτή κρίση οδήγησε σε συγχωνεύσεις πτωχεύσεις και εξαγορές, ενώ ταυτόχρονα έγιναν τα πρώτα βήματα αναπροσανατολισμού με το άνοιγμα νέων αναβαθμισμένων τμημάτων αγοράς. Έτσι παρουσιάζεται έντονα η τάση δημιουργίας ειδικών τουριστικών προϊόντων που απευθύνονται σε ειδικά τμήματα πελατών π.χ. κοινωνικές ομάδες (άνω των 65 με μεγάλο εισόδημα, νέοι 18 – 30 ετών με υψηλό εισόδημα που έχουν πρόβλημα κοινωνικής συνένδεξης, επαγγελματικές ομάδες, ομάδες με κοινά ενδιαφέροντα, (αθλητισμός, εξερευνήσεις). Η διαδικασία αναπροσαρμογής των χωρών προορισμού τουριστών είναι ακόμη πολύ αργή. Στην Ισπανική αγορά η οποία αναπροσανατολίστηκε πρώτη, έχουν ήδη δρομολογηθεί και ολοκληρωθεί επενδυτικά σχέδια με σκοπό την αναβάθμιση των υπηρεσιών και την αποσυμφόρεση των τουριστικών περιοχών χωρίς όμως να εγκαταλείπεται το πρότυπο του μαζικού τουρισμού.

6.4 ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Οι τουριστικές επιχειρήσεις είναι συγκεντρωμένες σημειακά, χαρακτηρίζονται από το μικρό μέγεθος των συγκροτημάτων και από την αποσπασματικότητα και έλλειψη βασικών συνοδευτικών – συμπληρωματικών υπηρεσιών (η αποσπασματική και σημειακή ανάπτυξη παρουσιάζει και θετικές επιπτώσεις, από την άποψη ότι δεν έχει επέλθει γενικότερα κορεσμός και υπάρχουν δυνατότητες παρέμβασης). «Κορεσμός» όμως παρατηρείται και σε υποανάπτυκτες περιοχές π.χ. παραλίες, ακτές λόγω έλλειψης στοιχειωδών διευκολύνσεων και καθαρισμού. Έτσι η δυνατότητα προσέλκυσης τμήματος της αγοράς με υψηλά εισοδήματα και διαφορετικού καταναλωτικού προσανατολισμούς δεν είναι εφικτή βραχυπρόθεσμα.

Ένας τέτοιος στόχος μπορεί να πραγματοποιηθεί μέσα από την αναβάθμιση και βελτίωση της υποδομής και με την ενίσχυση μορφών ειδικού τουρισμού, αναδεικνύοντας και αξιοποιώντας ορθολογικά τους τουριστικούς πόρους και ενισχύοντας τις διασυνδέσεις με άλλους κλάδους της οικονομίας. Η προσέλκυση

τουριστών και η παρεπόμενη ανάπτυξη του τουρισμού σε μια περιοχή εξαρτάται από την δυνατότητα στήριξης παράλληλων και ολοκληρωμένων δραστηριοτήτων αναψυχής και από ύπαρξη ξεχωριστών φυσικών και ιστορικών πολιτιστικών πόρων. Επίσης περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους και θέας ενισχύουν την τουριστική εικόνα. Η πρώτη αναγκαία επιλογή είναι η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του μαζικού τουρισμού, που θα προκύψει από την αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών και την προώθηση - προβολή της εικόνας της Κέρκυρας.

Η αναβάθμιση των τουριστικών περιοχών του νησιού προϋποθέτει παρεμβάσεις βελτίωσης των προσβάσεων και της εικόνας των ακτών, προσφορά νέων προϊόντων στα σημεία με τις μεγάλες συγκεντρώσεις, εισαγωγή νέων δραστηριοτήτων αναψυχής και καλύτερη οργάνωση του ελεύθερου χρόνου και επιλεκτική ενίσχυση της δημιουργίας νέων κλινών ΑΑ κατηγορίας με συνοδευτικές υπηρεσίες.

Στην κατεύθυνση αυτή ιδιαίτερη σημασία θα διαδραματίσουν τα μεγάλα συγκροτήματα αναψυχής των οποίων η δημιουργία πρέπει να ενισχυθεί οικονομικά. Επίσης πρέπει να ολοκληρωθούν οι μαρίνες, τα γήπεδα γκολφ, και τα συνεδριακά κέντρα.

Η αδυναμία παρέμβασης των μικρών επιχειρήσεων, ιδιαίτερα όσο αφορά τις σχέσεις τους με τους τουριστικούς πράκτορες προϋποθέτει μια συλλογική αντιμετώπιση. Ο προσανατολισμός σε νέες αγορές με ταυτόχρονη ανάδειξη και προβολή νέων περιοχών και ζωνών προορισμού, πέρα από τις καθιερωμένες, δημιουργεί προϋποθέσεις διεύρυνσης του ανταγωνισμού των πρακτόρων. Επίσης είναι αναγκαία η δημιουργία οικονομιών κλίμακας μέσα από την δικτύωση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Η δεύτερη επιλογή είναι η αναβάθμιση της αγοράς με νέα προϊόντα και υπηρεσίες. Ήδη στο Ευρωπαϊκό χώρο έχει επιτευχθεί η κατάκτηση της αγοράς με την εισαγωγή νέων προϊόντων. Τα νέα εξειδικευμένα προϊόντα πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο συνδυασμένων ενεργειών με στόχο να είναι ολοκληρωμένα να έχουν συγκεκριμένη στόχευση και σχέδιο προβολής

Μια βιώσιμη στρατηγική συναρτά αυτά τα προϊόντα που έχουν άμεση συνάφεια με την υφιστάμενη δομή της αγοράς και στηρίζονται στα άμεσα αξιοποιήσιμα στοιχεία

φυσικών και πολιτιστικών πόρων. Η εισαγωγή τους στην τουριστική αγορά νέων προϊόντων και υπηρεσιών στοχεύει στη κάλυψη δύο αναγκών, της διεύρυνσης με νέα προϊόντα και άρα της προσέλκυσης νέων κατηγοριών τουριστών και της εμβάθυνσης ενίσχυσης με τη δυνατότητα βελτίωσης εξυπηρέτησης των υφισταμένων.

Μεταξύ των στόχων πρέπει να είναι

Αύξηση εισροών, που να βασίζεται όχι μόνο στην αύξηση του αριθμού τουριστών, διανυκτερεύσεων και επέκτασης της τουριστικής περιόδου, αλλά κυρίως στη βελτίωση της ποιότητας των τουριστών που έχει σαν προϋπόθεση την ποιοτική αναβάθμιση του προσφερόμενου προϊόντος και συμπλήρωση του πέρα από την τυπική του διάσταση (ήλιος θάλασσας παραλία) την αναβάθμιση υπηρεσιών και γενικά την ενίσχυση πολυμορφικού τουρισμού που προϋποθέτει:

- Την δημιουργία καλύτερης υποδομής και προστασίας του περιβάλλοντος
- Την αναβάθμιση και εκσυγχρονισμό των μονάδων ξενοδοχείων και όλων των χώρων που έχουν άμεση σχέση με το τουρισμό, και την δημιουργία επίσης νέων
- Την σταδιακή απεξάρτηση από ολιγοπώλια και από ορισμένες μόνο χώρες προέλευσης τουριστών
- Την συνεχή εκπαίδευση, κατάρτιση για την αναβάθμιση των υπηρεσιών των με επιμόρφωση και εξειδίκευση των απασχολούμενων στο τουρισμό.

Συνοπτικά

- Ποιοτική αναβάθμιση και εκσυγχρονισμός υπηρεσιών
- Εμπλουτισμός της τουριστικής προσφοράς
- Προώθηση νέων περιοχών και νέων προϊόντων τουριστικού ενδιαφέροντος
- Συμπλήρωση, αναβάθμιση και εκσυγχρονισμός των υπαρχόντων
- Επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου
- Πληροφόρηση - προβολή
- Ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού μέσω δημιουργίας ειδικής υποδομής
- Διασύνδεση και επικοινωνία του νησιού με τα υπόλοιπα νησιά του Ιονίου και πέρα απ την καθιερωμένη τουριστική περίοδο

Οι πιο πάνω στόχοι προϋποθέτουν ότι θα ανταποκριθεί η ιδιωτική πρωτοβουλία και ειδικότερα οι επενδύσεις σε νέα ξενοδοχειακές κατασκευές ή αναβάθμιση παλαιών μονάδων, εφόσον όμως υπάρχουν και τα κατάλληλα κίνητρα.

Όσο αφορά το μέγεθος και το είδος του τουρισμού δεν μπορεί παρά ο μαζικός τουρισμός τουλάχιστον για το προσεχές μέλλον (10 –15 χρόνια) να αποτελέσει το βασικό κορμό τη βασική αναφορά της τουριστικής πελατείας της Κέρκυρας από το εξωτερικό με πιθανή ενσωμάτωση εξειδικευμένου τουρισμού (οργανωμένου και όχι κατά ανάγκη μαζικού με τα σημερινά χαρακτηριστικά) παράλληλα και του εσωτερικού τουρισμού. Όσο αφορά τους μεμονωμένους τουρίστες δεν μπορούν να καλύψουν το υπάρχον δυναμικό σε κλίνες. Παράλληλα το κόστος για μεμονωμένο επισκέπτη (που δεν επισκέπτεται το νησί μέσω των τουριστικών πρακτόρων) είναι πολύ υψηλό ακόμη και για την μη τουριστική περίοδο.

6.5 ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ένας από τους βασικούς στόχους για τον τουρισμό στην Κέρκυρα είναι η διεύρυνση και ο εμπλουτισμός του τουριστικού προϊόντος, καθώς και η ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Όμως οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να αντιστρατεύονται την παράλληλη ανάπτυξη των οργανωμένων παραθεριστικών διακοπών μέσω τουριστικών πακέτων και tour operators (μαζικό τουρισμό) ο οποίος είναι αναγκαίος και χρήσιμος όπως έχει διαμορφωθεί το τουριστικό σύστημα στην Κέρκυρα. Στο σημείο αυτό πρέπει να τονιστεί ότι το κόστος για οργάνωση εναλλακτικών μορφών τουρισμού, είναι υψηλότερο από τον μαζικό τουρισμό. Όλο το τουριστικό σύστημα του νησιού έχει δομηθεί και λειτουργεί από τα πρώτα βήματα του με τον μαζικό τουρισμό. Ο επιχειρηματικός κόσμος του νησιού θα αντιμετωπίσει πολλά προβλήματα, αν σταματήσει να λειτουργεί το σύστημα υποβοηθούμενο από τον μαζικό τουρισμό, και αυτό γιατί οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού δεν είναι σε θέση να φέρουν στο νησί την ποσότητα των τουριστών για να υπάρχει μια μέση πληρότητα της τάξης τουλάχιστον 60% - 70%. Πρέπει να συνυπάρξουν αρμονικά ο μαζικός τουρισμός (κάτω από μακροχρόνιο σχεδιασμό που θα σέβεται το περιβάλλον και όχι ανεξέλεγκτος στα πρότυπα των δεκαετιών του 70 και του 80) με τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού.

Ο στόχος της ποιοτικής αναβάθμισης των τουριστών του μαζικού τουρισμού, μπορεί να υλοποιηθεί μέσα από την διαφοροποίηση των δυνατοτήτων αναψυχής που ένα τυπικό πακέτο παρέχει με την δημιουργία ειδικών πακέτων που διαφοροποιούν την συγκεκριμένη τουριστική αγορά. Αυτό μπορεί να προκύψει άμεσα με τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού οι οποίες κυρίως πρέπει να προσεγγίζουν περισσότερο την «φύση» και το περιβάλλον καλλιεργώντας μια περιβαλλοντική συνείδηση στους επισκέπτες τουρίστες. Η διεθνής τάση για προστασία του περιβάλλοντος «επιβάλλει» την στροφή του τουριστικού προϊόντος της Κέρκυρας από το «ήλιος και θάλασσα» στο «φύση, ήλιος, θάλασσα, πολιτισμός»

Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού για να προωθηθούν και για να γίνουν πιο προσιτές για το ευρύτερο καταναλωτικό κοινό είναι σκόπιμο να χρησιμοποιήσουν το σύστημα παροχής υπηρεσιών του μαζικού τουρισμού και των tour operators. Έτσι μπορούν να δημιουργηθούν σύνθετα πακέτα προσφορών με εναλλακτικές μορφές τουρισμού σε συνδυασμό με το γνωστό διαφημιστικό spot της χώρας μας ήλιος και θάλασσα.

Η διατήρηση του περιβάλλοντος πρέπει να γίνει αυτοσκοπός. Πρέπει όλοι να συνειδητοποιήσουν ότι οι παραλίες, οι ορεινές τοποθεσίες, η άγρια φύση, η ύπαιθρος, οι ιστορικές τοποθεσίες, τα μνημεία, και τα αξιοθέατα αποτελούν αυτούς καθαυτούς τους πόρους από τους οποίους εξαρτάται ο τουρισμός και πρέπει να διαφυλαχθούν και να προστατευτούν. Αν αυτοί οι πόροι υποβαθμιστούν και δεν προστατευτούν με κατάλληλα μέτρα και μακροχρόνιο σχεδιασμό η μείωση των τουριστών στην Κέρκυρα θα είναι ένα «φυσικό επακόλουθο».

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η εξέλιξη του τουρισμού στην Ελλάδα ως οικονομικού τομέα και σε σχέση με την χωροταξική του διάθρωση παρουσιάζεται προβληματική μέχρι σήμερα αλλά και ως τις διαφαινόμενες προοπτικές, για λόγους διεθνών συγκυριών (ο τουρισμός είναι «εξαρτημένη βιομηχανία» με τις χώρες προέλευσης τουριστών) και εσωτερικών ανεπαρειών και αδυναμιών.

Από οικονομική άποψη διαπιστώνεται ότι ενώ ο τουρισμός είναι ένας από τους βασικούς τομείς της ελληνικής οικονομίας με σημαντική συμβολή στο σχηματισμό του προϊόντος, της απασχόλησης, των αποταμιεύσεων, των συναλλαγματικών εσόδων, σε εθνικό αλλά και σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο (μεγάλη η συμβολή του τουρισμού στη συγκράτηση πληθυσμού και ανάπτυξη νησιωτικών περιοχών) η ανταγωνιστικότητα και αποδοτικότητα του περιορίζεται συνεχώς (ΕΟΤ – ΚΕΠΕ, 1994).

Οι λόγοι αφορούν το μη ικανοποιητικό τρόπο ανάπτυξης του ίδιου του τομέα (οργάνωση, διαχείριση, βιωσιμότητα μονάδων, πληρότητα και εποχικότητα, ανθρώπινο δυναμικό, ισορροπία προσφοράς και ζήτησης, επίπεδο προσφοράς υπηρεσιών, παλαιότητα καταλυμάτων και έλλειψη συντήρησης) αλλά και στους τομείς στήριξης της τουριστικής ανάπτυξης (υποδομή, δημόσια διοίκηση και τοπική αυτοδιοίκηση, ποιότητα περιβάλλοντος, λοιποί οικονομικοί τομείς).

Από χωροταξική άποψη διαπιστώνεται ότι ενώ ολόκληρος ο ελληνικός χώρος διαθέτει ποικίλους και σημαντικότερους τουριστικούς πόρους, η ανεξέλεγκτη χωροθέτηση της τουριστικής δραστηριότητας δεν τους αξιοποιεί κατάλληλα ή και θέτει σε κίνδυνο την ακεραιότητά τους, με κρίσιμες συνέπειες στην εξέλιξη του τουρισμού. Το πρόβλημα που παρατηρείται για το ελληνικό τουρισμό είναι πρόβλημα διαχείρισης και οργάνωσης. Η ύπαρξη σημαντικών τουριστικών πόρων δεν αρκεί για να εξασφαλίσει ευνοϊκή εξέλιξη της τουριστικής δραστηριότητας μέσα στο διεθνές ισχυρό ανταγωνιστικό κλίμα και τις δυσμενείς συγκυρίες σε γειτονικές χώρες. Αντίθετα καλή οργάνωση και διαχείριση μπορεί σε σημαντικό βαθμό να υποκαταστήσει την έλλειψη πόρων και πάντως να εξασφαλίσει διάρκεια και ανοδική πορεία στην τουριστική

δραστηριότητα. (ΕΘΝΙΚΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ, ΦΑΣΗ Α, 1994)

Το σημερινό αναπτυξιακό πρότυπο του μαζικού πληθυσμού προκαλεί στις χώρες υποδοχής σημαντικά προβλήματα. Χαρακτηριστικά μπορούν να αναφερθούν: ο κορεσμός ορισμένων περιοχών (κορεσμένες τουριστικές ζώνες του ΕΟΤ), τα περιβαλλοντικά προβλήματα (καταστροφή του τοπίου, μόλυνση, αλλοίωση του τοπικού παραδοσιακού χαρακτήρα κ.α), η συρρίκνωση της τουριστικής περιόδου, κατά την διάρκεια 4 με 5 μηνών του χρόνου, η οποία με την σειρά της προκαλεί προβλήματα στην απασχόληση και στις επιχειρήσεις και τέλος η μείωση ανταγωνιστικότητας του τουριστικού προϊόντος, λόγω της μεταβολής των επιθυμιών του επισκέπτη (νέες ανταγωνιστικές αγορές στο «τουριστικό» προσκήνιο). Επίσης ο μαζικός τουρισμός, ιδιαίτερα σε περιόδους ύφεσης, έχει το μειονέκτημα ότι δημιουργεί δυσμενείς διαπραγματευτικές συνθήκες για τον καθορισμό τιμών και μεγάλη εξάρτηση από τις πολιτικές των πολυεθνικών μεγάλων επιχειρήσεων. Όμως ο μαζικός τουρισμός μέσω των μεγάλων οργανωτών ταξιδιών (tour operators) επιτρέπει στις μεγαλύτερες επιχειρήσεις να προγραμματίσουν εκ των προτέρων την δραστηριότητα τους και να εξασφαλίσουν υψηλούς συντελεστές πληρότητας παρότι υπάρχει μεγάλη συμπίεση στο κόστος των ταξιδιωτικών πακέτων άρα και στο κέρδος επιχειρηματιών (ΕΟΤ – ΚΕΠΕ, 1994)

Η μη σχεδιασμένη και ορθολογικά προγραμματισμένη τουριστική πολιτική που ακολουθήθηκε τις δεκαετίες του 70 και του 80, για την κάλυψη της μεγάλης ζήτησης που υπήρχε τότε, συντέλεσε σε μεγάλο βαθμό στην αύξηση των αρνητικών συνεπειών του τουρισμού. Το προσφερόμενο τουριστικό προϊόν εκείνης της περιόδου οργανώθηκε ώστε να καλύψει τις ανάγκες εκείνης της εποχής αδιαφορώντας για τις αρνητικές επιπτώσεις που θα είχε η υπερσυγκέντρωση τουριστών τα επόμενα χρόνια.

Το κεντρικό στοιχείο έλξης του μαζικού τουρισμού στην χώρα μας ήταν και είναι ακόμη ο συνδυασμός «ήλιος, αμμουδιά, κολύμπι, θάλασσα». Αυτά τα στοιχεία δεν αποτελούν αποκλειστικό συγκριτικό πλεονέκτημα για τη χώρα μας αφού ο επισκέπτης τουρίστας μπορεί να βρει τα ίδια στοιχεία σε άλλες ανταγωνιστικές χώρες με καλύτερη

ποιότητα αλλά και σε καλύτερη τιμή. Ο σύγχρονος τουρίστας αναζητάει την ποιότητα και οι απαιτήσεις του είναι υψηλότερου επιπέδου.

Η διατήρηση της ανταγωνιστικότητας της Ελλάδας στο διεθνή χώρο περνά μέσα από την ποιοτική συνολικά αναβάθμιση του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος. Η ποιοτική αναβάθμιση επιτυγχάνεται αρχικά μέσο της βελτίωσης γενικής (κατασκευή οδικών αρτηριών αεροδρόμια, κα) και της ειδικής υποδομής (συνεδριακά κέντρα, γήπεδα γκολφ, αθλητικές εγκαταστάσεις). Επίσης πρέπει να υπάρξει εμπλουτισμός του τουριστικού προϊόντος, ο οποίος είναι άμεσα συνδεδεμένος με την προώθηση των εναλλακτικών μορφών τουρισμού (συνεδριακός, θρησκευτικός, εκπαιδευτικός, πολιτιστικός, θαλάσσιος κα) με στόχο την υποστήριξη ενός ποιοτικού τουρισμού διάρκειας 12 μηνών (Οικονομικός Ταχυδρόμος, 1999).

Πρέπει βέβαια να τονιστεί ότι οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού δεν πρόκειται να υποκαταστήσουν το μαζικό τουρισμό, απλώς θα τον συμπληρώσουν και ίσως με το πέρασμα των χρόνων να υποκαταστήσουν ένα τμήμα του, και αυτό γιατί απευθύνονται συχνά σε περιορισμένο αριθμό ατόμων με ειδικά (διαφορετικά) ενδιαφέροντα. Πρόκειται για τουρίστες που δεν δέχονται παθητικά το προϊόν που τους προσφέρεται αλλά συμμετέχουν ενεργά, επιθυμώντας να αποκτήσουν νέες εμπειρίες να διδαχθούν και ταυτόχρονα να διασκεδάσουν.

Το στοιχείο που χρειάζεται για την αποτελεσματική ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού σε συνδυασμό με τον εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος είναι ο μακροπρόθεσμος στρατηγικός σχεδιασμός ο οποίος θέτει μακρόπνοους στόχους - άξονες και προοπτικές αντιθέτως με ότι συνέβαινε μέχρι σήμερα όπου η τουριστική βιομηχανία αναπτύσσονταν απρογραμματίστα και ανεξέλεγκτα με αποτέλεσμα την παραοικονομία και την παραξενοδοχεία που πλήττει σημαντικά σήμερα τον κλάδο.

Σύμφωνα με τα παραπάνω η εφαρμογή ενός ορθολογικού εθνικού στρατηγικού σχεδιασμού της τουριστικής δραστηριότητας από την χώρας μας, το οποίο θα στοχεύει στην προστασία του περιβάλλοντος, και την οικονομική αποτελεσματικότητα είναι βέβαιο ότι θα θέσει τις βάσεις για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του τουριστικού μας προϊόντος, υπό την έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 1: ΝΥΧΤΕΡΙΝΗ ΑΠΟΨΗ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

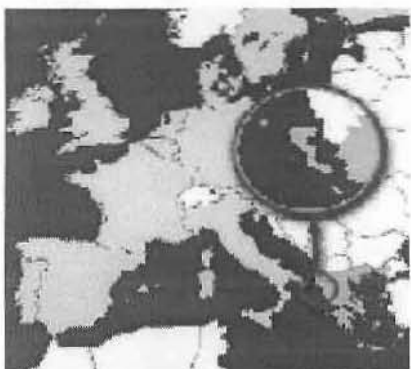
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 2: ΑΠΟΨΗ ΑΠΟ ΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΤΟΥ Ι.Ν. ΑΓ. ΣΠΥΡΙΔΩΝΑ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 3: ΤΟ «ΠΟΝΤΙΚΟΝΗΣΙ»

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 4: ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 5: ΑΠΟΨΗ ΤΗΣ «ΚΟΡΕΣΜΕΝΗΣ» ΓΛΥΦΑΔΑΣ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 6: ΑΠΟΨΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΥΨΟΥ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 7: ΑΠΟΨΗ ΤΗΣ ΚΑΣΣΙΟΠΗΣ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 8: ΤΟ ΣΙΔΑΡΙ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 9: ΠΑΡΑΛΙΑ ΤΟΥ ΑΓ. ΣΤΕΦΑΝΟΥ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 10: Η ΠΑΛΑΙΟΚΑΣΤΡΙΣΑ

*ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 11: ΤΟ ΑΓΑΛΜΑ ΤΟΥ ΘΝΗΣΚΟΝΤΟΣ ΑΧΙΛΛΕΑ ΠΟΥ ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ
ΣΤΟ ΑΧΙΛΛΕΙΟ*

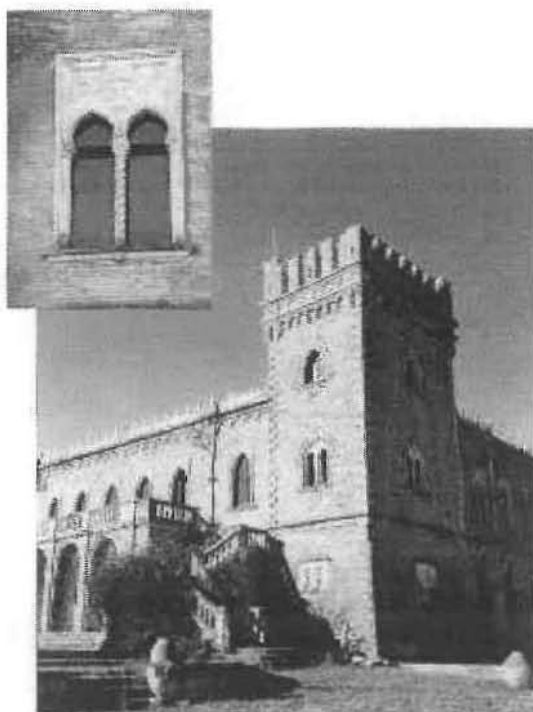
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 12: Η ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΙΣΤΟΝ.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 13: Η ΓΡΑΦΙΚΗ ΚΟΥΛΟΥΡΑ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 14: ΤΟ ΚΑΣΤΕΛΟ

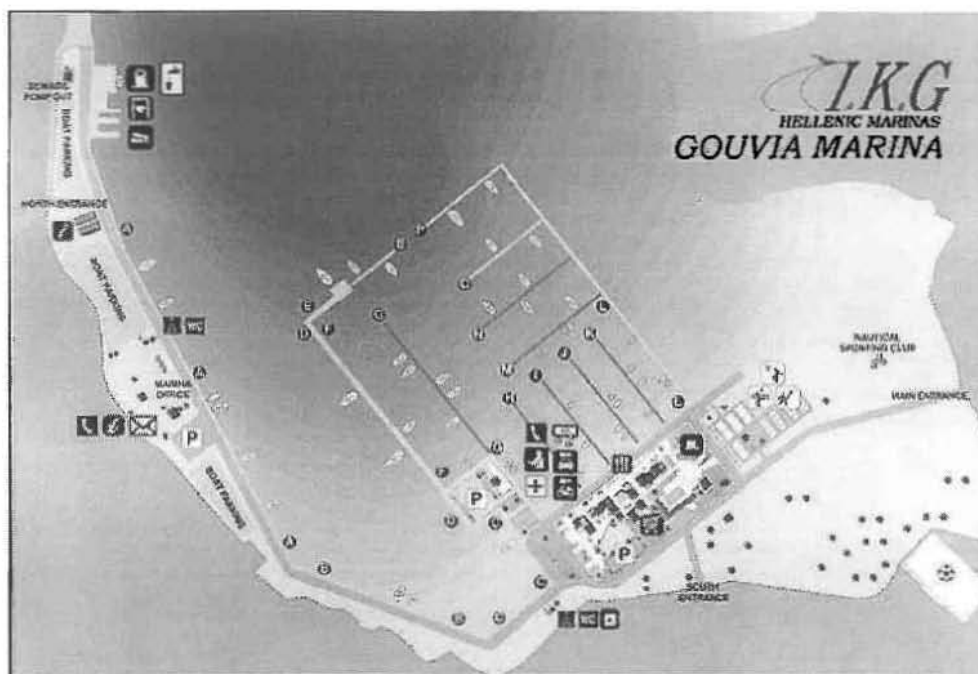
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 15: ΆΠΟΨΗ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΠΟΥ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΖΕΤΑΙ ΣΤΗΝ ΚΕΡΚΥΡΑ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 16: ΑΠΟΨΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΠΟΥ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΖΕΤΑΙ ΣΤΗΝ ΚΕΡΚΥΡΑ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 17: ΧΑΡΤΗΣ ΤΗΣ ΜΑΡΙΝΑΣ ΓΟΥΒΙΩΝ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 18: ΑΠΟΨΗ ΤΗΣ ΜΑΡΙΝΑΣ ΓΟΥΒΙΩΝ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 19: ΑΠΟΨΗ ΤΗΣ ΜΑΡΙΝΑΣ ΓΟΥΒΙΩΝ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟ ΑΙΧΜΗΣ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 20: ΓΚΡΑΒΟΥΡΑ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 21: ΑΠΟΨΗ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 22: ΑΠΟΨΗ ΤΟΥ ΠΑΛΑΙΟΥ ΦΡΟΥΡΙΟΥ. ΚΑΤΩ ΑΡΙΣΤΕΡΑ ΤΟ ΜΝΗΜΕΙΟ ΤΟΥ ΜΑΙΤΛΑΝΤ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 23: ΑΠΟΨΗ ΤΟΥ ΠΑΛΑΙΟΥ ΦΡΟΥΡΙΟΥ (ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΛΙΟ ΛΙΜΑΝΙ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ)

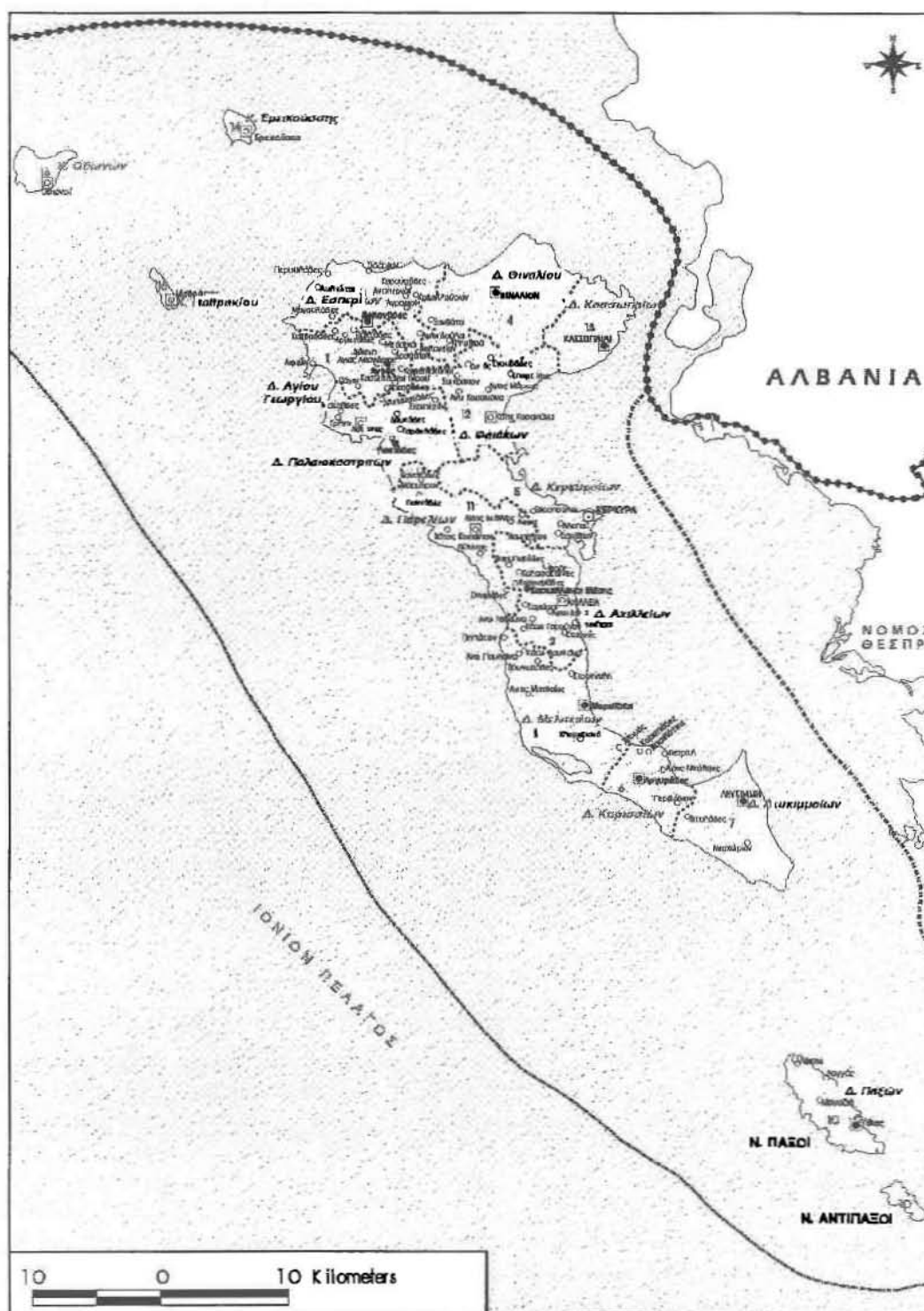
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 24: ΑΠΟΨΗ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΕΛΑΙΩΝΕΣ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ (ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΘΗΚΑΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΝΕΤΟΚΡΑΤΙΑ, ΥΠΗΡΧΕ ΕΙΔΙΚΟΣ ΝΟΜΟΣ)

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 25: ΑΠΟΨΗ ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΛΑΙΟ ΛΙΜΑΝΙ.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 26: ΧΑΡΤΗΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΥΣ ΔΗΜΟΥΣ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

1. ΤΟ ΠΑΛΑΙΟ ΦΡΟΥΡΙΟ

Το πιο γνωστό από τα κάστρα της Κέρκυρας. Στις διπλές κορυφές του οφείλεται η ονομασία Κορφοῦ που πήρε και η πόλη της Κέρκυρας και μετά ολόκληρο το νησί. Οι σημερινές οχυρώσεις έγιναν από τους Ενετούς το 1546 - 1588, για προστασία, μετά την πολιορκία των Τούρκων το 1537. Είναι ταυτόσημο με την ιστορία της Κέρκυρας και συνδέεται με την πόλη με μια γέφυρα. Μέσα στο φρούριο βρίσκεται μια από τις ωραιότερες εκκλησίες της Κέρκυρας, του Αγίου Γεωργίου, που χτίστηκε από τους Άγγλους σε ρυθμό βασιλικής, με δωρικές κολώνες μπροστά.

2. ΤΟ ΝΕΟ ΦΡΟΥΡΙΟ

Χτίστηκε μεταξύ 1572 και 1645 από τους Ενετούς, στο λόφο του Αγίου Μάρκου, ταυτόχρονα με την περιτείχιση της πόλης. Στα τείχη υπήρχαν τέσσερις πύλες. Εκτός από την αμυντική σημασία και το ρόλο που έπαιξαν στην ανάπτυξη της πολεοδομίας, και στη ζωή των κατοίκων, τα οχυρωματικά έργα θεωρούνται αριστουργήματα αρχιτεκτονικής. Κατά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο οι υπόγειες στοές του φρουρίου χρησιμοποιήθηκαν σαν καταφύγια.

3. ΤΟ ΑΝΑΚΤΟΡΟ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΜΙΧΑΗΛ ΚΑΙ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

Άρχισε να χτίζεται το 1819 και ολοκληρώθηκε το 1823. Είναι γεωργιανού ρυθμού. Χρησιμοποιήθηκε σαν κατοικία του Αγγλου αρμοστή της Κέρκυρας και στέγαζε την Ιόνιο Γερουσία και το Τάγμα των Αγίου Μιχαήλ και Γεωργίου που ιδρύθηκε το 1818. Από το 1864 ως το 1913 χρησίμευσε σαν βασιλική κατοικία. Σήμερα στεγάζονται το Σινοϊαπωνικό Μουσείο, η Αρχαιολογική Υπηρεσία, η Δημόσια Βιβλιοθήκη με 60.000 τόμους και τα Αρχεία της Ιονίου Γερουσίας. (Το κτήριο εκκενώθηκε προκειμένου να χρησιμοποιηθεί στη Σύνοδο κορυφής της ΕΕ το 1994)

4. ΤΟ ΔΗΜΑΡΧΕΙΟ

Από τα ωραιότερα κτίσματα της Ενετοκρατίας ολοκληρώθηκε το 1693, γνωστό και με το όνομα "Σαν Τζιάκομο". Από το 1691 είναι εντοιχισμένη η προτομή του Μοροζίνι. Χρησιμοποιήθηκε αρχικά - το 17ο αι. - σαν λέσχη ευγενών. Αργότερα, το 1720, μετατράπηκε σε θέατρο, το πρώτο λυρικό θέατρο της Ανατολής. Λειτουργεί ως Δημαρχείο από το 1903.

5. Η ΠΑΛΑΙΑ ΝΟΜΑΡΧΙΑ

Κτίριο του 1835, σε σχέδια του Κερκυραίου αρχιτέκτονα Ι. Χρόνη, ένα από τα πιο σημαντικά αρχιτεκτονικά δείγματα της περιόδου της Αγγλοκρατίας. Χτίστηκε στα μέσα του 19ου αι., στη θέση του σπιτιού που γεννήθηκε ο Καποδίστριας. Στεγάζει γραφεία του Ιόνιου Πανεπιστημίου.

6. ΤΟ ΚΤΙΡΙΟ ΤΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

Το αρχαιότερο πνευματικό ίδρυμα της Ελλάδας, ιδρύθηκε από το φιλόσοφο και διπλωμάτη Πέτρο Βράιλα Αρμένη, το 1836. Περιλαμβάνει αξιόλογη βιβλιοθήκη με 30.000 τόμους, επτανησιακή βιβλιογραφία, χειρόγραφα, γκραβούρες, πίνακες, μονόφυλλα.

7. Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Λειτουργεί από τις αρχές του 1983 ως δανειστική. Σήμερα ανήκει στο Τμήμα ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας του Ιόνιου Πανεπιστημίου. Περιλαμβάνει 10.000 τόμους από διάφορους τομείς της επιστήμης, περίπου 7.000 σύγχρονα βιβλία και 2.600 τόμους

8. ΤΟ ΚΥΚΛΙΚΟ ΚΤΙΡΙΟ ΙΟΝΙΚΟΥ ΡΥΘΜΟΥ

Βρίσκεται στην επάνω πλατεία, κτίσθηκε κατά απαίτηση και είναι αφιερωμένο στη μνήμη του Θωμά Μείτλαντ, πρώτου Άγγλου αρμοστή.

9. Η ΙΟΝΙΟΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑ

Βενετσιάνικο κτίριο, ολόκληρο οικοδομικό τετράγωνο, όπου λειτούργησε το πρώτο ελληνικό πανεπιστήμιο. Ιδρύθηκε από τον Άγγλο φιλέλληνα λόρδο Γκίλφορντ με τη βοήθεια του Καποδίστρια. Το πνευματικό κέντρο που συνέβαλε στην αναγέννηση της νεότερης Ελλάδας αφού χρησιμοποιήθηκε σαν βάση για τη δημιουργία του Πανεπιστημίου της Αθήνας κάηκε από τις εμπρηστικές βόμβες των Γερμανών τη νύχτα της 14 Σεπτεμβρίου του 1943 και μαζί κάηκε και μια από της σημαντικότερες βιβλιοθήκες της Ελλάδας και το αρχείο της Ιονίου Ακαδημίας. Σήμερα γίνονται προσπάθειες να αναστηλωθεί.

10. ΤΟ ΠΑΛΑΤΙ ΤΟΥ ΛΑΤΙΝΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ

Βρίσκεται απέναντι από το Δημαρχείο, στεγάζει την Τράπεζα της Ελλάδος.

11. ΤΟ ΚΑΝΟΝΙ

Τοποθεσία διεθνώς γνωστή, στην άκρη της χερσονήσου. Με σκαλάκια κατεβαίνετε στο μοναστήρι της Παναγίας της Βλαχέρνας, που συνδέεται με την ξηρά με τσιμεντένια γέφυρα. Από εδώ πηγαίνουν βάρκες στο Ποντικονήσι, με το βυζαντινό εκκλησάκι του Παντοκράτορα. Μύθος θέλει το Ποντικονήσι απολιθωμένο πλοίο των Φαιάκων. Εδώ ο Γερμανός ζωγράφος Μπέκλιν εμπνεύστηκε το έργο "Η νήσος των νεκρών".

12. ΤΟ ΜΟΝ ΡΕΠΟ

Θερινή κατοικία του Άγγλου αρμοστή Άνταμ, και στη συνέχεια της τέως βασιλικής οικογένειας, 3 χμ από την πόλη της Κέρκυρας, στη θέση της αρχαίας πόλης. Σήμερα είναι μεγάλο πάρκο και αρχαιολογικός χώρος που λειτουργεί υπό την επίβλεψη και ευθύνη του Δήμου Κερκυραίων

13. Ο ΛΟΦΟΣ ΤΗΣ ΑΝΑΛΗΨΗΣ

Με πανοραμική Θέα προς τις αντικρινές ηπειρωτικές ακτές. Εκεί υπάρχουν σποραδικά ερείπια δωρικού ναού (6ου αι. 330 π.Χ.). Ήταν η Θρυλική πηγή που απαθανάτισε ο Μαβίλης στο ωραιότατο σονέτο του, "όποιος ξένος εκεί τα χείλη του βρέξει, στα γονικά του πια δε θα γυρίσει". Σήμερα με την κατολίσθηση του ναού χάθηκε το νερό.

14. ΤΟ ΜΝΗΜΕΙΟ ΤΟΥ ΜΕΝΕΚΡΑΤΗ

Κτίστηκε το 600 π.Χ., στον όρμο Γαρίτσα, όπου ήταν το αρχαίο νεκροταφείο. Βρίσκεται στον κήπο της λέσχης της αστυνομίας. Είναι κατασκευασμένο από πελεκητές πέτρες και φέρει αρχαϊκή επιγραφή που διαβάζεται από δεξιά. Λέει ότι ο Μενεκράτης ήταν πρόξενος από την Οιάνθεια, πόλη κοντά στο σημερινό Γαλαξίδι και πνίγηκε στη θάλασσα.

15. ΤΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΘΕΟΔΩΡΩΝ

Βρίσκεται δίπλα στα ερείπια του ναού της Θεάς Άρτεμης (6ου αι. π.Χ.), με το μοναδικό αρχαϊκό αέτωμα της Γοργούς, που φυλάσσεται στο Αρχαιολογικό Μουσείο.

16. ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΙΑΣΟΝΟΣ και ΣΩΣΙΠΑΤΡΟΥ

Βρίσκεται στην περιοχή Ανεμόμυλος, 11ου αι., με τοιχογραφίες 10ου και 11ου αι. και εικόνες του Τζάνε, τέλος του 16ου αι. Κοντά βρέθηκαν τα λείψανα αρχαίας πόλης. Ονομάζεται πόλη και λιμάνι του Αλκίνοου.

17. Η ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΤΟΥ ΝΗΣΙΟΥ ΠΑΝΑΓΙΑ Η ΣΠΗΛΙΩΤΙΣΣΑ

Πρόκειται για κτίσμα του 16ου αι. Λέγεται και Αγία Θεοδώρα γιατί φυλάσσονται σε ασημένια λάρνακα τα λείψανα της αυτοκράτειρας Θεοδώρας, συζύγου του Θεόφιλου. Ο ναός έχει αξιόλογες εικόνες της Κρητικής Σχολής Δαμασκηνού, Βίκτωρος, Τζάνε, Σκούφου κ.ό.

18. Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ ΠΟΛΙΟΥΧΟΥ ΑΓΙΟΥ ΣΠΥΡΙΔΩΝΑ

Είναι κτίσμα του 1589, βασιλική με το ψηλότερο καμπαναριό. Εντυπωσιάζει ο πλούτος των αφιερωμάτων. Το σκήνωμα του Αγίου φυλάσσεται σε επιχρυσωμένη λάρνακα του 1770, στολισμένη με πολύτιμους λίθους.

19. Η ΜΟΝΗ ΤΗΣ ΠΛΑΤΥΤΕΡΑΣ

Βρίσκεται στο Μαντούκι, με αξιόλογες εικόνες Επτανησιακής και Κρητικής Σχολής. Καταστράφηκε από τους Γάλλους το 1799, αλλά ανακαινίστηκε αμέσως. Εδώ βρίσκονται οι τάφοι του Ιωάννη Καποδίστρια και του Φώτου Τζαβέλα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ΜΟΥΣΕΙΑ

1. ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ

Βρίσκεται στην περιοχή Τένις, πόλη της Κέρκυρας. Περιλαμβάνει ευρήματα από ανασκαφές σε διάφορες περιοχές του νησιού όπως μικροαντικείμενα Προϊστορικής Περιόδου, αρχαϊκά αγγεία και πήλινα ειδώλια, χάλκινα αντικείμενα (4ου αι. π.Χ.), αρχιτεκτονικά μέλη και αετώματα ναών, επιτύμβιο αρχαϊκό λιοντάρι, κλασικά και μετακλασικά γλυπτά κ.ά.

2. BYZANTINΗΣ ΚΑΙ METABYZANTINΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

Βρίσκεται στην περιοχή Καμπιέλο, στο Μουράγιο. Στεγάζεται στην εκκλησία της Παναγίας της Αντιβουνιώτισσας με τα χρυσοποίκιλτα αετώματα. Περιλαμβάνει έργα Κρητικής και Επτανησιακής Σχολής. Τους τάφους των ευγενών, τις εικόνες, «Μη μου Απτου», του Τζάνε, «Ο Άγιος Αλέξιος», του Τζαγκαρόλα, «Ο Χριστός Παντοκράτωρ», και «Η Παναγία Οδηγήτρια» του Ε. Λομπάρδου.

3. ΑΓΩΝΙΣΤΩΝ (για την απελευθέρωση του νησιού).

Στεγάζεται στο αναστηλωμένο κτίριο της Ιόνιας Βουλής - κτίσμα του 1855. Εδώ κηρύχθηκε το 1863 η ένωση με την Ελλάδα. Περιλαμβάνει συλλογή με προσωπογραφίες προέδρων της Ιόνιας Βουλής εφημερίδες του 1848-1864 και άλλα ντοκουμέντα από τους αγώνες των Επτανήσιων για την ένωση.

4. ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ.

Στεγάζεται στο σπίτι όπου ο ποιητής έζησε τα τελευταία χρόνια του και περιέχει προσωπογραφίες, προτομές και προσωπικό αντικείμενα του ποιητή.

5. ΑΣΙΑΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

Λειτουργεί στα ανάκτορα των Αγίων Μιχαήλ και Γεωργίου. Περιλαμβάνει αντικείμενα κινέζικης και γιαπωνέζικης τέχνης - το 1929 είχε ιδρυθεί ως

Σινοϊαπωνικό Μουσείο. Σημαντικότερα εκθέματα κινέζικης τέχνης από τη Νεολιθική Εποχή ως τη δυναστεία Μινγκ (16ος αι.). Γιαπωνέζικες πορσελάνες, έργα μικροτεχνίας, γιαπωνέζικα βιβλία (18ος - 19ος αι.) κ.α. Τα εκθέματα είναι συλλογές των Μάνου, Χατζηβασιλείου, Σινιόσογλου, Αλμανόχου.

6. ΣΥΛΛΟΓΗ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

Στεγάζεται στο προηγούμενο κτίριο και περιλαμβάνει τα ψηφιδωτά από την Αγία Κερκύρα της Παλαιόπολης, τοιχογραφίες από τον Άγιο Νικόλαο Κάτω Κορακιάνας, 1 ου 13ου και 18ου αι., φορητές εικόνες από διάφορους ναούς.

Και βέβαια η ίδια η παλιά πόλη (Παλαιόπολη) με τα φημισμένα στενά δρομάκια τα «Καντούνια» της το κοσμοπολίτικο «Λιστόν» κτισμένο από τους Γάλλους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΟΝ Κ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΜΠΡΑΜΟ

- Συνέντευξη του προέδρου της "ένωσης ξενοδόχων Κερκύρας" που πραγματοποιήθηκε στις 1 - 12 - 1999, στο γραφείο του από τον φοιτητή του Τ.Μ.Χ.Π.Α Παλιούρα Ευστάθιο.

- Πως βλέπετε την τουριστική περίοδο για το έτος 2000. Έχετε κάνει κάποιες προβλέψεις και εκτιμήσεις.

Προβλέπεται αύξηση των αφίξεων της τάξεως του 8 - 10 % (πανελλαδικά) κυρίως από τις κατεξοχήν χώρες αποστολής που είναι Αγγλία, Γερμανία, και Ολλανδία.

- Ποια τα κυριότερα προβλήματα του κλάδου σας.

Ένα από τα σπουδαιότερα προβλήματα του κλάδου μας είναι η έλλειψη εκσυγχρονισμού στα ξενοδοχεία. Επίσης ο αθέμιτος ανταγωνισμός των τιμών, γενικότερα τα προβλήματα στις υποδομές, και το σημαντικότερο η υποβάθμιση του περιβάλλοντος.

- Πως έχετε παρατηρήσει την διαχρονική πορεία του τουρισμού τα τελευταία χρόνια.

Ο τουρισμός είναι εξαρτημένη βιομηχανία κυρίως από τους αλλοδαπούς τουρίστες. Άρα υπάρχει άμεση εξάρτηση του τόπου υποδοχής από τον τόπο αποστολής. Επίσης ο τουρισμός είναι «ανάγκη» και κατά την γνώμη μου, δεν έχουμε φθάσει ακόμα σε σημείο κορεσμού.

- Τι θα θέλατε να προτείνεται για την Κέρκυρα.

Θα απαντήσω με τα κυριότερα προβλήματα στο νησί που χρίζουν άμεσης παρέμβασης από την πολιτεία. Ελλιπής - ανεπαρκής σηματοδότηση, κακοτεχνίες οδοστρώματος (πολλά ατυχήματα), προβλήματα δυσλειτουργίας στο αεροδρόμιο και στο λιμάνι.

- Έχετε προχωρήσει στην εκπόνηση κάποιας μελέτης πάνω στο θέμα «τουρισμός - Κέρκυρα» ή κάποιου συνεδρίου σχετικό με το παραπάνω θέμα.

Ναι πραγματοποιήθηκε το 1996 μια μελέτη από την Κερκυραϊκή πρωτοβουλία η οποία βασίζονταν πάνω σε ένα ερωτηματολόγιο. Επίσης το 1997 πραγματοποιήθηκε στο νησί ένα τουριστικό συνέδριο.

- Ποιες οι κύριες μορφές εναλλακτικού τουρισμού που προτείνεται για το νησί και που θα επιμηκύνουν την τουριστική περίοδο στο νησί ακόμη και κατά τους μη θερινούς μήνες.

Καταρχήν ο συνεδριακός τουρισμός. Έχουμε αρκετούς συνεδριακούς χώρους στο νησί (Μητρόπολη Κερκύρας, διάφοροι χώροι κατάλληλα διαμορφωμένοι σε ξενοδοχεία. Επίσης ο τουρισμός Μαρίνας yioting, στην βόρεια και στην νότια Κέρκυρα, ο οδοιπορικός τουρισμός – μονοπάτια που αναδεικνύουν το ιδιαίτερο φυσικό κάλλος του νησιού. Αθλητικός τουρισμός που θα προωθηθεί και από την δημιουργία ενός καλά εξοπλισμένου προπονητικού κέντρου στο νησί. Επίσης προς αξιοποίηση είναι και το ιστορικό κέντρο της πόλης.

- Έχετε κάτι να δηλώσετε σχετικά με το θέμα Υποβάθμιση περιβάλλοντος – οπτική ρύπανση.

Πρόβλημα με το καθαρισμό των λυμάτων, έλλειψη βιολογικού καθαρισμού που υπάρχει μόνο στα όρια του δήμου Κερκυραίων και όχι στην περιφέρεια του νησιού, άναρχη δόμηση η οποία έχει πάρει ανεξέλεγκτες διαστάσεις, και τέλος η κάθε είδους ηχορύπανση (μηχανάκια, μπαρ, Ντίσκο.)

- Τι θα θέλατε να αλλάξει στον τουρισμό στο νησί.

Στόχος μας είναι η συνολική αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος στο νησί. Καταρχήν είναι ένα μεγάλο νησί που μπορεί να φιλοξενήσει όλων των ειδών τους τουρίστες. Όμως ευτυχώς έχουμε ξεφύγει από τα πρότυπα της προηγούμενης δεκαετίας όπως π.χ. στις Μπενίτσες – Κάβος, club 18 – 30, twenty's). Επίσης το πρόβλημα της ηχορύπανσης πρέπει άμεσα να αντιμετωπισθεί.

- Έχετε κάνει κάποια διαφημιστική καμπάνια στο εξωτερικό και στο εσωτερικό που να προβάλλεται τους φυσικούς πόρους του νησιού. Αν ναι αν η διαφήμιση αποσκοπούσε και σε ήπιες μορφές τουρισμού.

Τώρα συγκροτείται η Μομαρχιακή Επιτροπή τουρισμού η οποία θα είναι αρμόδια για την διαφημιστική προβολή στο νησί. Η διαφήμιση που έχει γίνει για το νησί είναι η γενική προβολή του νησιού χωρίς εξειδικεύσεις. Πρέπει στο σημείο αυτό να σημειώσω την έλλειψη των κατάλληλων κονδυλίων.

- Ποιες οι μελλοντικές σας κινήσεις πάνω στο θέμα της εκπαίδευσης.

Καταρχήν η αναβάθμιση της σχολής τουριστικών επαγγελμάτων που υπάρχει και λειτουργεί στα Γουβιά. Επίσης προτείνουμε την καθιέρωση ως μαθήματος της «ώρας για τον τουρισμό» το οποίο θα προετοιμάζει κατάλληλα (συνείδηση) τους μαθητές να συνεχίζουν ενδεχομένως τις σπουδές τους στην τουριστική κατεύθυνση. Επίσης στα πρότυπα λειτουργίας του μουσικού γυμνασίου και λυκείου Κερκύρας θα μπορούσε να λειτουργήσει αντίστοιχα και το «τουριστικό γυμνάσιο - λύκειο. Αυτό θα ήταν πραγματικά ένα τεράστιο βήμα στην τουριστική εκπαίδευση που θα παρέχει το νησί. Τέλος η αναβάθμιση του Ιονίου Πανεπιστημίου με την ίδρυση Σχολής τουριστικών επαγγελμάτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ 1999 (ΕΝΩΣΗ ΞΕΝΟΔΟΧΩΝ ΚΕΡΚΥΡΑΣ)

ΓΕΝΙΚΕΣ ΤΑΣΕΙΣ

(Προσωπικές σημειώσεις του συνεδρίου)

- Η θετική πορεία του τουρισμού στην χώρα μας συνεχίζεται και εφέτος 1999. Η τουριστική χρονιά θα κλείσει εφέτος με γενική άνοδο σε σχέση με το 1998 η οποία υπερβαίνει το 5%.
- Οι κυριότερες αγορές του ελληνικού τουρισμού (Ηνωμένο Βασίλειο, Γερμανία, Βόρεια Ευρώπη, Αυστρία) παρουσιάζουν έντονα αυξητικές τάσεις.
- Καταγράφεται ήδη από τους πρώτους μήνες του 1999 σημαντική αύξηση των εισπράξεων από τουριστικές υπηρεσίες.
- Σε ορισμένες ανταγωνιστικές χώρες (Τουρκία, Κροατία) παρατηρήθηκαν προβλήματα οφειλόμενα σε διάφορους λόγους, γεγονός από το οποίο επωφελήθηκαν περισσότερο άλλες μεσογειακές χώρες (Ισπανία, Τυνησία, Μαρόκο, Πορτογαλία) και εν μέρει, μόνο η χώρα μας, λόγω της γειτνίασης της με την περιοχή των εχθροπραξιών και των φυσικών καταστροφών (σεισμό 1999, Τουρκία).
- Από όλες τις αγορές εμφανίζεται μια αισιοδοξία για τις προοπτικές της επόμενης χρονιάς, η αισιοδοξία αυτή στηρίζεται κυρίως
 1. Στο γεγονός της ισχυρής αντοχής την οποία έδειξε συνολικά η χώρα μας ως τουριστικός προορισμός παρά τις αντίξοες συνθήκες (πόλεμος στην Γιουγκοσλαβία, σεισμός του Σεπτεμβρίου)
 2. Στις ενδείξεις για την αυξημένη ζήτηση που ήδη παρουσιάζεται για την χώρα μας στις Βασικές αγορές.
 3. Στις συνθήκες σταθερού περιβάλλοντος που παρέχει η χώρα μας (σε σύγκριση ιδίως με άλλες χώρες της περιοχής) από άποψη ασφάλειας, οικονομικής ανάπτυξης και πολιτικής ομαλότητας.
 4. Στη βελτίωση και τον εκσυγχρονισμό σημαντικών υποδομών (αεροδρόμια, οδικό δίκτυο) και των ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων, καθώς και στην γενικότερη βελτίωση του επιπέδου των προσφερόμενων υπηρεσιών.
 5. Στον προσδοκώμενο σημαντικό ρόλο, που θα διαδραματίσει η προσεχής διαφημιστική εκστρατεία του Ε.Ο.Τ. στην προσέλκυση του τουριστικού ρεύματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ 2000 (ΕΟΤ 1999)

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΝΕΑΣ ΖΗΛΑΝΔΙΑΣ

ΕΤΟΣ	1997	1998	1999. ΕΚΤΙΜΗΣΗ	2000.ΠΡΟΒΛΕΨΗ
ΑΦΙΞΕΙΣ	46692	42796	-15%	15 - 20%

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΑΥΣΤΡΙΑΣ

ΕΤΟΣ	1997	1998	1999. ΕΚΤΙΜΗΣΗ	2000.ΠΡΟΒΛΕΨΗ
ΑΦΙΞΕΙΣ	388118	450195	10%	3 - 5%

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΒΕΛΓΙΟΥ ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟΥ

ΕΤΟΣ	1997	1998	1999. ΕΚΤΙΜΗΣΗ	2000.ΠΡΟΒΛΕΨΗ
ΑΦΙΞΕΙΣ	229310	273674	12%	5 - 10%

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΓΑΛΛΙΑΣ

ΕΤΟΣ	1997	1998	1999. ΕΚΤΙΜΗΣΗ	2000.ΠΡΟΒΛΕΨΗ
ΑΦΙΞΕΙΣ	426178	486201	-10%	ΘΕΤΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

ΕΤΟΣ	1997	1998	1999. ΕΚΤΙΜΗΣΗ	2000.ΠΡΟΒΛΕΨΗ
ΑΦΙΞΕΙΣ	1994670	2136515	12%	7 - 9 %

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΥΡΩΠΗΣ (ΔΑΝΙΑ)

ΕΤΟΣ	1997	1998	1999. ΕΚΤΙΜΗΣΗ	2000.ΠΡΟΒΛΕΨΗ
ΑΦΙΞΕΙΣ	344261	292532	9%	3.10%

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΕΛΒΕΤΙΑΣ

ΕΤΟΣ	1997	1998	1999. ΕΚΤΙΜΗΣΗ	2000.ΠΡΟΒΛΕΨΗ
ΑΦΙΞΕΙΣ	295731	289387		

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΝΟΡΒΗΓΙΑΣ

ΕΤΟΣ	1997	1998	1999. ΕΚΤΙΜΗΣΗ	2000.ΠΡΟΒΛΕΨΗ
ΑΦΙΞΕΙΣ	160437	226282	6%	2.10%

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ Μ ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΙΡΛΑΝΔΙΑΣ

ΕΤΟΣ	1997	1998	1999. ΕΚΤΙΜΗΣΗ	2000.ΠΡΟΒΛΕΨΗ
ΑΦΙΞΕΙΣ	1711942	2044243	16%	8.00%

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ Β. ΚΑΙ Ν. ΑΜΕΡΙΚΗΣ

ΕΤΟΣ	1997	1998	1999. ΕΚΤΙΜΗΣΗ	2000.ΠΡΟΒΛΕΨΗ
ΑΦΙΞΕΙΣ	240555	219362	-10%	10 - 12%

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΑΠΩ ΑΝΑΤΟΛΗΣ (ΙΑΠΩΝΙΑΣ)

ΕΤΟΣ	1997	1998	1999. ΕΚΤΙΜΗΣΗ	2000.ΠΡΟΒΛΕΨΗ
ΑΦΙΞΕΙΣ	85029	87130	6 - 8%	ΘΕΤΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΙΣΠΑΝΙΑΣ

ΕΤΟΣ	1997	1998	1999. ΕΚΤΙΜΗΣΗ	2000.ΠΡΟΒΛΕΨΗ
ΑΦΙΞΕΙΣ	71314	96905	-20%	50%

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΙΣΡΑΗΛ

ΕΤΟΣ	1997	1998	1999. ΕΚΤΙΜΗΣΗ	2000.ΠΡΟΒΛΕΨΗ
ΑΦΙΞΕΙΣ	82386	89402	12%	ΘΕΤΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΙΤΑΛΙΑΣ

ΕΤΟΣ	1997	1998	1999. ΕΚΤΙΜΗΣΗ	2000.ΠΡΟΒΛΕΨΗ
ΑΦΙΞΕΙΣ	533303	659688	-10%	ΘΕΤΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΝΑΔΑ

ΕΤΟΣ	1997	1998	1999. ΕΚΤΙΜΗΣΗ	2000.ΠΡΟΒΛΕΨΗ
ΑΦΙΞΕΙΣ	47722	50512	10%	ΘΕΤΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΟΛΛΑΝΔΙΑΣ

ΕΤΟΣ	1997	1998	1999. ΕΚΤΙΜΗΣΗ	2000.ΠΡΟΒΛΕΨΗ
ΑΦΙΞΕΙΣ	464144	548339		ΘΕΤΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ VISE GRAD (ΟΥΓΓΑΡΙΑΣ)

ΕΤΟΣ	1997	1998	1999. ΕΚΤΙΜΗΣΗ	2000.ΠΡΟΒΛΕΨΗ
ΑΦΙΞΕΙΣ	145192	186147	2%	5%

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ VISE GRAD (ΠΟΛΩΝΙΑ)

ΕΤΟΣ	1997	1998	1999. ΕΚΤΙΜΗΣΗ	2000.ΠΡΟΒΛΕΨΗ
ΑΦΙΞΕΙΣ	101793	122647	35%	12 - 15%

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αναγνωστάκος Π. 1997, *Terra Kerkyra*, Κέρκυρα: Terra Editions.
- Αραβαντινός Α. 1997, *Πολεοδομικός Σχεδιασμός: Για μια Βιώσιμη Ανάπτυξη του Αστικού Χώρου*. Συμμετρία, Αθήνα.
- Βαϊμάκη Β. 1999, «Αναζητώντας νέο μοντέλο τουριστικής ανάπτυξης», *Οικονομικός Ταχυδρόμος* Φ.43 (37)
- Βαρβαρέσος Στ, 1999, «Τουριστική Ανάπτυξη και Διοικητική Αποκέντρωση», Εκδόσεις Προπομπός, Αθήνα
- Βαρβαρέσος Στ, 1997, «Τουρισμός, Οικονομικές Προσεγγίσεις», Εκδόσεις Προπομπός, Αθήνα
- Βέργης Στ, Ζολώτα Α, Κοσκινά Μ, Ρώσσης Ν. 1997, «Τουριστικοί οικισμοί Κέρκυρας, προβλήματα ανάπτυξης», Κέρκυρα: Τ.Ε.Ε - Τμήμα Κέρκυρας.
- Δαγκωνάκη Ζ, «Πολιτιστικός τουρισμός και περιφερειακή ανάπτυξη, μελέτη περίπτωσης: περιφέρεια Κρήτης», διπλωματική εργασία, 1998
- Δέφνερ Α, 1999, Σημειώσεις μαθήματος «Σχεδιασμός για τον ελεύθερο χρόνο (Τουρισμός, Πολιτισμός, Αθλητισμός)» Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.
- Edwards, J. A. – Coccossis, H, 1996, *Sustainable Tourism? European Experiences*. Priestley, G.K., UK.
- ΕΕΚ, 1992, Ευρώπη 2000. Προοπτικές Ανάπτυξης του Κοινοτικού Εδάφους. Βρυξέλες.
- ΕΟΤ – ΚΕΠΕ, 1994, Προκαταρκτικό Εθνικό Οικονομικό Χωροταξικό Σχέδιο Τουρισμού. Ομάδα Μελέτης Τουρισμού, Αθήνα.
- ΕΟΤ, 1998, *Στατιστικά στοιχεία Διεύθυνσης Τουρισμού Κερκύρας*, Κέρκυρα: Ε.Ο.Τ
- ΕΠΙΛΟΓΗ, 1998, «Η ελληνική οικονομία. Οι νομοί της Ελλάδος. Η οικονομική και κοινωνική φυσιογνωμία των νομών και περιφερειών της Ελλάδος», Αθήνα: ΕΠΙΛΟΓΗ.
- ΕΣΥΕ, 1997, *Στατιστική επετηρίδα 1997*. Αθήνα: ΕΣΥΕ

- Inskip, E. 1994, *National and Regional Tourism Planning. Methodologies and Case Studies*. WTO / Routledge, London.
- Inskip, E. 1991, *Tourism Planning. An Integrated and Sustainable Development Approach*. Van Nostrand Reinhold, New York.
- Καλοκάρδου Ρ. 1995, «Ο ρόλος του Περιβάλλοντος στην Τουριστική πολιτική, στη Χωροθέτηση και την Περιφερειακή Ανάπτυξη, η Ελληνική Εμπειρία, 1975 – 1995». *Περιφερειακή Ανάπτυξη, Χωροταξία και Περιβάλλον στο Πλαίσιο της Ενωμένης Ευρώπης*. ΣΕΠ - ΤΟΠΟΣ, Αθήνα.
- Κοκκώσης Χ, - Παρπαΐρης Α, 1995, «Φέρουσα Ικανότητα: Καταλύτης διαμόρφωσης αρμονικών σχέσεων τουρισμού και περιβάλλοντος» *Τουρισμός και Περιβάλλον: επιλογές για βιώσιμη ανάπτυξη*. Ημερίδα. Τεχνικά Χρόνια 5/95.
- Loukissas F, (project coordinator), 1997, *Strategic Management Actions Related to Tourism (Smart)*. University of Thessaly, Research Programme, Financed by E.C.DG XXIII, Volos.
- Μπελιβάνης Ν, 1995, *Τουρισμός και Περιβάλλον στις Νησιωτικές Περιφέρειες*. Πρακτικά Συνεδρίου. ΤΕΕ Αν. Κρήτης, Δωδεκανήσου, Κερκύρας, και ΕΤΕ Κύπρου, Ηράκλειο Κρήτης. Μάρτιος.
- Μπριόλα Α. 1993, *Κέρκυρα*, Κέρκυρα: Ε.Ο.Τ.
- Οικονόμου Δ, 1998, *Μελέτη Ήπιας Τουριστικής Ανάπτυξης Πελοποννήσου*. Β Φάση, Γ.Γ Περιφέρειας Πελοποννήσου, Τρίπολη.
- Οικονόμου Δ, Πετράκος Γ. 1999, *Η ανάπτυξη των ελληνικών πόλεων, διεπιστημονικές προσεγγίσεις αστικής ανάλυσης και πολιτικής*, Βόλος: Πανεπιστημιακές εκδόσεις Θεσσαλίας – Gutenberg.
- Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Τ.Μ.Χ.Π.Α., 2000, «Χωροταξικός Σχεδιασμός Τουριστικής Ανάπτυξης Νόμου Μαγνησίας», Πρόγραμμα LIFE, Βόλος.
- Πετράκος Γ, 1996, Σημειώσεις Περιφερειακής Ανάπτυξης και Πολιτικής, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος.
- Πρέκας Σ, 1998, *Ιστορία της Κέρκυρας*, Κέρκυρα: Corfu Editions

- Σκουλά Ν. 1998, «Δωδεκάμηνος τουρισμός με συνεδριακή δραστηριότητα», *Οικονομικός Ταχυδρόμος* Φ.8 (66)
- Σκουλά Ν, 1998 «Τουριστικό Πανόραμα 98. Forum για τον Εσωτερικό τουρισμό». *Τουρισμός και Οικονομία* (Απρίλιος)
- Στατιστικά στοιχεία ΕΣΥΕ.
- Τούμπης Σ, «Corfu», Αθήνα, 1993
- *Τουρισμός και Οικονομία* (περιοδικό), 1998, 1999, τεύχη 230 Μάιος, 231 Ιούνιος, 233 Σεπτέμβριος.
- Τσαλίκη Τζ, 1995, «Μαζικός Τουρισμός, Ειδικές, Νέες και Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού». *Θαλάσσιος Τουρισμός - Ανάπτυξη Προοπτικές*. Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας και ΤΕΕ –Τμήμα Ν. Μαγνησίας, Λουκίσσας Φ, Πρακτικά Ημερίδας, Βόλος.
- Τσάρτας Π., Θεοδωρόπουλος Κ. - Καλοκάρδου Ρ. - Κραντονέλλη Ρ. - Μανώλογλου Ε. - Μαρούντας Κ. - Παππάς Π. και Φακιολάς Ν. 1995, *Οι κοινωνικές και πολιτιστικές επιπτώσεις της τουριστικής ανάπτυξης στους Νομούς Κερκύρας και Λασιθίου*. Αθήνα: ΕΚΚΕ / ΕΟΤ.
- Τσάρτας Π. 1995, «Αειφορική ανάπτυξη και τουρισμός, προβληματισμοί και προτάσεις για έναν διαφορετικό τύπο τουριστικής ανάπτυξης», Αθήνα: ΕΚΚΕ.
- Τσουμάνης Κ. 1996, «Η τουριστική αγορά και το τουριστικό προϊόν της Κέρκυρας», Κέρκυρα, Κερκυραϊκή πρωτοβουλία.
- Τσουμάνης Κ. 1996, «do you like Corfu? Το προφίλ του μέσου τουρίστα στην Κέρκυρα», Ήπειρος, HELLENNEWS.
- Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ, 1999, *Χωροταξικό Σχέδιο Περιφέρειας Ιονίων Νήσων*. Αθήνα: Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ.
- Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ, 1996, *Μελέτη των χωρικών επιπτώσεων των Κοινοτικών Προγραμμάτων και πολιτικών στο επίπεδο της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων*. Αθήνα: Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ.
- Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ, 1990, *Κέρκυρα - Ειδική Χωροταξική Μελέτη προστασίας τοπίου και αναβάθμισης τουρισμού*. Αθήνα: Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ.
- World Tourism Organization, 2000, *Tourism Highlights 2000*.

- Χατζηνικολάου Ε, 1998, «Τουριστικό Πανόραμα 98. Forum για τον εσωτερικό τουρισμό». *Τουρισμός και οικονομία* (Μάιος)
- Χριστοπούλου Ο, 1991, «Αξιολόγηση της ζήτησης στα χιονοδρομικά Κέντρα της Ελλάδας, και συμβολή στην λειτουργία τους στην ανάπτυξη των ορεινών όγκων. Διδακτορική Διατριβή, Θεσσαλονίκη.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

- ΞΕΝΙΑ
- ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ
- ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ BUSINESS
- ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

- Συνέντευξη με Π. Μπράμο, ξενοδόχο, πρόεδρο ξενοδόχων Κερκύρας με θέμα την κατάσταση των τουριστικών καταλυμάτων στην Κέρκυρα, τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο κλάδος των ξενοδόχων, και τις προοπτικές του Κερκυραϊκού τουρισμού.
- Συνέντευξη με Κ. Τσουμάνη, οικονομολόγο, υπάλληλο ΕΟΤ Κερκύρας με θέμα τα αποτελέσματα της έρευνας μάρκετινγκ που πραγματοποιήθηκε το 1996, σχετικά με την τουριστική αγορά και το τουριστικό προϊόν της Κερκύρας.
- Συνέντευξη με Κ. Κουλούρη, διοικητή Τροχαίας Κερκύρας, με θέμα το κυκλοφοριακό πρόβλημα που εμφανίζεται στην Κέρκυρα κατά την θερινή περίοδο και ιδιαίτερα κατά τους μήνες Ιούλιο, Αύγουστο.
- Συνέντευξη με Κ. Κοσκινά, αρχιτέκτονα, υπάλληλο ΕΟΤ Κερκύρας, με θέμα την γενικότερη κατάσταση του τουρισμού στο νησί, τις “κορεσμένες τουριστικά” περιοχές της Κερκύρας και τους τρόπους αντιμετώπισης της κρίσης.
- Συνέντευξη με ΑΙ. Φακιολά, υπεύθυνη γραφείου πολιτιστικών εκδηλώσεων δήμου Κερκύρας με θέμα τις πολιτιστικές εκδηλώσεις του δήμου της Κερκύρας και τις προοπτικές διαφημιστικής “καμπάνιας” του κερκυραϊκού τουρισμού μέσα από ενέργειες του δήμου Κερκυραίων.

